

VEČINA ZA SOZD KEMIJA

Kot kažejo rezultati referendumov v Donitovih tozdih na Dolenjskem, se je velika večina delavcev odločila za vključitev v SOZD Kemija, v katerem bo poleg sodelovalo 11 slovenskih delovnih organizacij. S tako združitvijo si bodo zagotovili večjo socialno varnost in trdnije temelje za nadaljnji razvoj. Tako so se v sodraskem tozdu delavci z 71,42 odstotka glasov odločili za priključitev, v kemični tovarni Melamin pa 83 odstotka glasov. Podobni so bili rezultati referenduma na Veliki Loki, kjer se je za novo združitve odločilo 75,6 vseh glasovalcev.

TRIMO JE DOBIL PRIZNANJE

Na slavnostni seji delavskega sveta Trima, ki je bila v torek v Trebnjem, je predstavnik „Gradjevine uprave“ zveznega sekretariata za ljudsko obrambo SFRJ podelil delavcem te delovne organizacije priznanje za uspešno odpravljanje posledic potresa v Črni Gori.

AFRICANI V RIBNICI

V okviru prireditev v tednu solidarnosti je v domu JLA v Ribnici nastopila folklorna skupina Africani, ki študirajo v Ljubljani. Gosti so se predstavili z raznovrstnimi pleši iz skoraj vseh afriških držav, s katerimi so prikazali svoje običaje in svoj boj za osvoboditev izpod kolonialnih gospodarjev. Na prireditvi solidarnosti so nastopili tudi mladi iz Ribnice.

SEMINAR ZA BELOKRANJSKE UČITELJE

Črna in metliški Zavod za svetovno dejavnost in skupnost osnovnih šol so v ponedeljek in torek pripravili seminar za prosvetne delavce iz obeh belokranjskih občin. V avli črnomaljskega centra srednjih šol sta o družbeno-ekonomskem razvoju občine in govorila tovariša Gladek, predsednik IS skupščine občine Črnomelj, in tov. Ladička, načelnik oddelka za gospodarstvo metliške občine. Oblike usmerjenega izobraževanja in temeljni pomen takega načina izobraževanja je zbranim prikazal Jože Škufca, prosvetni delavec pa so poslušali tudi predavanja o aktualnih političnih dogajanjih doma in po svetu ter o vlogi in delu razrednika.

ANTON KAMBIČ

VLAK V AVTO

V nedeljo zvečer je Tomaž Strel iz Mokronoga vozil z osebnim avtom od Slovenske vasi proti Mokronogu. V Puščavi je zapeljal na železniški prehod, ko je iz mirenske smeri pripeljal motorni vlak. Avto je vlak zadel in odbil v jarek. Strela je na srečo samo opraskalo, na pločevini pa je škoda za 30.000 dinarjev.

Rinža zamrznila

V Kočevju v soboto najbolj mrzlo v zadnjem tednu dni

Letošnja zima je v Kočevju izredno ostra in dolgotrajna. V minulem tednu je bilo najbolj mrzlo v noči iz petka na soboto, saj je bilo v soboto, 10. januarja zjutraj kar 20 stopinj pod ničlo, v ponedeljek, 12. januarja pa še 15 stopinj pod ničlo, medtem ko je bilo ostale dni običajno med 12 in 17 stopinj pod ničlo.

V petek in soboto je bilo še posebno mrzlo na avtobusni postaji, kjer jim je zmanjkalo kuriva in so bili radiatorji v čakalnici, bifeju, pisarnah in prodajalni hladni. Kljub centralnemu ogrevanju je mrzlo tudi v nekaterih stanovanjskih blokih, predvsem v tistih, ki imajo slabo izolacijo. To se pozna pri bolniških, saj so čakalnice polne občanov.

Zime so najbolj veseli otroci, saj jim je podaljšala počitnice za teden dni. Šolarji smučajo vsepovsod, največ pa pri vlečnici smučarskega kluba v Dolgi vasi, kamor se vozijo z avtobusom. Na srečo je tu ves dan in brez tedenskega odmora odprto tudi gostišče hotela Pogleč.

Zelo živahno je tudi na zaledeneli Rinži.

J. P.

STANE DOLANC V KRKI – V ponedeljek sta Stane Dolanc in Dobroslav Čulafić (v sredini), člana predsedstva CK ZKJ, med enodnevnim obiskom v Novem mestu spoznavala tudi uspehe in težave tovarne zdravil Krka. Stane Dolanc je v razgovoru z odgovornimi iz tovarne in komunisti izredno poudaril, da v bodoče zdravil na domačem trgu ne sme več manjkati. (Foto: R. Bačer)

Ne moremo živeti bolje kot delamo

Stane Dolanc in Dobroslav Čulafić – člana predsedstva CK ZKJ – med novomeškimi komunisti – Obiskala sta tovarni IMV in Krko, kjer sta posebej poudarjala tesnejše sodelovanje industrije iste stroke

V ponedeljek, 12. januarja, sta gosta Stane Dolanc in Dobroslav Čulafić v spremstvu Alojza Gojčiča, izvršnega sekretarja predsedstva CK ZKS, začela enodnevni delovni obisk v novomeški občini na komiteju ZK, nadaljevala pa z ogledom tovarne IMV in razgovorom z vodilnimi komunisti tovarne. Pomudila sta se še na ogledu tovarne zdravil Krka in v debati s predstavniki tega kolektiva. Obisk je bil sklenjen pozno popoldne s skupno sejo širšega družbenopolitičnega aktiv

občine v konferenčni sobi Metropola.

V novomeški občini, kjer je med 56.000 prebivalci 3100 članov Zveze komunistov, od tega tretjina mladih in tretjina žensk, je tovarna avtomobilov IMV največji kolektiv, zato ji tudi gre posebna pozornost. Po krajšem ogledu tovarne avtomobilov in tovarne prikolice ter novih tovarniških dvoran v zemetkih, je bil v IMV zanimiv pogovor, za katerega pa je bilo premalo časa, da bi lahko nekaterim nejasnostim prišli do dna. Tovarno, njene težave in uspehe ter delo komunistov je predstavil Branko Košir, nato pa je Stane Dolanc

Več stikov z domovino

V Posavju je brežiško srečanje privabilo največ zdomcev

Značilnosti minulih srečanj z zdomci v Posavju bi bili predvsem dokaj pičla odzivnost delavcev, ki so na začasnem delu v tujini, in pa podobna vprašanja, zlasti glede carinskih in drugih olajšav ob vrnitvi.

Morda so v Brežicah ubrali še najustreznejši način otveščanja zdomcev o novoletnih srečanjih. Vsem 955 delavcem je občinska konferenca SZDL poslala osebna vabila. Več kot petdeset udeležencev srečanja je bilo s pogovorom zadovoljnih, saj so iz prve roke, torej od predstavnikov občinske skupščine, SZDL, carinarnice in drugih, dobili stvarne in natančne odgovore. Jožica Fuks iz občinske skupnosti je zaposlovanje v Brežicah nam je povedala, da so se za osebna vabila zdomcem dogovorili.

Na krškem srečanju se je zbralo dvaindvajset zdomcev, v Sevnici pa le pet. Ponovila se je slika, ki smo je vajeni že nekaj let, namreč, da je bi-

lo več predstavnikov družbene skupnosti kot pa tistih, ki jim namenjamo srečanja. Razveseljivo je, da so delavci na začasnem delu v tujini sprožili ob „standardnih“ vprašanjih, kako je s carino za uvoz tega ali onega stroja, pridobitvijo gradbenega dovoljenja in podobnega, tudi kakšno zanimivo misel. Toplo so pozdravili možnost, da so tudi njihovi otroci deležni štipendij iz Titovega sklada. Moti pa jih, da je v tujini proizvodno delo bolj cenjeno kot doma, kjer se jih preveč sprejaha po pisarnah. Pri starejših zdomcih je občutna bojazen, ali se bodo po več kot desetih letih dela v tujini še lahko normalno vključili v življenje doma.

P. PERC

postavil več konkretnih vprašanj glede odnosov s francoskim partnerjem, glede sedanjih in novih investicij, začrtanih v programu do leta

Na zaključnem pogovoru z širšim družbenopolitičnim aktivom novomeške občine je Franci Borsan – sekretar občinskega komiteja ZK – izročil Stanetu Dolancu – članu predsedstva CK ZKJ – spominsko plaketo kot pokrovitelju 12. Zleta bratstva in enotnosti leta 1974 v Novem mestu. Plaketo mu je podelil stalni sekretariat zleta lani v Gospiću, izročili pa so jo šele zdaj.

1985, samoupravnih odnosov znotraj IMV in kritično izpostavil tudi v javnosti že napaden odnos IMV do kupcev. Gostje so se zanimali še za izvoz in uvoz ter v zvezi s tem slišali za vrsto težav, izvirajočih iz režima blagovne menjave s tujino, ki se je lani menjaval vsaka dva meseca.

Stane Dolanc je v IMV nekajkrat podčrtal, da bi moral biti nadaljnji razvoj IMV dober usklajen z avtomobilsko industrijo Slovenije in države in da gre dobro pretehtati projekt za proizvodnjo 200.000 osebnih avtomobilov tudi z zornega kota svetovnih naftnih razmer in plačilnih možnosti domačih kupcev.

Tudi v tovarni Krka so gostje po (Nadaljevanje na 4. strani)

Manj goriva, več počitnic

„Energetske“ počitnice – Na črpalkah le 25 litrov

Zaradi težav pri preskrbi s kurilnim oljem je na predlog izvršnega sveta skupščine SR Slovenije republiški komitej za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo sklenil podaljšati zimске počitnice našim šolarjem za teden dni (od 12. januarja do 30. februarja), za ljubljanske in mariborske otroke pa bodo počitnice trajale od 26. januarja do 13. februarja.

Res je, da nihče do zadnjega ni vedel, da bodo letos tritedenske zimске počitnice, čeprav naftna kriza ni od večeraj. Nagla odločitev kaže vso zaskrbljenost in zapletenost glede jutrišnjega energetskega dne. Zaradi izredno nizkih temperatur je kurilna sezona na vrhuncu, zato Sloveniji primanjkuje predvsem kurilnega olja, ki ga iz uvoza dobimo precej manj, kot bi ga potrebovali. Zato je izvršni svet sklenil, poleg ukrepa „energetskih“ počitnic, omejiti porabo tudi kurilnega olja za privatne porabnike, saj menijo, da se bodo ti že kako

znasli. Na črpalkah se bo moč oskrbeti le s 25 litri. Ob tem pa bodo zadostne količine derivatov rezervirali za bolnišnice in podobne prednostne ustanove.

Podaljšanje zimskih počitnic pomeni za marsikatero osnovno šolo prihranitev nekaj starih milijonov, saj vse slovenske šole porabijo za ogrevanje dnevno okoli 300 ton tekočih goriv, oziroma ogreva se skoraj milijon kvadratnih metrov šolske površine. Na osnovni šoli Grm v Novem mestu so lansko „milo“ zimo porabili 140.000 litrov kurilnega olja, kar je veljalo 140 starih milijonov. Letošnjo zimo, ki z nizkimi temperaturami ne skopari, bi porabili mnogo več. Sedaj, ko peči delajo na minimumu, bodo po izjavi ravnatelja Marjana Špilerja prihranili do 6.000 din na dan. Izgubljene ure bodo po šolah nadomestili v delovnih sobotah, tako da puka v juniju ne bo potrebno podaljševati.

J. PAVLIN

POČITNICE, KI TO IME ZASLUŽIJO – Energetska kriza je kriva, da bodo letošnje počitnice naših šolarjev kar za teden dni podaljšane. Šole se s posebnimi smučarskimi tečajji res ne bodo mogle pohvaliti, saj je odločitev o podaljšanju prišla „pet minut pred dvanajsto“, tako da se učitelji zato niso mogli dodatno pripraviti. Če bodo držale napovedi vremenslovcev, bo v kratkem ugovlj snega tudi doma in ne bo potrebno na draga smučišča v Kranjsko goro, saj mnogi šolarji za to nimajo možnosti. (Foto: Janez Pavlin)

SKUPINA CK V RIBNIŠKI OBČINI – Zadnji dan dvodnevnega obiska v ribniški občini je skupina CK ZKS obiskala ribniški tozd Inlesa, sodraski tozd Donita in KS Sodražica. Ogledala si je tudi proizvodne prostore Inlesa in Donita. (Foto: Primc)

Proučevali metode delovanja

Ugotovitve z dvodnevnega obiska skupine sodelavcev CK ZKS v ribniški občini

Šest osnovnih organizacij ZK v ribniški občini sta 8. in 9. januarja obiskali delovna skupina CK ZKS, ki jo je vodil izvršni sekretar za organiziranost in razvoj ZK pri CK ZKS Bojan Klemenčič (v njej so bili še Mira Malovašič, Marija Rupnik, Emil Štern in Franc Svetelj) ter delovna skupina sekretarjev občinskih komitejev ZK, ki proučuje delovanje osnovnih organizacij ZK in v kateri so bili sekretarji komitejev ZK iz občin Celje, Jesenice, Kamnik, Slovenj Gradec in Ribnica.

Skupini sta proučevali metode delovanja osnovnih organizacij ZK, obiskali pa sta OO ZK v ITPP, upravi občinske skupščine, osnovni šoli dr. France Prešeren, INLES tozd Ribnica, tozd Donit v Sodražici in v krajevni skupnosti Sodražica. Razgovora v KS Sodražica so se udeležili tudi komunisti iz tozd INLES v Sodražici, domače osnovne šole in tozd Trim.

V tozdu Inlesa v Ribnici se je razprava precej časa sukala okoli novega pravilnika o nagrajevanju. Del ko-

munistov je trdil, da je bila razprava o njem dovolj široka in da je bil z njim lahko seznanjen že pred njegovim sprejemom vsak član kolektiva, spet drugi pa so trdili, da o vsem tem ne vedo ničesar. Ugotovili so, da bo potrebno informiranje v tozdu še izboljšati; informacije morajo biti take, da bodo razumljive za slehernega delavca, za informiranje pa niso odgovorni le sindikat, ZK, služba za informiranje, direktor itd., ampak tudi skupinovodje, oddelkovodje in obratovodje. Končno so ugotovili, da je najpomembnejše poslovati tako, da bodo pridobili čim več dohodka, ker bodo potem tudi osebni dohodki lahko primerni. Precej pozornosti so posvetili tudi povezovalni lesne industrije in gozdarstva ter kmetijstva, ki poteka v Kočevsko-Ribniški dolini prepočasi.

Na razgovoru v Donitu so domači komunisti menili, da je treba najti znotraj občine pa tudi izven nje take načine poslovnega sodelovanja, ki jim bodo omogočali nemoteno proizvodnjo in onemogočali konkurenco na tujih trgih. Predvsem si morajo zagotoviti trajno oskrbo s surovinami. Spregovorili so tudi o povezovalni kovinske industrije

„Pouk“ za učitelje

Med 500 učiteljev iz novomeške občine na seminarju

Več kot 500 učiteljev in drugih pedagoških delavcev iz novomeške občine je v torek, 13. januarja, dopoldne v novomeškem Domu JLA prisluhnilo Bogdanu Osolniku, ki je kot prvi predavatelj na enodnevnem družbenopolitičnem in družbenoekonomskem izobraževanju prosvetnih delavcev govoril o perečih ekonomskih in političnih vprašanjih v Jugoslaviji in v svetu.

Govornik je podčrtal, da smemo biti optimistični glede uravnovešenja plačilne bilance, pa tudi splošno razpoloženje delovnih ljudi in občanov pri nas je tako, da bomo kos gospodarskim in drugim preizkušnjam. Posebej je omenil, da bomo letos proslavili 40-letnico vstaje in 40-letnico ustanovitve OF. Tema jubileja naj bi se v novomeški občini oddolžili med drugim z dokončno ureditvijo muzeja NOB in ljudske revolucije v Novem mestu ter otvoritvijo zbirke. Bogdan Osolnik je pozval učitelje, naj pomagajo zbirati gradivo za ta muzej, saj je dragocen sleherni podatek, ki priča o deležu Dolenjcev v NOB.

V nadaljevanju je Milan Jakopin, predsednik Komiteja za družbeni razvoj, predstavil dosežke v minulih petletki in nakazal razvojne možnosti do konca novega srednjeročnega obdobja. Popoldne pa je Jože Škufca, svetovalec na Zavodu SRS za šolstvo, pred udeležence razgrnil problematiko preobrazbe šolstva s posebnim poudarkom na usmerjeno izobraževanje.

Na koncu seminarja so udeleženci prisluhnilni satirični monodrami „Debele zgodbe Petra Fuleža“, ki jo je napisal Jure Kislinger, izvajal pa Polde Bibič, član Drame SNG Ljubljana.

V drugi polovici tedna bo spremenljivo in hladno vreme. Padavine bodo v obliki snega.

Zadnje soboto so Poljaki preživel v marsičem drugače kot jih preživljajo sicer. Ne zato, ker bi bilo lepo ali slabo vreme ali ker bi bila na varšavskem stadionu kaka pomembna mednarodna tekma, marveč zato, ker se je minula sobota spremenila v svojevrstno merjenje sil.

Poljsko sobotno merjenje sil

Poljski sindikat „Solidarnost“ je namreč pred dnevi pozval Poljake, naj v soboto ne delajo. Proste sobote so bile ena izmed okroglo trideset točk obsegajočega sporazuma, ki sta ga sklenili poljska vlada in vodstvo sindikatov „Solidarnost“. Sporazum je prevedel, da bi na Poljskem odslej veljale proste sobote in „Solidarnost“ se je odločila, da bo tudi to ičko sporazuma dosledno uveljavila.

Poljska vlada in partijsko vodstvo sta temu odločno nasprotovala z argumenti, da si Poljska sedaj ne more privoščiti prostih sobot, saj je dežela že brez njih v hudih gospodarskih škripcih. Član politbiroja centralnega komiteja poljske združene delavske partije Stefan Olszowski je na predvečer dneva, o katerem se je razveljal spor, torej v petek zvečer, po televiziji ostro pozval Poljake, naj v soboto pridejo na delo.

Sindikat „Solidarnost“ sicer priznava, da je dežela v gospodarski stiski, toda hkrati vztraja na zahtevi, da se izpolnijo določila dogovora s poljsko vlado in torej tudi o tem, da Poljaki poslej ob sobotah ne bi delali. Predstavniki sindikata pravijo, da so bili doslej že tolikokrat izigrani, da bodo poslej odločno vztrajali na vseh svojih zahtevah, zlasti pa na tistih, ki jih je vlada lani sprejela. Razen tega, pravijo, je Poljsko spravilo v težave partijsko in državno vodstvo, ne pa delavci – zato mora vodstvo tudi najti izhod iz zadreg, za katere delavci niso prav nič krivi. Zakaj imajo proste sobote v drugih državah, mi pa moramo delati, se sprašujejo sindikati.

V ponedeljek se je izkazalo, da je bila velika večina Poljakov na strani sindikata „Solidarnost“ in da pozivi državnih in partijskih voditeljev niso veliko zalegli. Po nekaterih uradnih informacijah ni prišlo na delo okoli 65 odstotkov zaposlenih, po podatkih sindikata „Solidarnost“ (ki veljajo za središčno področje, v katerem je tudi Varšava) pa v soboto ni prišlo na delo od 87 do 93 odstotkov zaposlenih. V Varšavi je bila zaprta marsikatera trgovina, delala pa niso tudi številna podjetja.

Sovjetska sredstva javnega obveščanja so medtem ostro napadla sindikat „Solidarnost“ in ponovila stare obtožbe, da izrabljajo trenutno težko stanje v državi za rušenje socializma. Sovjetski tisk je znova pisal tudi o delovanju kontrarevolucionarnih in socializmu sovražnih sil in opozarjal na zapletene razmere, ki vladajo na Poljskem.

Kako se položaj v državi po kratkem novoletnem predahu, med katerim je bilo videti, da se razmere umirjajo, znova zaostrojuje. Težko je reči, kaj bo naslednja poteza in kdo jo bo povlekel, nedvomno pa so imeli prav tisti, ki so ob koncu lanskoletnega kriznega vrha na Poljskem trdili, da prežijo v ozadju še mnoge nevarnosti in da se Poljski ne obeta kaj dosti spodbudno novo leto.

Poljski, ki je lani morala skozi dolgo, vroče poletje, se letos obeta še daljše in nihče ne more zatrdno reči – da ne tudi še bolj vroče.

JANEZ ČUČEK

NAČRTOVANJE VZDRŽEVANJA HIŠ

Hišni sveti stanovanj v družbeni lastnini v sevniški občini so imeli v minulih letih nemalo težav pri vzdrževanju stanovanjskih hiš prav zaradi nedoslednega planiranja. Tako je na primer enota za vzdrževanje stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov v družbeni lastnini pri sevniški Komunalni lani dobila vrtnene elemente za načrtovanje investicijskega in tekočega vzdrževanja hiš le od štirinajstih hišnih svetov. Upajmo, da bo letos do konca januarja med 43 hišnimi sveti le malo takih, ki bi menili, da je planiranje nepotrebno. Do 30. tega meseca naj bi namreč izdelali elemente za načrtovanje vzdrževanja hiš. Spodbudno je, da se lahko hišni sveti nadejajo tudi solidarnosti; za stanovanjske hiše, ki nimajo dovolj lastnih sredstev, bodo namreč 10 odstotkov vseh sredstev združevali.

Z uvedbo kolektivnega dela in enoletnih mandatov vse več predsednikov občinskih skupščin, sekretarjev komitejev ali funkcionarjev drugih družbenopolitičnih organizacij odhaja v gospodarstvo. V zbornicah, bankah, SIS, sekretariatih in drugih upravnih organih, od občin do federacije pa še vedno

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Idejno-politična izhodišča, na katerih naj bi potekal razvoj slovenskega kmetijstva, so znana, še vedno veljajo tudi temeljne usmeritve, ki so jih sprejeli na 2. konferenci ZK Slovenije pred 11. leti v Ljubljani. Le v praksi ne gre tako, kot bi moralo iti, so ugotovili na seji predsedstva CK ZK Slovenije, ko so v ponedeljek razpravljali o tej vse pomembnejši gospodarski panogi.

Kmetu več besede!

Pri tem seveda ni moč mimo podatka, da je slovensko kmetijstvo v zadnjih nekaj letih dosegalo dokaj ugodne rezultate, saj je proizvodnja naraščala za nekaj več kot dva odstotka letno. Toda težave v preskrbi, ki so se v zadnjem času pokazale na slovenskem trgu, vendarle kažejo na notranja neskladja, ki jih bo treba preseči, če hočemo imeti močno in za naše potrebe razvito kmetijstvo. Razpravljalci so vsi po vrsti ugotavljali, da naši kmetje, večina med njimi jih šteje v tako imenovani privatni sektor, še vedno nimajo odločujoče besede v kmetijskih združenjih. Njihovi odnosi z združenji še vedno temelje na kupoprodajnih pogodbah, ki jih eden ali drugi krši, kadar se mu zdi. Vse skupaj pa je podobno odnosom, kakršni so uveljavljeni v kapitalističnem sistemu. V korak s takimi odnosi med združenji in kmeti gre tudi vse nižja storilnost, slaba izkoriščenost strojev in razdrobljenost zemlje.

Ob zagatah, ki se pojavljajo v kmetijstvu in so posledica neurejenih družbeno-ekonomskih odnosov, pa se vse pogosteje javljajo težnje, da bi morali težave v kmetijstvu reševati z vrha, z državnimi intervencijami, z višanjem cen in podobno.

Ker takih rešitev ni mogoče sprejemati v nedogled, še posebej ker ne zagotavljajo na dolgoročnih temeljih razvijajočega se kmetijstva, bi morali sedanje stanje preseči z več ukrepi. Na prvem mestu bi bilo treba povečati družbeni sektor, ki se v zadnjem času uveljavlja z vse večjo proizvodnjo tržnih viškov. Družbeni sektor ima samo 20 odstotkov obdelovalne zemlje, pridelava pa 52 odstotkov kmetijskih pridelkov za trg. Določene rešitve bo treba najti tudi znotraj zasebnega kmetijskega sektorja, ki prideluje na majhnih kmetijskih površinah in ga kar 80 odstotkov sestavljajo delavci, ki jim je kmetovanje konjiček. Torej bo treba zemljo zagotoviti tistim, ki so pripravljani vse svoje moči posvetiti kmetijstvu. Seveda pa bo treba tem kmetom zagotoviti izenačen položaj z delavci v industriji, to je enake socialne ugodnosti, treba bo spodbujati mlade ljudi, da bodo ostajali na kmetijah, saj je starostna struktura kmetov vse slabša.

Hitro in učinkovito ukrepanje pa je potrebno, če hočemo dosledno uveljavljati politiko stabilizacije, ki med drugim terja vse večji pridelavek hrane na domači zemlji. Za podkrepitev te nuje samo podatek, da je Slovenija lani uvozila za 3 milijarde dinarjev kmetijskih pridelkov, izvozila pa le za 1 milijardo.

KAKŠNA JE RESNICA O FRONTI – Iranska armada je pod poveljstvom predsednika republike Bani Sadra začela veliko ofenzivo, ki naj bi izgnala Irčane. To naj bi bil tudi odmeven preobrat v notranje političnem življenju dežele, v kateri so predstavniki islamske duhovščine očitali predsedniku republike, da namenoma zavlačuje z odločilnim naskokom na sovražnika. Za zdaj ni verodostojnih poročil o stanju na bojiščih – obe strani namreč poročata o hudih izgubah sovražnika, o svojih pa molčita. Na sliki: tovariša neseta iranskega vojaka v zaklonišče. (Telefoto: UPI)

Čez mero namnoženo uradništvo

Parkinsonov „zakon“ pri nas potrjuje svojo veljavnost – Izpodrezati je treba korenine pretiranega administriranja, vendar se pri tem preveč obiramo

Zaposlovanje v administraciji se je pri nas že tako razmahnilo, da je postalo resen problem. Kot vemo, se je po novi ustavi vloga države in njenih organov močno zmanjšala, saj je številne naloge, ki jih je prej imela država, prevzelo združeno delo s svojim interesnim organiziranjem. Toda namesto da bi se zaradi tega število zaposlenih v družbenopolitičnih skupnostih zmanjšalo, se je nasprotno celo povečalo, in to za več kot petino.

Te dni smo pričeli odločnejšim prizadevanjem, da bi zaustavili na daljnje zaposlovanje v SIS. Pri tej zahtevi gospodarstva bi morali vztrajati, saj imajo skoraj vse SIS še precej prostih delovnih mest, seveda pa „samoupravno“ izpeljani sistemizaciji. V letu 1981 so bili osebni dohodki zaposlenih v samoupravnih interesnih skupnostih za 23,70 odstotkov višji kot v gospodarstvu. Zaposleni s srednjo strokovno izobrazbo v SIS zaslužijo več kot zdravniki in profesorji, zato ni čudno, da si tudi visoko kvalificirani strokovnjaki bolj želijo delovno mesto v SIS kot pa pisarno v gospodarstvu. Dohodki v teh

ostaja množica načelnikov, vodij sektorjev in drugih visokih „uradnikov“, ki po deset, pet najst in več let ostajajo na istih položajih. Glavni razlogi za njihovo „stalnost“ na takšnih delovnih mestih so visoki osebni dohodki in naslovi, sestavljanje formalnih poročil in analiz pa mnogo manjša in manj konkretna odgovornost kot v gospodarstvu. Dohodki v teh organih in organizacijah niso odvisni od prodaje blaga, ampak od prispevkov gospodarstva, ki se pobirajo avtomatično. Ti strokovnjaki imajo tudi druge ugodnosti, zato so usposobljeni predvsem za govorjenje in pisanje sklepov ter neradi odhajajo ali pa sploh nočejo odhajati v gospodarstvo. V kolektivnem delu pa so tudi od vseh teh organov in organizacij v veliki meri odvisne učinkovite in pravilne odločitve, zato ni niti za združeno delo niti za same ustanove dobro, da imajo „večne uradni-

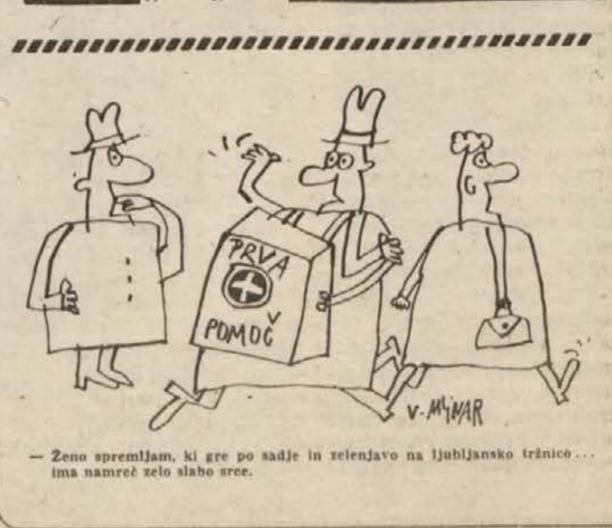
ke“, ki so oddaljeni od samoupravne prakse in dejanskih potreb in želja združenega dela. S kadrovske politiko bi morali doseči, da bi po določenem roku strokovnjaki v upravi, zbornicah in drugih ustanovah odhajali v združeno delo, zbornice in SIS pa naj bi posodobili in osvežili z novimi sposobnimi ljudmi, predvsem iz združenega dela. Plimi administracije pa goji tudi naša bogata normativna dejavnost.

Pretirano pridno predpisovanje nalog, opravljen in postopkov je nedvomno bolj škodljivo kot koristno. Tako se tam, kjer predpise pripravljajo, in tudi v delovnih organizacijah, kjer morajo omogočiti uresničevanje stotine prepisov, nujno povečuje uslužbenški aparat. Drugo, v bistvu še pomembnejše pa je vprašanje kako vse to početje vpliva na samoupravno odločanje o najpomembnejših vprašanjih proizvodnje, delitve in planiranja.

Naša pot iz sedanjega administriranja v manj zapletene družbeno-ekonomske odnose torej res ni posuta z rožicami. Kljub temu pa se pri hoji po njej le preveč obiramo.

VINKO BLATNIK

Iz zadnjega Pavihe

— Zeno spremljam, ki gre po sadje in zelenjavo na ljubljansko tržnico... ima namreč zelo slabo srečo.

V ZVEZNI REPUBLIKI NEMČIJI SO POKOPALI admiral Karla Doenitza, toda razprave o pogrebu še vedno niso utihnile. Zakaj neki, bi se utegnil kdo vprašati. A predno bi mu odgovorili, bi veljalo najprej povedati, kdo je bil sploh admiral Doenitz. Čisto na kratko: mož, ki je poveljeval mornarici nacistične Nemčije (in bil torej najodgovornejši tudi za brutalno podmorniško vojno, med katero so potopili na stotine zavezniških potniških in trgovskih ladij) in ki je po samomoru Adolfa Hitlerja prevzel vodstvo države do podpisa kapitulacije. Zaradi sodelovanja z nacisti je bil obsojen na deset let zapora, ki ga je preстал, nato pa umirjeno živel na svojem posestvu. Kazalo je, da so ga že pozabili, toda njegova smrt je izpričala, da ga še niso. Pogreb se je sprejel v svojevrstno demonstracijo pripadnosti nacizmu, pa čeprav so oblasti „ukrepale“, se je na zadnjem slovesu od admiralja zbralo okoli 2500 ljudi, mnogi med njimi z nacističnimi vojaškimi odlikovanji na prsih. Na pogrebu so bili tudi nekateri sedanji častniki zahodnonemške armade in to – v uniformi. Ko so vprašali uradnega tiskovnega predstavnika armade, kaj lahko pove k temu, je dejal, da bodo vsi tisti, ki so bili na pogrebu v uniformi, klicani na odgovornost... Ne pa tudi kaznovani...

KAZNOVAN PA SI LAHKO TAKO ALI DRUGAČE – na primer s tem, da te ne pustijo v tujino. Tako so se zahodni časopisi te dni na široko razpisali o neki Zoji Fjodorovi (68 let ima), ki ji sovjetske oblasti niso dovolile obiskati svoje hčerke v Združenih državah Amerike kjer je sicer bila že trikrat. To pot ne boste potovali, so ji menda dejali, in sicer zato, ker se vaši hči ne obnaša lepo. Boudja je govorila slabe reči o Sovjetski zvezi. Zoja Fjodorova je bila več let zaprta (v času stalizma) ker je rodila hčerko ameriškega mornariškemu častniku, ki se je med vojno kot član konvoja s pomočjo Sovjetske zvezi zapeljal v tujino. Vsaka podobnost prav pride za kazen in za – propagando...

A CE SMO PRI KAZNOVANJU, DODAJMO SE ZGODBO iz Nice: tu je sodišče obsodilo na 10.000 frankov kazni nekdanjega avtomobilističnega prvaka formule ena Jody Schecterja ker je v prometni ulici s svojim avtom nekajkrat treščil v pred njim stoječega, da bi ga prisilil k gibanju... Slabi (dragi) živci...

LJUDSKI PEVCI IN GODCI S POKLEKA – V torkovi oddaji „Slovenska zemlja v pesmi in besedi“ na prvem programu ljubljanskega radia so se predstavili pevci s Pokleka nad Blanco. V izbi Cvelbarjevih je bila tudi 86-letna pevka Marija Iščič (prva z leve). (Foto: Pavel Perc)

POZORNOST DO STAROSTNIKOV – Krajevna organizacija Rdečega križa Birčna vas je za starostnike iz svojega okolja, ki se razprostira vse od Gornjih Lakovnic pa do Vrha pri Ljubnu, pripravila sprejem s kulturnim programom in obdaritvijo. V nedeljo dopoldne se jih je v osnovni šoli zbralo 38, nekaj pa jih je zaradi bolezni in drugih vzrokov ostalo doma. Te bodo te dni obiskale poštvalne odbornice s predsednico Zalko Rkman na čelu in jim prinesle darila na dom. Ni treba posebej pisati, s kako hvaležnostjo so obdarovanke sprejele izkazano pozornost. (Foto: T. Jakše)

ZGODOVINA MESTA NA RAZGLEDNICAH – Studijska knjižnica Mirana Jarca iz Novega mesta je v menzi tovarne Labod v Ločni pripravila zanimivo razstavo najstarejših novomeških razglednic, dopolnjeno z več desetletij starimi fotografijami zgodovine Novega mesta. (Foto: J. Pavlin)

CELULOZA BO IZVOZILA 72000 TON IZDELKOV

Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“ v Krškem je največja izvoznica v občini. Za leto napoveduje uspešno trgovanje s tujino. Izvozi namerava 72.000 ton svojih izdelkov. Do konca srednjeročnega obdobja naj bi se letne količine povzpela na 85.000 ton. Celuloza izvažata papir in celulozo, vnaprej pa bo prodajala na tujem trgu izdelke iz Tovarne embalaže na Senovem. Ta kolektiv bo leta 1985 izvozil že 4.000 ton proizvodov iz valovite lepenke.

Sejmišča

NOVO MESTO: Oster mraz je zadržal doma predvsem kupce, saj je bilo pripeljanih 336 prašičev, prodanih pa le 113. Pujski so veljali od 1.400 do 2.000, din, starejši prašiči pa od 2.100 do 3.600 din.

BREŽICE: Tudi brežiški sejem na mrzlo soboto ni bil obiskan tako kot običajno. Prodajalci so ponujali 411 pujskov in 16 nad tri mesece starih prašičev, prodali pa so jih 304. Pujski so stali do 75 din, starejši prašiči pa od 62 do 65 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Povratek starih, dobrih drv

Usoden je bil dan, ko so seadle za skupno mizo dežele juga: Južne Amerike, Afrike in Bližnjega vzhoda, ter ustanovile organizacijo dežel proizvajalk nafte – OPEC. Nobeni časopisni agenciji se takrat ni zdelo vedno zabeležiti prvi sestanek, čas pa je pokazal, da je prav ta korak pripeljal do nafte krize, ki pesti in bo še pestila svet... Tako ugotavlja v svoji knjigi „Svetovni izživ“ slovit Jean-Jacques Servan-Schreiber.

Dodobra, a še ne do kraja izrabljen naftni monopol (tako vsaj na to gledajo zahodne industrijske države, ki so bile navajene dobivati poceni surovine iz kolonialnih ali polkolonialnih dežel) je v šestih, sedmih letih podražil „črno zlato“, kot radi imenujemo nafto, kar za 16-krat.

V teku nekaj let so bile razmere postavljene na glavo; nekaj, kar je bilo dobro včeraj, ni več danes in obratno. Nafta je postala predraga za kurjavo, za ogrevanje prostorov. Če je ni moč nadomestiti za pogon avtomobilov, jo je mogoče pri ogrevanju in tu smo pri naši današnji temi, ki opozarja na kurilno vrednost drv.

Prej ali slej se bo, tako vsaj kaže, treba vrniti na nekdanje vrste kurjave, na premog in drva. Čeprav živimo na deželi, niti o drveh in njihovi vrednosti ne vemo dovolj. Najboljša so drva trdih listavcev, najslabša pa drva iglavcev. Odločilna je tudi stopnja suhosti. To še vemo, neznanka pa je običajno že, da en kilogram zračno suhih bukovih, torej najboljših drv, premore 3.000 kalorij, to pa je več kot zmora slab lignit. Rjavočmi premog da približno 5.000 kalorij, drago kurilno olje pa ima kakih 10.000 kalorij.

Če upoštevamo sedanje tržne cene in kurilno vrednost posamezne vrste kurjave, lahko ugotovimo, da stane 1.000 kalorij pri drvih lastne izdelave 0,3 din, pri drvih, kupljenih v prosti prodaji, 0,6 din, pri rjavočnem premogu 0,4 din in pri kurilnem olju 1,2 din. S pomočjo te primerjave zlahka izračunamo, kaj je smotnejše in kako drago plačujemo pri kurjavi s kurilnim oljem lagodnost, ki jo sicer taka kurjava s svojim avtomatizmom prinaša v naše domove.

Inž. M. I.

Izpadli iz „kluba manj razvitih“

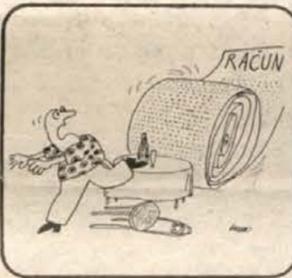
Vse občine širše Dolenjske razen Ribnice imajo manj razvite KS

Črnomelj in Trebnje ne bosta, kot smo na kratko že poročali, po novem nič več veljala za manj razviti slovenski občini. V novem srednjeročnem obdobju, v katero smo stopili s tem letom, ne zadoščata več merilom, ki jih je za to obdobje predlagal republiški izvršni svet. To pomeni, da sta v dosedanjih letih toliko napredovali, da nista več upravičeni do pomoči, ki jo sicer omogoča zakon o pospeševanju skladnejšega razvoja manj razvitih območij naše republike. Skupaj s tema dvema občinama sta zapustili desetčlanski „klub“ manj razvitih še tolminska in murskosoboška občina, tako da jih je ostalo le še šest: Lenart, Ormož, Šentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Lendava in Ljutomer.

Razen celotne občine se po merilih lahko uvrsti med manj razvita območja tudi posamezna krajevna skupnost. Pri tem razvrščanju se je pokazalo, da je Dolenjska kljub velikemu napredku mest na podeželju še precej zaostala, saj imajo vse njene občine razen Ribnice manj razvite krajevne skupnosti. Brežiška občina ima celo največji nezaviti del, če izvajamo šest manj razvitih občin, saj skoraj 9.000 od skupaj 25.300 njenih

prebivalcev, torej 36 odstotkov, živi v manj razvitih krajevni skupnosti. Za vso Slovenijo velja podatek, da živi v manj razvitih krajevni skupnosti 300.000 Slovencev ali 16 odstotkov celotnega prebivalstva.

Manj razvite krajevne skupnosti na širšem območju Dolenjske, ki bodo v novem srednjeročnem obdobju deležne posebne družbene pomoči (seveda, če bodo tudi same pokazale ustrezno spodbudo), bodo po predlogu novega odloka: Zdoles, Artiče, Bizeljsko, Globoko, Kapele, Pečica – Križe, Pišce, Sromlje, Dobravice, Podzemelj, Vinica, Draga, Kočevska Reka, Kostel, Osilnica, Predgrad, Struge, Stara cerkev, Hinje, Žužemberk, Dobmič, Knežja vas, Sela – Šumberk, Svetinje, Ambrus, Krka, Muljava, Videm – Dobre polje in Zagradec.

Zemljo skupnosti

Lani sta se samo dva kmeta odločila za to možnost

V sklopu prizadevanj za reševanje vprašanj razvoja kmetijstva, gozdarstva in tudi družbe v celoti je skupščina SR Slovenije sprejela zakon o preživitinskem varstvu kmetov, ki letos stopa že v drugo leto veljave s to novostjo, da s prvim dnem letošnjega leta velja nova določba, po kateri je kmetijska zemljiška skupnost dolžna prevzeti kmetijska zemljišča v primeru, da se dediči ne obvežejo, da bodo obdelovali zemljo in skrbeli za ostarelega lastnika. Kmetu gre tudi v tem primeru preživnina.

Doslej se je dogajalo, da je ostareli kmet, ki ni bil več zmožen obdelovati svoje zemlje, padel v breme družbi, dediči pa so se šele po njegovi smrti pojavili kot bodoči lastniki zemljišč, čeprav niso zemlje ne obdelovali ne skrbeli za ostarelega lastnika. Zakon o preživitinskem varstvu kmetov uvaja na tem področju red, vendar lahko zapiše-

mo, da se težko zvrinja, ker gre pri kmetih mnogokrat za močno zakoreninjen lastniški odnos. Lani sta se samo dva kmeta v Sloveniji odločila, da uporabita zakon, in sta zemljo prepustila skupnosti, v zameno pa prejmeta preživnino. Računajo, da bo letos že 60 takih.

Kot ugotavljajo v črnomaljski kmetijski zemljiški skupnosti (in podobno najbrž tudi v drugih občinah), ima zakon veliko pozitivnega, vendar pa skupnosti z novo določbo postavlja pred kar težavno vprašanje, kaj s prevzeto zemljo. Vprašanje je še posebno težavno, kadar gre za razdrobljena hribovska posestva. Da ostanejo v pušči, četudi v družbeni lasti, gotovo ni namen zakonskih odredb.

MIM

Zgovorne cene

Novo mesto najcenejše

Spet so pred nami statistični podatki o cenah na drobno petdesetih stvareh, ki jih je tukajšnji živelj oktobra kupoval v Kopru, Ljubljani, Mariboru in Novem mestu. Nekajkrat smo že ugotovili, da je, po tovrstnih podatkih sodeč, dolenjska metropola najcenejša med omenjenimi mesti, do taiste ugotovitve pa je moč priti tudi po podrobnem pregledu oktobrskih cen.

Kar za devetnajst stvari so morali Novomeščani odšteti najmanj, v primerjavi z drugimi mesti najbolj zaostajata ceni za delo moške in ženske obleke, manj ko drugod pa je stalo tole: čebula, jajca, mleko, moka, teletina s kostmi, prekajena svinjska rebra, sir, vino, pivo, vrsta gospodinskih pripomočkov, delov oblačila pa deske in vstopnica za kino.

Na tretjem mestu so bile novomeške cene v osmih primerih, naj omenimo le fižol v zrnu, testenine z jajci, svinjsko mast in zidno opeko. Za petnajst stvari so morali Novomeščani malce manj seči v žep kot v tem ali onem mestu, ki se je ponašalo s pridevnikom najdražje; ob krompirju, jabolkih, limonah, govedini, jedilnem olju so bile cene v novomeških trgovinah na drugem mestu še za moško srajco, ženske čevlje s peto, spalnico, 60 vatno žarnico (če jo je bilo sploh moč dobiti), cement in drvo.

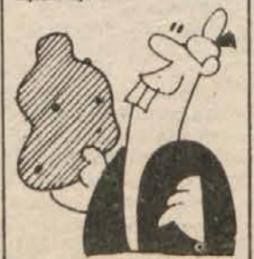
Najdražje pa je bilo Novo mesto v osmih primerih; kar vse velja naštet, da bodo gospodinjke vedele, ali ne bi bilo bolje zapeljati se kam drugam po nakupih. Najdražji so bili riž, zelena solata, špinac, orehova jedra, črni kruh, posteljno platno, tkanina in moški nizki čevlji.

VSE VEČ KMETIJSKIH STROKOVNJAKOV SE ZAPOSUJE IZVEN KMETIJSTVA.

ZNANOST SE PREPOČASI PRODIRA NA NAŠA POLJA...

... kar je dobro, saj je vendar znano, da pridelava najtežalejši krompir najnujnejši kmet!

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Urja: Tit Doberšek

Pred bližnjimi zbori naših vinogradnikov

Zimski čas, ko ni dela v vinogradu, bomo izpolnili z delom v društvu vinogradnikov. Na zadnji seji (26. decembra) je upravni odbor Društva vinogradnikov Dolenjske predlagal naj vinogradniki člani društva, na zborih vinogradnikov, ki naj bodo opravljeni po ožjih vinogarskih okoliših do konca januarja, zlasti:

1. volijo nova vodstva oziroma delegate (na 10 članov 1. delegata) za skupščino delegatov, ki bo v času prireditve Tedna dolenjskega cvička v Novem mestu. Ob tej priložnosti pozivamo vinogradnike s področja Krškega in Goleka, Suhe krajine in Sevnice, da se organizirajo v ožjih vinogarskih okoliših kot samostojen del našega društva;

2. organizirajo pokušnjo (degustacijo) vin po ožjih vinogarskih okoliših do srede februarja. Na to pokušnjo dajo svoja vina vsi člani društva. Poleg cvičkov dajo na pokušnjo še bela dolenjska vina in dolenjske čmine. Katera vina štejejo med dolenjske čmine, navajamo na drugem mestu;

3. organizirajo lokalne praznike vin po ožjih vinorodnih okoliših. Ob tej priložnosti vinogradniki pokušajo že ocenjene vzorce vin na kraju prireditve. Te prireditve lahko trajajo tudi po več dni in so lahko izpopolnjene s strokovnimi predavanji, razstavami značilnih kmečkih jedi, nastopi pevcev, godbenikov itd.;

4. določijo, s čim bodo sodelovali na glavni prireditvi Tedna dolenjskega cvička, ki bo od 19. do 21. marca v Novem mestu.

Povemo še to, da bomo skupaj z Društvom vinogradnikov Bele krajine članom, ki imajo plačano članarino za leto 1980 in 1981, zastoj delili škropilne koledarje, ki bodo primerne strokovni svetovalec vinogradnikom pri važnem delu, zaščiti vinske trte.

TEDEN DOLENJSKEGA CVIČKA

bo po sklepu upravnega odbora društva spet v Novem mestu, v športni dvorani na Marofu. Pokrovitelj te priljubljene prireditve bo občinska skupščina Novo mesto.

Temelj prireditve je pokuš predhodno ocenjenih cvičkov, ki

bo opravljena do konca Februarja. V nasprotju s prejšnjimi leti, bo na glavni preizkušnji cvička lahko sodeloval s svojim vzorcem le član društva vinogradnikov, ki ima plačano članarino in ima ob času prireditve najmanj 500 litrov tržnega presežka cvička, ki je bil dan v oceno glavni degustacijski komisiji. Posamezni člani upravnega odbora društva so bili na seji zadolženi kot kontrolorji, da bodo vinogradniki, ki bodo določeni, da prodajo cviček gostincem, za točenje v času prireditve resnično dali tako vino, ki je bilo ocenjeno in za prodajo določeno na glavni degustacijski komisiji.

DOLENJSKA ČRNINA

Mnogim ni jasno, katero vino naj štejemo med dolenjsko čmino. Tega izraza po vojni nismo uporabljali. Moral je pa biti znan med obema vojnama. To je razvidno iz knjižice „Trsn izbor in vinski tipi za Dravsko banovino“ (Ljubljana 1935), v kateri takratni strokovni učitelj za vinarstvo in sadjarstvo na Kmetijski šoli Grm Anton Flego na strani 57 in 58 piše:

„Dolenjsko črnino pridelujejo v manjši meri (v zadnjem času pridelek narašča) po vsem Dolenjskem, torej tudi poleg novomeške – mokronoškega še v krško – kostanjevskem vinorodnem okolišu, pa tudi v sosednjem bizeljskem z brežiškimi Posavjem, Belokrajnska črnina tudi ni mnogo drugačna. Pridelujejo jo predvsem iz zametne črnine s pridelkom drugih modrih sort, kot sta modra frankinja in modra portugalka. Dobra črnina je sijajna, granatnordeča ali rubinastordeča, ni pretirna ne prekliša. Zato je jako priljubljena, osvežila joča pijača, ugoden nadomestek – vsaj v najboljših letih – za kraški teran. Dolenjska črnina gre povsod lahko v denar.“

Tudi danes so čisto gospodarske potrebe po ponovnem uveljavljanju tega vina. Zaradi poznega zorenja ne moremo saditi zametne črnine na neustreznih legah in ne v vinorodnih predelih, ki po svoji geografski legi ležijo na manj ugodnih predelih za pridelovanje poznih sort vinske trte oziroma grozdja. Zato v teh predelih pripravljamo in tudi sadimo zlasti modro frankinjo. Vino modre frankinje pa nima ne prave barve in ne pravih lastnosti dolenjskega cvička. Zato je nujno, da za vina, v katerih prevladuje modra frankinja ali je modra frankinja sama, najdemo primerno ime, pri čemer je nekaj rabljeni naziv „dolenjska črnina“ primeren in sprejemljiv.

Ne moremo...

(Nadaljevanje s 1. strani)

krajšem ogledu proizvodnje v oddelku fermentacije dobili v besedi in številkih celovito podobo tega 3000-članskega kolektiva, v pogovoru pa so se prav tako največ zadržali pri investicijah, sodelovanju z delovnimi organizacijami iste vrste in vzrokih za občasno pomanjkanje zdravil na jugoslovanskem trgu. Stane Dolanc je v Krki izrecno poudaril, da je stalni CK ZKJ glede te nevarnosti nedvoumno: zdravil ne sme primanjkovati in storiti je potrebno vse, da do zastojev ne bo več prišlo...

Popoldne pa je več kot 60 predstavnikov javnega, gospodarskega in družbenopolitičnega življenja novomeške občine prisostvovalo zaključnemu pogovoru z gosti. Ko je Vilma Manček, predsednica občinske konference ZK, predstavila ta čas najaktualnejše probleme v novomeški občini in hkrati dosežen razvoj, sta v razpravi sodelovala Stane Dolanc in Dobroslav Čulafić. Govor je bil predvsem o stabilizaciji. Stane Dolanc je v zaključni besedi med drugim dejal:

• Nujno je radikalno zmanjšanje investicij na vseh področjih, ker brez tega ni mogoče umiriti gospodarske tokove. Hkrati pa je zagotoviti, da stabilizacija ne bo pomenila stagnacije. Borba za izvoz je imperativ sedanjega časa. Hkrati z izvozom moramo dvigati produktivnost, v bližnji prihodnosti pa nam je tudi temeljito pogledati vrednotenje dela. Menim, da bomo morali o tem resno spregovoriti že na kongresu samoupravljalcev in tudi na kongresu ZK prihodnje leto. Bohoti se nam administracija in neproizvodno delo, kar vse je razmeroma dobro plačano, zato tudi ni dovolj spodbude za delo v neosredni proizvodnji."

Stane Dolanc je ob naštetih gospodarskih nalozah podčrtal še krepitev delegatskega sistema in pa v vrstah komunistov ta čas važno nalogo: spremeniti obnašanje. „Se vedno se obnašamo kot ljudje z dvojno moralo. V delovni organizaciji stremi delavec po doseganju čim višje cene za svoje izdelke, doma pa želi čim cenejše življenje. Začeti moramo z novo moralo, ki izhaja iz tega, da je vsak nagradjen po delu, da vsak proizvajalec odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih dela,“ je dejal tovariš Dolanc.

R. BAČER

UREJUJEJO CESTO MALKOVEC - TELČE

Tržiška krajevna skupnost je poskrbela, da so doslej zgramozirali okoli kilometra novega odseka ceste Malkovec - Telče. Na celotni odsek bodo morali nasuti okoli 1400 kubikov gramoza, gromozirali pa bodo le tam, kjer so delali odrive.

PRIZNANJA ZA MLADE NOVINARJE

Center za obveščanje in propagando pri RK ZSMS je tudi za letošnje leto razpisal akcijo „Mladi novinar '81“, ki poteka tako na republiški kot občinski ravneh. Kandidate za občinsko in republiško priznanje bodo do konca aprila izbrale žirije pri občinskih konferencah ZSMS med tistimi mladinci in mladinkami, ki so s svojim najmanj dveletnim delom na področju informiranja in propagande prispevali k razvoju samoupravnih odnosov v svoji sredini in boljše delovanje informativnega sistema v ZSMS. Hkrati poteka tudi akcija „Najboljše srednješolsko glasilo“, v kateri bodo podeljena občinska in republiška priznanja najboljšim srednješolskim glasilom in glasilom domov za učenec.

Proučevali...

(Nadaljevanje s 1. strani)

toy iz posamezne OO ZK, ampak naj bi bil to sestanek vseh komunistov. Na takih sestankih bi obravnavali zadeve, ki so pomembne za vso KS.

• Več kritičnih pripomb je bilo izrečenih tudi o delovanju SIS oziroma komunistov v skupščinah SIS. Menili so, da se v silih združuje ogromen del dohodka, delegati, komunisti, sindikati in vsi pa se premalo zavedajo, da so dolžni s tem denarjem gospodariti tisti, ki ga združujejo. Opozorili so, da zaradi nerazgledanosti ali nedelavnosti delegatov skoraj nikoli ne prodre še tako umesten predlog posamezne delegacije.

O razgovorih, ki so obravnavali še mnoge pomembne zadeve, bodo izdelali posebno analizo, o kateri bodo razpravljali med drugim tudi v začetku februarja, ko bo ribniško občino obiskal predsednik CK ZKS Franc Popit.

J. PRIMC

VEL. CIRNIK: PRETIRAVANJE O POKOPALIŠČU

Močna odjuga je pripomгла, da je nedavno na pokopališču na Velikem Cirkniku plaz porušil nekaj spomenikov in drugih obeležij. Neodgovorni so kajpak hitro razširili, da so grobovi odprti in da lisice raznašajo kosti pokojnikov. Prizadevni dolgoletni predsednik šentjanške krajevne skupnosti Alojz Flajs je sam takoj preveril govorice, zatem pa so še družno s strokovnjaki, sanitarnim in gradbenim inženjerskim ter komunalnim inženjerskim, ugotovili, da gre za pretiravanje. Res pa je, da bo potrebno pokopališče vsaj delno obnoviti, da bodo mirni po koljni in vaščani.

NOVOLES, NOVO MESTO - STRAZA TOZD „SIGMAT“ BRESTANICA

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

1 TEHNOLOGA KONTROLE KVALITETE

Pogoji: srednja tehniška šola strojne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj
— poskusna doba 3 mesece

2 KLJUČAVNICARJEVI

Pogoji: poklicna šola kovinske smeri in najmanj 2 leti delovnih izkušenj
— poskusna doba 2 meseca

4 KLJUČAVNICARJEVI II v združenem delokrogu ključavničar II

Pogoji: poklicna šola kovinske smeri in do 6 mesecev delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
— poskusna doba 2 meseca

3 STISKALCEV - OBREZOVALCEV v združenem delokrogu ključavničar II

Pogoji: osemletka ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
— poskusna doba 2 meseca

1 DELAVCA ZA TRANSPORTNA DELA

Pogoji: nepopolna osemletka

— poskusna doba 1 mesec

Kandidati naj svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Novoles TOZD „SIGMAT“ 68280 Brestanica. Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v dveh mesecih po dnevu objave.

34/3-81

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO TOZD TOVARNA NAPAJALNIH NAPRAV NOVO MESTO

Bršljin 63
Razpisna komisija

RAZPISUJE

po sklepu delavskega sveta

PROSTA DELA IN NALOGE S POSEBNIMI POOBLASTILI IN ODGOVORNOSTMI

DIREKTORJA TOZD

Pogoji za zasedbo:

- visoka izobrazba tehnične ali ekonomske smeri in pet let delovnih izkušenj v stroki,
- družbenopolitične in etične lastnosti v skladu z družbenim dogovorom o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto,
- sposobnost vodenja in organiziranja ter drugih aktivnosti v skladu s samoupravnimi splošnimi akti,
- družbenopolitična aktivnost,
- splošni pogoji, določeni z zakonom.

Ponovna izbira se bo opravila po 4 letih od pričetka opravljanja navedenih del in nalog.

Vloge z opisom dosedanjega strokovnega dela in družbenopolitične aktivnosti in dokazila o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa v zaprti kuverti z oznako „ZA RAZPISNO KOMISIJO“. O imenovanju bomo kandidate obvestili v 15 dneh po sprejemu ustreznega sklepa delavskega sveta.

39/3-81

I. TOZD PTT CENTER NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge

„ČIŠČENJE TT NAPRAV“ z zahtevano nepopolno osnovno šolo in 3 meseci delovnih izkušenj

II. TOZD ZA PTT PROMET NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge

„DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK pri pošti Novo mesto“ z zahtevano osnovno šolo ali nepopolno osnovno šolo in 3. oz. 6 meseci delovnih izkušenj.

III. TOZD ZA PTT PROMET KRŠKO

objavlja
prosta dela in naloge

„DOSTAVLJANJE PTT POŠILJK pri pošti Krško“ z dvema izvajalcema nalog in z zahtevano osnovno šolo ali nepopolno osnovno šolo in 3 oz. 6 meseci delovnih izkušenj.

Za navedena dela in naloge pod I., II. in III. se združuje delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in 2-mesečnim poskusnim delom.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na ustrežno TOZD v roku 15 dni po objavi.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po preteku časa za prijavo kandidatov.

Vsa pojasnila dobite na tel. št. 22-741, 21-370 in 71-200.

37/3-81

SKUPŠČINA OBČINE METLIKA SVET DELOVNE SKUPNOSTI

razpisuje prosta dela in naloge

VODJE STROJEPISNICE

Pogoji:

1. dvoletna administrativna šola
2. 1 leto pisarniške prakse

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejema svet delovne skupnosti v roku 15 dni po objavi. O izbiri bodo kandidati pismeno obveščeni v roku 10 dni po zaključku razpisa.

38/3-81

Jože Vidic

Po sledovih vojnega zločinca Franca Frakeljna

10

Skrozi najgostejše smrekice sem se bližala cesti Pijava gorica-Turjak. Na Pijavi gorici so bili domobranci. Dobro sem jih videla in se v velikem loku izognila vasi. Približala sem se stezi, ki je povezovala dve vasi. Čepela sem pod smrekico in čakala rešitve. Upala sem, da bo po poti prišel kak partizan ali ilegalce, ki ga bom prepoznala. Ljudje so hodili blizu mene, a nikogar nisem poznala in se jim nisem upala prikazati. Tu ni kruha zame, sem si rekla in šla naprej. Previdno sem šla čez turjaško cesto in se po pobočju spustila proti vasi Želmlje. Nisem smela več omahovati, ker so me že vidno zapuščale moči. Približala sem se prvi hiši, pred katero sta stali dve ženski in se pogovarjali. Poslušajte, mamca, sem dejala ali pridejo v ta kraj kdaj domobranci?

„Ja, je odvrnila, vaših pridejo domobranci, vaših pa partizani.“ Tako začudeno in sumljivo sta me gledali, da ju nisem prosila pomoči. Grem po dolini naprej in pri tretji hiši vprašam starejšega moža, ki je ravnokar prišel iz hleva, katera cesta vodi v Škrlje. „Tale, desna, mimo tistega kozolca,“ je prijazno odgovoril. Zel je vame kot v prikazen. „Kaj pa vam je, da ste krvavi po obrazu in obvezani s temi črnimi krpami?“ Povedala sem mu, kaj se je zgodilo. Bil je prvi človek, ki sem mu zaupala nočno tragedijo.

Prišla sem v vas Klade. Pri neki hiši je na pragu stala ženska, ki je imela v naročju majhnega otroka. Od daleč sem si ji zdela precej sumljiva, ker sem šla počasi.

„Iz Vrbljen sem,“ sem se ji predstavila. V nekaj stavkih sem ji razložila, kaj sem doživela. Ko je slišala za umor devetih žensk, hkrati pa s široko odprtimi očmi zrla v moj izmučeni, ranjeni in krvavi obraz, v krvavi vrat, noge in roke, ji je postalo tako slabo, da je spustila otroka iz naročja. Priteče stara mama in naju spravi v kuhinjo. Komaj sem prestopila prag, že sem omedlela.

„Si lačna?“ sta me vprašali. „Ne spraujte, kdo pa naj bi mi kaj dal?“ Prinesli sta mi kruh in mleko. Jedla sem z levico, ranjena desnica je odpovedala poslušnost. Tista, ki je bila prej držala otroka v naročju, je opravila bolničarski tečaj. Takoj me je slekla in obvezala rane. Potem mi je pomagala, da sem lahko zlezla na toplo kmečko peč. Tresla sem se od mraza in izčrpanosti.

„Zaspite, grem po partizane,“ je dejala in odšla. Prišli so trije, ki so imeli sestanek v vasi. V njihovem spremstvu sem zvečer šla v vas Škrlje, kjer je bil sedež rojarskega odbora OF Barje. Ko smo prišli tja, nas je srečala mlada domačinka in rekla: „V tisti hiši tamle imajo partizani in vaščani sestanek.“ Ozrla sem se v tisto smer. Vse do tu sem si tako srčno želela srečanja z domačimi aktivisti OF, zdaj pa se je vame vselil čuden nemir. Kaj naj jim rečem? Pokvarila jim bom sestanek in mnogi zaradi moje pripovedi ne bodo spali, ne bodo več srečni.

Vstopili smo v toplo kmečko sobo in prvi partizan, ki sem ga zagledala v sobi, je

bil moj brat Tone, član rajonskega odbora OF Barje.

„Angela,“ so vzklikli, medtem ko sva se z bratom že objemala. Sekretar rajonskega odbora OF Barje Matija Škraba je hitro mimo naju smuknil skozi vrata pogledal, če so tudi druge prišle z menoj.

„Si sama?“ me je vprašal, ko se je vrnil v sobo in mi priručno stisnil roko. „Sama, pa še kako sama“, sem rekla in povsila glavo. Za trenutek sem omahovala, ali naj povem resnico ali ne.

Počasi sem dvignila glavo, oči so mi zalile solze, v notranjosti je bobnelo, da sem drgetala, ga objela in jokajoč izdavičala: „Vse so pobili, med njimi tudi tvojo sestro Franciško.“

Vsa soba je jokala. Zdelo se mi je, da so se še zidovi začeli rositi. Pripovedovala sem in jokala, jokala in pripovedovala. Bil je to najbolj žalosten sestanek rajonskega odbora OF Barje in vaščanov Škrlje. Kljub takšnemu razpoloženju smo vsi trdno sklenili, da bomo žrtve maščevali. Sprejeli so dva sklepa, ki jih je bilo treba takoj uresničiti. Takoj je treba opozoriti vse sodelavce in sorodnike partizanov na Barju, naj se po možnosti umaknejo v ilegalno ali preselijo drugam, in kot drugo, razkrinkati domobranski zločin na Lisičjem.

Že naslednjega večera so aktivisti OF po vaseh vse tja do Ljubljane raztrosili letake z opisom, kako so umorili devet kmetov.

Dva dni sem ostala na zdravljenju pri terencih v Škrljah, potem pa so me vprašali, kam bi rada šla. Rekli so mi namreč, da tako blizu Barje ne morem ostati, ker bodo zločinci poskušali vse, da me umorijo, saj sem edina pričica njihovega zločina. Jaz pa moram ostati živa, da bom še naprej pričevala o tem dogodku. Odločila sem se, da grem k bratu Karlu, ki je bil komandant mesta Stari trg pri Ložu.

Noga mi je močno zatekla. Nisem mogla več hoditi. Partizani so uredili prevoz in me

na kmečkem vozu mimo Velikih Lašč pripeljali v Stari trg.

Kamorkoli sem prišla, povsod so me spraševali, kako sem utekla, kako je bilo na Lisičjem. Iz dneva v dan sem pripovedovala o tragediji barjanskih žensk. Pripovedovala sem jo tudi članom izvršnega odbora OF Slovenije, tudi tovarišu Borisu Kidriču. Že med vojno so o tem poročale radijske postaje Moskva, London, New York in Beograd. O tem so pisali številni časopisi širom po svetu.

Avgusta 1946. leta se je pred vojaškim sodiščem IV. armade v Ljubljani začel sodni proces proti vojnim zločincem in izdajalcem Rupniku, Rožmanu, Kreku, Vizjaku, Hacinu in Rošenerju. Predsednik sodnega senta dr. Heli Modic me je poklical kot prič. Več kot eno uro sem brez kakršnega koli dodatnega vprašanja sodnikov, tožilca ali branilcev govorila pred nabito polno sodno dvorano o križevnem potu barjanskih žena in deklet. Mojo pripoved so prenašali po zvočnikih in radiu. Večkrat sem pogledala Rupnika in Hacinu. Rupnik je ves čas mojega pričevanja gledal v tla in me niti enkrat ni pogledal.

Na sodniško vprašanje, kaj lahko obtoženci glede na mojo izpoved povedo v svoj zagovor, je Leon Rupnik izjavil, da sedaj prvič sliši o takih zločinih in da jih kot poveljnik domobrancev obžaluje. Vse-mogočni šef Rupnikove policije dr. Lovro Hacin se je spreneval: če bi bil to prej vedel, bi bil Frakeljna zaprl.

Če bi ne utekla z morišča na Lisičjem, verjetno nikoli ne bi zvedeli za naš grob. Angela Kumše je bila rojena 12. marca 1920. leta v Vrbljenah pod Krimom. Zaposlena je kot svetovalka za zdravstvo in socialno varstvo pri občini Ljubljana-Vič-Rudnik.

Z Angelo sva dvakrat šla po sledovih te tragedije. „Poleti 1942. leta so bile vse vasi na Ljubljankem barju osvobojene in povsod so delovali terenski odbori OF,“ mi je

pripovedovala, ko sva se peljala z avtomobilom iz Ljubljane proti Brezovici in Notranjim Goricam. „Vsi ljudje so bili za osvobodilno fronto. Julija 1942. leta se je začela silovita italijanska ofenziva, znana kot roška ofenziva. Italijani so s pomočjo domačih izdajalcev 26. julija obkolili vse vasi in aretirali vse moške. Izvajali so hud teror. Moške so zaprli v cerkev v Iški vasi in jih tam zastiševali. Samo iz moje rojstne vasi so tedaj ustrelili deset moških, med njimi Franca Lesica, ki je zapustil ženo in tri majhne otroke. Žena je zaradi tega živčno zbolela in je še danes 100-odstotni invalid. Nadalje so ustrelili dva mlada mizarja, Antona Pavliča in mojega sosedu Franca Kumšeta; mlade kmečke sinove in delavce Jerneja Majaša, Antona Aliča, Martina Pavliča, Franca Modica, Ivana Lesica in brata Franca in Jožeta Grebenca. Nekateri od teh še niso bili stari dvajset let. Najbolj nesrečna je bila Grebenčeva družina, saj je od devetih izgubila šest članov družine. Naj vas še enkrat spomnim, da sta bila iz te družine skupaj ustreljena dva brata, na Lisičjem januarja 1944. leta pa dve njuni sestri. Kaj ni to pretresljivo?“

Teden dni pred ustrelitvijo desetih fantov in mož iz moje vasi so ob cesti Notranje gorice-Podpeč ustrelili vse vidnejše terenske delavce OF iz Bresta in Tomišlja. Iz Bresta so bili ustreljeni Franc Modic, Anton Sušteršič, Ivan Svigelj, Janez Kumše, Jože Požar in Slavko Peršin; iz Tomišlja: Ivan Mavec, Anton Kumše, Franc Sušteršič, Janez Mavec in Jože Tehovnik in iz Planice Janez Mavec. Na spominskem obeležju tem žrtvam je tudi moj zaročenec Anton Modic. Bil je v italijanski internaciji. Ko se je vrnil, je šel v partizane. Belogardisti so ga ujeli pri njegovi sestri v Notranjih goricah in 23. decembra 1943. leta ustrelili ob Ljubljani.

Na jesen 1942. leta so Italijani začeli odpuščati tiste moške iz internacije, ki so bili pripravljeni stopiti v vaško stražo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

„SOP“ Krško, specializirano podjetje za industrijsko opremo, DELAVSKI SVET TOZD KLEPAR Krško, Gasilska 3

objavlja
prosta dela oz. naloge

SAMOSTOJNEGA STRUGARJA

Pogoji:

- K strugar, samostojen
- 5 let ustreznih delovnih izkušenj
- 3-mesečno poskusno delo
- delo je za ned oločen čas

Kandidati naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju potrebnih pogojev pošljejo v 15 dneh na naslov: „SOP“ Krško, kadrovska služba, 68270 KRŠKO.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po objavi oglasa.

33/3-81

Razpisna komisija za imenovanje individualnega poslovnega organa delovne organizacije LEKARNE SEVNICA

razpisuje
prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVNEGA ORGANA delovne organizacije (reelekcija).

Razpisni pogoji:

- da je diplomirani farmacevt z opravljenim strokovnim izpitom
 - da ima najmanj 5 let prakse na odgovornih delovnih mestih
 - da je državljan SFRJ in izpolnjuje pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenim dogovorom
 - da ima organizacijske sposobnosti
 - da je moralno in politično neoporečen
- Prijavi je potrebno priložiti potrdilo o zahtevani izobrazbi, potrebni praksi, potrdilo o nekaznovanosti, ter kratek življenjepis z opisom dosedanjih zaposlitev.
- Kandidati morajo prijave na razpis poslati v roku 15 dni po objavi razpisa na naslov: LEKARNA SEVNICA z oznako „Za razpis“, 68290 SEVNICA

31/3-81

„STREŠNIK“ IGM p. o. Dobruška vas

I. razpisuje
na podlagi sklepa delavskega sveta dela oz. naloge

VODJE RACUNOVODSKE SLUŽBE

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višja šolska izobrazba ekonomske smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj ali
- srednja šolska izobrazba ekonomske smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj.

II. objavlja
na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja naslednja samostojno kreativna dela na terenu

- VODENJE KROVSKIH DEL
- VOZNIK TOVORNEGA AVTOMOBILA S PRIKOLICO

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod a) srednješolska izobrazba gradbene smeri in 3 leta delovnih izkušenj
- pod b) poklicni voznik z ustrežno kategorijo vozniškega dovoljenja

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa oz. objave

O izidu izbire bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo na razpis oz. objavo.

35/3-81

DS SIS STANOVANJSKEGA IN KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA OBČINE NOVO MESTO

objavlja
prosta dela in naloge

REFERENTA ZA KOLEKTIVNO KOMUNALNO DEJAVNOST

Od kandidatov pričakujemo, da izpolnjujejo naslednje pogoje:

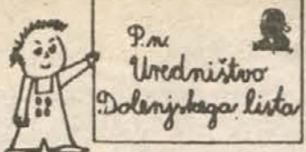
- srednja strokovna izobrazba gradbene smeri in tri (3) leta delovnih izkušenj.
- Za izbranega kandidata je predvideno dvomesečno poskusno delo.
- Stanovanja ni.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 15 dni po objavi DS SIS STANOVANJSKEGA IN KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO, Novi trg 6.

Kandidati, ki se bodo prijavi na objavljenih dela in naloge, bodo obveščeni o izbiri najkasneje v tridesetih dneh po preteku roka objave.

36/3-81

MOJADI DOPIŠNIK

SENTJANSKI IGRALCI V KRMELJU

Sentjanški in krmeljski osnovnošolci smo se dogovorili, da bomo sodelovali na kulturnem področju. Tako so šentjanški učenci pred kratkim prišli v Krmelj in nam po pouku zaigrali igrico „Iskanje dedka Mraza“. Po predstavi smo se pogovarjali o delu dramskih skupin, izvedeli smo, da v Šentjanžu vadijo zelo resno, zato so igro, ki nas je navdušila, pripravili v dveh tednih. Sami skrbijo tudi za kostume in ličenje.

RUDI SLAPŠAK
OŠ Krmelj

ZAHVALA INVALIDA

Lepo se zahvaljujem občinski skupščini Kočevje, še posebno uslužbenki Zinki Zemljakovi, in Posestvu Snežnik, posebno tov. Križu, ki me vedno razumejo in mi pomagajo. Tudi za minulo Novo leto so ustregli moji prošnji in mi dovolili posekati novoletne jelke. Za njihovo razumevanje se jim želim javno zahvaliti.

MATIJA FEKONJA
Turjaška A/3
KOČEVJE

„SPOZNAJMO SE“

V soboto, 10. januarja, je bil v Črnomlju prvi abonmajski koncert, ki so ga pripravile pevke dekliškega noneta Carmen iz Trebnjega. Ob tem je bila v avli kulturnega doma odprta razstava mladih slikovnikov iz Trebnjega. Pevke iz Trebnjega bodo gostovale tudi po drugih krajih Bele krajine v okviru kulturne akcije „Spoznajmo se“.

PETRA DRŽAJ
OŠ Črnomelj

O TOVARIŠU TITU

OO ZSMS Uršna sela je povabila tovariša Ivana SOMRAKA iz Novega mesta, ki se je vabilu odzval in kot nekdanji sodelavec tovariša Tita njegov lik približal krajanom Uršnih sel. Mnogo je bilo napisanega o našem dolgoletnem predsedniku, toda pripovedovanje tov. Somraka je bilo doživljeno zase, saj je njegova pripoved prikazala Tita ne samo kot izrednega diplomata in vestnega ter marljivega delavca, ampak tudi kot preprostega in globoko čutečega človeka, ki je imel izreden posluš za delovnega človeka, prav tako pa tudi za mladi rod.

Krajanje Uršnih sel se tovarišu Somraku zahvaljuje za obisk in prijetno pripoved o Titu.

J. S.

VESELIMO SE POČITNIC

Na zadnji dan pouka smo bili učenci bolj živahni kakor prejšnje dni. Komaj smo čakali na zadnji uro, ko so nam učitelji razdelili spričevala in smo lahko odšli domov. Naša največja želja je, da bi zapadlo vsaj malo snega, da bi se lahko smučali in sankali, ter da počitnice ne bi prehitro minile.

ROMANA GREGORIČ
OŠ Črnomelj

OB NOVEM LETU

Mladi člani RK na črnomaljski osnovni šoli so pred novim letom pripravili proslavo za občane, stare nad 75 let, in jim tako izkazali svojo pozornost. V okviru pionirske organizacije pa so učenci pripravili kratek program in se z njim predstavili ostarelim v domu počitka v Metliki. Mladi so mednje zanesli veselje in sproščenost. Ob odhodu učencev so nekateri jokali, vsi pa so izrazili željo, da bi se prišli.

JANJA MARKOVIČ, 5. a
OŠ Črnomelj

ZADNI DAN NA SNegu

Zadnji dan pouka v prvem polletju smo učenci osnovne šole „Milka Šotar-Nataša“ imeli zimski športni dan. Učenci nižjih razredov so se sankali, učenci višjih razredov pa smo odšli vse do Ruperč vrha in tam priredili tekmovalno v veslanju. Tekmovalci so dobro vozili po zmurnjenem snegu. Po dveh v ožnjah smo zvedeli za rezultate. Zmagovalne ekipe so dobile priznanja, prav tako tudi prvi trije najhitrejši posamezniki. Najboljši čas je dosegel Iztok Hraštar iz 7. a razreda. Naše veselje pa je bilo še večje, ko smo izvedeli, da so počitnice podaljšane za teden dni.

MARJANCA KAVSEK, 7. c

Vzorni vojak

Spremljal tovariša Tita na zadnji poti iz Slovenije

Med tistimi, ki so ob nedavnih svečanostih dobili priznanje in značko „Vzorni vojak“, je tudi Ivica Županovič, električar iz Rogoznice pri Šibeniku, ki služi vojaški rok v Ribnici. To priznanje dobe le najboljši med najboljšimi.

Ivica, ki so ga ob tej priložnosti sprejeli tudi v Zvezo komunistov, pravi:

— Za značko in sprejem v ZK so me predlagali tovariši iz mojega vojaškega kolektiva. Kot mlajši vojak sem obiskoval tečaj „Tito-partija-revolucija“. Po svojih najboljših močeh pa sem se prizadeval tudi pri redni vojaški vzgoji.

Neki doživljaj iz svojih vojaških dni pa Ivica ne bo nikoli pozabil. Kot vojak—začetnik je bil skupaj s svojimi tovariši v častnem vodju, ko smo 5. maja iz Ljubljane pospremili posmrtno ostanke tovariša Tita.

Ivica Županovič

— Tega ne bom nikoli pozabil. Najtežje mi je, ko pomislim, da našega tovariša Tita, našega ljubljenega predsednika in vrhovnega komandanta ne bo nikoli več med nami. Vendar mi ostane, složni, prežeti z njegovim duhom in idejami na poti, ki nam jo je pokazal.

Vojaški kolektiv je tako pridobil novega vzornega vojaka in komunisto. Po njegovem odhodu iz JLA pa bo tudi njegova Rogoznica ponovno dobila prizadevnega mladince, ki je bil uspešen mladinski aktivist tudi pred odhodom k vojakom.

M. GLAVONJIC

Uvodna knjiga o tomšičevcih

Široko zasnovana, natančna, živopisna monografija Francija Strle o Tomšičevi brigadi — Gre za luščenje resnice iz številnih podatkov

Domala počaščenega se počuti človek, ko jemlje v roke uvodni del monografije o Tomšičevi brigadi. Pritegne že zunanja oprema knjige, ki jo je Franci Strle zasnoval mnogo širše od dozdajšnjih monografij o drugih slovenskih brigadah.

V skladu z dejstvom, da se osvobodilni boj ni začel čisto iznova in zgolj kot nasledek narodne ogroženosti, marveč se je razrastle in črpal svojo neuničljivo moč iz žarišč, ki so jih ustvarili komunisti, drugi napredni ljudje in organizacije že precej pred začetkom druge svetovne vojne, je Strle v uvodnem poglavju (Uporniške in proletarske korenine) postregel z novimi pogledi na nastanek slovenske partizanske vojske, oz. je posamezne tovrstne poglede dopolnil ali jim dal ustrezne poudarke. Odkriva nova dejstva celo v snovi, za katero se nam zdi, da je bila že do konca raziskana. Odveč je poudarjati, da so Strletova dognanja podana pregledno in tako prepričljivo, da jim ni moč oporekati.

Prepričljiv je Strle tudi pri opisovanju partizanskih enot in njihovega bojnega poleta. V tistem delu knjige, ki je posvečen predhodnicam Tomšičeve brigade, vstajajo pred bralcem liki borcev, kakor da bi bili živi, boji so prikazani tako nazorno, kot bi se odvijali ta čas. Posebno pozomost zaslužijo piščeve sodbe o ravnanih, bojnih uspehih in neuspehih prvih partizanov in njihovih poveljnikov. Predstavljeno so kot samosvoje in trdne osebnosti, izžarevajo veličino bojujočega se slovenskega človeka, ki je v najbolj surovih časih premogel najplemenitejša čustva, nenehno pa je bil pripravljen tudi na žrtvovanje za svo budo.

Ze z uvodno knjigo o tomšičevcih je Strle opravil ogromno delo, o čemer pričajo tudi opombe pod črto in številni viri, ki kažejo, kod vse je brskal za podatki. Kdor pozna Strleta, ta ve, kako neutrudljivo je spraveval in preverjal odgovore preživelih borcev. Te je vodil tudi na teren, da so mu kazali, kako so

Erno Šali

Tonetu v spomin

Po slabem pol letu je neizprosna smrt iztrgala iz naših vrst še enega sodelavca, tovariša in prijatelja, katerega delo, tesno povezano z gospodarsko in družbenopolitično preobrazbo kraja ob Krki na obronkih roških gozdov, je bilo tako tesno povezano tudi z našim delom, rastjo in uspehi našega kolektiva.

Kot domačin, rojen v Vavti vasi, si je tov. Erno vse svoje življenje prizadeval, ne samo za napredek kraja, temveč tudi za napredek in uresničitev tistih idej, ki so ga kot borca IX. brigade inštata XVIII. divizije prevzele že takoj ob pričetku NOB. Zato tudi ni naključje, da je bil izvoljen kot odposlanec slovenskega ljudstva na prvem zasedanju slovenskega ljudskega parlamenta — Kočevskega zbora.

Po uspešnem in težavnem narodnoosvobodilnem boju je prevzel nove dolžnosti. Po kratkem službovanju kot namestnik načelnika okrajne milice v Mokronogu se je vrnil v domači kraj z nalogo, da ob obnovi lesno industrijo. Ni bilo lahko izvrševati izredno težke naloge, ki jih je družba naložila žagarjem in gozdu. Uspej je zaradi svojih organizacijskih sposobnosti in velikega občutka za potrebe delavca in kraja. Kijub temu da je kasneje opravljal po partijski dolžnosti funkcijo predsednika občine Straža, po združitvi z občino Novo mesto pa vlogo podpredsednika, in da je v tem času mnogo prispeval k razvoju domačega kraja, je prošnja po pomoči pri uresničevanju izgradnje bazenske lesne industrije v Straži rodila obveznost. Pomagal je dograditi prvo tovarno lesnega kombinata — Tovarno vezanih plošč, katere direktor je bil potem dolga leta. Poslej se ni več ločeval od lesnega delavca in hitro rastoče lesnopredelovalne industrije na levem bregu Krke.

S suhoparnim naštevanjem funkcij in dolžnosti je moč opisati samo nekatere lastnosti človeka, predvsem pa delavnost in strokovnost. Vse druge se dajo izraziti s preprostejšimi besedami. Življenjske izkušnje so mu omogočale hiter in jasen vpogled v rešitve, ki jih je nesebično ponujal kot predsednik poravnalnega sveta pri reševanju in vzpostavljanju ravnotežja v medčloveških odnosih. Znal je najti pot iz mnogih kočljivih položajev, ker je imel za to poseben čut in je bil nadvse objektivni. Take lastnosti človeka in sodelavca rode prijateljstva in poznanstva, ta pa spomin, ki ne bo umrl.

SODELAVCI

Cvetje in skrb za urejeno okolje sta mu bili drugi del življenja in za to je porabil ves svoj prosti čas. Nevsiljivo je spodbujal ljudi, naj si uredijo okna, balkone in vrtove. Organiziral je predavanja, vabil strokovnjake s tega področja in sam postal strokovnjak. S fotoaparatom pa je v tovarni in krajevni skupnosti ustvaril preko sedem tisoč dokumentarnih diapozitivov in ostalega fotografskega gradiva. Bil je tudi član Turističnega društva Krško in skoraj 10 let v upravnem odboru. V tem času je pripravil in s sodelavci izpeljal številne akcije za ureitev kraja. Prav on je imel največ zasluga za priznanje, ki ga je Krško dobilo leta 1977 kot najbolj urejen kraj v Sloveniji. Bil je tudi član Republiške zveze Hortikulturnih organizacij Slovenije. Vendar vse te funkcije ne pomenijo veliko glede na njegovo dejansko delo na terenu. Bil je prepričan, da v urejenem okolju živijo urejeni ljudje. To ugotovitev je prenašal na vse, ki so mu hoteli slediti, in teh ni bilo malo.

Praznina je velika in težko pritiska na sodelavce in prijatelje. In ni ga, ki bi lahko tako prizadevno in koristno nadaljeval njegovo delo. Hvala ti, Tone!

MAKS POGAČAR

datumsko ali snovno napako... pravi Strle v uvodu, kjer se zavzema tudi za nekatere novosti in zgodovinske pomenje NOB na Slovenskem.

Strletovi uvodni knjigi o Tomšičevi brigadi je priložen anketni listič, s katerim odbor Tomšičeve brigade zastavlja bralcem osemnajst vprašanj. Iz odgovorov naj bi se izluščilo, ali je knjiga dobra. Natančnost, piščeva težnja po odkrivanju resnice pa razumljivost in živopisnost so zagotovo porok, da knjiga ne bo razočarala nobenega bralca.

JOŽE OBLAK—SIME

HVALEŽEN ZA POZORNOST

S kakšnim veseljem sprejme upokojenec pohvalo ali drugačno pozornost, sem spoznal pred kratkim, ko je moj oče dobil skromno, a vendar prijetno novoletno darilce z voščilom od društva upokojencev iz Kočevja. Ne gre toliko za webino darila, gre predvsem za pozornost, ki vti starejšemu človeku prijeten občutek in zavest, da ni osamljen ali pozabljen, temveč nepogrešljiv del družbe v kateri živi. Taka dejanja nedvomno vplivajo na starejšega človeka spodbudno in mu daljšajo ter bogatijo življenje.

V očetovem imenu se društvu upokojencev iz Kočevja iskreno zahvaljujem.

IVE STANIČ, Mozeli
Mozelj, 31.
12. 1980

pisma
in
odmevi

ZAVOD ZA TEHNIČNO IZOBRAŽEVANJE
LJUBLJANA, Langusova 21, tel. (062) 22-270,
22-076,

prireja februarja in marca 1981
v Novem mestu in Krškem tečaj za

TELEFONISTE V DELOVNIH ORGANIZACI-
JAH,

ki delajo na naročniških telefonskih centralah. Tečaj bo
trajal 7 zaporednih sobot. Posredovana bodo teoretična in
praktična znanja, ki bodo udeležencem omogočila boljše
opravljanje njihovega dela, med drugim:

- osnove telefonije,
- tehnika telefoniranja na raznih vrstah central,
- kultura jezika pri telefoniranju,
- osnove vzdrževanja prostora in naprav v telefonskih
centralah.

Prijave pošljite na naš naslov do 20. 1. 1981.

18/1-81

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERA DELOV-
NE ORGANIZACIJE MERCATOR-PRESKRBA
TRG. PODJETJE NA DEBELO IN DROBNO P. O.
KRŠKO

razpisuje
prosta dela in naloge

VODJE KOMERCIALNEGA ODDELKA
- ZA MANDATNO DOBO 4 LETA.

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih
pogojev izpolnjevati še naslednje:

- višja šolska izobrazba oz. srednješolska izobrazba
komercialne smeri
 - 4 leta oz. 8 let delovnih izkušenj v komerciali trgovskih
delovnih organizacij
 - moralno-politična neoporečnost.
- Poizkusna doba traja tri mesece.
in

objavlja
prosta dela in naloge

POSLOVODJA SKLADIŠČA
- za nedoločen čas.

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih
pogojev izpolnjevati še naslednje:

- visoko kvalificirani delavec trgovske stroke
- 2 leti delovnih izkušenj na takih delih.

Poizkusna doba traja dva meseca.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazili o
izpolnjevanju razpisanih pogojev v 15 dneh od objave razpisa
na gornji naslov.

O izbiri bodo kandidati pismeno obveščeni najkasneje v 30
dneh po preteku roka za sprejemanje prijav.

20/1-81

Komisija za delovna razmerja delovne organizacije
MERCATOR-PRESKRBA Trg. podjetje na debelelo
in drobno p. o. Krško

objavlja
prosta dela in naloge

ARANŽERJA - za nedoločen čas.

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih
pogojev izpolnjevati še naslednje:

- srednješolska izobrazba aranžerske smeri
- 2 leti delovnih izkušenj na takih delih.

Poizkusna doba traja dva meseca.

Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazili o
izpolnjevanju razpisanih pogojev v 15 dneh od objave razpisa
na gornji naslov.

O izbiri bodo kandidati pismeno obveščeni najkasneje v 30
dneh po preteku roka za sprejemanje prijav.

19/1-81

Z BELIM VLAKOM
DO SMUČIŠČ NA KOBLI
med počitnicami VSAK DAN

od 12. do 24. januarja 1981

5,04	KANDIJA	18,57
5,07	NOVO MESTO - CENTER	18,56
5,09	NOVO MESTO	18,54
5,38	TREBNJE NA DOLENJSKEM	18,31
6,09	IVANČNA GORICA	18,07
6,30	GROSUPLJE	17,51
7,00	LJUBLJANA	17,19
8,30	JESENICA	16,13
9,10	BOHINJSKA BISTRICA	15,35

OB SOBOTAH IN NEDELJAH BO VOZIL „BELI
VLAK“ IZ NOVEGA MESTA IN LJUBLJANE PO
REDNEM PROGRAMU.

CENE:

Novo mesto - Bohinjska Bistrica	315,00 din
Trebnje - Bohinjska Bistrica	305,00 din
Ivančna gorica - Bohinjska Bistrica	290,00 din
Grosuplje - Bohinjska Bistrica	275,00 din
Ljubljana - Bohinjska Bistrica	230,00 din

Cene veljajo od 7. novembra 1980 dalje.

Prijave, rezervacije in informacije v Novem mestu:
MLADINSKA TURISTIČNA POSLOVALNICA
NOVO MESTO, Novi trg 4, telefon (068) 22-555,
DELOVNI ČAS od 7. do 15.30 ure in ob sobotah
od 8. do 12. ure, ter na železniških postajah Novo
mesto (22-255), Trebnje (83-060), Ivančna
Gorica (783-038) in Grosuplje (771-180).

GIMNAZIJA
NOVO MESTO

razpisuje
prosto delo
in naloge

KUHARICE
za nedoločen čas.

Potrebna je kvalifikacija
gostinske stroke.
Rok prijave je 15 dni po
objavi razpisa.

29/3-81

Izvršni odbor
Občinske
izobraževalne
skupnosti
Krško

objavlja
prosta dela
in naloge

TAJNIKA
OBCINSKE
IZOBRAŽEVALNE
SKUPNOSTI

Pogoj:
višja ali visoka izobrazba,
primerne delovne izkušnje,
organizacijske sposobnosti
in ustrezne moralno -
politične lastnosti.
Rok prijave je 15 dni po
objavi.

24/3-81

emona globtour
novo mesto

Na smučiščih še nekaj prostora

Avstrija:

ODHODI 24. JANUARJA 1981
REICHENFELS, SILLIAN, WEISSBRIACH

PRIJAVE IN INFORMACIJE:
VSE POSLOVALNICE GLOBTOUR

IZKORISTITE IZREDNO PRILOŽNOST!

Pri najemu avtomobilov (Rent a Car) so nujne rezervacije vsaj 2 dni pred pričetkom najema.

Informacije in prijave:
GLOBTOUR NOVO MESTO, Cesta komandanta
Staneta 19, telefon 068/25-125 in 25-789.

Svet delovne skupnosti
OSNOVNE SOLE
NARODNEGA HEROJA
MARTINA KOTARJA
ŠENTJERNEJ

razpisuje prosta dela in naloge:

KUHARJA - KUHARICE

za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
POGOJI:

- končana gostinska šola - smer kuhar
 - vsaj 1 leto prakse v družbeni prehrani
- Kandidati naj vložijo pismene prijave z življenjepisom in potrdili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa.

Nastop dela takoj ali po dogovoru.
Poskusno delo 3 mesece.

32/3-81

5 knjig za 150 dinarjev

Izšla je zbirka PREŠERNOVE DRUŽBE za leto 1980

1. Prešernov koledar za leto 1981
2. Naj mi sije sonce, naj mi poje srce. Iz zakladnice tistih slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, ki jih otrok najprej sliši iz materinih ust. Izbor Janez Menart, ilustracije Marlene Stupice.
3. Anton Ingolič: Delovni dan sestre Marje. Pripoved iz življenja medicinske sestre in njenega srečavanja s problemi sodobnega mestnega življenja.
4. Stevan Jakovljevič: Velika zmeda. Kronika o razpadu Kraljevine Jugoslavije.
5. Prof. dr. Miha Likar: Zdravje v družini. Poljudno pisana knjiga, polna dobrodošliih nasvetov za vsakogar, od otroka do starih ljudi.

Broširano zbirko lahko še vedno naročite za 190 din, v celo platno vezano pa (pri tej je broširano samo Koledar) za 240 din

Naročilnica

Naročam zbirko Prešernove družbe za leto 1980

- a) broširano - 190 dinarjev
- b) vezano - 240 dinarjev

(ime in priimek)

(kraj stanovanja)

(ulica in hišna številka)

(pošta)

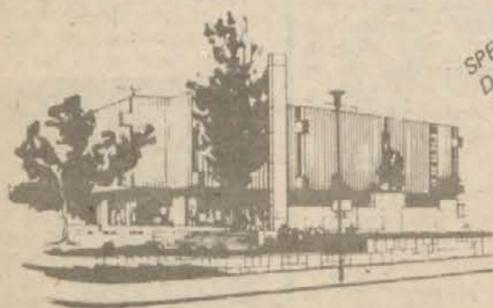
(štev. osebne izkaznice)

(podpis)

Naročilnico pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA,
Borsetova 27, 61000 Ljubljana

943/52-80

OD 15. JANUARJA 1981
DO 15. FEBRUARJA 1981

SPET PRILOŽNOST,
DA SE POCENI OBLEČE
VSA DRUŽINA

V VELEBLAGOVNICI
nama
KOČEVJE!

RAZPRODAJA

PRI

nama

MOŠKA - ŽENSKA in OTROŠKA ZIMSKA KONFEKCIJA
MOŠKA - ŽENSKA in OTROŠKA ZIMSKA OBUČEV
MOŠKE SRAJICE in ŽENSKÉ BLUZE

30 - 40%
ZNIŽANIH PRODAJINIH CENAH

Poudarki iz poročila predsednika ZKS A. Petelina

● Prihodnje leto ne bo lahko. Jesenska setev ni bila v celoti opravljena niti nam ni uspelo znotaj njiv za spomladansko setev. Pesti nas pomanjkanje umetnih gnojil, rezervnih delov in zaščitnih sredstev. Pomanjkanje deviz za uvoz prepotrebnih surovin in repromateriala je vedno bolj žgoče. Združevanje teh sredstev poteka prepočasno in s premajhno odgovornostjo. Tudi nekatera devizna sredstva, pridobljena z izvozom hrane, so porabili v druge namene. Ni drugega izhoda: ali povečati izvoz kmetijskih pridelkov, ne glede na to, ali bo dovolj hrane doma, ali pa združevati devizna sredstva tudi izven kmetijstva za oskrbo le-tega z reprodukcijskim materialom. Zadržna zveza se je vedno zavzemala za drugo možnost. Negospodarno bi bilo zaradi pomanjkanja mineralnih gnojil za nemarjati lastno pridelavo in hrano uvažati. Hitreje moramo ukrepati, ker čas neusmiljeno teče dalje.

● V svetu in pri nas ni le energetska kriza, pesti nas tudi prehranska kriza. Z naraščanjem prebivalstva bo poraba hrane še večja. Premalo se še zavedamo, da je hrana najzlahtnejši vir energije, ki usposablja človeka za produktivno delo. Zaenkrat še ni nadomestkov, hrano je treba pridobivati iz zemlje. Imamo lepe načrte, vendar jih ne uresničimo vedno.

● Mladina želi imeti polno socialno varnost, ki je v večjem dohodku, z več prostega časa in v dohodkovnih odnosih ob naravnem pridelovanju v povezavi do končnega porabnika pridelkov.

● Večje združevanje zavira sedanja razdrobljena posest. Ne more biti pravega učinka pri uporabi vedno številnejših večjih strojev in zaščitnih sredstev na majhnih parcelah. Storitelj je majhna, nastajajo pa visoki pridelovalni stroški. Zložba zemljišč je nujnost. Postopek bi bilo treba poenostaviti, ker je zložbeni postopek predolgotrajen in preveč odvisen od posameznih za viralec zložb.

● Klavnic imamo preveč, podpiramo perspektivne; manjše združbe, ki so delovale brez izgub in imele celo nekatere dohodkovne odnose pa zapirajo. Znotraj klavnic se s samoupravnim sporazumom ne morejo sporazumeti, ker bi večje rade v celoti prevzle dejavnost manjših združbenih klavnic. Združništvo ni proti perspektivnim klavnicam, vendar naj bodo odraz razvitih dohodkovnih odnosov in usklajene delitve dela... Ze pred leti smo začeli ustanavljati poslovne odbore pri klavnicah in mlekararnah, ki naj bi povezovali pridelovalce in prodajalce. Skupno naj bi urejali medsebojne odnose in skrbeli za razvoj panoge. Vendar so le redki primeri, da sploh pridejo skupaj, posebnih uspehov ni. Rejci so na ta način odtrgani od skupne mize in potisnjeni v ozadje.

● Pri dohodkovnih odnosih ne gre le za delitev dohodka, gre za celoten razvoj ne samo kmetijstva, temveč tudi pridelave in prodaje. Gre za naročeno pridelovanje in rejo v določeni rokih. Gre za sovlaganja in razbremenitev tudi primarne proizvodnje in ne samo od tu naprej. Seveda je treba več zaupati združenemu delu. Pri urejanju tržišča je treba pomagati v obliki rezerv in s spodbujanjem večje proizvodnje (premijske, regresi in druga nadomestila).

● Splošna ocena združbenih organizacij je, da so načrti uresničljivi pod določenimi pogoji. Predpogoj je ureditev kmetijskega tržišča ob dolgoročni usmeritvi in spodbujanju pridelave in reje. Vzporedno je treba paritetno med cenami kmetijskih pridelkov in cenami reprodukcijskega materiala. V okviru neodvisnih agroživilskih celot s se je treba dogovoriti za naročeno pridelovanje in rejo na dohodkovnih odnosih s prevzemom rizika vseh udeležencev. Zagotoviti je treba pravočasno oskrbo z repromaterialom.

● Za nas je pomembna vsa proizvodnja, ne glede na velikost kmetije. Gre za povezovanje posameznih vasi in razvoj raznih skupnosti, ki so naše najprimernejše oblike tudi za pospeševanje kmetijstva in so dobile domovinsko pravico. Oziranje samo na največje tržne pridelovalce, ki so brez dvoma še kako pomembni, pa povzroča tudi nerazpoloženje pri manjših kmetih.

● Za hribovite kraje je pomemben hitrejši razvoj kmečkega turizma in domače obrti. Kmečki turizem ni pomemben samo kot dopolnilni vir dohodka na kmetijah in oživitev teh krajev s turisti, pomemben je tudi kot turistični promet in priliv deviz, ker je taka oblika turizma za tuje goste zelo privlačna. Kmečki turizem je del naše celotne turistične ponudbe. Zato so potrebni skupni napori, ki so sprejeti v družbenem dogovoru.

● Pred sklepom svojega poročila bi še posebej poudaril, da se je v našem kmetijstvu v letih ponovnega delovanja zveze marsikaj spremenilo, in sicer na boljše. Ni se nam bati bodočnosti. Hrane bo treba pridelati vedno več, in sicer od matere zemlje. Zato se bodo moral pogostje pridelovanja izboljšati. Vzdržati je treba in prebroditi težave.

● Pri naših združbenih organizacijah ni tudi pri združbenih kadrih ni vedno prave zagnanosti za resnično združevanje dela, sredstev in zemlje med kmeti in

PRIZNANJE – Član predsedstva SRS Tone Boje izročila Andreju Petelinu dolgoletnemu predsedniku Zadržne zveze Slovenije, red zaslug za narod z zlato zvezdo.

● Postavimo vprašanje, ali smo dovolj priredili mesa za takšno porabo, ki znaša v Sloveniji okoli 75 kg mesa na prebivalca, kar je nad povprečjem zahodne Evrope. Slovenci pojemo povprečno 26 kg govejega mesa in smo na drugem mestu v Evropi, za Francijo z 32 kg. Kaj smo napravili v živinoreji? Premalo za tako porabo, kljub temu da smo leta 1971 priredili 25.000 ton, v letu 1979 že 38.000 ton govejega mesa, vsega mesa (govejega, prašičjega in perutninskega) leta 1971 56.000 ton in leta 1979 110.000 ton.

● V zadnjih dveh letih, še posebej letos, so se naložbe zmanjšale, ker je zelo malo bančnih sredstev. Ob nesposobnih odkupnih cenah smo še bolj zniževali ceno mesa z nadomestili in večali potrošnjo. S temi nadomestili se je razsulo tržišče z živino. Kljub višjemu standardu v Sloveniji je bila cena živine drugod v Jugoslaviji občutno višja, tudi za več kot 10 din pri kilogramu. Zaradi nenaotnega jugoslovenskega tržišča je, razumljivo, šlo meso tja, kjer je bila cena višja. Prišlo je do kršenja sporazumov in pogodb. Splet se je dogodilo, da so združeni kmetje ostali na slabšem kot tisti, ki so iskali boljše kupca. Vsa prizadevanja živinorejske poslovne skupnosti, ki je v prejšnjih letih veliko napravila za razvoj prireje in ureditev tržišča, so bila brezuspešna. Premirjanje priveznih telet in drugi ukrepi niso bili dovolj učinkoviti. V takih razmerah je bila utvara govoriti o boljši organiziranosti in dohodkovnih odnosih na podlagi združevanja.

● Pri naših združbenih organizacijah ni tudi pri združbenih kadrih ni vedno prave zagnanosti za resnično združevanje dela, sredstev in zemlje med kmeti in

● Pri naših združbenih organizacijah ni tudi pri združbenih kadrih ni vedno prave zagnanosti za resnično združevanje dela, sredstev in zemlje med kmeti in

● Pri naših združbenih organizacijah ni tudi pri združbenih kadrih ni vedno prave zagnanosti za resnično združevanje dela, sredstev in zemlje med kmeti in

● Pri naših združbenih organizacijah ni tudi pri združbenih kadrih ni vedno prave zagnanosti za resnično združevanje dela, sredstev in zemlje med kmeti in

V VELIKI DVORANI REPUBLIŠKE SKUPŠČINE – Zasedanje izrednega občnega zbora Zadržne zveze Slovenije. V ospredju od leve proti desni: Andrej Petelin, dosedanji predsednik, Nande Vode, novi predsednik, in Janko Uroš, ponovno izvoljeni tajnik ZKS.

Kje smo z našim združništvom

Ob izrednem občnem zboru Zadržne zveze Slovenije ob koncu lanskega leta, ki je ocenil slovensko kmetijsko združništvo od ustanovitve združne zveze leta 1972 do danes

Potem ko je naše združništvo pred poldrugim desetletjem doživelo posiljeni infarkt, se je obdržala redkateri kmetijska združba. Bila pa je likvidirana tudi Zadržna zveza Slovenije. Kasneje se je pokazalo, da je potrebna nova organiziranost slovenskega združništva. Kolikšna je bila ta potreba, najbolje dokazuje podatek, da je leta 1972 podpisalo pogodbo o ustanovitvi Zadržne zveze Slovenije kar 78 organizacij kmetov izmed 81-ih, kolikor jih je takrat bilo, in 13 samoupravnih skupnosti kmetov-gozdarstvom izmed 14.

Z oblikovanjem Zadržne zveze Slovenije – to so v Sloveniji ponovno ustanovili kot prvo in pred združnimi zvezami v ostalih republikah in pokrajinah – naj bi se pričel hitrejši razvoj združnega kmetijstva in razvoj samouprave na vasi. Prvi Zakon o združevanju kmetov je odprl široko pot k hitrejšemu samoupravnemu združevanju kmetov in v druge oblike združevanja, od katerih velja omeniti kmečke skupnosti kot eno izmed oblik, ki naj omogoči bolj smotno in gospodarno pridelovanje hrane.

Poročilo o delu Zadržne zveze Slovenije, ki je bilo predloženo izrednemu občnemu zboru, je zajelo torej obdobje od ustanovnega občnega zbora 6. 7. 1972 do izrednega občnega zbora 19. 12. 1980, v katerem so ga vodili več ali manj isti člani organov ZKS pod predsedstvom Andreja Petelina.

V poročilu ugotavljajo, da so v tem obdobju zabeležili hitrejšo rast

pridelovanja hrane, kar je posledica boljše organiziranosti kmetov in ugodnejših materialnih pogojev za razvoj združnega kmetijstva. V ZKS se je povečalo število organizacij, članstvo v KZ pa se je od 42.707 v letu 1973 povečalo na 52.050 v letu 1979. Zunaj združ je še okrog 35.000 kmetov, ki s KZ sodelujejo na osnovi proizvodnih pogodb. Te bi bilo treba vključiti v članstvo in tako ustvariti širšo fronto za uvajanje agrotehničnih in agrotehnoških novosti v širšem obsegu. Če je zdaj drugače, se upravičeno postavlja vprašanje: Zakaj zastalost in omtvitost v združništvu? Zakaj kritika upravičena ali ne – organiziranosti združništva? Zakaj dokaj pogosto nezadovoljstvo združnikov z lastno združbo?

Čeprav so s sprejemom dopoljnega zakona o združevanju kmetov ustvarjeni pogoji za še močnejše uveljavljanje samoupravljanja kmetov in delavcev v združbenih organizacijah, pa v praksi še vedno ni tako. ZKS je mnenja, da je „pri oblikovanju organizacij prišlo v nekaterih primerih tudi do tega, da se temeljne združne organizacije (TZO) ukvarjajo samo z organizacijo pridelovanja in pospeševalno službo, prevzem pridelkov (proizvodov) in oskrba z repromaterialom pa sta zapu na TOZD (temeljnimi organizacijam združnega dela). Taka oblika organiziranosti ne more odigrati tiste vloge, kot bi morala v skladu z zakonom o združenem delu in zakonom o združevanju kmetov. Ponekod so še vedno prisotna hotenja, da se zadrž stara oblika organiziranosti, čeprav dosejanje izkušnje kažejo, da je TZO najprimernejša oblika, ki dejansko omogoča razvoj samoupravnih in dohodkovnih odnosov...“

Slab gospodarski položaj kmetijskih organizacij posredno vpliva tudi na počasnejše uveljavljanje dohodkovnih odnosov. Zaradi takšnega položaja kmetijstva, zaradi slabo organiziranega trga in vpliva stihije cen se položaj združnega kmeta v primerjavi z neorganiziranim poslabšuje. Kmetje se zavzemajo za to, da bi moral združeni kmet občutiti prednosti združevanja. Še vedno je preveč prisoten vpliv administrativnega odločanja v imenu združnega dela, ki že vnaprej določa delež vsakega posameznika v reprodukcijski verigi, ne vedno v sorazmerju z vloženim delom in dejanskimi stroški proizvodnje... Odpraviti pa je treba tudi vmešavanja v odnose med združnimi kmeti in njihovo združno organizacijo.

NIHCE NE MORE ZANIKATI NAPREDKA

Osnovna funkcija združnih organizacij je predvsem v aktiviranju vseh razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti v lasti kmetov prek različnih oblik medsebojnega povezovanja in združevanja. Združne organizacije ustvarjajo pretežni del prihodka iz dejavnosti, ki se nanaša na sodelovanje s kmeti. Kar tri četrtine celotnega prihodka! Le četrtino celotnega dohodka ustvarjajo iz stranskih dejavnosti.

● Zadržne organizacije so v minulih 10 letih dosegle nesporne uspehe. Intenzivnejše izkoriščanje travnih površin je vplivalo na organizacijsko spremembo o kmetijskega obrata in določene naložbe v objekte. Travo prevetrava 3.677 kmetij, silira 3.869, napet pašno-kosni sistem pa je uvedlo 1.398 kmetij ter sta skoraj v celoti mehanizirani košnja in spravilo. Silose ima 11.766 kmetij. Skupna prostornina silosov je 744.000 m³, kar pomeni, da ima okrog 75.000 glav velike živine zagotovljeno zimsko krmo s silazo.

Od leta 1971 do 1979 je odkup mleka narasel od 106 na 242 milijonov litrov, odkup na kravo od 1,33 na 1,83 milijona litrov. Prireja govejega mesa pa je narasla od 25,471 na 38,374 ton.

Združniki so zgradili 3.430 novih hlevov za povprečno 22 glav in preuredili 7.429 hlevov povprečno za 13 glav. Za sodobno prirejo mleka je bilo usposobljenih skupno 172.037 stojišč.

V tržno proizvodnjo se je leta 1971 usmerilo 881 kmetij, do konca 1975 leta 8.208 kmetij in do konca 1979 17.474 kmetij.

Raznih kmečkih skupnostih je bilo leta 1974 1.326, leta 1979 pa 3.596. Število članov skupnosti se je od 12.191 povečalo na 29.246. Izredno vlogo pri takšnem razvoju so igrali hranilno-kreditne službe pri združnih in gozdarskih organizacijah. Te so na dan 30. 9. 1980 imele zbranih 1.766 milijonov dinarjev (176 milijard 660 milijonov starih dinarjev) hranilnih vlog. Od tega je 85 % hranilnih vlog kmetov. Od vseh hranilnih vlog je 50 % namenjenih za kredite kmetom.

Naložbe v združnem kmetijstvu so v 9 letih dosegle 8 milijard 941 milijonov (po cenah 1979). Pri naložbah so kmetje sodelovali z lastno udeležbo z 41,8 %, krediti HKS iz hranilnih vlog s 24,5 %, krediti bank s 26,6 % in s 7,1 % ostali krediti in drugi viri.

Kljub temu da so HKS v devetih letih tako učinkovito posegle v razvoj združnega kmetijstva ali pa prav zato, ker so v tem kratkem času znale in zmogle od začasnih 73 milijonov dinarjev zbrati 1 milijardo 766 milijonov hranilnih vlog, so se v zadnjem času slišale pobude, kako bi to službo (HKS) spravili pod klopk bank. Tako bi z do sedaj razvito hranilno-kreditno službo prišli spet na ničlo! Temu združniki odločno nasprotujejo.

Pri zagotavljanju in izboljšanju socialne varnosti združenih kmetov delo ZKS kljub nesporno vloženemu trudu ni rodilo pričakovanih rezultatov. To se je pokazalo več ali manj tudi v razpravi večine kmetov-delegatov.

Nedvomni uspehi so bili doseženi tudi v organiziranju kmečke mladine, kmečkih žena in v mednarodni aktivnosti Zadržne zveze Slovenije. Zal pa so tudi dosežki daleč od pričakovanih, še zlasti pa daleč od možnosti.

KAJ ZAVIRA IZBOLJŠANJE RAZMER?

Iz poročila in razpravi na izrednem občnem zboru je čutiti, čeprav je to bilo zelo redko jasno izrečeno, da so vzrok temu ne le vmešavanja in „komandiranje“ od zunaj, temveč tudi še premajhna in ne dovolj odločna za združna in samo upravljalška zavest kmetov; da še marsikje združniki ne čutijo, da mora druga biti organizacija kmetov (npr. na Vrhniki, v Goriških Brdih); da je ponekod združba (uprava!) eno, združniki – drugo; da je v združbah vedno več trenj med „upravo“ in združniki itd.

Da je ZKS za krepitev za združne in samoupravljalške zavesti storila premalo, lahko sklepamo o delu na področju strokovnega izobraževanja kmetov, ki je v 6 letih nazadovalo. Trenje med „upravo“ in združniki je, čeprav med vrsticami, lepo označil Franc Brus, dosedanji član UO ZKS, ko je dejal:

„Marsikje je najbolj cenjen miren združnik – takšen, ki dela in se ne razburja glede plačila za svoje delo. Toda na kmetijah, zlasti preusmerjenih, prevzemajo gospodarjenje mladi združniki, med njimi tudi šolanji. Ti bodo računali polne lastne cene za pridelke, živino in mleko in zahtevali ustrezno plačilo. S tem moramo računati.“

Da s tem morajo računati v „marsikateri“ združbi, a tudi v ZKS ter v praktični politiki do kmeta in kmetijstva, kajti zahteva: več hrane se v prihodnje ne more načrtovati in zanašati na mirne, polne in bogu vdane združnike, temveč na pošteno plačilo njihovega dela in enako pravno obravnavanje kmeta kot delavca.

Zal je bilo na tako pomemben izrednem občnem zboru ZKS premalo in ne dovolj zaostrene razprave.

STEFAN KUJAR

Novi člani organov ZZ Slovenije

Predsednik: Nande VODE, kmet; preds. ObK SZDL Kamnik in član sveta republike

Podpredsedniki: Franc Potočnik, kmet, KZ Savinjska dolina; Leon Frelj, agronom, direktor KZ Cerkljica; Franc Fašalek, kmet.

Tajnik: Janko Uroš, vodja centra za pospeševanje kmetijstva ing. Tone Robič.

Člani UO: Lina Smodiš, kmetica, KZ Panonka; M. Sobota; Zoltan Šiftar, dipl. vet., živinorejsko veterinarski zavod M. Sobota; Franc Vratarič, agronom, KZ Panonka; M. Sobota; Jože Kelenc, kmet, KZ Panonka; M. Sobota; Miran Glušič, direktor KZ Ptuj; Ivan Kren, kmet, KZ Zadržnik; Maribor; Zalka Unuk, pospeševalka TOK Ormož; Viktor Jeman, kmet, KZ Laško; Branko Sekirnik, pospeševalac TOK Sentjur; Ida Tepej, agronomka KZ Slovenske Konjice; Martin Lepšina, kmet, TOK Brežice; Zdenka Dientel, direktor KZ Litija; Drago Kastelic, kmet, KZ Ljubljana; Franci Brčon, kmet Ivančna gorica – KZ Stična; Pavle Šubič, direktor Gorenjske kmetijske zadruge; Franc Benedičič, kmet, KZ Škofja Loka; Jelka Rozman, kmetica, TZO Naklo; Anton Zagar, kmet, KZ Trebnje; Jernej Krajšek, kmet, KZ Novo mesto; Radovan Lapajna, ing. gozd., TOK Gozdarstvo Novo mesto; Janez Gačnik, direktor KZ Metlika; Ivan Uršič, direktor Koroške KZ, Slovenjgradec; Franc Stern, kmet, TZO Prevalje; Julko Kupnik, kmet, TZO Vuzenica; Zina Premrov, kmetica, KZ Postojna; Stanko Simšič, kmet, KZ Goriška Brda; Ivan Kos, direktor TOK Tolmin; Marino Glavina, delavec, TOK Agraria Koper; Anton Šaupler, kmet, TOK Gozdarstvo, Maribor; Cveto Velikonja, ing. gozd., v delovni skupnosti Zadržne zveze Slovenije.

Nadzorni odbor: Predsednik Andrej Petelin, dosedanji predsednik ZKS

Člani: Stojan Makovec, kmet, TOK Vipava; Jožica Mlakar, agronom TOK Sevnica; Milan Tekavec, kmet, KZ Velike Lašče; Franc Ladinek, kmet, KZ Rače; Martin Zupane, kmet, TOK Gozdarstvo Bled; Andrej Veber, kmet, KZ Medvedovje.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v Gospodarski zbornici Slovenije Franc Potočnik, podpredsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

Delegat Zadržne zveze Slovenije v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije Nande Vode, predsednik ZKS.

TELEVIZIJSKI SPORED

16. I. petek

10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.15 POROČILA
17.20 OLIMPIADA SMEHA, ameriška risana nanizanka
17.30 CEZ TRI GORE: PEVSKI TABOR 80
Na sporedu bo zadnja oddaja z lanskega šentiviškega pevskega tabora. Nastopili bodo šentiviški moški zbor, mešani pevski zbor Igo Gruden iz Nabržine pri Trstu, mešani zbor Rečan iz Lies v Benečiji, mešani zbor Gallus iz Celovca, mešani zbor Pod lipo iz Barnasa v Benečiji, moški zbor Briški griči iz Steverjana in pevci iz Sveč na Koroškem.
18.20 OBZORNİK
18.30 SODOBNA MEDICINA: TOBAK - NASLANA IN POKORA

19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 A. Marodić: NAŠA KRAJEVNA SKUPNOST
Tokratna zgodba iz nanizanke o dogajanjih v poprečni slovenski krajevni skupnosti ima naslov Mali vrtec, torej bo govorila o tem, kako so se ljudje lotili ustanovitve lastnega vrta. Vsi se z akcijo kajpak ne strinjajo, pride do pravicnih volitev, vse skupaj pa je preprejeno z manj ko bolj smešnimi pripetljaji.
20.45 JAZZ NA EKSRANU: JOE HENDERSON QUARTET
20.55 T. Hardy: ŽUPAN V CASTERBRIDGEU
21.45 V ZNAMENJU
22.00 NOČNI KINO: DILLINGER JE MRTEV
Italijanski režiser Marco Ferreri je film z gornjim naslovom 1968 posnel po lastnem scenariju. Pripoved teče o junaku, oblikovalcu industrijskih mask, ki se po

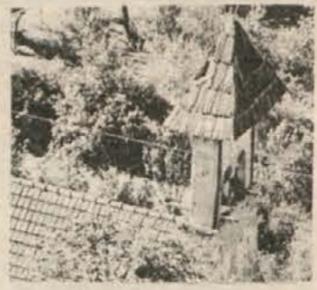
napornem delu vrača domov k bolni ženi. Čaka ga hladna večerja, večer je prazen, nič se ne zgodi, dokler junak ne odkrije revolverja, zavitega v časopis, kjer je poročilo o Dellingerjevi smrti. Glavno sporočilo tega filma je: odtujenost človeka v zdajšnjem stehničnem svetu je že tolikšna, da se človek preprosto ne znajde več. Igrajo Michel Piccoli, Anita Pallenberg, Annie Girardot, Gigi Lavagetto, Carla Petrillo, Mario Jannilli in drugi.

2
16.55 Test - 17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Naš pesniki - 18.15 Mladinski ekran - 18.45 Zgodbe Danila Nikolića - 19.30 Dnevnik - 20.00 Družina in družba - 20.45 Zagrebška panorama - 21.10 Zeleni kabaret - 21.40 Kulturni mozaik

17. I. sobota

8.20 POROČILA
8.25 MALI GODCI V GLASBENI DEŽELI
8.35 SEBASTIJANOVA BABICA
8.50 Z BESEDO IN SLIKO: NOVOLETNA URA
9.30 TOVARIŠIJA
10.00 MALI SVET
10.30 PO SLEDEH NAPREDKA
11.00 DELAJ Z GLAVO: PONOVI TEV
11.25 B. Ibanez: TRSJE IN BLATO
12.25 SMUK ZA MOŠKE, prenos iz Kitzbuehla
15.45 RDEČI PONI, ameriški mladinski film
Filmska zgodba o dečku, ki se tako spoprijatelji s konjičem, da izgubi zaupanje celo v lastnega očeta, ko poni pogine, je Lewis Milestone posnel po noveli Johna Steinbecka. Glavne vloge igrajo Myrna Loy Robert Mitchum, Peter Miles in Tony Gaudio.
17.10 POROČILA

17.15 ZADAR: CIBONA, prenos košarkarske tekme
18.55 NAŠ KRAJ: KOSTEL OB KOLM
Oddaja bo prikazala življenjski utrip ene najmanj razvitih krajevnih skupnosti v kočevski občini. Kostel je pestilo množično odhajanje mladih v mesta, ostale so prazne hiše, v zadnjem času pa se stvari nekoliko izboljšujejo, storjenega je bilo že precej, da bi kraj spet zaživel.
19.10 ZLATA PTICA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

20.00 SOBOTNA KRIŽANKA
21.35 OD TOD DO VEČNOSTI, ameriški film
Po istonaslovnem romanu Jamesa Jonesa je Fred Zinneman 1953 posnel enega najboljših filmov petdesetih let. Delo govori o različnih frustracijskih posebnostih ameriških vojakov med zadnjo vojno. Film je dobil oskarja kot najboljša filmska stvaritev leta, z znamenitim kipeom pa sta bila počaščena tudi Frank Sinatra in Donna Reed, oba za izvrstni stranski vlogi. Sicer pa igrajo še Burt Lancaster, Deborah Kerr, Ernest Borgnine, Montgomery Clift in drugi.
23.30 TV KAZIPOT
23.50 POROČILA

18. I. nedelja

7.55 POROČILA
8.00 ČEBELICA MAJA
8.25 BELI KAMEN
8.55 WASHINGTON ZA ZAPRITIMI VRATI
10.25 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 1. teka iz Kitzbuehla
11.40 TV KAZIPOT
12.00 KMETIJSKA ODDAJA

12.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos 2. teka iz Kitzbuehla
16.15 SLIKE S SAMOTNIH KMETIJI, dokumentarna oddaja
16.35 POROČILA
16.40 IGRE NA SNEGU
17.40 ŠPORTNA POROČILA
17.50 HORDUBAL, češki film
Film o naslovnem junaku, ki se po dolgih letih vrne iz Amerike v domačo vas, je Jaroslav Balík pred dvema letoma posnel po romanu Karla Čapka. Hordubala je žena že zdavnaj odpisala, tudi hči se ga sprva boji, nato pa se nanj le navadi. O kmečkih postih mu poroča hlapec, ki je ob zemlji skrbel tudi za zadovoljevanje gospodarjeve žene. Hordubalu se posmehujejo, obupan razmišlja celo o samomoru, umre pa tako iznenada, da je že kar sumljivo. Seveda odkrijejo, da gre za umor, ki je bil posevem nepotreben, saj je bil tako in tako na smrt bolan in so mu

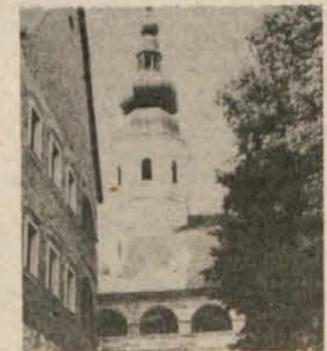

bili dnevi steti. Igrajo Anatolij Kuznecov, Libuše Geparťova, Klara Pollertova, Sander Oszter in drugi.
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 M. Smoje: VELIKO MESTO
21.20 VRNITEV, skopska dokumentarna oddaja
22.00 V ZNAMENJU
22.20 JAZZ NA EKSRANU
22.40 ŠPORTNI PREGLED

19. I. ponedeljek

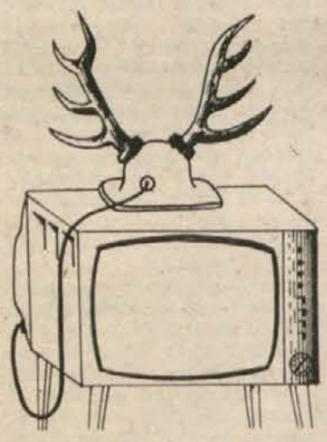
10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠPORTNI SPORED
17.10 POROČILA
17.15 VRTEC NA OBISKU: CICIBAN MUČA
17.30 ČLOVEKOVI PRIJATELJI
18.00 METODOLOGIJA POLITIČNEGA DELA: POTEK SESTANKA
Današnja oddaja bo prikazala, kako poteka sestanek. Govor bo o uvodnem prispevku pa o razpravi in povzetku sklepov sestanka.
18.20 ŠPEKTER

energije sonca v energijo, uporabno za namakanje obdelovalnih površin.
18.30 OBZORNİK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 V. Desnica: OKO
Scenarij za zagrebško televizijsko dramo je po resničnem dogodku spisal književnik Vladimir Desnica. Dogajanje je postavljeno v malo obmorsko mesto, kjer v tridesetih letih zdravnik slabo ozdravi oko nekemu kmetu. Ta nato zahteva visoko odškodnino. Delo je režiral Joakim Marušić, glavne vloge pa igrajo Eta Bortolazzi, Uglješa Kojadinović, Ana Karić, Josip Marotti, Minja Nikolić in še kdo.

21.35 KULTURNE DIAGONALE
22.15 V ZNAMENJU

2
16.00 Nedeljsko popoldne - 19.30 Dnevnik - 20.00 Melodije Jeroma Kerna - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.25 Igrani film

2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Lutkovna nadaljevanka - 18.00 Junaške narodne pesmi - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena medija - 18.50 Športna oddaja - 19.30 Dnevnik - 20.00 Znanost in mi - 20.50 Zagrebška panorama - 21.15 Družina Polaniecki - 22.35 7+7 (ponovitev zabavnoglasbene oddaje)

20. I. torek

1
10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.15 POROČILA
17.20 SEBASTIJANOVA BABICA
17.35 PTUJ 80, 1. oddaja
18.05 PISANI SVET: PASJE ŽIVLJENJE
18.35 OBZORNİK
18.45 MOSTOVI - HIDAK, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost
19.00 KNJIGE
V današnji oddaji bo pesnica Saša Vegri ocenila Nika Grafenauerja pesmice, zbrane v knjigi Nebotičniki sedite, in knjigo hudomušnih zgodb

Polonce Kovač Urške so brez napake. Govorili bodo tudi otroci, ki obiskujejo ljubljansko Pionirsko knjižnico, predvajali pa bodo še drugi del kratke nanizanke o Zgodovini knjige.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 AKTUALNA ODDAJA
20.55 W. Rymont: OBLJUBLJENA DEZELA
21.55 V ZNAMENJU
22.10 IZ KONCERTNIH DVORAN - L. Bernstein: ZGODBA Z ZAHODNE STRANI
Lanskega maja je imel simfonični orkester RTV Ljubljana koncert v dvorani Slovenske filharmonije. Tokrat bomo poslušali del tega koncerta, dirigiral je Pinchas Steinberg, glasbeniki pa so izvedli

Simfonični ples iz muzikala Zgodba z zahodne strani ameriškega skladatelja Leonarda Bernsteina.

2
17.00 Žalgiris: Cibona (prenos košarkarske tekme) - 18.30 Dnevnik 10 - 18.45 V kanjonu Črnega Drima - 19.15 Mali koncert - 19.30 Dnevnik - 20.00 Najvažnejša je ljubezen - 20.55 Zagrebška panorama - 21.20 Arheološki muzej v Zadru

21. I. sreda

1
10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.30 POROČILA
17.35 B. Žužek: ZLATOROG
17.50 UKROČENO OKO
18.20 OKROGLI SVET
18.30 OBZORNİK
18.45 MARIBORSKI FESTIVAL KURIRČEK
Na lanskem festivalu Kurirček je dvanajst slovenskih mladinskih zborov zapelo precej pesmi z revolucionarno in socialno tematiko,

enaest pesmi pa je bilo posev novih.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: MALI VELIKI MOZ
Ameriški film z gornjim naslovom smo si že pred leti lahko ogledali v slovenskih kinih, delo pa je tako zanimivo, da predvajanje na malih zaslonih ne bo odveč. Gre za prikaz

2
Življenje zgodbe 121 letnega moža. Kot majhnega dečka so ga uinili Indijanci, vzgajali so ga, odrasel se je z njimi boril in si prislužil častno ime Mali veliki mož. Film je tako rekoč zgodovinski, kaže dokaj nezumetničeno podobo ameriškega Divjega zahoda, Indijanci niso le karikature. Delo je 1970 režiral Arthur Penn, igrajo pa Dustin Hoffman, Martin Balsam, Faye Dunaway in drugi.
22.15 V ZNAMENJU

22. I. četrtek

1
10.00 in 13.15 ZIMSKI ŠOLSKI SPORED
17.30 POROČILA
17.35 TOVARIŠIJA
18.05 MOZAIK KRATKEGA FILMA: TURČIJA JE POLNA PRESENEČENJ
Turški turistični film, ki ga je posnel John Savaga, bo govoril o deželi, polni zgodovinskih spomenikov.
18.35 OBZORNİK
18.45 NA SEDMI STEZI
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
20.00 DOKUMENTARNA ODDAJA
21.05 GLASBENA ODDAJA
21.35 V ZNAMENJU
2
17.10 Dnevnik v madžarščini - 17.30 Dnevnik - 17.45 Jelenko - 18.15 Znanost - 18.45 Muppet show - 19.30 Dnevnik - 20.00 Gost urednik - 22.30 Poročila

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 16. I.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Glasbena pravljica (J. Sever - B. Savicki: Matjažek in trobenta), 8.40 Naši umetniki mladim poslušalcem, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti, 12.30 Kmetijski nasveti (Jože Kogovšek: Nega parkljev pri govedu), 12.40 Pihalne godbe, 13.50 Človek in zdravje, 14.05 Odmevi z Jadrana v simfonični literaturi, 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Napotki za turiste, 15.35 Zabavna glasba, 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi, 18.30 S knjižnega trga, 19.45 Minute z ansambлом Zadovoljni Kranjci, 20.00 Uganite, pa vam zaigramo! 21.05 Oddaja o morju in pomorskih, 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Petkov glasbeni mozaik, 0.05-4.30 Nočni program.

11.00 Pogovor s poslušalci, 11.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 13.20 Za kmetijske proizvajalce, 13.50 Pihalne godbe, 14.05 Humorska tega tedna (A. Žigon: Logiške razvednice), 14.25 S popevkami po Jugoslaviji, 15.10 Pri nas doma, 15.30 Nedeljska reportaža, 15.55 Listi iz notesa, 16.20 Gremo v kino, 17.05 Popularne operne melodije, 17.50 Zabavna radijska igra (Helge Hagerup: Kjer žabe letajo), 18.35 Na zgornji polici, 19.45 Glasbene razvednice, 20.00 V nedeljo zvečer, 22.20 Glasbena tribuna mladih, 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov, 0.05-4.30 Nočni program.

in godala, 23.05 Lirični utrinki, 23.20 S popevkami po Jugoslaviji, 0.05-4.30 Nočni program.

PONEDELJEK, 19. I.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.25 Ringaraja, 8.40 Izberite pesmico, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Veliki zabavni orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti, 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru, 14.05 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj, 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Na ljudsko temo, 18.25 Zvočni signali, 19.45 Minute z ansambлом Franca Flereta, 20.00 Kulturni glosus, 20.10. Iz naše diskoteke, 21.05 Glasba velikana, 22.30 Popevke iz jugoslovanskih studiov, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Za ljubitelje jaza.

8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Veliki zabavni orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti (Milena Jazbec: Priprava površine za nove nasade), 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene umetnosti, 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Zhorovska glasba v prostoru in času, 18.15 Naš gost, 18.30 Kaj radi poslušajo, 19.45 Minute z ansambлом Franja Zorka, 20.00 Koncert za besedo, 20.25 Samospevi in klavirske skladbe Josipa Pavčiča, 21.05 Odlomki iz R. Straussa opere Arabella, 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Jazz pred polnočjo, 0.05-4.30 Nočni program.

SREDA, 21. I.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Pisan svet pravljic in zgodb, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Veliki zabavni orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti (Milena Jazbec: Priprava površine za nove nasade), 12.40 Ob izvrih ljudske glasbene umetnosti, 14.05 Razmišljamo, ugotavljamo... 14.25 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Zhorovska glasba v prostoru in času, 18.15 Naš gost, 18.30 Kaj radi poslušajo, 19.45 Minute z ansambлом Franja Zorka, 20.00 Koncert za besedo, 20.25 Samospevi in klavirske skladbe Josipa Pavčiča, 21.05 Odlomki iz R. Straussa opere Arabella, 22.30 Revija slovenskih pevcev zabavne glasbe, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Jazz pred polnočjo, 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 17. I.
8.08 Pionirski tednik, 9.05 Z radiom na poti, 10.05 Panorama lahke glasbe, 11.05 Zapoimo pesem, 11.20 Svetovna reportaža, 11.40 Zapoje z nami, 12.10 Godala v ritmu, 12.30 Kmetijski nasveti (Bojan Nendi: Številno gospodarstev s 5.000 kg mleka na kravo vztrajno raste), 12.40 Veseli domači navepi, 14.05 Kulturna panorama, 15.30 Zabavna glasba, 17.05 Spoznavajmo svet in domovino, 18.30 Iz dela GMS, 19.35 Mladi mostovi, 20.00 Sobotni zabavni večer, 21.00 Za prijetno razvedrilo, 21.30 Oddaja za naše izseljence, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Z lahimi notami po domovini, 0.05-4.30 Nočni program.

8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Iz glasbenih šol, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Danes smo izbrali, 12.30 Kmetijski nasveti, 12.40 Po domače, 14.05 V korak z mladimi, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Operne arje in monologi, 18.30 Pojo amaterski zbori, 19.45 Minute z ansambлом Slavka Žnidaršiča, 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi, 20.30 S solisti in ansambli JRT, 21.05 Od premiere do premiere, 22.30 Tipke

ČETRTEK, 22. I.
8.08 Z glasbo v dober dan, 8.30 Mladina poje, 9.05 Z radiom na poti, 11.35 Znano in priljubljeno, 12.10 Znanе melodije, 12.30 Kmetijski nasveti (Lojze Kastelic: Izбира prostora za čebelnjak), 12.40 Od vasi do vasi, 14.05 Mehurčki, 14.20 Koncert za mlade poslušalce, 14.40 Jezikovni pogovori, 15.30 Zabavna glasba, 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela, 18.15 Lokalne radijske postaje se vključujejo, 18.35 Med skladbami za violončelo in klavir Lucijana M. Škerjanca, 19.45 Minute z ansambлом Bojana Adamića, 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov, 21.05 Literarni večer (Afriška srečanja), 21.45 Lepe melodije, 22.30 Plesna glasba iz jugoslovanskih studiov, 23.05 Lirični utrinki, 23.10 Paleta popevk jugoslovanskih avtorjev, 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 18. I.
7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (Ranko Rišojević: Potepinč), 9.05 Še pomnite, tovariši! 10.05 Kar znaš, to velja!

Dogodek v Stranski vasi

Gledališka skupina KD Ruperč vrh je uprizorila igro „Družini dveh generacij“, ki jo je napisala Vida Rataj iz Lakenc

Gledališka skupina kulturnega društva Ruperč vrh je 10. januarja v gasilskem domu v Stranski vasi uprizorila dramsko delo „Družini dveh generacij“, ki ga je po motivih iz sodobnega življenja (in najbrž tudi svojega okolja) napisala, režirala in v njem odigrala eno glavnih vlog mladinka Vida Rataj, domačinka iz Lakenc.

Obiskovalci, ki so ta zimski večer dobri napolnili dvorano, so bili pričča dvema povsem različnima „polčasoma“ na odru. V prvem, katerega dogajanje je postavljeno na kmete, je poskušala avtorica in režiserka

povedati, da prihaja dandanes do konfliktov med kmečkimi starši in njihovimi otroki zavoljo povsem nasprotno si pogledov na življenje. „Zabiti“ in v zakoreninjeno „starokopitnost“ zabudeni starši ne razumejo mladih, bolj razgledanih in izobraženih, ki vidijo vrednote življenja še v čem drugem kot v vsakdanjih kmečkih opravilih. Nanje je stik z razvitejšo družbo (mestom) že toliko vplival, da hočejo razmere doma spremeniti, ko pa ugotovijo, da je tradicija močnejša od vsega drugega, se iztrgajo le tako, da se preselijo v mesto, si tam poiščejo delo in zažive svoje življenje.

Kakšno je to življenje, je poskušal prikazati drugi del igre Vide Rataj. Sestavljeno je iz šestankarje, pehanja za gmotnimi dobrinami, za boljšim stanovanjem, pa še iz drobnih družinskih preprirov, ki jih povzročajo zdaj ravnanje preveč emancipirane mlade žene, zdaj spogledovanje njenega moža z mlajšimi predstavnicami nežnega spola. Na zunaj je to življenje strašno angažirano, razpeto med sestanki in pevskimi zbori, znotraj pa ga ves čas razjeda nekaj, kar na koncu koncev lahko slej ko prej povzroči razpad družinske skupnosti. Mladi odselenci s kmetov kmalu spoznajo, da življenje v družbeno razvitejši sredini ni niti malo podobno njihovi idilični predstavi.

Igra je pri obiskovalcih prav gotovo dosegla svoj namen, čeprav ni bila vzhvansko delo. Bila pa je od začetka do konca domače delo, kar je treba posebej poudariti.

I. Z.

Razstava kaže na krizo

Dolenjska slikarska kolonija v resni zagati

V deseti, jubilejni Dolenjski slikarski koloniji ustvarjena dela so od 9. januarja na ogled v veliki dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu. To je že druga javna predstavitev sadov, nastalih ob srečanju slikarjev z Gorjanci in kraji, kjer je med NOB domoval Gorjanski bataljon. Premiero je razstava doživela ob koncu lanskega oktobra v Šentjerneju, kjer je bila tudi osrednja proslava v počastitev praznika novomeške občine.

Razstava v Dolenjski galeriji bo odprta do 28. januarja. Kdor si jo bo hotel ogledati, bo imel za to dovolj časa. Tudi priložnosti za kritično presojo ne bo manjkalo. Kot je poudaril vodja kolonije prof. Andrej Pavlovec, ravnatelj Loškega muzeja v Škofji Loki, so časovne in druge razmere zdaj že toliko kritičnemu obiskovalcu težko zadržati v sebi. In nemara je prav, da bo ta ali oni ravno ob motrenju pričujoče razstave spregovoril o smislu nadaljnje obstoja Dolenjske slikarske kolonije.

Razstava, ki se zdi v primerjavi s prejšnjimi, zlasti iz prvih let kolonije, še najmanj ubrana in v likovnem pogledu pravzaprav nič novega prinašajoča, je prav gotovo zadosten razlog, da se začne človek spraševati tudi o sami koloniji, njeni nadaljnji upravičenosti, še posebej gre za obliko dela, predpisovanje tem in časa, v katerem morajo slikarji upravičiti udeležbo v koloniji. Vse to so bili, kakor je dejal Andrej Pavlovec na petkovi otvoritvi v Dolenjski galeriji, že zdaj razlogi, ki so slikarje odvracali od kolonije, ne pa jih privabljali. Tako so se je prenekateri udeleževali zgolj

zavoljo tradicije, vlnudnega va bila Novoteksa kot glavne organizatorja in me cena in tudi zavoljo nekega intimnejšega zblizanja z Dolenjsko z njihovih prejšnjih slikarskih popotovanj po tej čedalje manj idilični deželi.

Dolenjska slikarska kolonija je vsekakor v krizi, ki je prav z omenjeno razstavo dosegla svoj vrh. Seveda so se krizna stanja pojavljala že prej in nekajkrat je tudi že začelo biti plat zvona. Če pa, da je bilo zvonjenje prethito ali pa ga ni nihče jemal resno, sicer bi morali o vsebinski in umetniški osnovni kolonije resno spregovoriti že kdaj prej. Kajpada to ne pomeni, da je kolonija že odbila zadnja ura in da ji ni pomoči, res pa je, da ni več veliko časa za zdravljenje nevarno obolelega pacienta. Možnih poti se nakazuje več, osvežitve in podaljšanje življenja koloniji, ki mora vsekakor še živeti, bi pomenilo že to, če bi se prireditelji kolonije bolj razgledali po dolenjski deželi, saj je ta vsekakor večja in širša od tolikokrat opevane doline Krke z gradovi pa s Trško goro na eni in z Gorjanci na drugi strani. Tudi malo boljši razgled po Beli krajini, kjer ima Novoteksa tudi svoje tozde, ne bi škodilo. Najbrž ne bi bilo nemogoče kdaj postaviti slikarsko stojalo med proizvodne stroje in prenesti na platno nekaj tistega delovnega utripa, ki prinaša pozitivne bilance v poslovanju. Svobodna menjava dela slednjič tudi ni samo naročilo in plačilo za tisto, kar želijo v tovarni obesiti na stene. Je prav gotovo nekaj več, ravno to pa zahteva preosnova kolonije.

I. ZORAN

Kultura in izobraževanje

Posredništvo izključeno!

Zakon o svobodni menjavi dela na področju kulturnih dejavnosti velja

Dolga in z najrazličnejšimi zapleti ovirana pot do slovenskega zakona o svobodni menjavi dela na kulturnem področju je bila končana decembra, ko je zakon sprejela republiška skupščina. Z njim sta dobila kultura in združeno delo tisti pomembni temelji, na katerem bo moč uveljaviti enotnost gnotne in duhovne proizvodnje.

Pomen novega zakona je vsestranski, njegova določila so daljnosežna, pomenijo mehanizem, s katerim bo kaj lahko odstraniti ovire, ki so do zdaj onemogočale neposredno sporazumevanje uporabnikov in izvajalcev ter preprečevale ustrezno vrednotenje kulturnih programov in sploh urejanje medsebojnih dohodkovnih odnosov. Podčrtati velja, da zakon izključuje kakršnokoli administrativno posredovanje med uporabniki in izvajalci in priznava le neposredno dogovarjanje in sporazumevanje med njimi.

Zakon o svobodni menjavi na področju kulturnih dejavnosti razrešuje tudi nekatere zadeve, ki so bile do zdaj kritizirane. Med drugim prepoveduje nasilno ali umetno delitev uporabnikov na več plasti, omogoča pa postopno in nevsiljeno oblikovanje enome kulturne politike, še posebej, ko gre za nacionalno kulturo. Dodati pa je treba, da novi zakon utrjuje tudi družbeno-ekonomski položaj delavcev v kulturi.

Zakon smo torej naposled dobili in od novega leta tudi velja. Sam po sebi pa še ničesar ne omogoča in ne spreminja.

I. Z.

Prešibko s Posavjem

Poslej boljše vezi s knjižničarji Brežic in Krškega

Društvo knjižničarjev Dolenjske je bilo ustanovljeno leta 1977 in šteje prav gotovo med najmlajša tovrstna pokrajinska društva v Sloveniji. Lani je šlo 77 članov iz brežiške, črnomaljske, krške, metliške, novomeške in trebanjske občine.

Lea Grabrijan, predsednica dolenjskih knjižničarjev

Pod vodstvom predsednice Lee Grabrijan je društvo organiziralo strokovni seminar, ki se ga je udeležilo 25 knjižničarjev iz raznih krajev. Veliko koristnih napotkov so dobili člani tudi na strokovnih ekskurzijah v kraje, kjer delujejo velike in sodobno urejene knjižnice. Izvršni odbor je imel seje vsakokrat drugje, pri tem pa ugotovil, da so knjižničarji iz Brežic in Krškega z društvom premalo povezani. Zavoljo tega se je odločil imeti po eno sejo tudi v teh dveh središčih posavskih občin.

salon noveles pohistva komandanta staneta 38 tel.: (068) 25 - 091

Glasnik naših izseljencev

Znanstvena srečanja in druge manifestacije bodo obeležile 30-letnico smrti Louisa Adamiča, pisatelja slovenskega rodu – Osvetlitev pisateljskega in družbenopolitičnega prispevka

Septembra bo minilo trideset let od tragične smrti Louisa Adamiča. Smrt je nasilno posegla v življenje in delo našega rojaka, ki se je iz skromnega priseljence dvignil v vrh ameriške književnosti in s svojimi pogledi na ameriško družbo kritično prispeval k preoblikovanju zavesti sodobne Amerike.

Adamičevo življenje in delo sta tesno povezana z usodo naših narodov in narodnosti. V svojih delih je Adamič bičal razmere v predvojni Jugoslaviji, med drugo svetovno vojno pa je vsestransko podprl NOB in organiziral pomoč našim narodom v boju proti okupatorju. V osebnih stikih z vzhodno ameriško administracijo, tudi s predsednikom Rooseveltom, je utiral pot novim odnosom med našo državo in ZDA. V času stalinističnega pritiska na nas je podprl boj jugoslovanskih narodov za ohranitev neodvisne in nevrščene jugoslovanske države.

Ob tridesetletnici Adamičeve smrti bosta letos dve znanstveni srečanja. Na prvem, ki bo maja v Minneapolisu pod pokroviteljstvom

tamkajšnje univerze, bodo osvetlili Adamiča kot ameriškega književnika in njegov prispevek k spoznavanju ameriške družbe. Na drugem, ki bo septembra v Ljubljani pod pokroviteljstvom Univerze Edvarda Kardelja, pa bodo posvetili pozornost Adamičevemu odnosu do rojstnega kraja, do slovenske in jugoslovanske družbe. Posebej bodo razčlenili Adamičev prispevek in pomoč NOB, oblikovanju nove Jugoslavije. Poleg znanstvenih prispevkov bodo imeli pomembno mesto pri osvetlitvi Adamičeve osebnosti osebni spomini sodobnikov na tega velikega pisatelja.

Adamiču bo posvečen tudi doberšen del letošnje založniške dejavnosti na Slovenskem. Osrednje založbe nameravajo med drugim izdati naslednje njegove knjige: „Dinamit“, „Smeh v džungli“, „Vrnitev v rodni kraj“, „Moja rodna dežela“, „Orel in korenine“, „Večerja v Beli hiši“. Ponatise nekaterih Adamičevih del pripravljajo tudi v Ameriki. Poleg tega bo Adamičevo pisateljsko delo posebej osvetljeno na letošnjem slovenskem knjižnem sejmu, ki bo od 9. do 15. novembra v Ljubljani.

Tridesetletnico Adamičeve smrti bodo pri nas obeležili tudi drugi

dejavniki. Njegova dela bodo vključili v srednješolsko tekmovanje za Cankarjevo nagrado. Večji del svojega sporeda bo Adamiču posvetila ljubljanska RTV. Na televiziji naj bi med drugim videli dramatičnijo Adamičevega življenja. Ni pa še povsem določeno, kje bo osrednja proslava, ali v Ljubljani ali v Grosupljem, blizu Adamičevega rojstnega kraja. V načrtu je tudi, da bi obnovili Adamičevo rojstno hišo v Prapročah.

Pod varstvom dediščina v petih občinah

Služba za varstvo naravne in kulturne dediščine pri novomeškem Zavodu za družbeno-planiranje pripravila petletni načrt prednostnih in drugih nalog – Učinkovitost le z zadostnim številom strokovnjakov in ustreznim denarno vsoto

Služba za varstvo naravne in kulturne dediščine pri Zavodu za družbeno-planiranje v Novem mestu je začela z delom pred letom dni. Nekaj mesecev je bila njeno območje le novomeška občina, toda še v prvi polovici leta 1980 je postala pooblaščen delovna organizacija za celotno dolenjsko regijo in brežiško občino.

V prvem letu delovanja se je poskušala služba zlasti primerno oblikovati in si zagotoviti možnosti za uresničevanje nalog na področju varstva naravne in kulturne dediščine, ki ga je zakon uvrstil med dejavnosti posebnega družbenega pomena. Ob tem pa se je služba vključevala v konkretno delo, med drugim v proces izdelave srednjeročnih in dolgoročnih planov ter urbanističnih in lokacijskih dokumentov, opravljala konservacijska in restavratska dela na spomenikih, končala zavarovalno izkopavanje prazgodovinske gomile ob magistralni cesti na Medvedjeku in se lotila notranjih strokovnih del.

TREBANJSKI NASTOPI V BELI KRAJINI

Kulturne skupine iz trebanjske občine so 10. januarja gostovale v Crnomlju, Butoraju, Vinici in Adlešičih. Večerna prireditev v črnomaljskem kulturnem domu je bila izvedena v okviru belokranjskega glasbenega abonmaja. S tem se je začela sezona medsebojnih gostovanj na Dolenjskem, ki se bodo do sredine aprila zvrstila v počastitev 40-letnice vstaje in 40-letnice ustanovitve OF. Pokrovitelj te kulturne akcije je medobčinski svet SZDL za Dolenjsko.

NA OTVORITVI – Prof. Andrej Pavlovec, Maks Vale in slikar Anton Dolenc med pomenkom ob Dolenjčevih slikah v Dolenjski galeriji 9. januarja zvečer. (Foto: J. Pavlin)

ČAKA NA TEMELJITO ZAŠČITO – Gradovi, ki so pomembna značilnost doline Krke in kulturnozgodovinski spomeniki širšega pomena, naj bi bili v novi petletki deležni večje pozornosti. Med tistimi, ki čakajo na učinkovito zaščito, je tudi grad Soteska.

NOB in ljudske revolucije, domovi pomembnih ljudi, arheološki spomeniki (z načrtnimi zaščitnimi izkopavanji v krajih Zloganje, Medvedjek, Rožane, Sumeje, Grac in Kodine), naselbinska območja, gradovi, cerkve (kapelice in znamenja), etnološki spomeniki, tehniški spomeniki ter varstvo naravne in kulturne krajine.

Vse je, kajpak nekoliko drugače, zapisano v samoupravnem sporazumu o temeljih plana Zavoda za družbeno-planiranje, OE za varstvo naravne in kulturne dediščine za obdobje 1981 – 1985, ki naj bi ga podpisali predstavniki občinskih kulturnih skupnosti, izvršni sveti občin in omenjene službe oziroma organizacijske enote pri zavodu. Poleg nalog navaja sporazum tudi potrebna sredstva za uresničitev, ki jih naj bi zbrali na štiri načine: 40 odstotkov s svobodno menjavo dela (od občinskih kulturnih skupnosti), 30 odstotkov iz občinskih proračunov, 20 odstotkov s prodajo storitev in 10 odstotkov s prispevki neposrednih uporabnikov. Na ta način naj bi v petih letih zbrali 17,7 milijona dinarjev, pri čemer bi prispevale občine: Brežice 15, Črnomelj 13, Metlika 7, Novo mesto 53 in Trebnje 12 odstotkov denarja ali skupaj 70 odstotkov zneska, ki ga potrebuje služba za delo. Predlagana odmera je nastala na podlagi nekaterih statističnih podatkov, ki kažejo velikost, naseleženost in gospodarsko moč posamezne občine.

I. ZORAN

§
dežurni poročajo

Z AVTOMOTIL MIR V SOSESKI - Metliški miličniki so prejšnji teden pridržali do izteznitve 48-letnega domačina Karla Pluta. Vinjen se je prepiral s sosedi in se hotel pretepati, za nameček pa je sedel še v avtomobil, ga spravil v pogon in tako močno pritisikal na plin, da je motil vso sosesko. Le kaj bo na to porekel sodnik za prekrške?

DOMA RAZBIJAL OPREMO - Sentjernejski miličniki so 5. januarja pridržali do izteznitve 61-letnega Jožeta Muharja iz Skočjana. Ta se je vrnil domov v večernih urah vinjen in je pričel razbijati opremo v stanovanju, poleg tega pa se groziti s pretepotom. Miličniki so ga zato odpeljali na treznjenje, napisali pa mu tudi nalog za obisk sodnika za prekrške.

RAZBIJALA STEKLENINO V HOTELU - 6. januarja so metliški miličniki pridržali do izteznitve 19-letnega Ilijo Kodriča iz Ostriže pri Ozlju in 22-letnega Janka Badovinca iz Magovcev pri Ozlju. Oba sta vinjena prišla v hotel Bela krajina ter razgrajala. Med drugim sta razbijala tudi steklenino, za kar so ju morali miličniki odpeljati na hladno, čaka pa ju še zagovor pred sodnikom za prekrške.

Zvezni odlok samo za okras?

Previsoko zaračunane marže v cenah prodajalne št. 11 v Šmarjeti

Že tako so cene najpogostejši povzročitelji negodovanja med kupci, še posebej pa, če jih na lastno pest zvišuje kar trgovina sama. Nekaj podobnega se je lansko pomlad pripetilo v prodajalni KZ Krke - tozdr Skočjan v Šmarjeti, za kar je senat gospodarske enote novomeškega temeljnega sodišča pred dnevi izrekel tudi primerne kazni.

Lanskega marca so inšpektorji v prodajalni številka 11 v Šmarjeti odkrili, da je omenjena trgovina prodajala nekatere artikole po cenah, ki so bile višje od odloka zveznega izvršnega sveta o maksimalnih cenah za proizvode in storitve. Vsa stvar je podrobneje izgledala takole:

V omenjeni prodajalni je bilo moč kupiti pocinkane cevi z maržo po 4,00 din za kilogram, čeprav marža nikakor ne bi smela presegati 3,00 pri kilogramu. Nadalje so prodajali vrtno mrežo z maržo 5,70 din za kilogram, čeprav bi najvišji znesek lahko znašal vsega 3,40. S tem pa spisek kršitev še ni končan. Cement, na primer, so marca prodajali z maržo 9,10 din za kilogram, aprila je bil ta znesek že 9,20, 1. januarja je bil nekoliko nižji (7,60 din za kilogram). Ob tem pogledimo še najvišjo dovoljeno številko, ki je

nikakor ne bi smeli prekoračiti: 7,40 din.

Zaradi omenjenih kršitev je bila KZ Krka - tozdr Skočjan kaznovana s plačilom 50.000 din denarne kazni, poslovođa prodajalne Vinko Šušteršič pa s 3.000 din. Ob zagovoru

VLOMILEC NA OBISKU

V soboto popoldne je bilo vlomljeno v hišo Justine Bašelj v Novem mestu na Kristanovi 37. Ko ni bilo nikogar doma, je nepridiprav mrazil steklo na vhodnih vratih, se splazil skozi odprtino, nato pa vlomil še skozi zasteklena predstobna vrata. Preiskal je vse prostore, odpiral omare in predale. Našel in vzel je dva zlata prstana in obesek za verižico, iz kuhinje pa nož. Škode je za 5.000 din.

Pod roko do poceni podnic

Kovinarska iz Krškega ni zaračunala predpisanih davkov

Prijatelji si pač pomagajo tako ali drugače, včasih tudi na nezakonit način. Kot je bilo ugotovljeno v Kovinarski Krško, je Ivan Arčan, obrtnik iz Maribora, ostal podjetju "dolžan" plačilo davkov za opravljene storitve.

Na kratko je šlo za tole. Od proizvodne storitve v vrednosti 28.055,00 din za izdelavo podnic omenjenemu obrtniku podjetje ni obračunalo temjdnega prometnega davka po stopnji 14 odstotkov, po-

sebne republiškega prometnega davka po 8,5 in posebnega občinskega prometnega davka po stopnji 3 odstotke. Ali drugače povedano: šlo je za "utajo" 7.154 din.

Preiskava in tudi obravnava pred senatom gospodarske enote novomeškega temeljnega sodišča je pokazala, da sta krivca temu Pavle Dreo, direktor inženiringa za silosni program, industrijsko opremo in konstrukcije, in Franc Svetec, komercialno-prodajni referent, in sta bila zato tudi obsojena. Oba sta dobila pogojne denarne kazni: prvi plačilo 1.500 in drugi plačilo 2.000 din, medtem ko je bila Kovinarska Krško kaznovana z 22.000 din denarne kazni.

Zoper izrečene kazni pa se je tožilec pritožil na Višje sodišče v Ljubljani in deloma s pritožbo uspel, saj je bila Svetecu pogojna kazen spremenjena v nepogojno. Pri njem je namreč šlo za zavestno malomarnost, saj je celo na fakturah zapisal, da je kupec dal ustrezne izjave. Na srečo so v mariborski davčni upravi prevaro pravočasno odkrili.

IZGINILA STOENKA

V nedeljo nekaj čez osmo uro zvečer je iz parkirnega prostora pred motelom Catež izginil osebni avto, stoenka, z novomeško registracijo, last Franca Kerbine iz Krškega. Lastnik je vozilo pustil v vključenim motorjem na parkirišču in za hip stopil v motel, kar pa je neznan storilec s pridom izkoristil. Za avtom in tatom še poizvedujejo.

Tudi črvi za nadev na pizzah

100-litrski sod karželjnov v solnici v novomeški pizzeriji odkril čudne stvari - Poleg gob tudi črvi - Nekaj gostov celo bruhalo - Ostre kazni

Ali „re vse več pritožb glede nekaterih restavracij in gostišč prisajati zgolj poostrenemu nadzoru ustreznih služb ali pa slabemu in malomarnem delu v kuhinji, niti ni tako pomembno, dejstvo je le, da je takšnih primerov iz dneva v dan več. Tako je novomeško gospodarsko sodišče vodilo pred dnevi postopek zoper Krko - tozdr Zdravilišče Novo mesto in njenega uslužbenca Marjana Slaka.

24. oktobra 1979 je bil namreč v priložnem skladišču „Pizzerije“ v Novem mestu na Glavnem trgu najden 100-litrski plastični sod karželjnov. Vse bi bilo lepo in prav, saj so bile gobe v solnici, ko ne bi bližina soda zaudarjala. Podrobnejši pogled h gobam je pokazal, da gre

za dokaj čudno gotjo zmes, da so gobe črvice in neočiščene, povrhu vsega še povsem pokvarjene. Sicer pove svoje že rezultat analize, ki je pokazal, da en gram omenjenih gob vsebuje nad milijon bakterij kontaminantov, kar kaže, da so škodljive in zdravju nevarne. Nič čudnega torej, če se je nekaj gostov, potem ko so jim te gobe postregli kot nadev

na pizzi, pritoževalo, da jih je bolel želodec, nekaj jih je celo bruhalo. Stranke so na to opozarjale, vendar sod z zmesjo gob in črvov ni bil odstranjen iz prometa vse do prihoda inšpektorjev. Te so bojda poklicale kuharice same.

Ob takih dejstvih je zato sodišče obsodilo Krko - tozdr Zdravilišča za plačilo 60.000 din denarne kazni, Marjana Slaka pa na 3.000 din. Slednji bi namreč moral gobe, ko je bil opozoren, da gre za pokvarljivo vsebino, odstraniti iz prometa, vendar tega ni storil. Na pritožbo obojenih strank je tudi Višje sodišče v Ljubljani potrdilo kazen novomeškega senata s pripombo, da gre prej za premile, kot pa prestroge kazni (!).

NAŠLI HUDO POŠKODOVANEGA

Pri železniški postaji Dobova so prejšnjo sredo ob 0,10 našli hudo poškodovanega 18-letnega Jožeta Travnikarja iz Černca pri Brežicah. Kot je bilo ugotovljeno, je Travnikar tistega večera spremljal prijatelje na odsluženju vojaškega roka, v Dobovi pa skočil iz vozečega vlaka in se pri tem hujše poškodoval.

LESKOVEC: DVOJNO TRČENJE

Na cesti med Krškim in Drnovim pri Leskovcu je prišlo prejšnjo sredo do prometne nesreče, ki jo je zakrivila neprevidnost ter zasneženo in spolzko cestišče. Anica Blatnik iz Drnovega se je tega dne peljala z osebnim avtom proti Krškemu, na poledeneli cesti pa jo je pred srečanjem z Marjanom Opičem iz Samoborja zaneslo, da je trčila vanj, nato pa zadela še avto Krčana Zvonka Gomilška. Pri nesreči se je Blatnikova hudo poškodovala, enako tudi Gomilšek, materialne škode pa je bilo za 15.000 din.

VŽIGAL TOVORNJAK IN GA ZAŽGAL

V nedeljo je na Dvoru zgorel tovornjak Avta Kočevje, ki je stal pri gostilni Kovač. Zjutraj ga je nameraval odpeljati v Kočevje Silvester Meh, kontrolor podjetja. Ker motor zaradi mraza ni hotel vžgati, je Meh v kanto vlił gorivo, pridal čistilne krpe in naredil ogenj. Kanto je postavil pod rezervoar tovornjaka, nato pa v kabini vključil motor. Plameni iz kante so obilnili zamašeni del podvozja in zanetili požar, ki je tovornjak uničil. Na tovornjaku so bili kolobarji izolirane žice; stirje so zgoreli, druge so rešili novomeški in dvorski gasilci. Ogenj je ogrožal avtocisterno, ki je stala ob tovornjaku, ter Kovačevo hišo in gospodarsko poslopje. Voznik Meh je tovornjak pravčasno umaknil pa tudi gasilci so bili hitri in vneti. Škode je za 600.000 din; v vsoto ni šteta vrednost izolirane žice.

ZGORELA DRVARNICA

Prejšnjo sredo ob 1,15 je prišlo do požara v drvarnici Martina Žberta iz Jelenka pri Raki. Kot je bilo ugotovljeno, je Žbert dan popreje s cirkularjem žagal dirva v drvarnici, najverjetneje zaradi kratkega stika na elektromotorju pa je prišlo do požara, ki je drvarnico upepelil in napravil za 50.000 din škode.

ŠTISNILO MU JE PRSTE

V soboto popoldne se je na železniški postaji v Črnomlju poškodoval pri delu Boro Ilič. Ko je polagal zaviralno zagozdo, so odklopili štiri vagonne s koksom. Ilič zagozde ni pravilno držal in mu je stisnilo 4 prste na levi. Odpeljali so ga v novomeško bolnišnico.

SPET PO RAGOVSKI?

Delegat tovarne zdravil Krka je na seji občinske skupščine konec leta 1980 dal pobudo, da bi za časa gradnje Ceste herojev dovolili za osebni promet na magistralni cesti Ločna - Metlika uporabo odseka za vstop na Ragovsko cesto in izstop na ta odsek, ki je zdaj zaprt.

Komite za urbanizem pri občinski skupščini Novo mesto je na to pobudo dal pismeno mnenje, da je potrebno uporabiti vse možnosti za ublažitev prometnih zagat v času cestne zapore, in predlaga Cestnemu podjetju, naj pobudo prouči. Potrebno je namreč pridobiti ustrezna mnenja upravljalcev cest in prometnih organov ter predlagati ukrepe. Če bi pobuda tovarne Krke uspeła, bi bilo skozi mesto tudi mnogo manj prometa.

VLOMIL IN ODNESEL STROJ

Prejšnji teden, ko v hiši ni bilo nikogar, je vlomilec obiskal Jakobljevičeve iz Novega mesta, Nad mlini 4. V stanovanje je prišel skozi kletno okno, zatem pa temeljito pregledal vse prostore v hiši. Našel je marsikaj, odnesel pa vrtilni stroj, etui za fotografski aparat in 3.500 din, tako da so Jakobljevičevi oškodovani za preko 6.500 din.

NAVZLIC ZAVIRANJU ZADEL PEŠCA

Prejšnji terek je Alojz Skol iz Sentruperta peljal osebni avto od Sentruperta proti Mirni. Tam pa je med hišami nenadoma prišel na cestišče Mirenčan Žan Borštnar. Skol je sicer zaviral in skušal trčenje preprečiti, vendar je Borštnarja vseeno zadel in zbil po tleh. Poškodovanega pešca so odpeljali v novomeško bolnišnico, na avtomobilu pa je škode za nekaj tisočakov.

NADLEGOVAL VSE PO VRSTI

Brežiški miličniki so v soboto zvečer pridržali do izteznitve 33-letnega Brežičana Janeza Lapuha, ki se je močno opit nedostojno vedel v restavraciji blagovnice v Brežicah. Nadlegoval je goste, potem strežno osebo, na koncu pa se je polotil celo miličnikov, ki so ga prišli hladiti. Od kod vročekrvnost, bo pojasnjeval sodniku za prekrške.

PO NESREČI POBEGNIL

V petek okoli 17.40 je 72-letna Ivana Novak iz Soteske 14 v domači vasi stopila iz avtobusa in nameravala prečkati cesto. Iz Straže je takrat pripeljal z osebnim avtom neznan voznik, jo zbil na tla in odpeljal naprej. Hudo ranjeno Novakovo so takoj odpeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa ji niso mogli pomagati. Naslednje jutro je umrla. Voznika iščejo.

ZMALIČENA OBRAZA - Kot dve trhli lupinici sta bila videti orjaška tovornjaka ob medsebojnem trčenju. Dokaz več, da na cestah še takšni motorji ali pločevina niso nikakršno zagotovilo varnosti, kot mislijo nekateri in se temu primerno tudi obnašajo. (Foto: B. B.)

Najprej potrebe podjetja

Tibor Perko premeščen na druga dela in naloge - Vzrok: potrebe podjetja, čeprav je plača tukaj občutna nižja

Razporeditev na drugo delovno mesto, ki je prinašalo znatno nižji osebni dohodek, je bila vzrok, da se je Tibor Perko iz Ozlja zatekel na novomeško sodišče združenega dela. Komisija za delovna razmerja v Črnomaljskem Beltu, tozdr Livama, je namreč Perka razporedila iz vodje izmene v topilnici na delovno mesto analitika za kemične preiskave in analize.

Perko zategadelj meni, da je bila razporeditev neke vrste maščevanje, ker se je pač pri prejšnjem delovnem

STEŽKA V STROJNE SKUPNOSTI

V zasebni sektor kmetijstva so v črnomaljski občini lani v obliki kreditov vložili 17.500.000 din družbenih sredstev. Več kot polovica je šla za nakup kmetijske mehanizacije, 43 odstotkov pa za gradnjo in adaptacijo hlevov. Zanimivo je, da ni lani nihče zaprosil za kredit za nabavo osnovne črede, čeprav pomanjkanje mesa in urejanje čen kmetom jasno kaže, kje bi mogoče dobili precejšen del dohodka. V poročilu o izvajanju sklepov o kmetijstvu v lanskem letu je zapisano tudi, da se kmetje neradi odločajo za nabavo kmetijske mehanizacije, ki bi jo uporabljali skupaj v strojnih skupnostih. Razlog za to je najbrž v nezaupljivosti kmetov, vendar to res ne bi smelo zavirati smotnejše rabe investicijskih sredstev.

Med bolniško v gostilni

To dejstvo je Črnomaljšana Antona Gimplja stalo službo - Izgovor, da je tja zašel le zaradi lakote, na majavih nogah

Črnomaljščan Anton Gimpelj se je pred dnevi obmil na novomeško sodišče združenega dela, ker so mu po njegovem v semiški Iskri, tozdr Tovarna mehanskih delov in naprav, nepravilno izrekli disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

zbranih dokazov ne bilo inogoče verjeti enemu samemu Gimpeljevemu izgovoru. Tisto o strogem ležanju je namreč potrdil zdravnik, kar pa se obiska gostilne tiče in izgovora, da je tja zašel le, da se najje, postavlja Gimpelja na laž dejstvo, da ima družino in torej tudi hrane dovolj doma.

Gimpelj je bil namreč že pred izrekom tega ukrepa kaznovan v podjetju s prenehanjem delovnega razmerja, vendar pogojno za dobo enega leta, prav v tem času pa je bil zoper njega ponovno uveden disciplinski postopek. Zakaj?

Kot je ugotovila disciplinska komisija v Iskri, je bil Gimpelj v času od 18. do 20. februarja 1980 v bolniški, predpisano pa mu je bilo strogo mirovanje, vendar je bilo prav v tem času Gimpelja moč najti celo v gostilni. To pa je po samoupravnih aktih v semiški Iskri hujša kršitev delovne obveznosti in tudi vzrok, da mu je bila preklicana pogojna kazen in izrečen omenjeni ukrep.

Obtoženi se je izgovarjal na vse načine. Med drugim je trdil, da mu zdravnik ni predpisal strogega ležanja, saj mu je dal celo napotnico za specialni pregled, konec koncev pa je tudi trdil, da je pač šel v gostilno le zato, da se najje.

Po opravljeni ustni obravnavi je sodišče lahko le pritrldilo izrečenemu disciplinskemu ukrepu, saj iz

mestu iz opravičljivih razlogov branil nedeljskega dela. Nasprotno pa v podjetju trdijo, da je bila razporeditev opravljena po samoupravnih aktih v podjetju. Delo v topilnici namreč zahteva delo tudi ob nedeljah, česar pa se je Perko branil, zato je bil po sklepu samoupravnih organov premeščen na delovno mesto, ki zahteva enako strokovno izobrazbo, saj je delavka, ki je prej delala v laboratoriju, odšla drugam.

Sodišče je po pregledu vseh razpoložljivih spisov prišlo do zaključka, da Perko vendarle nima prav. Što je namreč za potrebe podjetja, kar je tudi odločilno za ugotavljanje zakonitosti te prestavitve, ne glede na morebitne razlike v višini osebnih dohodkov. Ob Perkovih izgovorih, da nedeljskega dela v topilnici ni mogel opravljati zaradi izredno slabih prometnih zvez s krajem, kjer stanuje, je sodišče v odločbi zapisalo naslednje:

„Zahteve delovnega procesa so primerne, poleg tega pa je delovna organizacija Perkov izgovor zadosti upoštevala že pri tem, da zoper njega ni uvedla disciplinskega postopka zaradi odklanjanja delovnih nalog, nikakor pa ni bila dolžna razporediti ga k enako nevarnim delom in nalogam.“

PO DOLENJSKI DEŽELI

Dan, ko mladi civilno sukrijo zamenjajo z vojaško, je po mestih še posebno hrupen. O tem so se prejšnji terek najbolj prepričali tudi Metličani, da ne govorimo o gostincih, ki so pred vpločimi in pijače željnimi mladimi gosti po vrsti zapirali vrata. Hujše žalosti ob slovesu potemtakem razumljivo ni bilo, zlasti med spremljevalci ne, saj so nadaljevali z veseljačenjem še dolgo v noč.

Prejšnji teden pa so imeli trebanjski miličniki opravka s 46-letnim Francem Kmetom iz Repč. Franc se ga je pošteno nallil in potem meni nič tebi nič obelžal na cesti. Na srečo so bili tistega večera vozniki trezni, sicer Kmet ne bi končal le v prostorih za pridržanje trebanjske postaje milice. Napovedan ima tudi obisk pri sodniku za prekrške, vendar bo po opisanim sodeč, težko povedal kaj določnejšega.

ZARADI UTRUJENOSTI NA BANKINO - Prejšnji terek zjutraj je Osječan Antun Anič peljal tovornjak s priklopnikom iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Pri Skopcih je zaradi utrujenosti zapeljal na bankino, vozil nekaj sto metrov po njej, nato pa zdrknil na nasip, kjer se je vozilo prekuenilo. Voznik je na srečo odnesel celo kožo, zato pa je bilo na vozilu kar za 100.000 din škode.

meško bolnišnico. Gmotne škode je za 3.000 din.

TOVORNJAK V AVTOBUS - V petek popoldne je Dragan Djukić iz Vrbsa vozil tovornjak v koloni proti Zagrebu. Pri Gmrovljah so vozila zmanjšala hitrost, Djukiću ni uspelo pravočasno zavreti, trčil je v zadnji del avtobusa podjetja Slavnik. Djukić je bil laže ranjen, potnikom v avtobusu pa ni bilo nič. Škode je za 70.000 din.

PO LEVI - V soboto je Alojz Lušek iz Dol. Karteljvega vozil osebni avto nemške registracije od Zdinje vasi proti Kamencem. Peljal je po levi in trčil s Francem Šmidom iz Novega mesta, ki je z osebnim avtom pripeljal nasproti. Ranjeni so bili Lušek, njegov sopotnik Jože Dragan iz Dol. Kamenc in Šmidov sopotnik Stane Škarja iz Trebnjega.

Denarja celo preveč?

Nekaj razmišljanja o denarni uspešnosti DŠI in športno-rekreativni dejavnosti v delovnih organizacijah

Pa čeprav v „uradni“ analizi športno-rekreativne dejavnosti v novomeški občini črno na belem piše, da s financiranjem ni prav nikakršnega problema, smo temu poglavju vendar namenili poseben prostor. Vzrokov za to je več.

Financiranje DŠI poteka iz dveh virov: občinski sindikalni svet skrbi za osebni dohodek referenta za šport in rekreacijo, priznanja, diplome, pokale ter zaključno prireditev, medtem ko ZTKO krije stroške tekmovanja. Nekoliko drugače je pri financiranju rekreativne dejavnosti v podjetjih. Bojda je denarja za tovrstno dejavnost povsod dovolj (!) in tudi če temu podatku verjamemo (nasprotujemo lahko le iz lastnih izkušenj), se zatika drugje. Se vse prevečkrat so sindikalne blagajne tiste, ki vzdržujejo športno aktivnost

po podjetjih, namesto da za takšno prepotrebno obliko delavčeve sprostivne poseže smo v sklad skupne porabe, kjer bi se morala takšna sredstva zbirati in tudi namensko uporabljati. In ko smo že pri denarju, se tole: Če govorimo, da morajo biti delavske športne igre najbolj preprosta oblika aktivnosti v delovnih organizacijah, čemu potem nemalokrat pompozne in druge igre v medobčinskem, republiškem in celo zveznem merilu? Delavske športne igre so sredstvo za razvoj množičnosti, nikakor pa ne smejo biti cilj na področju športno-rekreativne dejavnosti. Danes pa smo nemalokrat že tako daleč, da DŠI predstavljajo prave kopije dragih tekmovalnih sistemov z drugimi potovanji, opremo in še čim. Nekaj tega smo tudi v Novem mestu že videli.

B. BUDJA

Po prvem delu med vodilnimi!

Ponoven uspeh novomeških košarkarjev na gostovanju — Novo mesto—Fructal 87:85 (31:41) — Po prvem delu četrti — Ze v soboto z Novim Zagrebom

Novomeščani že tri kola ne poznajo poraza. V soboto so po izredno razburjivi in borbeni tekmi ponovno z vsega dvema točkama razlike ugnali Fructal v Ajdovščini in se tako po desetih kolic — sem še ni všteta včerajšnja tekma proti Zaprudju — s srečanjem manj postavili ob bok vodilnih moštev v II. zvezni košarkarski ligi. Sobotni rezultat 85:87 (51:41).

Srečanje med Fructalom in Novim mestom si je ogledalo vsega 100 gledalcev, ki pa so ponovno nazočarani zapustili športno dvorano.

ODIGRANO PRVO KOLO

Odigrano je bilo prvo kolo v razmišljenem tenisu občine Crnomelj. Liga je razdeljena v tri skupine. Končano je tekmovalje prvega kola v prvi skupini, ki ima pet ekip. V finale sta se plasirali ekipa Belta in Partizana, v zaključni del posameznikov pa dva tekmovalca iz Belta in dva iz ekipe Gribelj.

OBCNI ZBOR KD „RUDI KEPA“

Pred dnevi je bil v Sevnici zbor tamkajšnjega Kegljarskega društva Rudi Kepa, ki je nastalo pred petimi leti iz kegljarskega društva Sevnica ustanovljenega leta 1965, in kegljarske sekcije TVD Partizan, osnovane leta 1970. Občnega zbora se je od 54 udeležilo 31 članov in članic, ki so pregledali 15-letno prehojeno pot. Izvolili so tudi nove organe in za predsednika izbrali dr. Cveta Gradisarja.

J. BLAS

no Police. Resja je po prvem delu že vse kazalo na lahko in prepričljivo zmago domačinov, ki so vseskozi vodili in prvi del zaključili v svojo korist z desetimi koši razlike. Z dobro igro so nadaljevali tudi v drugem polčasu, in ko so v 28. minuti povedli že s 16 koši razlike, so bili vsi prepričani o uspehu domače vrste. Takrat pa so se Novomeščani vendarle razgrizali in z izredno borbeno igro nadoknadili prednost igralcev Fructala in na koncu povsem zaslužno osvojili dve novi dragoceni točki, ki vrsti Novega mesta tudi ob srečanju manj prinaša izredno četrto mesto, vsega

4 točke zaostanka za vodilnim Jugom.

Pri Novomeščanih so največji del bremena ponovno nosili člani prve peterke, saj je koše dosegel vsega 6 igralcev. Strelci: P. Seničar 15, Munih 22, S. Seničar 12, Zupevec 14, Plantan 14 in Ivančič 10.

Prvi del tekmovanja med drugoligaši je tako zaključen. Ne glede na izid včerajšnje zaostale tekme z Zaprudjem startajo Novomeščani v drugi krog z odličnim četrtim mestom in solidno zalogo točk, ki zagotavlja mirnejše nadaljevanje, čeprav je izenačenost ekip v ligi tolikšna, da so samo med Novim mestom in predzadnjim Brankom komaj štiri točke razlike. Prvenstvo se nadaljuje že v soboto, tako da bo v enem tednu za Novomeščane to že tretje prvenstveno srečanje. To bo tolikanj bolj težavno, ker potujejo v Zagreb k ekipi Novega Zagreba, ki skupaj z Jugom vodi na prvenstveni razpredelnici. Ob podatku, da so Novomeščani Zagrebčane na startu prvenstva zanesljivo premagali, je tudi tokrat mogoče pričakovati negotov boj za nove točke, ki bi eno ali drugo ekipo še bolj utrdile pri vrhu.

B. B.

BLOUDKOVA PLAKETA TUDI V POLJANE

Poljančani so nas sami spomnili na napako, ki se nam je prikradla pred časom, ko smo objavili imena dolejskih Bloudkovih nagajencev, saj je iz našega spiska izpadlo njihovo šolsko športno društvo. Napako skušamo sedaj popraviti, saj si je SSD Poljane to priznanje resnično zaslužilo. V obrazložitvi je napisano, da mladi Poljančani navzlic nemogočim razmeram za delo, saj nimajo pokritih prostorov, z izredno zavzetostjo dosegajo vidne rezultate in so dosegli celo drugo mesto v Sloveniji v okviru tekmovanja za najbolj množično in samoupravno organizirano šolsko športno društvo. Cestitamo!

Rekreacija caplja za razvojem

Nagel industrijski razvoj daleč prehitel organiziranost telesnokulturne dejavnosti v DO — Letos 20 let DŠI — V Krki preko 15 odstotkov rekreativcev

Med vsemi mogočimi poročili o tem in onem v lanskem letu je te dni zagledala beli dan tudi analiza športno-rekreativne dejavnosti v novomeški občini za leto 1980. Že bežen pogled po številkah dovolj jasno pokaže, da telesna kultura še zdaleč ni spremljala velikega razvoja industrije, navzlic temu da se lahko v Novem mestu pohvalimo, da smo skoraj povsem v republiškem vrhu po metrih športnih površin na prebivalca.

Letos nekoliko neuradno slavimo 20-letnico delavskih športnih iger v Novem mestu, saj so bile prve iger v dolenjski metropoli, namenjene delavcem, organizirane leta 1961. Marsikdo bo pomislil, da se je od takrat do danes veliko tega spremenilo, vendar nekatere stvari govore, da ni povsem tako. Pri tem mislimo predvsem na množičnost. Resda število udeležencev delavskih

športnih iger novomeške občine govori o začetni številki 584 v letu 1960 pa o 930 udeležencev v letu 1971 in o 1.539 udeležencev v lanskem letu, vendar število vseh tistih delavcev, ki so vključeni v to ali ono rekreativno dejavnost, še daleč ni zadovoljivo. Zato bo mogoče zanimivo pogledati, kako je športna rekreativna dejavnost našla svoje mesto v novomeški tovarni

zdravil Krka, ki po splošnem pripravljanju najbolje skrbi za svoje delavce.

Tovrstna dejavnost poteka v Krki že vse od leta 1960, v zadnjih desetih letih pa se je razvoj rekreativne dejavnosti med delavci še razširil in poglobil. Tako imajo v Krki organizirane redne dnevnne in večerne vadbe, pripravljajo smučarske in plavalne tečaje, organizirajo planinske pohode in še kaj. Zanimiv je tudi podatek, da se je samo v lanskem letu vseh tekmovalcev kot tudi rekreativskih oblik vadbe udeležilo natanko 1.130 delavcev. Poleg takšne aktivnosti pa v tem novomeškem kolektivu skrbijo še za preventivno zdravstveno rekreacijo delavcev, ki delajo na delovnih mestih s povečano stopnjo nevarnosti, imajo pa organizirano tudi korektivno zdravstveno rekreacijo, namenjeno delavcem, ki imajo poškodovan lokomotorni aparat (mišice, sklepe, kosti). Nič čudnega torej, če se danes postavljajo z najvišjim odstotkom delavcev—rekreativcev v novomeški občini.

MED NAJBOLJ MNOŽIČNIMI — Igranje malega nogometa je med delavskimi športno-rekreativskimi aktivnostmi povsem pri vrhu. Za razliko od smučanja ali plavanja je tudi najbolj poceni.

Roški gozdovi že petič sprejmejo tekače

Kot kaže, je letošnja zima ljubiteljem belih športov naklonjena, kot že dolgo ne. Pod pokroviteljstvom uredništva TV-15 in ob sodelovanju OO ZB Novo mesto, občinskega sveta ZS Novo mesto in GG Novo mesto se 24. januarja v Občicah pri Poljanah obeta še eno zanimivo in že tradicionalno tekmovalje.

Prijave za letošnji 5. roški smučarski tek za pokal TV-15 med pionirji in mladinci pa občinsko sindikalno prvenstvo v smučarskih tehnik za moške in ženske ter letos tretje tekmovalje za borce in kurirje NOB že prihajajo. Končno število udeležencev pa bo znano 17. januarja, ko je zadnji rok za oddajo prijav. Vsi zainteresirani imajo tako še čas, da se udeležijo tradicionalne manifestacije z zgodovinskimi obležjem, ki poteka letos pod častnim pokroviteljstvom narodnega heroja Jožeta Borštnarja. Sicer pa letošnje tekmovalje prinaša še eno zanimivost: ob tekmovalju bo v Dolenjskih Toplicah še zbor partizanskih kurirjev, cesar bodo gotovo najbolj veselji mladci. Ponovno bo slišati mnogo objušenih doživljajev iz NOB, zato nič čudnega, če vse večje osnovne šole pošiljajo na prireditev tudi člane svojih novinarskih krožkov, ki naj bi potem najzanimivejše zgodbe iz razgovora s kurirji objavljali v svojih šolskih glasilih. Skratka, tradicionalni roški teki dobivajo vedno nove razsežnosti, zato nič čudnega, če organizatorji pričakujejo veliko število prijav. Pošljete jih lahko na GG Novo mesto, v roke Alojzu Serinju, ki tudi tokrat drži niti organizacije v svojih rokah.

M. GLAVONJIC

PRICELA OBČINSKA STRELSKA LIGA

Sevnška občinska strelska zveza je pričela novo leto z novostjo: organiziranjem strelske občinske lige, v kateri nastopa 7 strelskih družin, izven konkurence pa nastopa tudi ekipa društva invalidov Sevnice. Po končanem drugem krogu tekmovalja je v vodstvu ekipa Boštanja s 4 točkami, sledijo pa: Kopitar, Kovinar, Boštanj II, Društvo invalidov, Lisca, Jutrjanja, Kovinar II.

Doseženi rezultati so več kot zadovoljni, saj je 15 strelcev doseglo kar 83,6 krogov od sto možnih.

J. BLAS

1. FEBRUARJA 7. BLOŠKI TEKI

1. februarja bodo v Novi vasi že 7. bloški smučarski teki, udeleženci pa bodo lahko tekmovali v teku na 30 kilometrov, v Dakijevem teku na 15 in v trinskem teku na 7 kilometrov. Start vseh treh tekov bo ob 9.30. Udeležba je neomejena, vsakdo pa mora sam oceniti svoje sposobnosti, da se prijavi za tek, ki mu bo kos. Prijave in vplačila prijavnine — 150 dinarjev za bloški tek, 120 dinarjev za Dakijev tek in 100 dinarjev za trinski tek — morate poslati do 20. januarja na naslov: TTKS Cerknica, Stevilka žiro računa Organizacijskega odbora Bloških tekov Cerknica pa je 50160-678-99793.

NOVOMEŠČANI 14. V DRAŽGOŠAH

24. zimskošportnih spominskih prireditev „Po stezah partizanske Jelovice“ preteklo soboto in nedeljo, ki so se zaključile z nedeljsko slovesnostjo v Dražgošah, se je udeležilo tudi 8 novomeških mladincev. V tekmovalnem delu, kjer je bilo treba pokazati precej znanja in vzdržljivosti — od iznajdljivosti in orientacije, streljanju, itd. in dokaj naporenoga pohoda na 7 kilometrov — je novomeška ekipa med več kot 50 ekipami zasedla 14. mesto.

PIONIRJEVCI NAJBOLJŠI STRELCI

Pred dnevi je občinska strelska zveza pripravila v novomeški športni dvorani streljanje z zračno puško, na katerem je nastopilo 50 tekmovalcev in tekmovalk. Po pričakovanju so vsa prva mesta odšla v SD Pionir, velik napredek pa so pokazali strelci SD 13. maj novomeške UNZ. Med moškimi posamično je slavil Ribič, med ženskami pa Bučarjeva, oba iz Pionirja.

MLADI ŠMARJEČANI NAJBOLJŠI

Na občinskem namiznoteniskem prvenstvu osnovnih šol, ki je bilo pred kratkim v Šmarjeti, so med pionirji slavili mladi tekmovalci Šmihlja pred dvema vrstama Šmarjete, pri pionirkah pa so vsa tri prva mesta ekipno zasedle Šmarječanke. Še pogled k posameznikom: pionirji: Kočevar (Šmihel) pionirke: Dežman (Šmarjeta). Naj k temu priključimo še rezultate odigranega namiznoteniskega prvenstva Šmarjete. Pri moških je zmagal Peter Povše, pri ženskah pa Janja Glavan.

Pokala Krke Triglavu in Celjankam

Najboljši slovenski kegljači in kegljavke v Novem mestu

Minuli vikend je bilo Novo mesto, točneje rečeno, kegljišče Pri vodnjaku domačin že šestega tradicionalnega tekmovalja kegljačev za pokal novomeške tovarne zdravil Krka. Nastopili so domala vsi najboljši slovenski kegljači in kegljavke, pokala pa sta dobila: v moški konkurenci vrsta Kranjskega Triglava in v ženski ekipa Celja.

REZULTATI: 1. Triglav 4955, 2. Tekstil (Ljubljana) 4931, 3. Carda (Radenci), 4. Gradis, 5. Celje, 6. Slovenjgoste, 7. Krka, 8. Kočevje. Posamično: 1. Marinšek (Triglav) 870, 2. Sajovec (Tekstil) 860, 3. Steržaj (Carda) 854.

Ženske: 1. Celje 2308, 2. Novo mesto 2241, 3. Gradis 2201.

DOBRE SMUČI ZA POL PLAČE — Na tehničnem oddelku novomeške blagovnice Mercatorja v teh enajh najbolj cvete prodaja zimskih rekvizitov. Elanove „dilce“ gredo za med, zlasti krajše, za katere je treba odšteti od 2000 do 4000 in več dinarjev. Mnogi so letos posegli tudi po tekaških smučeh, saj so mnogo cenejše (od 900 do 1200 din) pa tudi ostala oprema je cenejša. (Foto: J. Pavlin)

Z GOJZARJI IN CEPINOM

Za ljubiteje gora najprej novica, da pripravila novomeški alpinistični odsek sredi januarja zanimivo predavanje s 150 barvnimi diapozitivi. Predavanje bo v novomeški galeriji in bo prikazalo javnosti delo in življenje v gorah nasploh.

sekretariat za prosveto in kulturo. Ob tem je izdal tudi priročnik za širjenje te dejavnosti po šolah. V novomeški občini smo takrat ustanovili planinske skupine na osmih šolah, v zadnjih letih pa se je število še povečalo. Zanimivo je, da so pobudo za ustanovitev planinskih krožkov dali večidel pionirji sami in svojih pionirskih konferencah. Škoda pa, da na nekaterih šolah še niso našli mentorja, ki bil pripravljen prevzeti odgovornost za to dejavnost. Tako je na naših šolah planinska dejavnost še marsikje zapostavljena. Tudi šolska športna društva jo premalo uvrščajo v svoje delovne načrte, prepogosto se omejujejo le na tiste učence, ki bodo šoli prinesli kakšno diplomno, medaljo ali pokal.

KAKO JE BIL LANI?

Novomeški alpinisti so v lanskem letu dosegli nekaj izrednih uspehov, predvsem pri težkih vzponih v tujini. Skupno je bilo opravljenih 117 tur, od tega 70 plezalnih, 41 pristopov na vrhove nad 2.000 metrov in 6 turnih smukov. Samo na odpravi v Franciji je bilo opravljenih skupno 28 tur, od tega 26 plezalnih vzponov in 13 pristopov na vrhove nad 3.500 metrov.

Na naših šolah pogosto vladajo dvojna merila za nagrajevanje mentorjev. Učitelji, ki delajo s perspektivnimi športniki, so največkrat mnogo bolj uvrščeni kot tisti pedagoški delavci, ki delajo s poprečno manj sposobnimi učenci brez tekmovalnih ciljev. Mentorji planinske vzgoje v naši občini vodijo ob sobotah in nedeljah mlade planince na izlete, ne da bi za to dobili kakršnokoli priznanje, istočasno pa je njihov, vzemimo, glasbeni kolega primerno nagrajen za vodenje pevskega zbora.

FEBRUARJA ALPINISTIČNA ŠOLA

AO Novo mesto bo v februarju pripravil alpinistično šolo, ki bo vsebovala 10 teoretičnih predavanj in praktičnih vaj v plezalnem vrtcu Luknja pri Prečni. Najperspektivnejšim tečajnikom se ob koncu prvega dela šole obeta promovska plezanje na Biokovo nad Makarsko.

S. MOKOTAR

DVOJNA MERILA PO ŠOLAH?

Planinarjenje je sestavni del slovenske narodne kulture, vendar po odnosu nekaterih tega ne bi mogli vselej trditi. Zdravniki pravijo, da bi moral človek hoditi najmanj uro na dan. Da pa bo človek resnično več hodil in del prostega časa namenil planinarjenju, ga je treba za to pač navdušiti in tudi vzpodbuditi. Vzpon na goro je tudi etična vrednota, saj planinstvo in izletništvo vsebujeta prvine intelektualne, estetske, etične in obrambne vzgoje.

O planinski vzgoji je pred leti razpravljaj takratni republiški

Mladinski odsek PD Novo mesto se zato upravičeno sprašuje, zakaj nekatere šole zanemarjajo planinsko vzgojo. So za to kriva vodstva šol ali samoupravni organi? Nekaj krivde je gotovo tudi na občinski zvezi za telesno kulturo, ki bi morala nameniti več sredstev množičnim dejavnostim, ki nimajo tekmovalnih ciljev. Toda naj zaključim z besedami dr. Mihe Potočnika: „V gorah velja še zmeraj pristno in neponarejeno tovarništvo, solidarnost v sreči in nesreči, na svo moč se še spojujejo take človekove neminljive vrline, kot so skromnost, požrtvovalnost, pogum, srčna kultura, nesebičnost, vztrajnost. Kdor žee v mladih letih zaide v gore, je srečen še na stara leta.“

JOŽE PERŠE

Gozdno gospodarstvo Brežice
OBRAT ZA GOZDARSKO KOOPERACIJO
SEVNICA

Pozivamo vse gozdne posestnike, ki imajo gozdove na področju obrata za gozdarsko kooperacijo Sevnica in njegovih kooperacijskih enotah:

KE Sevnica
KE Mokronog
KE Kostanjevica
KE Senovo
KE Brežice

da prigrasijo sečnjo za leto 1981 v času od 15. januarja do 15. februarja 1981 na naštetih kooperacijskih enotah.

Kooperacijske enote bodo še na krajevno običajni način razglasile prigrasitev sečnje, tako da bodo posestniki lahko prigrasili sečnjo po dosedanjem načinu.

Gozdni posestniki naj prinesejo s seboj posestni list.

22/3-81

„NOVOLES“, lesni kombinat
Novo mesto – Straža, n. sol. o.

Delavski svet
TOZD TOVARNA PLASTIFICIRANIH
IVERIC IN ŽAGA
–TPI, SOTESKA

razpisuje prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. VODJA PROIZVODNJE PLASTIFICIRANIH
IVERIC

pod naslednjimi pogoji:

– Višja šola lesne smeri, 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali sorodnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog

2. VODJA PROIZVODNJE ŽAGANEGA LESA

pod naslednjimi pogoji:

– višja šola lesne smeri, 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali sorodnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog

3. VODJA SPLOŠNEGA ONDELKA

pod naslednjimi pogoji:

– višja šola organizacijske, upravne, pravne ali druge ustrezne smeri, 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju enakih ali sorodnih del ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog
za kandidate veljata poleg navedenih pogojev še dva:
– organizacijske in vodstvene sposobnosti
– moralno-politična neoporečnost

Komisija za delovna razmerja DSSS objavlja prosta dela in naloge

POKLICNEGA GASILCA

pod naslednjimi pogoji:

– končana šola za poklicne gasilce, 1 leto delovnih izkušenj ali z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje teh del in nalog

Poizkusno delo traja 45 dni.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:

„NOVOLES“, lesni kombinat

Kadrovsko-socialna služba

68351 STRAŽA

O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v 60 dneh po poteku razpisnega roka.

23/3-81

„SOP“ Krško, specializirano podjetje za industrijsko
opremo, CKŽ 141, komisija za delovna razmerja
TOZD OPREMA

objavlja

prosta dela oziroma naloge

TEHNIŠKEGA RISARJA

Pogoji:

– opravljen tečaj iz tehniškega risanja, oziroma šola tehniške strojne smeri (minimalno 2 leti)
– zaželene delovne izkušnje.

Delo je za določen čas (nadomeščanje delavca v času služnje vojaškega roka).

Stanovanja ni.

Pismene prijave s potrebnimi dokazili o šolski izobrazbi sprejema kadrovska služba „SOP“ Krško, CKŽ 141, 15 dni po objavi oglasa.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po objavi oglasa.

28/3-81

KRKA, TOVARNA ZDRAVIL, n. sol. o
Novo mesto

Komisija za cenitev in odprodajo sredstev izven uporabe bo zaradi adaptacij v Šmarjeških Toplicah na

JAVNI LICITACIJI

odprodala rabljeno opremo iz hotelskih sob / postelje, jogi vložki, stole, omarice, krila vrat, itison.../

Licitacija bo v soboto, dne 24. 1. 1981, ob 9. uri v prostorih Šmarjeških Toplic.

Na podlagi 13. člena statutarnega sklepa o oblikovanju, nalogah in pristojnostih skupščine, izvršilnega odbora in drugih organov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto (SDL št. 14/78, 7 in 27/79) razpisuje odbor za gospodarjenje s stanovanjskim skladom na podlagi določil 10. člena pravilnika o postopku in pogojih prodaje stanovanjskih hiš in stanovanj družbene lastnine iz sklada stanovanjskih hiš, s katerimi gospodari in upravlja Samoupravna stanovanjska skupnost občine Novo mesto (SDL št. 29/77).

Javno dražbo

DRUŽBENIH NAJEMNIH STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ

1.

Na javni dražbi bo prodana stanovanjska hiša

PODHOSTA ŠT. 3,

ki stoji na parc. št. 218, vl. št. 1102 k. o. Podturen

– enosobno stanovanje v izmeri 44,20 m²

– enosobno stanovanje v izmeri 41,00 m²

– izklicna cena za stanovanjsko hišo je 442.752,00 din

– stanovanji sta zasedeni in bosta izpraznjeni predvidoma v letu 1981

2.

Javna dražba bo: v petek 20. februarja 1981 ob 8. uri v sejni sobi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto, Novo mesto, Novi trg št. 6/II, soba 54.

3.

Ostali podrobnejši podatki in pogoji prodaje so razvidni iz razpisa, ki je izobešen na tabli Samoupravne stanovanjske skupnosti.

Samoupravna stanovanjska skupnost
občine Novo mesto
25/3-81

Na podlagi sklepa razpisne komisije
TOZD MESO KOSTANJEVICA
delovne organizacije
MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO

razpisuje
prosta dela in naloge

VODJE PREDELAVE MESA

Pogoji:

– VK mesar ali VK mesar predelovalec

– zaželene so 1-letne delovne izkušnje v stroki
Zainteresirani kandidati naj vložijo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pri kadrovski službi delovne organizacije Mercator-Agrokombinat, Krško, Cesta krških žrtev 52. Razpisni rok traja 15 dni. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po preteku razpisnega roka. Vodja predelave mesa v TOZD bo imenovan za 4 leta.

MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO

razpisuje
po sklepu razpisne komisije
prosta dela in naloge

VODJE KOMERCIALNEGA SEKTORJA

Kandidati morajo poleg pogojev, določenih v zakonu, izpolnjevati še naslednje:

– imeti morajo visoko izobrazbo ekonomsko-komercialne ali agronomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del in nalog, ali
– višjo izobrazbo ekonomsko-komercialne ali agronomske smeri in 5 let delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del in nalog.

Kandidati morajo imeti tudi družbenopolitične in moralne kvalitete.

Vodja komercialnega sektorja bo imenovan za štiri leta.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v zaprti ovojnici z oznako „Za razpisno komisijo“ na naslov: Mercator-Agrokombinat Krško, Krško, Cesta krških žrtev 52. Rok za vlaganje prijav je 15 dni po dnevu objave.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 15 dni po preteku razpisnega roka.

27/3-81

„EMONA DOLENJKA, TOZD ENGRO-DETAJL

NOVO MESTO OBJAVLJA PROSTA DELA IN

NALOGE

POSLOVODJE
prodajalne Tekstil v Novem mestu

Pogoji: končana poslovodska šola in 5 let ustreznih delovnih izkušenj. Poskusno delo 3 mesece. Kandidati naj pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: DO Emona Dolenjka, Novo mesto, Glavni trg 28.

41/3-81

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

„DJURO SALAJ“ KRŠKO

objavlja
oglas za naslednja
prosta dela oz. naloge:

TOZD TRANSPORT

1. RAZKLADANJE PREMOGA – 2 delavca

Pogoji:

– NK delavec

– delo v 3 izmenah

– poskusno delo 3 mesece

2. POMOČ PRI IZVRŠEVANJU PREMICALNIH

NALOG – 8 delavcev

Pogoji:

– končana osnovna šola

– potrebno bo nadaljnje šolanje – tečaj za premikače

– delo v treh izmenah

– poskusno delo 1 mesec

– 6 mesecev delovnih izkušenj

– odslužen vojaški rok

TOZD PAPIR

1. POMOČ PRI RAZPUŠČANJU ODPADNEGA

PAPIRJA – 3 delavci

Pogoji:

– zaželena končana osnovna šola

– 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj

– delo v 3 izmenah

– odslužen vojaški rok

2. POMOČ PRI VLAGANJU LESA – 3 delavci

Pogoji:

– zaželena končana osnovna šola

– delo v 3 izmenah

– 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj

– odslužen vojaški rok

3. ZAVIJANJE ZVITKOV PAPIRJA – 3 delavci

Pogoji:

– zaželena osnovna šola

– 1 do 3 mesece delovnih izkušenj

– delo v 3 izmenah

– odslužen vojaški rok

3. POMOČ PRI PREVIJANJU IN VODENJU

EVIDENCE – 5 delavcev

Pogoji:

– zaželena končana osnovna šola

– 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj

– delo v treh izmenah

– odslužen vojaški rok

4. ČISTILEC STROJEV IN NAPRAV – 1 delavec

Pogoji:

– NK delavec

– 1 do 3 mesece delovnih izkušenj

– sposobnost za delo ob strojih

– lahko mladoleten

5. ZAVIJANJE IN TEHTANJE PAPIRJA – 1

delavec

Pogoji:

– zaželena končana osnovna šola

– delo v 2 izmenah

– 1 do 3 mesece delovnih izkušenj

Vsa navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi oglasa. Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire v roku 30 dni po izteku roka za sprejemanje prijav.

30/3-81

DELAVSKI SVET ŽITO – TOZD PEKARNA

KRŠKO

objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom naslednja prosta dela in naloge:

STROJNO OBLIKOVANJE TESTA

– 2 zvajalca za obrat Krško, od tega:

a) strojno oblikovanje testa – 1 delavec

b) strojno oblikovanje testa in občasn razvoz

proizvodov – 1 delavec;

– 1 izvajalca za obrat Brežice.

Pogoji:

– pod a)

popolna ali nepopolna osemletka, možnost priučitve v pekarski stroki;

– pod b)

izpit za voznike avtomobilov C kategorije.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: ŽITO – TOZD Pekarna, Krško, Cesta 4. julija 86.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejem ponudb.

26/3-81

Začasna prodaja v čumnati

Mladinska knjiga obnavlja lokal, poslovanje pa so medtem prenesli v zelo neprimeren prostor

Prvi dan po novem letu so kupci debelo gledali, ko so na vratih znanega lokala Mladinske knjige na Glavnem trgu našli listek: Začasno smo se preselili v

Ruža Zupanc: „Inšpekcija je zahtevala, naj lokal zapremo.“

prostore za kioskom Dela na Cesti komandanta „Staneta.“ Ti začasni prostori pa so majhno skladišče iste delovne organizacije. Ker drugega lokala ni bilo, so pač v temno čumnato stlačili najnujnejše potrebščine za šolo in delovne organizacije. O tem je tekel pogovor z Ružo Zupanc, vodjo poslovne enote Mladinska knjiga:

„Naša zasilna prodaja poteka v nemogočih delovnih pogojih, nismo pa dobili nobenega drugega lokala. Niti si ne moremo privoščiti, da bi med adaptacijo prenehali prodajati, predvsem ne šolske potrebščine, ker edini v Novem mestu oskrbuje s tem blagom prebivalstvo.“

— Ali je adaptacija lokala prišla iznenada in zakaj?

„Najmanj tri leta se že pripravljamo na modernizacijo in povečanje prodajnih površin v lokalu na Glavnem trgu, pa doslej ni bilo sredstev. K preureditvi smo bili zdaj tako rekoč prisiljeni, ker je inšpekcija zaprla lokal zato, ker nismo izpolnjevali požarnovarnostnih zahtev. V isti etaži smo imeli kotlarno, deponijo odpadnega papirja in trgovino. Lahko bi prišlo do požara.“

— Kaj boste pridobili z modernizacijo in preureditvijo?

„Lokal bo povečan za okrog 50 m² površine. Na novo bomo odprli oddelek z igračami, sicer pa gre v glavnem za zamenjavo strogov in podov ter modernizacijo poslovalnice. Obnovljene bodo vse instalacije in tudi fasada.“

— Koliko bodo vsa dela veljala in do kdaj bodo končana?

„Računamo na 3 milijone dinarjev stroškov v zvezi z gradbenimi deli, ki jih je prevzel Pionir, po pogodbi pa naj bi delo opravili do 15. februarja. Rok je zelo kratak.“

Ker je poslovalnica Mladinske knjige med najbolj obiskanimi trgovskimi lokali v Novem mestu in ker edina oskrbuje potrošnike z različnimi šolskimi in pisarniški potrebščinami ter knjigami, upamo, da pri gradnji ne bo prihajalo do „podaljškov“. V taki čumnati, kjer Mladinska knjiga strankam na ljubo začasno prodaja, se ne bo dalo dolgo vzdržati. Težko je za zaposlene, ki mimogrede povedano, nimajo niti WC, prav tako ne za kupce.

R. B.

GOSTJE V IMV — V ponedeljek, 12. januarja, so člana predsedstva CK ZKJ Stane Dolanc in Dobroslav Čulafić ter Alojz Gojčič, izvršni sekretar CK ZKS — obiskali IMV v Novem mestu. Krajšemu ogledu tovarne je sledil odkrit pogovor, v katerem so gostje izpostavili predvsem zahtevo po tesnejšem sodelovanju slovenske in jugoslovanske avtomobilske industrije. (Več o tem na prvi strani). (Foto: R. Bačer)

Tudi R-18 dobavljajo kupcem

10. januarja je iz IMV prišla novica, da se v novem letu proizvodnja priljubljenih komfornih vozil R-18 povečuje. Najprej dobijo že vplačana vozila kupci po spisku, novih naročil pa za zdaj ne sprejemajo.

V drugi polovici leta 1980 je kupcev že zdavnaj poravnanih računov, in zagotavljajo, da bodo R-18 dobavljali zares po spisku, točno po datumih prispetja akontacij na tekoči račun IMV. Vsi kupci, ki so do konca leta 1979 avto vplačali, bodo dobili R-18 za ceno 179.995 dinarjev, poleg tega bodo plačali še v kraju bivališča ustrezne davke.

Glede proizvodnje „katrc“ je stanje naslednje: kupec lahko dobi tako rekoč takoj ali pa v najkrajšem času R-4 TL special za 134.750 dinarjev. Kupci že vplačanih vozil iz leta 1979 in do 15. novembra 1980 imajo pravico do obročnega odplačevanja razlike v ceni. Priznavajo pa tudi obresti. Kupcem, ki so plačali avto že

leta 1979, dajejo 12-odstotne obresti, ostalim manj, vendar so pogoji vseeno ugodni. IMV tudi ne zahteva kritja rizika obročnega odplačevanja s poroki, marveč zavaruje tveganje na svoj račun. Izračunali so, da vse navedene ugodnosti pomenijo za stare kupce približno za 6,5 odst. nižjo uradno prodajno ceno „katrc“.

Ob takih pogojih se mnogi odločajo za preklic preklica naročila in pošiljajo obvestilo, da bodo razliko plačali. Hkrati s tem pa IMV kupcem že vrača denar. Polovici kupcev, ki so odpovedali avto pred novo ceno, je denar že izplačan, do konca januarja pa bo po zagotovitvi odgovorov iz IMV poravnana za dnja obveznost tudi do vseh ostalih kupcev, ki so se odpovedali obročnemu odplačilu in želijo denar nazaj. R. B.

Izpad sredstev zavrl gradnjo

Zaradi izpada dela sredstev LB iz Kranja se je zavlekel pričetek gradnje proizvodnih prostorov Ele na Cikavi — Načrtovano povečanje dohodka odvisno od planov

Uresničevanje investicije, ki jo Iskrin novomeški tozdr Ela že dlje časa načrtuje na Cikavi, je trenutno prekinjena, pri izgradnji pa kasnijo za dobro leto dni. Ker odlaganje investicije stalno draži, kar pa vpliva tudi na uresničevanje sedanjega srednjeročnega plana, si v Eli na vse kriplje prizadevajo opraviti ovire, ki preprečujejo pričetek gradnje novih Elinih prostorov na Cikavi.

Za načrtovano prepotrebno gradnjo imajo večinoma že vse urejeno. Pridobljeno je lokacijsko dovoljenje, pretresajo pa tudi ponudbe — pravijo, da kar ugodne za izvajalca del. Zataknilo pa se je pri združevanju potrebnih sredstev. Vzrok da je investicija obstala na mrtvi točki, so predvsem v nepopolnem izpolnjevanju samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev, in sicer tistega deleža, ki ga mora zagotoviti Ljubljanska banka. Vsi podpisniki sporazuma so prispevali svoj delež razen Ljubljanske banke iz Kranja, ki hoče, da se ji njen delež zmanjša skoraj za polovico. V Eli računajo, da bodo

že v prihodnjih dneh problem rešili v okviru Ljubljanske banke. Če ne drugače, bi lahko dala premošitveni kredit Temeljna dolenska banka ali pa bodo skušali zagotoviti sredstva preko Iskrine interne banke.

Takoj ko bodo to uredili, bodo pričeli z gradnjo, ki mora biti končana še v letošnjem letu, preselitev na Cikavo pa načrtujejo za prihodnje leto. Investicija bo v drugi fazi stala 195 milijonov dinarjev, skupno 225 milijonov. Z uresničitvijo investicije po predvidenem planu bo Ela povečala celotni prihodek do konca tega srednjeročnega obdobja skoraj za polovico — od letos načrtovanih

276 milijonov na 415 milijonov leta 1985 — pri čemer velja poudariti, da novih delavcev skoraj ne bodo zaposlovali.

Z. L.-D.

MLADI O ZAPOŠLOVANJU

Na petkovi seji predsedstva občinske konference ZSMS Novo mesto so se med drugim dogovorili o pripravah na razpravo o družbeno-ekonomskem položaju mladih, v kateri bo v novomeški občini dan poudarek problematiki zaposlovanja mladih, manj pa ostalim vprašanjem — štipendiranje, vzgoja in izobraževanje, itd. — ker bo razprava ravno v času šolskih počitnic. Razpravo bo organizirala in vodila konferenca mladih delavcev. Govora je bilo tudi o razpisu tekmovanj „Mladi novinar“ za najboljšo srednješolsko in osnovnošolsko glasilo.

Kriva je lahkomiselnost

V Novoteksu so do 1. oktobra lani izgubili 987 delovnih dni zaradi nesreč pri delu ali na poti v službo

Iz analize, ki so jo nedavno tega obelodanili strokovnjaki iz Novoteksa, je razvidno, da so v prvih devetih mesecih lanskega leta zabeležili v celotni delovni organizaciji 54 nesreč pri delu in 13 nesreč na poti v službo ali domov. Skupno je bila zaradi bolniških izostankov te vrste delovna organizacija ob 987 delovnih dneh, zaradi tega pa je bilo preko 700.000 dinarjev manj dohodka.

Kot je ugotovljeno, je tudi 80 odstotkov vseh Novoteksovih nesreč nastalo zaradi nepazljivosti posameznikov in lahkomiselnega vedenja. Vse nesreče so bile na srečo lažjega značaja, saj je šlo le za udarce, odrgnine ali padce, pa vendar...

Predvsem bi morali nesrečam posvečati več pozornosti v tozdru Tkanina, na katerega odpade 67 odstotkov vseh nesreč v delovni organizaciji in kjer so bili zaradi nesreč ob 477.000 din dohodka.

Poudariti je, da so se nesreče pri delu lani sicer v primeri z letom 1978 zmanjšale, da pa je

bilo več nesreč na poti na delo ali z dela. Ob varčevanju na vsakem koraku, ki je v Novoteksu prisotno dlje časa, tudi izpad dohodka zaradi lahkomiselnih nesreč pri delu ni zanemarljiv.

Novomeška kronika

SPREHOD KAR V TROPIH — Medtem ko povsod opozarjajo, da se širi paša steklina in da je v javnosti nujno imeči pse na vrvi, se po naselju na Mestnih njivah štirinožci te vrste množično in pristo sprehajajo po ves dan. Kar po trije ali štirje cucky skupaj letajo naokrog. Zankrat sicer še ni bilo nič narobe, toda...

GRIPA RAZSAJA — Nova virusna bolezen je takoj po novem letu množično napadla tudi Novomeščane. Nimamo sicer uradnih zdravstvenih podatkov, koliko je obolelih, pač pa lahko vsak občan že iz stalnega pomanjkanja parkirišč pred zdravstvenim domom ugotovi, da je bolnih veliko ljudi. Ogromno parkirišče je bilo te dni od jutra do poznih popoldanskih ur zasedeno in pretesno.

SE MANJ MOŽNOSTI ZA ZVEZO — Prejšnji teden je bil po nesreči pretrgan telefonski kabel pri IMV, tako je del tovarne imel še manj možnosti za zvezo, ki je že tako obremenjena. Poncoč, delal samo zunanjí telefon, ponekod no... en, poslovanje pa je bilo zato precej moteno.

SKROMNA BERA — V mestni porodnišnici je pretekli teden rodila ena sama mamica s področja mesta, in sicer Jožica Mali iz Kristanove ulice 2 — Luko.

Ljudje v številkah

Aprila nas bo popisoval 225 popisovalcev

Priloge na letošnji popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v aprilu so tudi v novomeški občini v polnem teku. Decembra je bila imenovana 7-članska občinska popisna komisija, ki jo čaka izredno pomembna naloga in veliko dela, saj so prav občinske komisije neposredni organizator popisa v svoji občini in tako odgovorne za uspešno pripravo in izvedbo popisa.

Komisija bo morala poskrbeti, da bodo vse hiše v občini do popisa oštevilčene da bo narejena popisna dokumentacija — skice popisnih okolitev, sezname hiš — da bo na voljo dovolj popisnega gradiva itd. Izbrala bo tudi 225 popisovalcev, kolikor jih je potrebnih da bodo v 10 dneh popisali 55.679 prebivalcev in 16.514 gospodinjstev v novomeški občini (po podatkih ob koncu pravkar minulega leta) — vsak popisovalec bo popisal okrog 250 prebivalcev in 60 gospodinjstev — ter 20 občinskih inštruktorjev. Pri izbiri popisovalcev bo komisija tesno sodelovala z vodji krajevnih uradov, ki najbolj poznajo svoj teren in bodo tudi občinski inštruktorji. Krajevni uradi bodo tudi zbrali prijave za popisovalce, za samo Novo mesto pa Skupnost krajevnih skupnosti. Zaposleni popisovalci bodo za ta čas odsotnosti z delovnega mesta dobili svoj redni osebni dohodek in povrnjene stroške, nezaposleni pa 50

dinarjev na uro. Naloga komisije je seveda tudi organizacija tečaja za popisovalce in inštruktorje. Že pred aprilskim popisom pa naj bi zbrali podatke o vikendih, zidnicah in vseh drugih občasno naseljenih stavbah, pri čemer še ni jasno, kako se bodo spopadli s težavami, saj za več kot polovico od preko 5.000 takih stavb v naši občini niso znani lastniki oz. njihovo prebivališče.

Že tu in pri samem popisu bi se morali vsi zavedati, da popis ni samo stvar Zavo da za statistiko in popisovalcev, ampak nas vseh in da smo vsi občani aktivni sodelavci pri popisu.

„PLAVUTARJI“ PRIČELI S PRIPRAVAMI

Po nedeljskem testiranju tekmovalcev novomeškega Kluba za podvodne aktivnosti v Ljubljani, so že v ponedeljek pričeli s pripravami za novo sezono. Treningi so dvakrat dnevno, dopoldne v novomeški športni dvorani, popoldne na Otočcu v bazenu. Te priprave bodo trajale 14 dni, nakar se bo pričel drugi krog, saj tekmovalce že majo čakajo prvi nastopi.

TOPLE COPATE SO ISKANO BLAGO — V dneh, ko se živo srebro že nekaj časa vztrajno zadržuje pri minus 10 stopinj celzija, je na novomeški tržnici živahno in kupčij ne manjka. Pod kostanji cvete prodaja toplih nogavic, zelo obiskana pa je tudi stojnica, kjer prodajajo doma narejene copate. (Foto: J. Pavlin)

NOVO MESTO: TURNIR V MALEM NOGOMETU

NK Elan iz Novega mesta pripravila v času od 30. januarja do 22. februarja odprt turnir v malem nogometu. Vsi zainteresirani se lahko prijavijo na NK Elan Novo mesto, Partizanska 16a, pp. 61, najkasneje do 22. januarja. Ob prijavi bo potrebno priložiti dokazilo o plačani akontaciji v vrednosti 500 din in navesti naslov kluba ter vodjo ekipe. Turnir se bo igral v novomeški športni dvorani.

ena gospa je rekla, da ve za šaljivo grotesken izračun: če bi v petih letih v Novem mestu seštelil izgube zaradi čakanja prometnem zastoju med 14. in 15. uro ter zjutraj, bi s tem denarjem že lahko zgradili novo most in še 8 kilometrov nove ceste...

Hinje v Suhu krajini so ena najbolj oddaljenih in tudi odmaknjenih vasi v novo-meški občini. Danes je to še edina krajevna skupnost v občini Novo mesto, ki nima avtobusne povezave s centrom. Nimajo avtobusa ne ob tej in ne ob drugi uri, da bi lahko krajan v enem dnevu prišel po opravih v mesto in domov.

Deset let zaman

Devet let si krajan priza-devajo dobiti avtobus, o tem govore na vseh sestankih, pišejo prošnje, pa vse skupaj ni nič zalego. Ob koncu leta so družbeno-larskega leta so družbeno-politične organizacije iz Hinj znovala prvenstveni nalog za da-eno bitko za avtobus. Gre tudi zato, da se lahko raznih sej v občinskem merilu udeležujejo samo krajanji z lastnim avtom. Tako stanje pa je gotovo ovira v uspešnem delovanju delegatskega sistema. Kaj pomaga, če je delegat izvoljen, lahko se tako aktiven in sposoben, če nima avtomobila, na občinsko sejo ne more.

V zvezi s tem je bilo na zboru združenega dela novomeške občinske skupščine 24. decembra lani spet postavljeno delegatsko vprašanje. Hinjčani pravijo: „Zanima nas, kdaj bomo dobili avtobusno povezavo z Novim mestom in koliko moramo sami prispevati.“

Še premalo je poravnano

V novomeški občini so poravnalni sveti zaživel pri vseh krajevnih skupnostih — Vsak tretji spor poravnano

Pri krajevnih skupnostih na območju novomeške občine dela v poravnalnih svetih 173 članov, med katerimi pa je samo 25 tovarišic. Poravnalni sveti so obravnavali skupno 228 zadev, od teh pa je bila dosežena sporazumna poravnava pri slabi tretjini sporov.

Novi zakon nalaga poravnalnim svetom odgovorne naloge, ki so se v prvem hipu zdele domala neuresničljive, a je praksa pokazala, da je delo uspešno, če se ga lotijo zagnano in z dobro voljo.

Največ obravnava so imeli v Dol. Toplicah. Med obravnavanimi zadevami, ki so prišle pred poravnalne svete v krajevnih skupnostih, je bilo 128 kazenskih, 10 sporov majhne vrednosti, 86 drugih sporov in 4 druge obravnave. Strokovnjaki menijo, da je število sporazumno doseženih poravnav še premajhno, predvsem zato, ker občani še niso dovolj seznanjeni z vlogo in namenom poravnalnih svetov, po drugi strani pa tudi člani teh organov nimajo dovolj izkušenj.

Za predsednike in tajnike je bil organiziran krajski seminar, podobne oblike izobraževanja pa bo potrebno še nadaljevati. Da bi občani delo poravnalnih svetov bolje spoznali in ga pravilno ocenili, morajo v vsaki krajevni skupnosti na zboru občanov najmanj enkrat na leto obravnavati poročilo poravnalnega sveta.

Odpadke je le „srečala pamet“

Novomeški Dinos zvišal odkupne cene za papir — V odkup čimveč odpadkov, samo da ne bi ležali vsepovsod — Skupne zbiralne akcije s krajevnimi skupnostmi

Da se dajo najrazličnejši odpadni materiali predelati in dobro uporabiti namesto dragocenih surovin, so v številnih državah ugotovili že precej zgodaj, pri nas pa se to spoznavanje le počasi prebija. Vendar premiki so. Ravno pri tem se lahko vsi preko delovne organizacije Dinos vključimo v stabilizacijska prizadevanja.

Vodja novomeške poslovalnice Dinos Franc Hočevar je zardil, da si prizadevajo, da bi zajeli v zbiranje odpadnega materiala čimveč občanov (z industrijo je to nekako urejeno), spodbuda pa naj bi bile tudi občutno višje odkupne cene. Tako so odkupno ceno za kilogram starega papirja, ki predstavlja na Dinosu enega glavnih „artiklov“, zvišali od nekdanjih 50 par na 2,5 din. Spodbudno je tudi to, da so naše papirnice pokazale veliko več razumevanja oz. zanimanja za odkup odpadnega papirja kot pred leti, v kar jih prav gotovo silijo težave s surovinami. Dinos seveda zbira

v manjši meri tudi odpadno steklo, črepinje in različne pločevinaste odpadke, odkupna in oddajne cene pa tu niso spodbudne, in tako mnogokrat ne krijejo niti stroškov poslovanja, saj steklarne ne kažejo zanimanja za prevzem odpadkov. „Vendar skušamo zajeti v odkup čimveč odpadnega materiala, samo da ne bi ležal vsepovsod, čeprav si s tem ne kuje-mo dobička.“ pravi Hočevar. Rezultati njihovih prizadevanj so vidni, saj se je odkup v zadnjem času precej povečal.

Dogovarjajo se tudi s krajevnimi skupnostmi za skupno organizacijo zbiranja odpadnega materiala, ki naj bi steklo spomladi. Lanskoletni taki poskusi v Mačkovicu in Regerči vasi, ko je mladina pobirala pločevino in druge odpadke, so namreč

dali ugodne rezultate. Se naprej tečejo tudi akcije po šolah za zbiranje starega papirja in akcije RK. V stabilizacijska prizadevanja Dinos pa sodijo tudi napori za čimboljšo izrabo vseh razpoložljivih strojev.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

DO 25. JANUARJA V RAZPRAVI

V novomeški občini poteka do 25. januarja letos javna razprava o ustavnih amandmajih ustave SFRJ, ustave SRS in spremembah statuta občine Novo mesto. O vseh treh dokumentih bo javna razprava potekala v telesih občinskih družbeno-političnih organizacij in skupščine ter na odprtih sestankih organizacij na terenu in v skupščinah interesnih skupnosti ter v samoupravnih organih. Razprava o tem bodo vodili aktivisti iz občinskega štaba, celovito informacijo o spremembah v zvezni in republiški ustavi pa je dal delegat vseh treh zborov novomeške občinske skupščine Bogdan Osolnik na zadnjem zasedanju konec leta 1980.

Oceniti položaj delavcev

Tematske razprave v okviru priprav na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

V petek, 9. januarja, je bila v Novem mestu prva seja koordinacijskega odbora za pripravo 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, ki bo v Beogradu od 16. do 18. junija letos z osnovno temo „Združeno delo v borbi za socialistično samoupravljanje in družbenoekonomski razvoj“. Obravnavali so usmeritve za pripravo kongresa in sprejeli program aktivnosti občinskega koordinacijskega odbora, ki mora zagotoviti, da bodo te usmeritve čimprej obravnavali vsi nosilci aktivnosti za pripravo kongresa (občinski svet ZSS, Skupščina občine Novo mesto, Izvršni svet, OK SZDL). V ta namen so bile oblikovane delovne skupine za posamezna tematska področja kongresa — odločanje delavcev v združenem delu o pridobivanju in delitvi dohodka, samoupravno povezovanje in združevanje na osnovi dohodka, združeni delavci v delegatskem sistemu — ki bodo za svoje področje pripravile delovne programe, organizirale in spremljale izpajpo ter izdelale ocene, ki naj bi vključevale že narejene ocene. Poudarjeno je bilo, naj bodo priprave na kongres povezane z ocenjevanjem razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in s prizadevanji za njihovo krepitev v lastnem okolju oz. s konkretno obravnavo aktualnih družbenih in gospodarskih vprašanj, ki kažejo na dejanski položaj delavca.

Še brez pravic?

Na ponedeljkovi seji občinskega sindikalnega sveta Novo mesto so člani obravnavali še vedno precej perečo problematiko položaja delavcev pri samostojnih obrtnikih v novomeški občini, analizirali športno rekreacijsko dejavnost v delovnih organizacijah in delavske športne igre v novomeški občini ter sprejeli stališča glede zahtev konference osnovnih organizacij zveze sindikatov IMV o informiranju oz. o pisanju o IMV v Dolenjskem listu.

Iz pripravljene analize in iz živahne razprave je razvidno, da se je položaj delavcev, zaposlenih pri samostojnih obrtnikih, v zadnjih štirih letih po sprejemu kolektivne pogodbe o delovnih razmerjih med delavci in samostojnimi obrtniki in po ustanovitvi osnovne organizacije zveze sindikatov, izboljšal, da pa so še vedno številne pomanjkljivosti in samovoljno obnašanje obrtnikov pri urejanju višine osebnih dohodkov, dopustov, regresa za prehrano in dopust, vračilo stroškov izobraževanja, ni dovolj poskrbljeno za varstvo pri delu, kot največje odprto vprašanje pa še vedno ostaja udeležba delavca v dohodku obratovalnice. Svet je sprejel vrsto zaključkov, ki naj bi pripomogli k nadaljnjemu izboljševanju položaja teh delavcev. (Več o tem prihodnjič).

Ko so obravnavali športno rekreacijsko dejavnost v naših delovnih organizacijah, je bilo poudarjeno, da si bo treba v prihodnje prizadevati za množičnost, zaradi česar naj bi bile v delavske športne igre vključene nove discipline.

Ko pa so ocenili pisanje o IMV v Dolenjskem listu, so ugotovili, da ta korektno zasleduje celotno dogajanje v IMV in da je kritično pisanje celo pripomoglo k odpravljanju nepravilnosti. Vsekakor pa se IMV ne bi smel zapirati vase, ampak mora poskrbeti za ustrežnejši pretok informacij.

Z. L. — D.

Trgovini in oskrbi posebno mesto

Do leta 1985 je načrtan viden napredek, prav tako bo znatno več skladiščnih površin

Če kaj, potem občane novomeške občine zanima, kako bo napredovala trgovina v naslednjem srednjeročnem obdobju. Po tem, kar je zapisano v temeljih družbenega plana, bo nekaj novih blagovnic, tudi več preskrbovalnih trgovin. Oskrba bo boljša tudi zaradi novih 6750 m² površin skladišč.

Zdaj je novomeška občina med zadnjimi v Sloveniji, kar zadeva kvadratni meter trgovskih lokalov na prebivalca, saj odpade na Novomeščana le 0,26 m² prodajne površine. Uspoštavljene vse nove predvidene blagovnice in trgovine, pa bo do leta 1985 na občana prišlo 0,32 m² trgovskega lokala.

Vse trgovske organizacije, ki poslujejo na območju občine, so zavezane, da razvijajo malo-prodajno mrežo predvsem v oskrbovalnih območjih, kjer pride na občana manj kot 0,15 m² maloprodajne površine. V

Rekordni izvoz

V IMV izredno velika izvozna obveznost še presežena

Decembra lani je novomeška tovarna IMV izvozila na konvertibilno področje za preko 31 milijonov USA dolarjev avtomobilov, prikolice in raznih delov, s čimer so dosegli izreden rekord. V vsem letu 1979 je IMV prodala v tujino za 58 milijonov USA dolarjev blaga, letos pa v enem samem mesecu nad polovico te vsote.

Sicer pa celokupen izvoz IMV v letu 1980 pomeni izreden uspeh in rekordno leto. Kolektiv je oktobra sprejel še dodatno izvožno obveznost za 5 milijonov USA dolarjev, 31. decembra pa je zabeležil za 121,237,314 milijonov USA dolarjev izvoza. S tem je bila izredno velika obljuba IMV o 120 milijonih dolarjev izvoza še presežena.

V IMV pa poudarjajo, da jim je šla železnica pri tolikšnem izvozu zelo na roke. Samo za izvoz prikolic je dalo ŽTP v decembru na razpolago 700 vagonov.

skladiščnih površin za potrebe maloprodaje in 5000 m² zaprtega skladiščnega prostora v Češči vasi.

V temeljih plana piše tudi, da bo do leta 1983 zgrajena večnamenska hladilnica z manjšo predelavo mesnih izdelkov, da bo preurejena in posodobljena mestna tržnica in da bo sodelovanjem Šolskega centra za gostinstvo celoten Prešernov trg postal preskrbovalni center.

Obeti so vsekakor dobri, koliko vsega tega pa bo čez pet let potrošnikom na voljo, bomo videli. Prav pri trgovinskih planih so namreč slabe izkušnje.

POZIV PRISTOJNIM

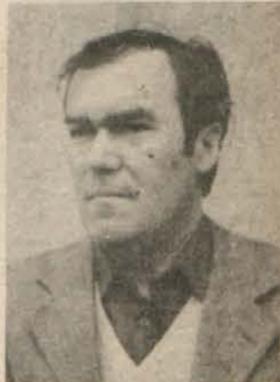
Ker je očitno, da dela na Cesti herojev v Novem mestu še ne bodo kmalu končana in da bo cestna zapora še trajala, promet pa je zaradi tega močno oviran, posebno do Ločne, je izvršni svet novomeške občinske skupščine pismeno pozval komunalno skupnost in bivši Novograd, naj zagotovita Koštialovi ulici primerno vzdrževanje.

Vozniki namreč to ulico množično uporabljajo kot bližnjico do Ločne, cestišče pa za večji promet ni grajeno, niti ni dobro vzdrževano, zato za promet ni varno. Tako stanje povzroča nezadovoljstvo stanovalcev predla Koštialove ulice in Mestnih njiv in občani terjajo ustrezne rešitve.

Izvršni svet je hkrati pozval tudi inšpekcijske službe in postajo milice, naj posvetijo nadzoru prometa po Koštialovi več pozornosti. Skratka: pozvane so bile vse pristojne službe, naj vsaka ukrepa v svoji pristojnosti, da bi zagotovili varnost prometa po tej ulici. Krajanji so o tem obveščeni in čakajo, da bo poziv zalegel.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 3. do 7. januarja so v novomeški porodnišnici rodile: Mira Zupančič z Brezovice — Iztoka, Ana Primc iz Fučkovce — Boštjana, Mirjana Salehar iz Breze — Majo, Pavla Veselič z Belčjega vrha — Tomaža, Marinka Lube iz Zalisca — Bojana, Zlatka Fink iz Straže — Josipa, Milena Peterkovič iz Krškega — Gregorja, Stanka Cvelbar iz Šentjemeja — Matjaža, Jožica Blažič iz Brčne vasi — Aleša, Vida Vrtinč iz Crnomlja — Nevenko, Marija Bec z Mime — Petro, Helena Kobe iz Dolenje Straže — Boštjana, Danica Jurinčič iz Jurovega — Marino, Nada Burger s Senovega — Marjano, Alojzija Rahija iz Crnomlja — Aleksandra, Anka Strusa iz Bratovanjcev — Gordano, Andreja Čuček iz Gorenjega Gradišča — Jana, Marija Grabnar iz Herinje vasi — Boštjana, Ana Kraševc iz Praproč — Katjo, Štefka Zajc iz Svibnika — Urško, Justina Gorenc iz Dolge Rake — Bernardko. Čestitamo!

Jože Blažič: „Nalog ni opravil si nismo izmislili sami. Če bi pa hoteli vse opravljati, kar nam narekujejo predpisi, bi morali imeti še več ljudi.“

da se evidenc in opravil, za katere so zadolženi za posleni v interesnih skupnostih, niso sami izmislili, marveč je večina iz-teh določena ali z zakonom ali s predpisi itd.“

— Kakšni so in bodo osebni dohodki? Tudi glede tega so mnogokrat pripombe, čeravno brez argumentov.

„Osebni dohodki za poslenih v skupnih službah interesnih skupnosti so bili in bodo še naprej v skladu z družbeno dogovorjenimi merili in ni nobenih preseganj dovoljenih izplačil. Očitki so glede tega neupravičeni.“

R. B.

od delegatov za delegate

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je nenadoma in tiho zapustila naša dobra mama, babica, prababica, sestra in teta

TEREZIJA KOSTREVC

iz Dolge Rake 5

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sovaščanom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in vence. Hvala duhovnikom za lepo opravljeni obred in poslovilne besede, cerkvenemu pevskeemu zboru za zapete žalostnike, tov. Tomažinu iz Društva upokojencev Raka za poslovilni govor ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se tudi njenim prijateljem s Senovega, ki so pokojnico v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

ANGELE SIMONIČ

roj. Novak

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancom in prijateljem, ki ste nam pomagali in stali ob strani ter pokojno spremili na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se dr. Starcu in osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, Zahvala velja tudi črnomaljski godbi, župniku za opravljeni obred, družini Malenšek iz Štrekljeverca in Ivanki Simonič za vso pomoč.

Žalujoci: mož Jože, sin Silvo z uruzino, vnuki Silvo, Matjaž, Irena in Benjamin

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče in tast

FRANC MEVŽEK

z Broda 46

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki ste pokojniku darovali vence in cvetje, ga spremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravnikom in strežnemu osebju prjučnega in kirurškega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, tov. Ani Dolenc za njeno požrtvovalnost, vaščanom za podarjeni venec, tehnični enoti Splošne bolnice, kolektivu tesarstva Jožeta Jermana, OOS uprave SO Trebnje, Društvo upokojencev in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 51. letu starosti nas je po dolgotrajni in neozdravljivi bolezni za vedno zapustila ljuba žena, mama, stara mama in sestra

ELIZABETA CEKUTA

iz Gradca v Beli krajini

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali in darovali vence in cvetje. Posebej se zahvaljujemo dr. Mlačku za zdravniško pomoč, sosedi Ivanki in Jesihovi ter tov. Križanovi za poslovilni govor.

Žalujoci: mož Karol, hčerka Beti z uruzino in Zlata z možem Ivanom ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je nenadoma tiho zapustila naša dobra žena, mama, babica in prababica

ANTONIJA CIMERMANČIČ

iz Velikega Orehka 16

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi, ji kakorkoli pomagali v življenju, ji darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Hvala dekanu za lepo opravljeni obred, delovni organizaciji SGP Pionir, SVTK Ljubljana za podarjene vence, sosedom Klobučarjevim in Ovničkovim ter vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani.

Žalujoci: mož Matija, sin Matija z družino, hčerke Marija, Lojzka in Angelca z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični in boleči, prezgodnji izgubi našega dragega 46-letnega moža, očeta, sina, brata in strica

IVANA POŽUNA

iz Vranja 2 pri Sevnici

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki ste nam nesebično nudili pomoč, izrazili sožalje in pokojnika 20. 12. 1980 v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti ter njegov prerani grob zasuli s cvetjem in venci. Posebno se zahvaljujemo govornikom za ganljive besede, tozdu za Tehnično vozovno dejavnost Ljubljana, Zidani most in Dobova, konfekciji Lisa Sevnica, članom godbe na pihala iz Zidanega mosta ter duhovniku za opravljeni obred. Še enkrat vsem, ki ste nam pomagali in sočustvovali z nami, najlepša hvala!

Žalujoci: žena Mici, sin Ivan, hčerka Marjana, mama in vsi njegovi

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustil ljubi oče, stari oče in praded

FRANC ŠUŠTERŠIČ

iz Jurne vasi 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki so ga spremili k zadnjemu počitku, nam izrekli sožalje ter pokojnemu darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se za pomoč v najtežjih trenutkih zdravniškemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, organizaciji ZZB, godbi, moškemu zboru Ruperč vrh in GD Lakovnice, Stranska vas in Smihel, ki so s častno stražo ob krsti in grobu počastili pokojnikov spomin in ga nesli do zadnjega doma. Hvala govornikom za tople poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame in tašče

ANGELE KAVŠEK

roj. Vrhovšek
iz Križa pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, z nami sočustvovali, jo tako številno spremili na njeni zadnji poti, jo obdarovali s številnim cvetjem ali kakorkoli prispevali v njen spomin. Posebna zahvala zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za dolgotrajno zdravljenje, hvala župniku iz Čateža za poslovilne besede in opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Tine, sin in hčerka z družinama

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je 30. 12. 1980 za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in sestra

ANA TURK

iz Zajčjega vrha 16

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, vaščanom in znancom za podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje in vsem, ki ste pokojno spremili na njeni zadnji poti. Hvala kolektivom za podarjene vence. Iskrena hvala dekanu iz Stopič za opravljeni obred in pevkam za zapete žalostinke.

Žalujoci: sinovi Jože, France, Ivan, Pavle, hčerke Pepca in Anica z družinami, sestre in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

STANETU IN DARKU MARKOVIČU

iz Štefana pri Trebnjem

To zimo mineva prežalostno leto, odkar je umrl naš dragi mož in oče, julija pa poteče 4 leta, odkar je umrl naš dragi sin, brat. Spomin nanju je vedno bolj boleč, njuna izguba pa za nas nenadomestljiva. Vedno bosta ostala v naših srcih.

Žalujoci: vsi domači

ZAHVALA

22. decembra je v 82. letu starosti umrla draga mama, sestra in teta

MARIJA BENČINA

roj. Hočevar

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancom, ki so mi v težkih trenutkih stali ob strani, mi kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in spremili pokojno na zadnji poti. Hvala za podarjeni venec SVP Novo mesto in za cvetje knjigovodskega servisa ZTO Novo mesto. Hvala duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: hčerka Mimi in ostalo sorodstvo

Gorenja Straža

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi oče, ded, praded, stric in brat

TOMAŽ GABRIJEL

iz Grma pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancom, ki ste pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam izrekli ustno ali pisмено sožalje. Iskrena hvala dekanu za spremstvo od pokojnikovega doma in za opravljeni obred ter lep poslovilni govor. Posebno zahvalo smo dolžni pevcem iz Mirne peči za ganljive žalostinke. Toliko vas je, ki smo vam dolžni zahvalo, zato vsem, prav vsem še enkrat lepa hvala.

Žalujoci: vsi njegovi

Razvoj ne bo počasnejši

V trebanjski občini si bodo prizadevali, da bodo poleg novih naložb bolje izkoriščali že postavljene zmogljivosti — Skrb za usklajen razvoj je še naprej prva

„Trebanjska občina se bo zdaj, odkar ni več v klubu nerazvitih, znašla v velikih težavah. Za naše gospodarstvo, ki je bilo že doslej nadporečno obremenjeno, to ne bo imelo pozitivnih posledic.“ Pravi predsednik trebanjske občinske skupščine Tone Žibert, ko ocenjuje možnosti za uresničitev resolucije o izvajanju družbenega plana v letošnjem letu.

Kljub takim ugotovitvam, katerih namen je opozarjati vse odgovorne dejavnike v gospodarstvu na resnost položaja in čimbolj smotno gospodarjenje z vsemi sredstvi, ki so jim zaupana, pa je več kot očitno, da se tempo razvoja v trebanjski občini zaradi stabilizacije bistveno ne bo zmanjšal. Za zdaj

je vprašanje, kako bodo v takih razmerah delovale kulturne skupnosti, godba, igralska skupina; celo jugoslovansko znani Tabor likovnih samorastnikov bo zaradi tega trpel škodo. Zaradi tega seveda ne bo moč odlašati gradnje takega objekta v nedogled. Prav tako bo treba vztrajati pri gradnji osnovne šole v Trebnjem, saj bodo z njeno dograditvijo rešeni tudi drugi problemi na področju otroškega varstva in drugih izobraževalnih programov.

„Mnenja smo, da smo realno ocenili rast družbenega proizvoda in bruto dohodka v letošnjem letu. Res pa je tudi, da bodo k temu v veliki meri prispevali učinki lani zaključnih investicij v Elmi, Iskri in Agrostroju. To pomeni, da se produktivnost bistveno ne bo povečala, kar je velika škoda. Zdi se namreč, da še ne

zadovoljni z uspehi na zunanjih trgih, kjer v zadnjem času dosegamo dobre rezultate. Seveda uspehi niso prišli čez noč. Vanje je vloženo nekajletno delo. Res pa so tudi na tem področju težave; nekaterim delovnim organizacijam manjka surovini. To se je pokazalo zlasti v primeru Kolinske, ki je sklenila velike zunanjetrgovinske posle, zdaj pa ima krampirja le še za en mesec, naročnikov, ki čakajo naj, pa je več.“

Večjih problemov lani ni bilo, če izvzamemo IGK, ki pa bo s priključitvijo velenjskemu Gorenju vendarle našla trdna tla pod nogami. Vsekakor je rešitev te tovarne velik uspeh, saj tovarna veliko pomeni občanom trebanjske občine, pa tudi njeni izdelki so na jugoslovanskem trgu zmeraj bolj iskani. Hkrati z reševanjem IGK se bodo nadaljevale investicije v drugih delovnih organizacijah. Proizvodne zmogljivosti bodo razširili v Donitu, Dani, Pohorju, Trimu, Novolesu, Kolinski, veliko pa bo v povečanje pridelkov hrane vložila tudi Kmetijska zadruga Trebnje.

„Nadaljnji razvoj naše občine bo temeljil še naprej na usklajenem razporejanju naložb, iz katerih ne bodo smele biti izvzete krajevne skupnosti. Zato ostaja še naprej naša velika skrb pomoč krajevnim skupnostim, za katere so potrebni predvsem industrijski obrati. Ta naša prizadevanja se ne uresničujejo tako hitro, kot bi si želeli, vendar pa se v Dobnici in na Trebelnem lahko nadejajo, da bodo projekti za izgradnjo malih industrijskih obratov letos končani. Vlagali bomo tudi v trgovino, kjer pa je za zdaj veliko vprašanje denarja, katerega pa bo morala prispevati banka. Razlog, zakaj še ni trgovine v Velikem Gabru, je namreč samo ta, da lani ni bilo denarja. Podobno je s trgovino na Veliki Loki in drugje.“

Veliko bi k stabilizaciji trebanjskega gospodarstva in trgovine prispevale združitve: za to pa, vsaj zdaj je tako videti, ni pravega navdušenja. Politična akcija za združitev GOP z Mimi in Tregrada iz Trebnjega je že stekla, prav tako je bila dana pobuda za združitev Mercatorja in trebanjske kmetijske zadruge. Namen teh združitve je povečati gospodarnost poslovanja, saj se v gradbeništvu pojavljajo nekatere investicije, ki segajo daleč preko (razdrobljenih) možnosti in potreb. V kmetijstvu bi radi dosegli večje tržne presežke, vendar jih na tako razdrobljenih površinah ne bod čim bolj več pridelovati po konkurenčnih cenah.

J. SMČIČ

»Dolenjski list« v vsako družino

DA BO LEPŠE OKOLI TRGOVINE — Prodajalke Mercatorjeve samopostrežnice na Mirni so minuli teden izkoristile lepo vreme in se odločile pospraviti okolico bloka, v katerem je trgovina. Vendar pa prodajalkam ni žal časa, ki ga porabijo za taka dela. Končno je tudi od videza trgovine odvisno, koliko kupcev se bo v njej oglašalo.

DOGOVOR JE PODPISAN — V ponedeljek so v Trebnjem slavnostno podpisali dogovor o temeljnem plana občine Trebnje za naslednje srednjeročno obdobje. Kot je rekel predsednik izvršnega sveta trebanjske občinske skupščine Avgust Gregorčič, se ta precej razlikuje od delovnega osnutka, ki so ga dali v javno razpravo lani poleti. Predvsem je v njem vsebovanih več stabilizacijskih faktorjev, čeprav ni mogoče reči, da bo razvoj tako ali drugače stagniral. Družbeni proizvod bo rasel po sedemdesetstni stopnji na leto ob samo za nekaj več kot en odstotek rastoči zaposlenosti. Še najbolj razveseljivo pa je, da bo v naslednjem srednjeročnem obdobju izvoz pokrival uvoz. Tudi naložbe se ne bodo povsem usahnile, saj jih nameravajo v tem srednjeročnem obdobju uresničiti za nekaj več kot dve milijardi dinarjev. Največ naložb bo v mirensko IMV, Dani in Trimu. Na sliki: takole so se zvrščali pobleščeni podpisniki dogovora. (Foto: Jože Simčič)

Bo imel vsak svojo knjigo?

Trebanjska matična knjižnica ne bo mogla uresničiti svojega srednjeročnega programa nakupa knjig — Do leta 1985 bodo lahko kupovali na leto le po 1200 knjig

Če bi rekli, da je zaradi omejenih količin denarja obstoj trebanjske matične knjižnice ogrožen, ne bi izrekli resnice. Blizu nje pa smo, ko rečemo, da bo omejevanje denarnih dotacij zavrla njen razvoj, zlasti pa njeno vključevanje v vse vrste izobraževalnih programov. Ker se v vodstvu knjižnice zavedajo tega pomena — merljiv je s številom obiskov študentov in dijakov — tudi računajo, da bo najdena rešitev, ki bi to omejitev omilila.

Kot je povedal Franc Režun, vodja knjižnice, ki je organizacijska enota centra za izobraževanje in kulturo, so v tem srednjeročnem obdobju planirali za nakup 2.000 knjig letno. S takim tempom nakupov naj bi do leta 1985 dosegli število 30.000 knjig ali 1,5 knjige na prebivalca, s čimer bi se približali republiškim normativom. Zaradi omejene količine denarja pa bo treba nakup knjig zmanjšati na 1.200 knjig. Za tako zmanjšan nakup bi rabili 1,2 milijona dinarjev, medtem pa jim kulturna skupnost lahko zagotovi le 910.000 dinarjev. Take in podobne zagate z denarjem so prejšnja leta

reševali tako, da je na pomoč priskočila občinska izobraževalna skupnost, ki je lani dodala 250.000 dinarjev. Letos pa je take vrste pomoč tudi pri njih črtana iz srednjeročnega programa. Čeprav je jasno, da knjižnica ne bo dosegla svojih ciljev, kar je v težjih pogojih gospodarjenja razumljivo, pa ni jasno, zakaj naj ne bi nekaj denarja za njeno normalno delovanje prispevala tudi izobraževalna skupnost. Kot pravijo v knjižnici, je kar tri četrtine obiskov iz vrst študentov in dijakov ter delavcev, ki se izobražujejo ob delu. To pa pomeni, da je knjižnica sestavni del v verigi izobraževalnega procesa in je potemtakem

dolžna prispevati tudi ta skupnost. V knjižnici menijo, da bo moralo do takega dogovora vsekakor priti, če nočejo bistveno okrniti delovanja te ustanove. J. S.

Kdo odloča v našem imenu?

Krajani krajevne skupnosti Čatež smo lani spomlad v Dolenjskem listu prebrali, kaj vse bomo letos in v prihodnjih letih gradili. Seveda smo bili začudeni, da smo o tako velikem in obsežnem planu lahko izvedeli šele iz časnika.

Ker je tako, imamo seveda tehtne pomisleke o izvajanju delegatskega sistema in uresničevanja samoupravnih odnosov v naši krajevni skupnosti. Vodstvo krajevne skupnosti bi se namreč moralo zavedati, da bi morali o takih stvareh odločati vsi krajani krajevne skupnosti, ne pa samo dva ali trije ljudje, ki štejejo v vodstvo. Je že tako, da imata tudi kmet in delavec pravico izvedeti, kaj in kako se bo dogajalo v krajevni skupnosti. Le tako bo mogoče doseči, da bo krajevna skupnost zaživela in še naprej dosegala uspehe. C. T.

LITERARNI VEČER V OSNOVNI ŠOLI

Jutri bo v avli trebanjske osnovne šole ob 18. uri literarni večer, na katerem bodo svoja dela brali stalni sodelavci Samorastniške besede. Literarni večer prireja Društvo knjižničarjev Dolenjske, izvajalec pa bo to pot trebanjska matična knjižnica. Hkrati z literarnim večerom bo v Trebnjem razstava vsega tiska, ki izhaja v trebanjski občini.

IZ KRAJA V KRAJ

PA SO LE DOČAKALI POČITNICE — Ta ugotovitev velja za vse šolarje po Sloveniji, samo da se tega mnogi veselijo, ker to pomeni začetek zimskega veselja, medtem ko za čateške šolarje pomeni konec zimskega veselja. Vse do začetka počitnic so namreč ti šolarji trpeli mrz, ker peči niso dobro delovale. Zdaj pa jim je bilo objavljeno, da bodo med počitnicami peči popravili. Seveda se šolarji veselo pripravljajo, hkrati pa se veselo tudi pripravljajo pomladi, ki bo bolj zanesljivo ogrela njihove šolske sobane. Kljub skrbi odgovornih je vendarle več kot očitno, da so se na popravilo peči spomnili nekoliko pozno.

ŠENA S ČATEŽA — Kot pravo v krajevni skupnosti Čatež, pravzaprav njeni vodilni, je dejavnost nekoliko zaspala. Pri tem govo-

re o skrbah za novo tovarno in podobnem, prav nič pa ne govore o pravem vzroku. Kot kaže, pravi vzrok, da je dejavnost krajevne skupnosti v zadnjem času zaspala, ni v tovarni ali v drugih podobnih zadevah. Zdi se, da je delovanje ali nedelovanje vse preveč odvisno od ozkega kroga ljudi, medtem ko ostali krajani za načrte krajevne skupnosti, kateri pripadajo, izvedo šele iz časopisa. Tako vsaj kaže pisemce, ki smo ga nedavno prejeli iz te krajevne skupnosti.

ŽELE SE ZAPOSILITI DOMA — V novem obratu Agrostroja v Sentrupertu so že dobili delo nekateri domačini. Ker je prednost zaposlitve v domačem kraju več kot očitna, bi se jim radi pridružili še drugi. Zato zdaj kar dežujejo prošnje za zaposlitev v tem obratu. Žal bo dobilo delo le še okoli 70 delavcev.

TREBANJSKE NOVICE

TONE ŽIBERT: „Razvijanje malega gospodarstva je nujno, če hočemo v manj razvitih področjih naše občine še obdržati ljudi. Projekti za take obrate v Dobnici in na Trebelnem bodo narejeni še letos.“

so, kar se naložb tiče, v najslabšem položaju družbene dejavnosti, pri katerih večji del investicij lani ni bil zaključen, prav tako pa je veliko vprašanje, kaj bo mogoče v letošnjem letu uresničiti na tem področju. Vsekakor je trebanjsko občino najbolj prizadel izpad iz liste kulturne skupnosti Slovenije, pri kateri je bila trebanjska občina evidentirana kot možna obdobja evidentirana kot možna obdobja doma. Zdaj te možnosti ni več, denar je bil porabljen za projekte in dokumentacija, tako da ni več niti možnosti, da bi popravili obstoječe kulturne prostore. To prinaša cel kup problemov, saj

TONE ŽIBERT: „Ker krajevne skupnosti Dobnici skrbi, ali bodo končno dobili asfalt, lahko povem, da se bo modernizacija ceste nadaljevala tudi letos. Vsaj tako piše tudi v resoluciji republiške skupnosti za ceste.“

izkoriščamo dovolj naših zmogljivosti, da proizvodnje še nismo dovolj intenzivirali. Po drugi strani pa smo lahko

Po stališča med ljudi

Osnovna organizacija sindikata v Donitu je zaživela šele v zadnjem času — Pestre oblike dela

Konec decembra so bile po trebanjskih delovnih organizacijah redne letne konference sindikata. Kot so povedali na občinskem sindikalnem svetu, so to nalogo najbolje opravili v osnovni organizaciji sindikata v Donitu TOZD Tesnila na Veliki Loki.

Predsednica osnovne organizacije sindikata v tem tozdu Mira Gole pa je povedala, da sindikat, ki ga ona vodi šele drugo leto, v resnici predstavlja glavno gonilno silo za mnoge politične in delovne akcije. Tako vlogo pa si je pridobil šele v zadnjem času. Vse to pa je zasluga poslovodnega organa, strokovnih služb in izvršnega odbora, torej vseh, ki so tako ali drugače skrbeli za informiranje delavcev, za uresničevanje delegatskega sistema, za nagrajevanje po delu.

„Naša glavna naloga je v sedanjem času predvsem, da vendarle uresničimo delegatske odnose. Opazili smo namreč, da delegati, ki zastopajo bazo v delavskem svetu, tega ne opravijo vedno z njenimi stališči. Tudi odbor samoupravne delavske kontrole ni najbolj aktiven. Seveda pa lahko rečem, da so člani sindikata skoraj vsi zelo aktivni, o čemer pričča vrsta vprašanj, ki jih postavljajo v zvezi z gospodarjenjem, nagrajevan-

jem po delu, perspektivi nadaljnega razvoja. Zlasti veliko pozornosti polagamo na pravilnik o nagrajevanju po delu, ki smo ga sprejeli lani. Zdaj moramo kriterije za ocenjevanje dela še dopolniti, saj smo mnenja, da noben sistem nagrajevanja ne more biti dokončen. Dopolnjevanje ga je pač treba s potrebnimi in razmerami tako znotraj delovnega kolektiva kot zunaj njega.“

Da so v tem delovnem kolektivu dosegli tako vključevanje delavcev v delo sindikalne organizacije, ni samo zasluga vodstva, ki postavlja v ospredje obrav-

Mira Gole navo življenjskih vprašanj, ampak tudi drugih, za življenje in delo nebitnih sestavin. Ta organizacija namreč organizira vrsto izletov, srečanj, na katerih se utrjuje medsebojna povezanost delavcev in se ustvarja ozačje pripadnosti kolektivu.

V veliki sejni sobi skupščine občine Črnomelj so 12. januarja svečano podpisali dogovor o temeljnih družbenega plana občine Črnomelj za obdobje 1981 - 1985.

KDO NAJ POSKRBI ZA RED?

Viniška mladina se je za konec tedna zabavala na vsakotredskih plesih v Gasilskem domu, zdaj pa kaže, da bo še ob to. Gasilsko društvo je sklenilo, da plesne uklinejo. Razlog je kar malce nenavaden: krivi so stalni razgrajaji. Vsi vedo, kdo so, zanje ve tudi milica, pa je razgrajajem vseeno uspešno pripraviti manj vročevrno Viničane ob tedensko razvedrilo. Tako bo ob zaprtjem Gasilskemu domu ostal mladim skromen bife, ki razen pijače nima kaj ponuditi.

PREKO 400 TON DNEVNO - Iz Kanižarice odpeljejo vsak dan 400 do 500 ton premoga. Mrzla zima je še povečala potrebo po njem, zato bi ga rudnik zlahka prodal še enkrat toliko, če bi ga le zmogel več nakopati. (Foto: MiM)

V jamo ob sobotah in nedeljah

Kanižariški rudarji so nakopali za 500 ton premoga več, kot so načrtovali - Prepotrebne naložbe v odpiranje novih ležišč - Nadurno delo in delo v prostih dneh nadomestilo izpad

Slovenski rudarji lani niso mogli zaradi številnih težav, ki tarejo rudnike, nakopati toliko premoga, kot so si v svojih planih zastavili in kot bi ob povečani porabi potrošniki rabili. Kanižariški so izjema. Uspelo jim je, da so kljub številnim težavam nakopali na črtovanih 120 tisoč ton premoga in to količino celo presegli za 500 ton. Tudi če bi ga nakopali še enkrat toliko, bi ne imeli težav s prodajo.

V Kanižarici primanjkuje kvalificiranih rudarjev, beg iz tega poklica jih tudi tepe, za nameček pa se ubadajo še z zastarelo jamsko opremo in mehanizacijo, kar povzroča neljube zastoje. Nekajkrat so imeli tudi vodne vdore, nekaj požarov, naleteli so na močnejše ojalovitve premogovnih slojev. Vse to so takšne okoliščine, ki bi lahko govorile v prid neizpolnjenega plana. Vendar so rudarji izpade nadomestili tako, da so delali v nadurah in v vseh dela prostih dnevih.

Finančnega uspeha kljub temu ni. Da so pri končnem letnem obračunu običali pri

tako imenovani pozitivni ničli, je v prvi vrsti krivo prepočasno priznavanje ustreznih cen. Zdaj premog sicer ima pravno ceno, vendar izgube, ki je nastala v prvem delu leta zaradi prenizkih cen, ni mogoče temeljito odpraviti.

Tudi vnaprej so planirali izkop 120 tisoč ton premoga. Letos bodo poskušali pridobiti sredstva za odpiranje novih ležišč, kar bo do leta 2005. Premogovih zalog je dovolj, strokovnjaki so jih oce-

nili na 3 milijone ton, toda te zaloge je treba načeti, načeli pa jih bodo lahko le z ustreznimi naložbami. Sedanja ležišča bodo izčrpana leta 1983. Če do takrat ne bodo odprli novih, bo rudnik prenehal obratovati. Potem tudi pohvalna delovna pripravljenost kanižariških rudarjev ne bo nič pomagala.

MiM

Vlečnica ni več kos potrebam

Črmošnjice zaspale v ponudbi

Te dni se v Črmošnjicah smuča nekaj deset mladih tečajnikov, ki na strminah merijo novo in staro smučarsko znanje pod budnimi pogledi učiteljev in vaditeljev. Naporno pot po strmini jim olajšujeta stari črmošnjiški vlečnici, za kateri skrbi že četrto leto invalidski upokojenec Jože Hudorovac. Ob vlečnici je preživel tako rekoč ves zimski utrip dolenskega smučarskega središča, kot so nekateri včasih imenovali Črmošnjice, zato ve povedati marsikaj o senčnih in sončnih plateh črmošnjiške smučarije.

„Smučarjev je pri nas čedalje več, žičnica pa je že ostarela,“ ugotavlja Jože Hudorovac. „Za noveletne priznike je bilo toliko ljudi, da so morali čakati tudi po uro v vrsti, ker s takšno vlečnico ni mogoče prepeljati več smučarjev. Kaže, da je napor vlečnico zdelal; imeli smo večjo napako, ki smo jo prejšnji teden dva dni popravljali, da zdaj le dela.“

Hudorovac je povedal, da so napake na vlečnici kar pogoste, da pa jih sproti odpravljajo Iskrini delavci, ki so prevzeli skrb za njo. Popravljanje ni končna rešitev, saj bi le nova vlečnica pomenila pravi konak naprej.

„Ne vem, zakaj je ni. Zadnje čase na stari iztržimo v enem dnevu toliko, kot sem prej dobil v vsej zimski sezoni. Smučarji so s terenom zadovoljni, pritožujejo pa se, ker morajo čakati.“

Tem besedam bi pritegnil vsak, kdor se ob prostih dnevih pridruži množici rekreativnih smučarjev na čudovitih črmošnjiških strminah. In tudi v tem bi dali prav Jožetu Hudorovcu, ko potarna, da so Črmošnjice zaspale v turistični ponudbi.

MiM

Niti ena parcela ni urejena

V petih letih več zasebnih kot družbenih stanovanj - Komunalno opremljanje stavbnih zemljišč je odreklo - Enotnejša lastna udeležba - Pereče vzdrževanje

Po načrtu stanovanjske gradnje naj bi v metliški občini v pravkar izteklem se srednjoročnem obdobju zgradili dve tretjini družbenih in le eno tretjino zasebnih stanovanj. Podatki pa kažejo, da je bil načrt uresničen v obnemem razmerju, zato je takemu stanju prilagojen načrt stanovanjske gradnje za zdajšnje srednjoročno obdobje. Tako naj bi v naslednjih petih letih predvidoma zgradili okoli 130 družbenih in blizu 200 zasebnih stanovanj.

Stanovanjsko gradnjo najbolj ovira pomanjkanje komunalno opremljenih stavbnih zemljišč. Take trenutno ni niti ene ustrezno opremljene parcele, in to ne za družbeno ne za zasebno gradnjo. Svoj čas je temu botrovalo pomanjkanje urbanističnih načrtov, zdaj pa so kamen spotike zvečine nerešeni lastninski odnosi. Stanovanjska skupnost je resda dajala denar za komunalno opremljanje stavbnih zemljišč, a je bilo za tovrstno gospodarjenje premalo zavzetosti.

V metliški občini je veliko takih, ki se odločijo sami rešiti svoje stanovanjsko vprašanje, pritisk na družbeno stanovanje pa tudi ne pojenja. Vnaprej kaže pomeniti kriterije za lastno udeležbo pri dodelovanju družbenih stanovanj, nič prezigodaj pa ni, da v delovnih

organizacijah začnejo razmišljati, ali bodo izpolnili obveznosti okoli t. i. solidarnosti stanovanj mladih družin. Čez tri leta bo potekel rok, ko naj bi mlade družine zapustile solidarnostna stanovanja, ponuja se možnost, da bi delovne organizacije skupaj z delavci odkupile taka stanovanja in tako trajneje rešile prenekatere stanovanjsko vprašanje.

Do zamujanja prihaja pri prehodu na ekonomske stanarje, ki zagotavljajo solidnejše vzdrževanje in obnavljanje stanovanjskega sklada, vseeno pa se prepočasno izboljšuje odnos stanovalec do stanovanj. Večanje stanarin mnoge tudi ograža, zato se jih čedalje več poslužuje delnih nadomestil. Pereče je vprašanje tekočega vzdrževanja instalacij in naprav v stanova-

njih, družbeni sektor ni pripravljen pogodbeno prevzeti odgovornost za vzdrževanje, cene obrtniških storitev pa so kajpak močno zasojene.

Velja poskusiti

Morda bi vprašanje obveščanja delavcev rešilo skupno glasilo

O obveščanju delavcev v združenem delu in krajanov nasploh je bilo izrečenega in napisanega že toliko, da o tem že vrabci čivkajo, četudi jim v tem mrazu ni najlaže odpirati kljunov. Žal je bilo veliko več razpravljanj, kot je bilo v resnici storjenega.

Ne bom se spotal ob ustne informacije, ki jih delimo ljudem preko zvočnikov ali kar takole na sestankih in zborih. Tokrat se mi zdijo bolj zanimiva glasila, ki zagledajo beli dan v naši občini. Salno glasilo imajo delavci Beti in Komet, drugod se zadovoljijo z različnimi obvestili na oglasnih deskah. V Transportno gradbenem podjetju so lanf izdali svoje glasilo, ki pa je izzvenelo bolj kot poskus, kajti ostalo je pri eni samcati številki. Novotekovski delavci dobivajo list iz novomeškega matičnega podjetja, vendar sami premalo skrbje, da bi se kdaj prebralo tudi kaj o njih. Enako se godi Mercatorjevim trgovcem pa še zdravstvenemu osebju, tudi zaposlenim v Novolesu, da se ne bi čutili pozabljeni. V krajevnih skupnostih pa še tega nimajo.

Vsebinsko in prostorsko vrzel bi lahko z dobro pripravljenimi informacijami zamašil INDOK center, o katerem pa vemo v naši občini le to, kaj pomeni njegova kratica.

Tako: misel smo privlekli že tako daleč, da lahko pridemo na dan z zamisljivo. Mar ne bi vse delovne organizacije v občini izdale enkrat na mesec skupno glasilo? Beti in Komet počenjata to že dve leti kar uspešno in nič nezasišlanega ne bi bilo, če bi se jima pridružile še druge delovne organizacije. Poleg boljše informiranosti metliškega gospodarstva bi sodelovanje prineslo še druge ugodnosti, manjše stroške na primer.

Poskusiti ni greh.

TONI GAŠPERIČ

Bo še več pouka popoldne?

Nočejo dati otrok na Suhor - V Metliki premalo učilnic - Živahna izvenšolska dejavnost in samouprava učencev

Bolj ko nenadejanega podaljšanja zimskih počitnic bise metliški šolarji (pa starši in učitelji) zagotovo razveselili hitre razširitve šolskega poslopja. Žal zaenkrat lahko le upajo, da se bo to uresničilo že v naslednjih petih letih. Zelo pereče prostorsko vprašanje metliške osnovne šole je ravnatelj Ivan Žele prikazal takole:

„Mnogim še ni jasno, da te stisne ne želimo odpraviti zgolj zaradi učiteljev, ampak predvsem zavoljo otrok in staršev. Pomanjkanje učilnic in drugih prostorov grozi, da bomo morali še razširiti dvoizmenski pouk, s tem pa se starši nikakor ne morejo spriznati.“

Da bi vsaj delno omilili težave, je šola pred časom dala pobudo za spremembo šolskega okoliša. Tako naj bi nižješolci iz krajevnih skupnosti Lokvica (brez Trnovca) ali Radovica hodili k pouku na Suhor, kjer premorejo celodnevno šolo. „To bi dokaj razbremenilo metliške učilnice, a kaže, da iz tega ne bo nič, saj starši odločno nasprotujejo. Torej lahko pričakujemo, da bo v Metliki še več dvoizmenskega pouka. V petih letih bo število šoloobveznih otrok naraslo za okoli 120, kar pomeni, da bi samo za te potrebovali pet ali šest novih učilnic. Seveda jih ni, zato se bodo štirim pridruživši še drugi oddelki, ki bodo imeli pouk popoldne.“

Starši temu že zdaj nasprotujejo, nikakor se ne morejo spriznati, da morajo ravno njihovi otroci hoditi v šolo, tako da se čez dan tako rekoč ne vidijo. Rešitev je kajpak le v dograditvi z zdajšnje ali pa v gradnji nove šole na drugem koncu Metlike. Seveda ne bodo dovolj samo nove učilnice, treba bo zagotoviti še druge prostore, da bo mogoče uvesti celodnevno šolo.

Ivan Žele

Kljub težavam s prostori v metliški šoli izpolnjujejo naloge, ne tožijo nad učnim uspehom, več kot pohvalna pa je udeležba otrok v t. i. izvenšolskih dejavnostih. V številnih krožkih, organizacijah, društvi, tekmovanjih in podobnem sodeluje blizu 85 odst. učencev, zgljedna pa je tudi samouprava učencev.

D. R.

SPREHOD PO METLIKI

V METLIKI SE JE PORODIL boksarski klub, ki šteje okoli petnajst članov, treninge pa imajo fantje v šolski telovadnici ob četrtkih. Privrženci boksarskega športa nimajo nikakršnih visoko leteličih načrtov, s tem športom pa se tudi niso pričeli ukvarjati zato, da bi koga ustrašovali ali da bi komu preštevali koščice. Na treningih se zbirajo iz ljubezni do boksa. To pa je brez dvoma najvažnejše.

6. JANUARJA JE BILO MESTO ŽIVAHNO, kot že dolgo ne. Pa ne zgolj zato, ker so dobili v trgovino nekaj vreč cementa, marveč so prispevali razigranost fantje, ki so odhajali k vojakom. To so igralo narobnike, to se je vriskalo, kričalo in prepevalo! Tudi kozarci so leteli naokoli. Drug dan je bila Metlika spet dre mavna, dolgočasna in prava škoda je, da ne odhajajo fantje vsak dan k vojakom.

JANEZ ZEJE, referent v prodaji preje tozda Kodranka in volna Beti

Nihče ni zoper kulturo

V Gradcu se je začelo

Tele vrstice naj bodo v spo dbudo kulturno-umetniškemu društvu Oton Zupančič iz Gradca, ki se zlagoma republi. Za prihodnost ima obetavne načrte, bilo bi pa preuranjeno omenjati karkoli določnega. Razveseljivo je pač dejstvo, da se je pričelo v Gradcu nekaj premikati na kulturnem področju. Še bolj pohvalno bi bilo, če bi se v drugih krajevnih skupnostih začeli glasno objubljati: „Tudi pri nas bomo začeli.“ Nihče ne bi imel nič proti, če bi kje vzniknila ljubiteljska igralna, glasbena, likovna ali še kakšna skupina. Tudi kulturnemu življenju v Metliki bi prišla prav kakšna osvežitev, sicer bodo ljudje kmalu pozabili, kako izgleda kulturna prireditev. Zadnje čase je malo slišati celo o foto-kino klubu Fokus. Člani resda še menjajo fotografije v vitrini pri bifeju, živahnejše dejavnosti pa najbrž ni čuti zato, ker člani kluba veliko časa preživijo v Ljubljani. Morebiti nas bodo kmalu presenetili s šokantno razstavo.

je navdušen ljubiteljski fotograf. Ze več kot dve leti skrbi, da so strani Vezila, glasila delovnih ljudi Beti in Komet, popestrene s posnetki iz življenja in dela delovnih ljudi. Skupaj z aparatom je prisoten pri vseh važnejših dogodkih, pa naj gre za delovne zmage, praznovanja, otvoritve in tako naprej. Janez Zele s slikami skrbi, da ne bi odšle zadeve v pozabo.

VODJA TAMBURAŠKE IN FOLKLORNE SKUPINE Stanko Križ je neutrujen pri vabljenju ljudi, naj se včlanijo v eno od imenovanih skupin. Z manjšo razstavo slik, ki prikazujejo delo tamburašev in folkloristov, se seli iz delovne organizacije v delovno organizacijo, razlaga mlajšim in starejšim, kako lepo je biti član njihovih skupin, ter vpijuje nove člane, bolje rečeno: članice, kajti fantje se ne morejo ogreti. Morda pa se le bodo, ko bodo zvedeli, koliko brhkih deklet se je prijavilo.

metliški tednik

ČRNOMALJSKI DROBIR

GLAS MLADIH - Za petje navdahnjeni in navdušeni Belokranjci že vezbajo svoja grla. Priprave za najbolj obiskano prireditev v Črnomlju „Glas mladih“ so že stekle. Dokler je na trgu še kaj svežih jajc in v skritih pevskih talentih kaj volje, ni prepozno prijaviti se. Nastopili bodo lahko pevci popevk in domačih viž, da bodo le pokazali pravo mero poslušna in da njihov glas le ne bo prehudo mučil ušes zabave željnih Črnomaljšev.

BOLEHNOSTI - Prehladna bolezni, katere povzročitelj je neznan virus, se je nastanila tudi v Črnomlju in marsikateraga spravila v bolniško posteljo z visoko vročino. Če virus le ni posledica dolgih novoletnih praznikov, mu bodo zdravniki kmalu kos in bolelni del občanov bo manjši.

ŽALJIVO - Sestavljalci „zabavnega“ programa so se na novoletni prireditvi v Centru srednjih šol izkazali s počenim občutkom za šalo. Namesto duhovitosti so trotili osebne žaljivke, kar počez udrihali čez Center, skratka, pokazali so, da sami ne znajo premisliti lastnega početja, zato jim bo moral kdo drug pojasniti, kaj se gre v šalo in kaj ne.

NI VROČE - Referent za šport v Beltu se pritožuje, ker se rekreacije enkrat na teden v novi športni dvorani udeležuje le moški, delavke pa se koristnega razvedrila ogibljejo. Mar je fantom in možem prehladno v moški družbi ali pa so pozabili, da v urah rekreacije (od 19 - 21) nežnejši spol polaga k spanju vreščeco mladež? Morda bi primernejši čas spodbudil rekreacijske želje tudi pri Beltovih delavkah.

Črnomaljski poročevalec

V mestu več krajevnih skupnosti

Preoblikovanje bo izvedeno po končanem popisu prebivalstva, ki bo spomladi — Na kratko o načrtih KS Kočevje—mesto v naslednjih petih letih — V načrtu tudi glasilo

Te dni sprejemajo vodstveni organi krajevnih skupnosti Kočevje—mesto srednjeročni načrt KS do leta 1985, v katerem je načrtovanih za 159,626.000 din prihodkov in prav za toliko izdatkov.

Prihodki so predvideni kar iz

Planske nejasnosti

Vprašaji pri cestah, železnici in turizmu

V dosedanjih razpravah planskih dokumentih za obdobje 1981/1985 nekatere zadeve še vedno niso razčiščene. Tako se še vedno ne ve, če bo na kočevski progi uveden tudi hitri potniški promet (zeleni vlak), kar kočevski občani zahtevajo, v planskih dokumentih železnice pa to še ni dokončno rešeno. Hotel Pugled se bo moral čimprej dokončno odločiti, kaj bo z motelom Jasnico, ki ga je oddal v najem, pogodba pa bo v novem srednjeročnem obdobju potekla.

Posodobitev ceste Videm—Struge—Hinja je v načrtih občin Grosuplje in Novo mesto, odsek, ki teče po občini Kočevje, pa še ni zajet v načrtu kočevske občine. Podobno je z dograditvijo ceste Polom—Žvirče in izboljšavo ceste Onek—Koprivnik, ki je tako slaba, da si sofarji, ki vozijo šolarje v kočevsko šolo, pogosto ne upajo na pot in otroci zamujajo pouk. V planih pa je ostala posodobitev ceste ob Kolpi in proti Črnomlju, medtem ko je obvoznica za Kočevje izločena iz načrta. Kaže, da za koprivniško cesto bo denar, vsaj za razširitev dveh nevarnih odsekov.

20 različnih virov, in sicer od občanov oz. hišnih svetov do OZD, SIS itd. pa vse do republiške kulturne skupnosti. Največ prihodkov je načrtovanih iz OZD in tozdog ter skupnosti, in sicer preko 38 milijonov dinarjev, nato iz samo prispevka 30 milijonov, SIS za ceste in komunalno dejavnost 24,878.000 din, Območne vodne skupnosti Ljubljana—Sava 16 milijonov, sredstva po samo upravnem sporazumu o financiranju KS 14,666.000 din, PUMZ 8,250.000 din itd.

Med izdatki jih je največ predvidenih za gospodarski razvoj, in sicer 98,915.000 din, za socialni razvoj 25,340.000 din, za ljudsko obrambo in družbe-

no samozaščito 2,010.000 din in za redno dejavnost KS 33,361.000 din.

Gradnja nekaterih objektov, kot so trgovine, stanovanja, tržnice, kanalizacija za posamezna območja, PTT napeljav, pekarnice itd., v teh odhodkih niso vračunane, ker jih bodo v celoti financirali drugi ali pa financirer še ni znan.

Že letos, takoj po popisu prebivalstva, je predvidena tudi razdelitev sedanje KS Kočevje—mesto na dve do tri manjše, ki naj bi v načrtu ne bi imele nad 3.000 prebivalcev (zdaj je v tej KS 8.230 prebivalcev). Razdelitev naj bi opravi na osnovi referendumov, ki bi izveden prej. Za urejanje skupnih mestnih zadev pa bodo krajevne skupnosti mesta sklenile poseben samo upravnega sporazuma.

J. PRIMC

Bo več otrok brez varstva?

Resna opozorila iz „ženskega“ delovnega kolektiva in Vzgojno varstvenega zavoda, ki pa še niso dosti zalegla

V dosedanjih razpravah o negospodarskih investicijah do leta 1985 v kočevski občini je bilo poudarjeno, naj bi denar za te investicije združevali, da bi tako lahko hitreje začeli z gradnjami. Dokončni prednostni vrstni red gradenj še ni sprejet, seveda pa bo imela prednost tista gradnja, za katero bo prej zagotovljen ves potreben denar.

Na zadnji seji občinske skupščine je delegatka Trikona predlagala, naj bi imel prednost otroški vrtec in da naj bi torej zanj najprej zagotovili denar. Ta predlog je utemeljevala s tem, da je pri njih zaposlenih največ oz. velika večina žensk in skoraj vse imajo težave z varstvom otrok. Ker nimajo zanje varstva, jih zaklepajo doma. Ženske — mame so zato na

delu razdražljive, nepristopne in ne dosejajo norm.

Direktorica vrtca pa je v isti razpravi opozorila, da je gradnja novega vrtca nujna tudi zato, ker inspekcija zahteva, da je treba do jeseni izprazniti vrtec Čebelico, kjer je preko 100 otrok. Nadalje je poudarila, da kar precej občanov trdi, da so novi vrtec preveč razkošni in zato drugi in da naj bi raje gradili montažne. Zato so se odločili za gradnjo vrtca v Stari cerkvi, ki naj bi bil montažni in zgrajen v 120 dneh. Zdjaj je od začetka te montažne gradnje minilo že več kot 9 mesecev, vrtec še vedno ni vseljen, njegova gradnja pa ne bo nič cenejša, kot je bila gradnja klasičnega „lüksuznega“ vrtca.

J. PRIMC

Kultura na vaši

Štiri leta spet živi v Mozlju kulturna dejavnost

Kulturna dejavnost je v mladinski organizaciji Mozelj poleg športne najbolj uspešna. Pred 30 leti je bilo v Mozlju ustanovljeno kulturno društvo Svoboda. Takrat je bila kulturna dejavnost zelo razvejena, saj so mozeljske kulturne skupine gostovale po vsej občini Kočevje. Zaradi pomanjkanja mladih je z leti kulturno društvo razpadlo.

Mladinska organizacija Mozelj je začela uspešno delati spet leta 1976. Takrat je oživela tudi kulturna dejavnost. Mladi iz Mozlja in okolice smo sklenili, da bomo kulturo na vaši ponovno oživili. Vsa štiri leta od tedaj so se vrstile kulturne prireditve ob Prešernovem prazniku, prazniku dneva žena, ob dnevu mladosti, 29. novembra, za novo leto in druge priložnosti.

Posebnost vseh naših kulturnih prireditev je, da jih mladi samostojno pripravimo, zrežiramo, in jih sami tudi izvedemo. Vse prireditve so bile zelo dobro obiskane, saj je bila dvorana vedno polna. Vasčanom so naše prireditve skoraj edino kulturno razvedrilo.

Prosnetni dom v Mozlju, v katerem so naše prireditve, je dotrajal. Lahko pričakujemo, da bomo čez leto ali dve ostali brez primernega prostora. Vodstvo krajevnega odbora Mozelj se še ni odločilo, kaj naj bi storilo s prosnetnim domom: ga popravijo, zgradijo novega ali pa preuredijo sedanji gasilski dom v kulturno gasilski dom. Vsekakor so za lepšo in boljše prihodnost kulturne dejavnosti na vaši potrebni tudi primerni prostori.

MIROSLAV KUZMA

SEDEM NERAZVITIH

Po republiških merilih je v občini Kočevje nerazvitih sedem od desetih krajevnih skupnosti, ki zavzemajo skupaj preko 56 kv. km površine, na njih pa je le 4.770 prebivalcev. Te krajevne skupnosti se razprostirajo skoraj na treh četrtinah občine Kočevje, v njih pa je dobra četrtina vseh prebivalcev občine Kočevje. Te KS so: Draga, Kočevska reka, Kostel, Osilnica, Predgrad, Struge in Stara cerkev. Med razvite KS sodijo torej le KS Kočevje—mesto, KS Rudnik—Salka vas in KS Ivan Omerž Livold.

OKNA VARČUJEJO

V Inlesu Ribnica so začeli lani kot prvi v Jugoslaviji izdelovati okna INOVAK, razen tega pa po istem sistemu še balkonska vrata in vgrajene zasteklene stene. Atesti Jugoinpekta iz Reke so pokazali za te izdelke odlično vodotesnost in zrakovotesnost ter solidno toplotno izolacijo. Letos bodo v Inlesu izdelali že okoli 60.000 takih oken, saj pričakujejo, da bo povpraševanje po teh kvalitetnih izdelkih še večje.

PO OBČINI

VOJAKI GOSTOVALI Kulturno zabavni ansambel iz vojašnice narodnega heroja Mirka Bračiča je v okviru praznovanja dneva JLA gostoval skoraj v vseh šolah kočevske in ribniške občine. S pesmijo, humorjem in plesi so se predstavili učencem v Ribnici, Kočevju, Sodražici, Loškem potoku, Poniških in drugod. To je tudi en izmed načinov sodelovanja med pripadniki JLA in civilnim prebivalstvom.

NA TELEVIZORJIH POGOSTO NI SLIKE — Večina prebivalcev ribniške doline sprejema TV sliko in glas s pretvornika za prvi in drugi program, ki je nad Ortnekom. Pogosto pa se dogaja, da slike na televizorjih ni. To se dogaja zato, ker prihaja do prekinitve električnega toka v Ortneku, za sliko pa so potem prikrajšani tudi tam, kjer sicer elektriko imajo. To se je zgodilo tudi za minule letoletne praznike. RTV so o tem obvestili, ta pa se je gledalcem — opravičila.

SMUČARJI UŽIVAJO — Pozimi postane glavno občinsko športno središče Sodražica, kjer so tudi najboljše pogoje za zimskie športe. Znan je njihova skakalnica Na pesku, kjer so skozi že bili, napovedujejo pa še nove. Smučičje z vlečnico pri Izberju je polno predvsem ob vikendih. Sekcija za zimskie športe pri sodraškem TVD Partizan bo to zimo pripravila več tekmovalnih skokih, smučarskih tekih in drugih smučarskih disciplin. Oživela so tudi smučišča na Travnici gori in v Loškem potoku, Ribničanje pa se najraje smučajo pri Bukovici.

SMETI OKOLI KANT — Kdo je dolžan pobrati smeti okoli smetnjakov? To se sprašujejo stanovalci skoraj vseh ribniških blokov. Smetnjaki so hitro polni, predvsem še ob praznikih. Zato nekateri zlagajo ali mečejo smeti ob smetnjake, če jih traja vanje pa same padejo vne. Komunalci, ki pobirajo smeti, izpraznijo le kante, smeti okoli njih pa puste, češ naj jih poberejo stanovalci; stanovalci pa spet trmasto vztrajajo, da so smetniti plačani za odvoz smeti. Najti bo treba pametno rešitev. Stanovanjski bloki potrebujejo več kant za smeti, smetarjem pa tudi ne bo padla krona z glave, če bodo pobrali kakšno smet ob kantah.

M. G.—6

Sodražica: končno vrtec

Na kratko o investicijah, ki jih načrtujejo na območju KS Sodražica v novem srednjeročnem obdobju

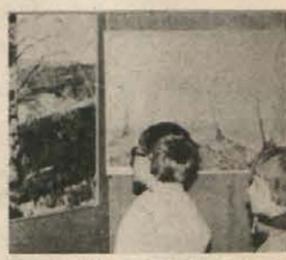
Na območju krajevnih skupnosti Sodražica načrtujejo v tem srednjeročnem obdobju za okoli 11 milijonov dinarjev investicij. Od tega še niso zagotovili kritja za okoli 4 milijone, kar računajo, da bodo dobili iz komunalne SIS.

Največ jih načrtujejo seveda v Sodražici, kjer je središče KS, in sicer gradnjo otroškega vrtca (ki je bila načrtovana že v minulem srednjeročnem obdobju, a je bila zaradi stabilizacijskih ukrepov odložena), urejanje športnih objektov in asfaltiranje ulic.

V Podklancu bodo uredili avtobusno postajališče in nekatere odsepe. V Zimarah načrtujejo popravilo „Krajve gase“, ureditev mostu sredi vasi, regulacijo struge potoka Ulca, razen tega pa bodo iz sredstev KS prispevali 50.000 din tudi za ureditev gasilskega doma. Na območju Vinic je Predvidena delna preureditev ceste, na območju Zapotoka pa tudi preureditev ceste in še delna ureditev kanalizacije. Na ob-

močju Zamostca bodo uredili mostove (eden se je podrl) ter razširili in asfaltirali cesto od Zamostca do Grdega dola. Na Gori načrtujejo ureditev kanalizacije in ceste v Janežih. Seveda pa bodo dokončali tudi dela, ki jih je preprečil prezgodnji sneg, o čemer smo že poročali.

Razen krajevnih skupnosti načrtujejo na njenem območju investicije tudi drugi. Samo-

UMETNIŠKA FOTOGRAFIJA — V domu JLA v Ribnici so pred kratkim odprli razstavo umetniških fotografij magistre medicinskih znanosti Živke Radović—Prošić iz Beograda. Avtorica se je doslej s svojimi kakovostnimi in zanimivimi fotografijami predstavila še skoraj v vseh večjih mestih v naši državi. (Foto: Glavonjić)

DRAŽJA VODA

Za včeraj, 14. januarja, je bila sklicana seja izvršnega sveta občine Ribnica, ki je imela na dnevnem redu osnutek družbenega plana občine s prostorskim planom, potrditev cen vode in sprejem stališča v zvezi s pokrivanjem izgube Hydrovoda, osnutek odredbe o pristojbinah za veterinarsko—sanitarne preglede, poročilo o sklepanju samoupravnih sporazumov v občini in še nekatere druge zadeve. Več bomo o seji še poročali.

LES JE GLAVNA SUROVINA

Na območju občin Ribnica in Kočevje je les glavna surovina, zato dajeta obe občini v svojih načrtih lesni industriji največji poudarek. V Ribnici zato grade kompleks primarne predelave lesa, ki bo delal predvsem za potrebe Inlesa. Prvi del tega kompleksa in sicer „Meles“ (mehanizirano lupilno skladišče oblovine) že poizkusno obratuje. Tik pred začetkom poizkusnega obratovanja je tudi energetska postaja oz. kotlovnica. Zgraditi pa je treba še novo žago (začetek del načrtujejo za letos) in končno še sušilnice ter skupno krojilnico.

upravna stanovanjska skupnost bo zgradila tu 12 stanovanj. Gozdarska kooperacija bo gradila ceste: Kaliči—Travnica gora, Nova Štifta—Dolga dolina in Travnica gora—Breda—Pristava. Elektro načrtuje gradnjo več transformatorskih postaj, obnovo omrežja na Gori, daljnovođe in drugo. KZ Ribnica bo obnovila trgovino Dom. PTT pa bo investirala v svojo stavbo in krajevno kabelsko omrežje.

J. P.

SLABŠA AVTOBUSNA ZVEZA

Na zadnji seji občinske skupščine Ribnica so delegati z območja Sodražice kritizirali novi vozni red SAP oz. ukinitve avtobusa, ki je pripeljal v Ribnico ob 7. uri. Prej je vozil direktni avtobus, zdaj, ko je zelo mrzla zima, pa je prestopanje uvedeno v Žebiču, kjer morajo potniki včasih čakati na mrazu nekaj manj kot uro (od 7,20 do 8,15).

Prodane kože izdale črne klavce

Rejci živine iz ribniške občine slovenski rekorderji pri črnih zakolih — Številka 600 zaklanih glav v letu dni presentila vse odgovorne v občini

„Veterinarski inšpektor bo prijavil okoli 800 občanov, ki so klali govedo in teleta doma, namesto da bi jih v klavnicah, kot določajo veljavni predpisi, za katere pa občani ne vedo,“ je začel na zadnji seji občinske skupščine Ribnica delegatsko vprašanje delegat Anton Govže.

Nadaljeval je, da so prvi občani že prejeli dokumente o denarni kazni, ki se spremeni v 10 dni zapora, če ne bo plačana. To pomeni, da bi morali v najslabšem primeru zaradi „črnih zakolov“ ribniški občani presedati v ječi skupaj 8.000 dni. Nadalje je poudaril, da je do črnih zakolov prihajalo zaradi neusklajenih odkupnih cen in da je inšpektor odkril krivice na osnovi kož, ki so jih prodali Koteks—Tobus, ter da se črni zakoli nadaljujejo, ljudje pa zdaj mečejo kože proč.

Za odgovor na to vprašanje (ki je bilo veliko bolj obsežno, kot smo ga lahko zapisali mi) bodo zaprosili veterinarskega inšpektorja. Ker pa so črni zakoli v ribniški občini velik problem, so o tem že razpravljali najodgovornejši organi v občini skupaj z inšpekcijskimi službami. Zato je bil delni odgovor na vprašanje lahko dan že na seji. Taja je na kratko tak:

Po veljavnih predpisih je vsak dolžan klati veliko živino v klavnici in ne doma, ker je tako zagotovljeno, da je meso zdravo. Če občan ne pozna zakona, mu to ne daje pravice, da dela proti njemu. V občini Ribnica je bilo samo v letu dni (po letu dni prekršek zastara) zaklanih na črno 600 glav govedo in telet, kar pomeni, da je okoli 400 ton mesa izginilo neznano kam. Ve se, da so ga veliko večino kmetje prodali miznim kupcem za v hladilne skrinje. Hkrati pa v mesnicah ni bilo mesa in ga velika večina občanov ni mogla kupiti. Prav to pomanjkanje mesa je sprožilo akcijo inšpekcij po vsej Sloveniji in med njo je bilo ugotovljeno, da je bilo črnih zakolov daleč največ v ribniški občini.

seznanjen vsak kmet. Poudarjeno je bilo, da inšpektor tega predloga ni upošteval in da predlaga v kaznovanje vse, za katere je na podlagi odkupnih listkov ugotovljeno, da so prodajali kože. Kaže pa le, da vse ne bo šlo tako gladko. Nekateri namreč že govorijo, da so na seznamu in to celo za več kož tudi nekateri najodgovornejši občinski možje, predvsem taki, ki sploh ne rede živine! Kaže, da so se nekateri prodajalci kož znašli in povedali naslove drugih namesto svojih.

J. PRIMC

RIBNIŠKI ZOBOTREBCE

OBDARILI UPOKOJENCE — Med delovnimi kolektivi, ki so pred novoletnimi prazniki pogostili in obdarili svoje upokojene članče, je bil tudi ribniški INLES.

BAZEN ŽE DELA — Ribniški plavalni bazen je odprt. Hkrati lahko sprejme 50 kopalcev, vprašanje pa je, kako bo zaseden. Zdjaj je v razporedu za plavanje še precej „lukenj“. Rezervirani so naslednji dnevi in ure: ponedeljek od 18. do 20. ure RIKO; torek in petek od 14. do 16. ure za mlajše, od 18. do 20. ure pa za starejše; v sredo od 19. do 20. ure pa za žensko rekreativsko skupino.

ZALOSTNA ULICA — Večina ribniških ulic je dobro očiščena, to pa ne velja za Kolodvorsko, ki so jo pluzliži z zamudo, saj je prej zaledenela in je zato že mesec dni težko prehodna in prevozna, poseb-

no se v mraku, ker ne gore zarnice. To je za občane nevarno, saj so ob tej ulici take ustanove in drugi lokali, ki jih Ribničanje napogostje obiskujejo.

— Kaj pomeni to, da je Koteks odkupil 600 govjejih kož, mesa pa ni nikjer? — Da se nekje sprehaja 600 nagih krav.

REŠETO

OŽIVLJENA KULTURA — Po okoli 20-letnem kulturnem tatišju je pred štirimi leti mladinska organizacija spet oživila kulturno delo v Mozlju. Vsako leto pripravi več nastopov, uvorana pa je vedno polna gledalcev.

DROBNE IZ KOČEVJA

DRAŽJA SREČA — Ob novem letu smo si vsevprek želeli srečo in zdravje. Srečo nam je zaželela tudi državna loterija, in sicer tako, da je srečke podražila kar za 100 odstotkov. Tako velja zdaj lov na celo srečo 40 din, na polovično pa 20.

medved odgovarja

— Po čem sklepaš, da se bo potniški poslovni zeleni vlak ustavljal le na postajah v kočevski občini, v ribniški pa ne? — Ker so Kočevci v svoj osnutek plana vnesli ponovno odprtje te proge za potniški promet, Ribničanje pa ne.

KOČEVJSKE NOVICE

Št. 3 (1640) 15. januarja 1981

POČITNICE — Osnovnošolsko mladino je minuli teden navdve razveselila novica o podaljšanih počitnicah. V klopi bodo znova sedli šele 2. februarja. Zdej se bodo brez skrbi naužili smučanja in sankanja, če bo le dovolj snega. V ponedeljek se je živčav iz šole že preselil v Pečice, kjer se je začel smučarski tečaj za šolarje. Bolj kot kdajkoli si tokrat želijo, da jih odjuga ne bi spet prikrajšala za zimsko veselje. (Foto: J. Teppey)

Še vedno je čas za premislek

S seje OK ZKS v Brežicah — Temelji planov niso bili dovolj pretehtani

Občinska konferenca ZKS v Brežicah je podprla prizadevanja za preboj Brežic med srednje razvite slovenske občine, ko je na seji 7. januarja ocenjevala, kako so komunisti v planskih dokumentih tozdog, SIS, krajevnih skupnosti in občine uveljavljali stališča CK ZKS in CK ZKJ.

Družbeni dogovor o temeljih planov je plod velikega dela, vendar so dokumenti tudi tokrat nastajali v časovni stiski in bili marsikje zato površno sprejeti. Primanjkovalo je časa za tehtnejšo obravnavo, vendar konferenca ugotavlja, da za razmišljanje še ni prepozno in da popravke oziroma pripombe še vedno lahko upoštevajo pri sestavljanju planov.

Tako je bil na primer izrečen dvom o realnosti 3,5-odstotnega porasta zaposlovanja, če naj bi si hkrati prizadevali, da bi čimveč mladih ostalo na kmetijah, namesto da bi jih silili v mesto. Za razvoj kmetijstva so menili, da je zastavljen premo pogumno, zato bodo komunisti Agrarje in Slovina morali jasneje opredeliti intenziviranje kmetijske proizvodnje, zlasti združevanje dela in sredstev. Zadržki sprejeti temelji planov SIS v nekaterih kolektivih zahtevajo ponoven pregled njihovega dela ob zaključnih računih.

Precej kritičnih misli je bilo naperjenih proti investicijam, zato naj bi načrtovalci dobro razmislili, če ne bi raje opustili vlaganja v židove in se prepričali, če ne gre za podvajanje zmogljivosti in če ne računajo z istimi delovnimi močmi kot sosedje. Mišljena je bila gradnja strojne tovarne v Krški vasi. O njej naj bi izrekla svoje mnenje še regionalna zbornica. Vprašljivo je tudi pospeševanje cestnega tovornega prometa v načrtih Prevoza, če se družba odloča za preusmeritev na železnice.

Gradnja doma požarne varnosti v Brežicah po mnenju konference mimo lahko počaka. Umestnejše je kupiti opremo za reševanje (na primer iz stolpnice ipd.), kot pa začeti z zidovi. Prednost, ki jo plani dajejo otroškemu varstvu, konferenca odobrava, glede šolstva pa meni, da bi morda le še kaj dodalo za celodnevno osnovno šolo znotraj razpoložljivih sredstev.

Ob investicijah iz referendumskega programa ne bo odobrava, glede šolstva pa meni, da bi morda le še kaj dodalo za celodnevno osnovno šolo znotraj razpoložljivih sredstev.

NOVO V BREŽICAH

VABLIVA PONUDBA — Novo okrepčevalnico „Vrtnica“ v Brežicah najbolj oblegajo gimnazijci. Doselej so zlasti vozači navsezgodaj zjutraj navalili naravnost v bližnjo delikatesno trgovino po hladni obloženi kruhek, zdaj pa si mnogi že privoščijo topli sendvič. „Hot dog“ že nekaj časa ponuja tudi Hotel Turist, z vidno reklamo pa opozarja še na nekaj drugih prigrizkov. Napredek je, čeprav je precej dolgo trajalo, da je iz večjih mest našel pot na podeželje, kjer je čas tudi zlato in kjer marsikdo ne utegne vedno seči k mizi za malico.

OSEDSKA POMOČ ŠEPA — V brežiški občini je veliko ostarelih otčevanov, ki bi potrebovali občasnno pomoč na domu. Gre predvsem za ženske, ki si ne morejo privoščiti domaške oskrbe ali pa se zanjo ne opočijo, ker želijo prebiti jesen življenja v doseadanem okolju.

odobrava, glede šolstva pa meni, da bi morda le še kaj dodalo za celodnevno osnovno šolo znotraj razpoložljivih sredstev.

Ob investicijah iz referendumskega programa ne bo

Ignac Regovič, predsednik OK ZKS v Brežicah: „Vse delo ZK preveva bitka za gospodarsko stabilizacijo in komunisti so tokrat izpričali izreden čut za teznost in doslednost na vsakem koraku.“

odveč ponoven premislek, razen tega pa bo nujno tudi združevanje razdrobljenih sredstev, da bo učinek hitrejši in večji. Zaradi odgovornosti do uresničevanja teh investicij bi bilo prav, da jih strokovno pretehtajo in poiščejo najcenejše rešitve. Konferenca je menila, da z dodatnim obremenjevanjem osebnih dohodkov zaposlenih interesne skupnosti ne smejo računati, ker s tem ogrožajo tudi socialno varnost delavcev.

J. TEPPEY

MEGLE BO VEČ

Podrobnosti o vplivu jedrske elektrarne na okolje zanimajo vse tri posavske občine, najbolj pa brežiške občane. Radi bi zvedeli, kako se bo to odražalo v klimatskih razmerah tega predela, za koliko se bo povečala oblačnost in število meglenih dni. Zanimajo jih, kakšen delež bodo imeli pri tem hladilni stolpi in ogreta savska voda.

Natančnejša pojasnila je pričakovati na eni izmed naslednjih svetov posavskih občin, ko bo ta točka znova na dnevnem redu. Decembra so jo odložili na kasnejši rok, ker člani niso dobili v roke gradiva, da bi se pripravili na razpravo. Razen tega so želeli, da bi seji prisostvovali najdogovornejši ljudje iz JE.

ADMINISTRACIJA NA PRSTE

Občinska konferenca ZK je na zadnji seji dala pobudo za imenovanje delovne skupine pri izvršnem svetu, ki bo proučila možnosti za zmanjševanje administracije na vseh ravneh. Ta se namreč začneja v tozdu in nadaljuje v interesnih skupnostih, na ravni DO, v občinski upravi, v službi družbenega knjigovodstva, in bančništvu. Zbiranje podatkov se podvaja in pogošče po nepotrebnem obremenjuje delavce v administraciji. Od komisije pričakujejo komunisti tudi napotke, kako bi lahko z večjim strokovnim znanjem vodili kvalitetnejšo administracijo, saj se število zaposlenih v pisarnah marsikdaj povečuje zaradi nesposobnosti tistih, ki svojega dela ne obvladajo.

Pogumnejši načrti kmetijcev

V prihodnjih petih letih več mesa, mleka, sadja in grozdja — Usposobiti nameravajo blizu 1500 hektarov novih zemljišč, sedanje kmetijske površine pa bodo še izboljšali

Povečevanje obdelovalnih površin, zaokroževanje in združevanje kmetijskih zemljišč obetajo v novi petletki izdatnejše količine kmetijskih pridelkov za potrebe občine in oskrbo drugih porabnikov. Boljša izkoriščenost kmetijskih zemljišč ter investicije v nove nasade sadnega drevja, vinogradov in nalozbe v hleve ter izboljšavo zamočvirjenih in drugih nerodovitnih površin naj bi kmetijstvu čimprej pomagale na zeleno vejo.

V naslednjih petih letih! planirajo kmetijci 10,5-odstotno povečanje proizvodnje. V količinah bo to: 6.120 ton prašičjega mesa, 2.340 ton govedine blizu 32 tisoč litrov mleka, 37.500 ton sadja 18.500 ton grozdja, 3250 ton jagodičevja in 10.000 ton kumar.

Tržno pridelovanje hrane bo pospeševal Mercator-Agrokombinat in usmerjal lastno proizvodnjo ter zasebno kmetijstvo. Prednost bo dajal reji molznice za čim večjo oddajo mleka ter reji prašičev, da bi tako izboljšal preskrbo tržišča z mesom. Kombinat se bo povezal s samoupravno interesno skupnostjo za preskrbo Ljubljane in zagotavljal dogovorjene količine pridelkov tudi za potrebe svoje občine.

V živinorejo in poljedelstvo bodo usmerili KS Raka, KS Rožno — Presladol, Dolenji Leskovec, del Brestanice, Dovško, Brezje, Kališovec, Gorenji Leskovec in Senovo. Sem sodi še KS Krško polje z delom Leskovca, Dmrovim, Velikim Podlogom in delom Podbočja.

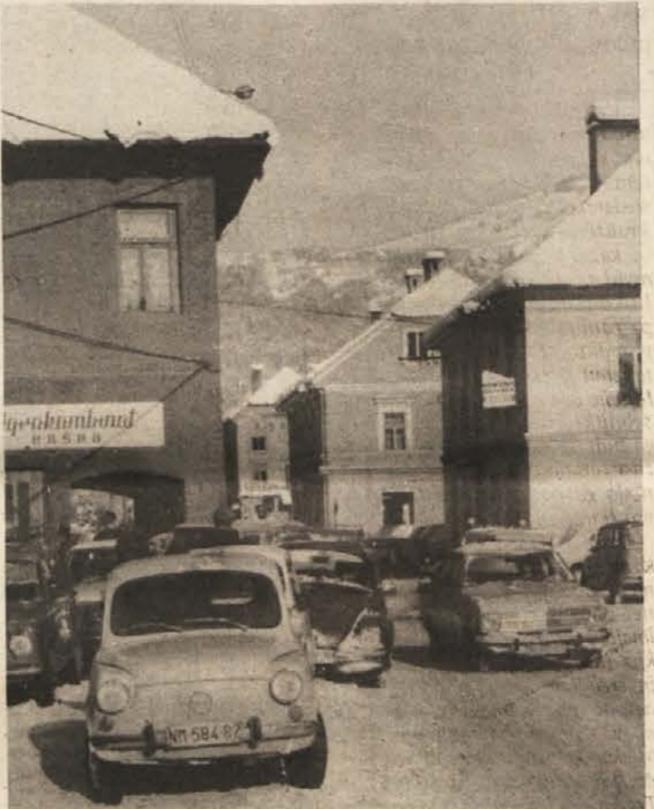
Sadjarstvo, živinorejo in vinogradništvo bodo razvijali v KS Brestanica in KS Koprivnica

vitnih zemljišč. Združbe zemljišč bodo nadaljevali na območju Kalce — Naklo, in jih izpeljali še na nekaterih drugih melioracijskih območjih, tako da bodo zajeli približno 730 hektarov površin. Urejali bodo tudi pašnike, predvidevajo pa še nekaj arondacij in zamenjav. Pri teh posegih seveda računajo na sodelovanje s skupnostjo socialnega skrbstva, da bi skupaj zagotovili sredstva za preživitveno varstvo kmetov.

J. T.

AVTOBUS TUDI V PODBOČJE

Prebivalci krajevne skupnosti Podbočje, ki sega visoko na Gorjance, niso zadovoljni s slabo avtobusno povezavo. Kar precej poti jim prihranijo postajališče v vasi Podbočje, žal pa avtobus ne more čez Krko, dokler ne popravijo mostu. Za novega, žal, ni denarja. Tudi do telefona občani ne morejo priti. Zdej gradijo šolo. Ta bo prinesla kraju precej novega, ko bo zažvela z ljudmi. Pogrešajo tudi otroški vrtec, ki ga že vključujejo načrti za šolo. Za varstvo bo torej kmalu poskrbljeno.

KRŠKO — Pred Agrokombinom, Zdravstvenim domom, Slovenija — avtom, Pizzerio in poslopijem, kjer domujejo interesne skupnosti, v dopoldanskem času vedno zmanjka prostora za parkiranje, zato avtomobili pogosto obstoje kar na pločniku. Največja stiska je na dvorišču Agrokombinata, kamor prihajajo kmetje z vprežnimi vozovi in traktorji, vmes pa odvažajo tudi dovažajo blago še tovornimi avtomobili. (Foto: Jožica Teppey)

KRŠKE NOVICE

SEDAJ ZARES! — Priprave na oživitve taborniške dejavnosti so v Krškem končali z ustanovnim občnim zborom. V to organizacijo se bo zaenkrat vključilo precej mladih, predvsem iz krškega šolskega centra in iz osnovne šole v Leskovcu. Ob tolikšnem odzivu bo treba kar najhitreje poskrbeti za vodje čet.

ZA UPOKOJENCE — Krško upokojsko društvo je že nekaj časa v novih prostorih, potem ko se je preselilo v mestnem delu na desnem bregu reke Save podrl. Zatekli so se v poslopje, kjer je prej domovala skupnost protipožarnega varstva. Ob manjšem bifeju imajo tamkaj tudi društveno pisarno, ki pa jo ta čas še delijo s krškim Turističnim društvom.

PROSTORA BO DOVOLJ — Skorajda nismo mogli verjeti, da je krška mladina vendarle dobila večkrat obljubljene prostore. Že nekaj časa imajo ključke nekdanjih upravnih prostorov jedrske elektrarne, teh je le nekaj manj kot 20. Sedaj so jih že pričeli opremljati v Dom

mladih. Breme, ki so si ga s tem naložili, ni majhno, saj bodo v njem morali upravičiti zaupanje, ki so ga bili deležni v času dogovarjanja za to pridobitev. Da bo dom namenjen v prvi vrsti organizirani dejavnosti mladih v prostem času, ni treba še posebej poudarjati, da pa bo ta tudi prav zažvela, bodo mladi potrebovali vsestransko pomoč, mentorsko in drugačno.

TUJI JEZIKI — ŠPANSKA VAS — V delovnih kolektivih ugotavljajo, da poklicno znanje še ni vse. To velja predvsem za dejavnosti z razvito tehnologijo. Mednje sodi Tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“, kjer jim povzroča neznanje precej preglavic. Že nekaj časa namreč opažajo, da mladi, ki prihajajo iz šol, ne znajo nobenega tujega jezika, vsaj ne toliko, kolikor od njih pričakujejo. Vzrli poskušajo mašiti preko delavske univerze. Razpravo o tem bi kazalo sprožiti pri temeljih, pri snovanju šolskih programov, na katere bo združeno delo moralo povečati svoj vpliv.

USPEŠNA PETLETKA

Projektivni biro IGM Sava v Krškem ima po petih letih obstoja za seboj bogato žetev. Svoje delo in dosežke je ob tej priložnosti predstavil v ličnem katalogu, v katerem je nazorno prikazana široka dejavnost biroja.

NOVI GRADBENI ŽERJAVI S SENOVEGA

Letos bo Tovarna gradbenih opreme na Senovem izdelala 70 sodobnih gradbenih žerjavov LM 63 HC. Metalna Maribor ga je predstavila kupcem na gradbišču športne dvorane v Mariboru. Novi hidravlični žerjav ima med drugim to prednost, da ga lahko zelo hitro montirajo in razstavijo. Nadomestil bo žerjav „X 12 66 Y“, ki se je sicer dobro uveljavil, vendar je zahteval veliko časa za sestavljanje in demontiranje. Zanimanje za posodobljeni gradbeni žerjav iz družine HC je med kupci izredno veliko, saj jim obeta precejšen prihranek na času.

Na Senovem upajo, da bodo celotno proizvodnjo prodali za med.

KOVAČ — Vedno manj jih je, ki si takole služijo kruha in na nakovalu kujejo srečo. Poklic kovača izumira, ohranja se le kot priložnostna obrt na podeželju. Tudi tale gorjanski kovač bi se brez kmetije težko preživel. (Foto: Jožica Teppey)

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Uspesen Agrostrojev zacetek

Agrostrojeve zmogljivosti v Sentrupertu znašajo 400 ton livarskih izdelkov na leto

Novi Agrostrojev obrat v Sentrupertu je začel delovati tako, kot je bilo ob njegovi slavnostni otvoritvi 23. novembra lani obljubljen. Zdaj je našlo delo v njem 16 delavcev, večinoma domačinov, ki so se morali do slej voziti na delo v Trebnje ali celo v Ljubljano. Do začetka maja, ko naj bi v obratu s poskusne proizvodnje prešli na redno proizvodni proces, pa naj bi v njem našlo delo še okoli 70 domačinov.

Vodja obrata Rudi Prosenik pravi, da pri zaposlovanju novih delavcev v sodelovanju s krajev-

no skupnostjo gledajo prav na to, kako daleč se mora voziti posamezen domačin na delo drugam. Seveda pa v tem obratu niso v stiski za delavce,

saj je šentrupeško področje močan rezervat delovne sile. Zato je prišlo v obrat precej prošenj, ki pa jih bodo reševali postopoma do začetka maja, ko naj bi v obratu bilo zaposlenih že 80 do 95 delavcev.

Dosedanje usposabljanje delavcev za livarsko delo, katerega večina izmed njih doslej še ni nikoli opravljala, poteka pod vodstvom iz ljubljanskega Agrostroja. Kot kažejo prve izkušnje, bodo novi delavci lahko v celoti osvojili proizvodnjo. Za to so se usposabljali na štirinajst dnevem tečaju, praktično pa se bodo za redno delovni proces usposabljali do konca aprila. Hkrati z zaposlovanjem in usposabljanjem za proizvodnjo poteka tudi opremljanje tovare, ki mora biti prav tako opravljeno do konca aprila. Največ težav je še z opremo za proizvodnjo alumi-

nijastih kolesnih obročev za avtomobile, za katere morajo pogodbo skleniti z neko italijansko tvrdko.

Sicer pa bo osnovni proizvodni program temeljil na proizvodnji odlitkov iz barvnih kovin, katere potem Agrostroj vgrajuje v svoje namakalne naprave. Ker pa proizvodne zmogljivosti presegajo potrebe Agrostroja — livarna bo lahko na leto proizvedla do 400 ton drobnih livarskih izdelkov — bodo te izdelke plasirali tudi drugam. Pa tudi sicer gre Agrostrojeva proizvodnja namakalnih naprav v veliki meri v izvoz.

Letna realizacija naj bi bila 100 milijonov dinarjev. Zanimivo pa je, da so v Agrostroju prepričani, da bodo dosegli take učinke. Prve izkušnje z delavci namreč kažejo, da so delavci pripravljeni resno oprijeti dela v novem obratu. Stekle so tudi že priprave na ustrezno samoupravno in družbenopolitično organiziranost. V tem obratu bodo imeli samostojni osnovni organizaciji sindikata in Zveze komunistov.

J. S.

DELO BODO DOBILI DOMA — Novi šentrupeški obrat Agrostroja bo za marsikatero krajana pomenil precejšen prihranek časa in denarja. Z zaposlitvijo doma se namreč ne bo treba voziti na delo v Novo mesto ali celo v Ljubljano. Na sliki: prizor s slavnostne otvoritve obrata Milana Majcna lani jeseni.

Dela jim zdaj ne manjka

Mirenska TOZD IMV našla mesto v srednjeročnem planu

Nejasen položaj glede prihodnosti mirenskega tozda IMV in težave z materialom so v veliki meri prispevale k čim ogledosti. Ta delovni kolektiv je bil namreč edini v trebanjski občini, ki je ob koncu leta ostal brez temeljev plana za pravkar začeto srednjeročno obdobje.

Zdaj pa, ko je načelna usmeritev sprejeta, tozda je namreč že uvrščen v temeljne planov IMV za to srednjeročno obdobje, je razpoloženo nekoliko boljše. Kot kaže plan, naj bi v tem srednjeročnem obdobju znašale naložbe 320 milijonov dinarjev. Ta denar naj bi bil naložen v nove proizvodne prostore in opremo. Tudi proizvodna programa naj bi še poslej ostala pri takšni usmeritvi, to je proizvajala naj bi dele tako za avtomobilsko in prikoličarsko industrijo. Kako pa bo v resnici z ureničevanjem tega plana v letošnjem letu, za zdaj

še ni jasno. Dokončno sprejete resolucije o ureničevanju plana v letošnjem letu bo treba počakati do 15. februarja, ko bo situacija v slovenski avtomobilski industriji, ki jo čakajo velike naloge na področju povezovanja, do kraja razjasnjena.

K boljše razpoloženo delavcev v mirenskem tozdu IMV pa ni prispevalo samo to, da so se končno znašli v srednjeročnem programu razvoja, ampak tudi to, da imajo zdaj dovolj materiala in dela. Kot je že znano, so v drugi polovici leta morali za nekaj dni prekiniti delo, ker ni bilo materiala, zmanjšati pa so morali tudi število izdelanih avtodvigalk. Zdaj je tega materiala dovolj, imajo pa tudi naročila za trimesečno izdelavo avtodvigalk, ki jih pošiljajo Renaultu v Francijo.

OPEKE JE ZDAJ DOVOLJ — Vsaj tako kaže ponudba trgovine Kmetijske zadruge Trebnje na Veliki Loki. Tudi Jeričevi iz Male Loke so izkoristili dobro ponudbo in za obnovo strehe na gospodarskem posloplju nabavili zdaj novo opeko. Opeka je kar draga, saj stane kos okoli trinajst dinarjev. Toda če streha pušča, še tako velik izdatek ni odveč.

TREBANJSKE NOVICE

AKCIJA NA SILVESTROVO — Krajanji primoske krajevne skupnosti so se ravno tedaj, ko so se drugi že veselili, lotili akcije za ureditev ceste, ki jo je pričel spodnašati plaz. Cesta v Orehovi dolini je bila že popoldne nared, tako da je marljivim vaščanom ostalo tudi nekaj časa za praznovanje. (Foto: Alfred Železnik)

Ceste in spet ceste!

Plitvejša malha republiške cestne skupnosti bo opazna tudi pri posodabljanju cest v sevniški občini

S koncem minule petletke je ugasnil tudi sked republiške cestne skupnosti, po kateri bi morali v sevniški, laški in kočevski občini posodobiti vsaj 50 odst. cest.

Več pripravljenih enačic proračuna republiške cestne skupnosti je na kraju pristalo pri najnižji. Sprejete številke obetajo težke čase pri začetih delih. Tako naj bi bilo za nadaljnje posodabljanje obmirske ceste namesto 74 milijonov na voljo le šestdeset milijonov, najhuje je okleščen znesek za nadaljevanje del na cesti Šmarje-Planina, od predvidenih 94 milijonov so namreč padli na borih 10 milijonov. Znatno je okrnjen tudi predvideni znesek za most čez Mimo pri Dolenjem Boštanju, ki naj bi nadomestil sedanji preozki most.

Delegacija krajevne skupnosti Loka se čuti prizadetega, ker v seznamu cest, predvidenih za posodobitev, še vedno ni ceste Breg-Sevnica. Kot je bilo pojasnjeno na seji vseh treh zborov občinske skupščine, bo ta cesta v prihodnosti

po vsej verjetnosti postala občinska. Delegati KS Sentjanž so že na prejšnji seji postavili delegatsko vprašanje za cesto Veliki Cimik-Cešnjevec. Zatrjujejo, da ji krajevna skupnost ni kos. Če jo naj bi prevzela cestna služba v občini, morajo prej dopolniti občinski odlok. Brez posebnih težav bi bilo ustreči delegatski pobudi z Blance. Naselje Dolnje Brezovo namreč še vedno ne premore table za oznako kraja. Krajanji se ču tijo ogrožene, saj drvijo avtomobili skozi kraj z neomejeno hitrostjo. Groza jih je tudi na Blanci. Cesta skozi kraj je vijugava in slabo pregledna. Posebno nevamo je pri odcepu za šolo. Upajmo, da do bronamernih opozoril ne bo prehitela kakšna huda nesreča. A. Z.

Steklina vse bliže reki Savi

Preventivno cepljenje — Steklina v sevniški občini že čez mesec?

Minuli teden so v vasi Kalobje pri Planini nad Sevnico uplenili steklo lisico. Predsednik komisije za zatiranje kužnih bolezni pri sevniški občinski izvršni svetovi dipl. vet. Alojz Mihev sodi, da se lahko v enem mesecu ali še poprej steklina pojavi tudi v sevniški občini. „Morda so prenašalci te nevarne bolezni, ki prinese strašno smrt okuženemu, že na našem območju, a jih še nismo registrirali,“ opozarja Mihev.

Občinski izvršni svet je že novembra lani sprejel odredbo, s katero je proglasil levi breg Save za neposredno ogroženo področje. To pomeni, da so pričeli veljati ukrepi, ki jih kaže spoštovati. V petek so veterinarji sklenili cepljenje na štajerski, ogroženi strani. Cepili so čez 90 štiri mesece starih psov, ki jih še niso zajeli ob rednem cepljenju. Vseh psov je na levem bregu Save čez 700.

„Psi morajo biti privezani. Če se prosto gibljejo, morajo biti na vrvi, imeti pa morajo nagobčnik. Mačke morajo biti zaprte,“ pojasnjuje Mihev in pove, da ima veterinarsko-higienska služba v sodelovanju z lovci nalogo, da pokončajo vse potepuške, necepljene in neregistrirane pse. Enaka usoda čaka mačke. Lovci lahko lovijo s psi le ob pogoju, če so ti v letu dvakrat cepljeni. Na petkovem sestanku predstavnikov vseh osmih lovskih družin, ki delujejo na sevniški občini, so poudarili, da morajo prav lovci dati zgled. Dva lovca in lovski družina se bodo že znašli pred sodnikom za prekrške, ker ukrepov niso upoštevali. Seveda si vsi želijo, da bi bilo čim manj primerov, ko bi morali posegati po sankcijah, saj je steklina že sama po sebi svarilo pred nevarnostjo. P. P.

ŠPORTNIKI TRŽIŠČA PRIDNO DELAJO

Na pobudo krajevnih dejavnikov bodo v Tržišču ustanovili športno društvo. Pod njegovo „streho“ bodo različne panoge (nogomet, rokomet, odbojka, smučanje in šah), tako da bodo lahko zadovoljili raznotere interese. Tone Kralj, „duša“ telesne kulture v kraju, sicer zaposlen v krmeljski Metalni, postavlja med prednostne naloge ureditev igrišča ob šoli. Krajevna skupnost je že kupila Tomosovo smučarsko vlečnico, in ko bodo snežne razmere ugodnejše, bodo mladinci uredili smučnico pod Škovcem. V nogometu so mladinci iz Tržišča doslej dosegli največ in s priljubljeno igro navezali

stike z mladimi od Sentruperta do Loga. Posebej so bila zanimiva srečanja z vojaki iz Jelovca in Mokronoga. Okoli petindvajsetim športnikom gre na roke tudi šentjanška osnovna šola, ki jim je brezplačno odstopila telovadnico za vadbo enkrat v tednu.

Med prvimi začeli drugače

Maroltovi nad Boštanjem preusmerili kmetijo — Kako do več umetnih gnojil? — Več pospeševalnega učela

Kmetija Antona in Fani Maroltov iz Boštanja je ena prvih v sevniški občini, ki se je leta 1969 odločila za pašno-košni sistem. Ta omogoča intenzivno mlečno proizvodnjo, saj je za govedo dovolj kakovostne hrane.

Kar 15 ha travnikov in zatravnjen površin zagotavlja Maroltovim, da na 23 hektarjih, kolikor merijo vse površine, dobro gospodarijo. Poenostavljeno kmetovanje, specializacija in usmeritev v mlečno proizvodnjo pa vseeno ne dovoljujejo lagodnega življenja. Potem ko so nakupili vso potrebno kmetijsko mehanizacijo, so spomladi 1979 pričeli graditi še sodoben hlev. Predračunska vrednost še leto poprej je bila 1,20 milijona dinarjev. Ker so Maroltovi več kot 10 let kooperanti sevniškega kmetijskega kombinata, so dobili 250 tisočakov dolgoročnega posojila. Hlev je v glavnem narejen, v njem pa je našlo dovolj prostora 30 glav živine. Petnajstim kravam — za obnovo črede pripuščajo letno okoli pet telic — pa je treba prišteti še ostalo plemensko živino. Morda gre za nekakšno rezervno za čase, ko je mleko preslabo plačano. Sicer pa tudi z današnjimi odkupnimi cenami mleka Maroltovi niso kdove kaj zadovoljni, saj so ob zadnjem dvigu cen mleka še vedno z mislimi pri neprimerno večjih skokih cen naprimer umetnega gnojila. „Že tako draga gnojila pa pri kombinatu težko dobimo,“ pomeni Fani in odločno nadaljuje: „Umetni gnoj naj dajo tistim, ki od njih kaj dobijo. Pri nitrofoskalo so to upoštevali, dušično gnojilo kan pa bi lahko dobili le, če bi podpisali pogodbo o združevanju dela zemlje in sredstev.“

Anton pa preudarno razmišlja: „Če ne bi bilo umetnih gnojil, ni možno računati na povečanje proizvodnje mleka. Ko nas je pospeševalec, kmetijski inženir Doberšek, nagovoril za preusmeritev, smo že porabili okoli 10 ton gnojil. V rekordnem letu 1978 smo tako oddali 31.000 litrov mleka, lani pa le nekaj nad 26.000 litrov. Lani nam je kombinat zagotovil le 3 tone gnojil, sami pa smo v Škocjanu nabavili še 6 ton. Brez umetnih gnojil ne bi mogli izvajati čredinske paše!“

Maroltovi so brez dlake na jeziku, ko spregovori gospodar, njegova žena ali pa sin Tone, ki je končal kmetijsko šolo na

Grmu. Med tremi fanti in dekletom je prav Tone tisti, ki največ pomaga in računajo nanj. „Cene nasploh bi morale biti bolj usklajene. Kmet je še vedno v neenakopravnem položaju z delavcem, to pa že ni več problem samo Maroltov,“ pove Tone, ki je pismonoša na sevniški pošti. Starši pa kot najbolj gorečo željo večkrat poudarjajo željo, da bi osemenjavna in pospeševalna služba le za živela. „To bi morali bolj čutiti, naj pridejo na kmetijo, ne pa da jih moramo mi iskati!“ P. PERC

SEVNIŠKI VESTNIK

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 15. januarja - Pavel Petek, 16. januarja - Marcel Sobota, 17. januarja - Anton Nedelja, 18. januarja - Marjeta Ponedeljek, 19. januarja - Marij Torek, 20. januarja - Boštjan Sreda, 21. januarja - Neža Četrtek, 22. januarja - Cene

LUNINE MENE
20. januarja ob 8.39 - šip

KINIO

BRESTANICA: 17. in 18. 1. ameriški barvni film Dva super policaja.
BRÉŽICE: 16. in 17. 1. ameriški barvni film Mlada žena, 18. in 19. 1. ameriški barvni film V strahu so

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ISČEM DEKLE ZA DELO V GOSTILNI, lahko brez kvalifikacije. OD po dogovoru, stanovanje in hrana v hiši, nedelje proste. Rozika Perner, gostilna, 68273 Leskovec.

STANOVANJA

OPREMLJENO in centralno ogrevano sobo s samostojnimi sanitariji in toplo vodo ter posebnim vhodom, oddam samskemu moškemu v Novem mestu. Ponudbe pošljite pod šifro "MESTO".

ISČEM GARSONJERO v Novem mestu, po možnosti opremljeno. Nudim predplačilo. Naslov v upravi lista (115/81).

MLADA SLOVENSKA DRUŽINA z enim otrokom išče stanovanje v okolici Krškega, lahko je tudi starejša hiša ali gremo v pomoč starejšim ljudem. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro "POSTENI".

Motorna vozila

PRODAM Z 124, neregistrirano, letnik 1968, Milke Šobar 2 a, Novo mesto.

PRODAM R 18. Ivana Roba 13, Novo mesto.

PRODAM ZASTAVO 750, obnovljeno, letnik 1973. Tel. 24-024. Naslov v upravi lista (113/81).

PRODAM Z 750 L, letnik 1978. Jože Šmale, Pod Trško goro 8, Novo mesto, tel. 25-916.

PRODAM CITROEN GS 1220, letnik 1973 v dobrem stanju, Brusnice 23

126 P, 594 ccm, september 1977, ugodno prodam. Ogled v popoldanskih urah v Žužemberku 16. PRODAM Z 101 comfort, letnik 1980 še pod garancijo. Badovinar, Ilke Vaštetove 17, Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 10 din, letna naročnina 380 din, plačljiva vnaprej - Za delovne in družbene organizacije 760 din - Za inozemstvo 760 din ali 26 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 160 din, 1 cm na določeni strani 200 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 250 din, 1 cm na prvi strani 320 din. Vsak mali oglas do 10 besed 60 din, vsaka nadaljnja beseda 6 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 11 od 1. 1. 1980 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa pr. oizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SKD v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: Glavni trg 3, p. p. 33, tel. (068) 23-611 - Naslov ekonomske propagande in malih oglasov: Glavni trg 5, p. p. 33, telefon (068) 22-365 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom DITC, tozđ Časopis Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

hitre noge. 20. in 21. 1. ameriški barvni film Maščevanje belega bliska.

ČRNOBELJ: 16. in 18. 1. ameriški film Sodoma in gomora. 17. in 19. 1. ameriški film Plavi vojaki. 18. 1. angleški film Most na reki Kwei. 20. 1. ameriški film Izgnani kayboj. 22. in 23. 1. ameriški film Veliki Jack - Javna hiša v Singapuru.

KOSTANJEVICA: 17. 1. ameriški film Lenny. 18. 1. jugoslovanski film Let mrtev ptice.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 16. do 18. 1. ameriški barvni film Bojevniki podzemlja. 19. 1. balet. Od 20. do 23. 1. ameriški barvni film Barakuda - operacija Lucifer.

NOVO MESTO - KINO JLA: Od 16. do 18. 1. francoski film Lopov. Od 19. do 21. 1. ameriški film Arabske pustolovščine.

RIBNICA: 17. in 18. 1. francoski barvni film L'animale.

UGODNO PRODAM SPAČKA, letnik 1972. Tel. 22-476.

Kmetijski stroji

PRODAM BCS novo, diesel Anton Češnovar, Velike Poljane 14, Škocjan.

PRODAM kosilnico za traktor Ferguson in dve kosi R. Škedelj, Ratež 13.

PRODAM

PRODAM 100 kg težke prašiče, popoldne tudi mesarske usluge. Možnost sušenja. Naslov v upravi lista (114/81).

PRODAM kombiniran otroški voziček, dobro ohranjen. Darja Kastelic, Kristanova 30, Novo mesto, tel. 23-248.

PRODAM nov stereo Hi-fi center HITACHI 2 x 45 W, V račun vzamem stereo prenosni kasetofon. Informacije na tel. (068) 72-056.

PRODAM rabljeno ali novo spalnico. Naslov v upravi lista (116/81)

PRODAM zmrzalno skrinjo (220 l). Anton Retež, Bučna vas 4, Novo mesto.

PRODAM hrastova garažna vrata (230 x 230 cm), 600 kosov BH 4, opeke in 80 m² ladijskega poda, borovega. Slavko Plut, Mladica 9, 68333 Semič.

PRODAM 3000 kg sena in 2 peči na olje. Kranjčević, Leskovec 17 pri Krškem.

12., 13., 14., 15. in 16. - colske gumi vozove, nove, prodam za konjsko, volovsko ali traktorško vprego. Delamo tudi vse vrste traktorških prikolice in osovine za traktorске prikolice. Dostava na dom po dogovoru. Stane Bulc, Jurčkova pot 73, Ljubljana - Rakovnik.

PRODAM prikolico za osebni avto. Smihel 11, Novo mesto.

PRODAM junca, starega dve leti. Franc Murgelj, Vrhovo 15, Mirna peč.

POSEST

VINOGRAD 22 arov, južna lega na Sremiču pri Krškem ob asfaltni cesti, vodovodu in električnem vodu, prodam najboljšemu ponudniku. Boris Sepec, Krško, Majcnova 11, tel. (068) 71-379.

POCENI PRODAM 30 arov vinograda z zidanico v Jepreju pri Malkovcu. Oglasite se v Telčah 9 ali v Novem mestu, Muzejska 6.

V ZAGREDSKI GORI nad Škocjanom prodam vinograd (30 arov) s hramčkom, Antonija Znidaršič, Močvirje 3, Bučka, tel. 21-584 Zrim.

PRODAM stanovanjsko hišo z lepimi sadovnjakom, vinogradom in njivo na lepem sončnem kraju, primerne za vikend. Alojz Možina, Vrhe 14, 68297 Sentjanž.

PRODAM VINOGRAD (18 a) z zidanico, elektrika na parceli, možen dostop z vsakim vozilom. Informacije na tel. 85-106.

PRODAM vinograd z vrtom pri Smolenji vasi. Naslov v upravi lista (112/81).

V NEPOSREDNI BLIŽINI KRŠKEGA ob asfaltni cesti prodam stanovanjsko hišo, primerne za obrt, vinograd in sadovnjak. Naslov v upravi lista (111/81).

PRODAM parcelo (travniki) na Otočcu. Alojz Jožef, Harinja vas 12, Otočec.

PRODAM PARCELO (19 a) v Regerči vasi. Zupančič, Ob Težki vodi 23, Novo mesto.

PRODAM vinograd (8 a) in nekaj gozda na Debencu pri Mirni. Ponudbe pošljite pod šifro "IZREDNA PRILIKA".

PREKLICI

PREPOVEDUJEM vožnjo po moji parceli (travniki), k. o. Polhovica. Škedelj, Ratež 13.

TONČKA IN JANEZ BLATNIK iz Klenovika 19, Škocjan, prepovedujeva vsakršno vožnjo in delanje skođe po vseh najinih parcelah v Zagradu in Krsinjem vrhu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala!

RAZNO

DNE 31. 12. 1980 sem v Kristanovi ulici našel majhnega belega psička s črnimi lisami. Kdor ga pogreša, naj se javi na naslov: Marjan Ilar, Vrh pri Ljubnu 2.

FANT STAR 40 let, upokojenec, samski, nealkoholik, osamljen, živim na vasi, imam svojo domačijo z nekaj zemlje v okolici Brežic, želim spoznati resno dekle staro 30 do 40 let. En otrok ni ovira. Samo resne ponudbe pošljite na upravo DL pod šifro "BODIVA SREČNA".

INFORMACIJE o izgubljenem vojaškem plašču dobite na tel. 23-944.

PRODAM dva prašiča. Češek, Stopno 8 pri Škocjanu.

DNE 2. 1. 1981 sem izgubil par elanovih vesel na relaciji Novo mesto - Soteska. Najditelja prosim, da jih vrne na naslov: Ziberna, Koštalovala 6, Novo mesto.

ČESTITKE

DRAGI MAMI MARIJI FRANČIČ iz Čadraž želijo za njen 80. rojstni dan vse lepo in ji kličejo še na mnoga zdrava leta njeni otroci z družinami!

DRAGEMU SINU IN BRATU FRANCETU ANTONČIČU iz Lobetove, Novo mesto, za njegov 56. rojstni dan želimo vse najboljše, še mnogo zdravih in srečnih let. Mama, sestre Martina in Jožica, bratje Viktor, Martin, Lado in Dragica z družinami. Ženi Mariji pa lep pozdrav!

DRAGEMU OČETU ANTONU HRENU iz Gor. Gradišča pri Dol. Toplicah za njegov 90. rojstni dan in bližnje praznovanje želimo še veliko zdravih let žena Ivanka, sinovi in hčerke z družinami!

IVANU KRALJU iz Vel. Brusnic čestitamo za uspešno opravljeno diplomu na fakulteti za strojništvo, obenem pa želimo vse najboljše za 23. rojstni dan ter obilo uspeha v nadaljnjem življenju. Mama, ata, sestri Pavla in Sonja, Pavel in Nataša!

OBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, da smo začeli sprejemati naročila za dvomesečne piščance za leto 1981. Naročila sprejemamo v popoldanskem času. Priporočila se Ivan Turk, Sela pri Ratežu 21, Otočec.

IZREDNA PRILOŽNOST! Obveščam, da izdelujem v eni minuti fotografije za potne liste, vozniška dovoljenja in osebne izkaznice. Šikam samo doma. Delovni čas v ponedeljek in petek od 7. do 9. ure in od 15. do 20. ure. Priporočila se CVETKO TRAMTJE, Breška vas 3, Bela cerkev.

EMPIŠAL IN BROTHER pletilne stroje čistim in popravljam. Tel. (061) 41-135.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAMO, da imamo vsako soboto enodnevnne piščance bele težke pasme, rjave nesnice Hisev in petelinčke po konkurenčni ceni. Piščance lahko naročite po telefonu, rezervirali pa vam bomo do 10. ure na dan prodaje. Tel. 23-384 in od 12. ure tudi tel. 23-385. VALILNICA, ČEGELNICA 20, 68000 NOVO MESTO.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega nepozabnega moža, očeta, starega očeta, brata

JOŽKA PETKA

iz Boštanj 30

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, darovali vence in cvetje, izrekli sožalje in v tako velikem številu spremljali na zadnji poti. Hvala za podarjene vence kolektivom Temeljno sodišče - enota Sevnica, Temeljno sodišče Novo mesto, Jugotanim Sevnica, DES Sevnica, Mex Sevnica in društvom - organizacijam: GD Boštanj, KS Boštanj, OOSZMS Boštanj, KUD Anton Umek Okiški, Boštanj, in Soli za prodajalce Brežice. Zahvaljujemo se GD Boštanj za častno stražo in udeležbo v sprevidu ter vsem nosilcem praporov in zastav, še posebej govorniku Antonu Simončiču, župniku Bogataju, patru Leopoldu Grčarju za ganljive besede in lepo opravljeno obred. Zahvaljujemo se medicinskemu osebju ZD Sevnica, posebno dr. Pesjaku, ki je pokojnika v vsem času njegove težke bolezni spodbujal. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je po dolgotrajni in težki bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

JOŽE NEMANIČ

iz Božakovega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, vaščanom in vsem tistim, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega v tako velikem številu spremljali na zadnji poti. Hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, ZD Metlika, govornikom Jožetu Nemančiču in Jožetu Matjašiču, organizacijam GD in ZZB Božakovo, kolektivom Rudiju Vrančičar, KZ, Novoteksu Metlika in Mercator Ljubljana ter pevcom iz Božakovega in duhovniku za opravljeno obred.

Žalujoci: žena Stanka, otroci Nada, Jožica, Boris, Anica, Jože, Jure z družinami in Milan ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, sina, brata, strica in svaka

ALOJZA GRADIŠARJA

iz Vinice pri Šmarjeti

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam nesebično pomagali v najtežjih trenutkih, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni družinam Zalokar in Žibert za nesebično pomoč. Še posebej se zahvaljujemo kolektivom IMV TOZD Tehnoservis, OO sindikata, IMV Šmarjeta, ŽTO tozd za promet Novo mesto, GD iz Orešja, Šmarjete in Zbur, obema govornikoma in župniku za opravljeni obred.

Neutolajžljivi: žena Ivanka, otroka Martin in Ivica, oče, mama, brat Vinko z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob mnogo prezgodnji smrti dragega moža, očeta, brata in strica

IVANA KRAMARŠIČA

iz Dol. Straže 34

se najtopleje zahvaljujemo vsem vaščanom, ki so z nami delili žalost in nam lajšali bolečino, nam ustno ali pisмено izrekli sožalje in se v tako velikem številu zbrali na njegovi zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo 1. b razredu OŠ Vavta vas, 4. b ESS v Novem mestu, OO ZSMS in GD Dol. Straža, ZZB NOV Straža in Novolesu za podarjene vence, cvetje in denarno pomoč ter nosilcem praporov, ki so pospremili pokojnika k njegovemu zadnjemu domu. Posebno se zahvaljujemo postaji LM Dol. Toplice in dr. Žvkoviču, hvala tudi tov. Virantu in tov. Smoliču za poslovilna govora in župnikoma za lepo opravljeni obred. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali.

Žalujoči: žena Marija, hčerki Ljuba in Silvica, brata in sestre z družinami

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE IVANŠEK

iz Malin 15

ki nas je tiho in nenadoma zapustila v 57. letu starosti, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje, za vence in cvetje, ki ste ji ga prinesli na njen prerani grob. Hvala dobrim sosedom za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih, za vso tolažbo in pomoč, Iskri iz Semiča, ZZB Štrekljevec, tov. Tončki Malenšek za poslovilni govor pred hišo žalosti, tov. Vinku Mrviču za besede ob odprtem grobu, kaplanu za opravljeni obred in vsem, ki ste nam denarno pomagali. Še enkrat hvala vsem za tako številno spremstvo na zadnji poti.

Neutolajžljivi: mož Janez, sin Janez, hčerka Marija z družino, brat Lojze z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega

NIKOLE BADOVINCA

izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki so z nami delili najtežjo bolečino. Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, poslovnim sodelavcem, ki so nam pisмено ali ustno izrazili sožalje, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga tako številno spremili na poslednji poti. Zahvaljujemo se tudi vsem društvom, družbenopolitičnim organizacijam, posebno dr. Tomi slavu Badovincu in Vladimirju Brci za požrtvovalnost in pomoč, Petru Keseriču in Martinu Črnuglju za tople poslovilne besede od pokojnika pred vsemi Zumberčani in Metličani.

Žaluoja družina BADOVINAC

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustil naš oče, stari oče, brat in ded

JOŽE VIDMAR (NACE)

s Sel pri Semiču 13

iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste ga obiskovali v času njegove bolezn. Posebno zahvalo smo dolžni osebju ZD Črnomelj in Semič, urološkemu oddelku bolnice Novo mesto, posebno dr. Janezu Kramarju in dr. Adolfo Žuniču za zdravljenje in lajšanje bolečin. Hvala vsem sosedom, posebno družini m Kočevar, Simonjč - Rožman in Zelko, za vso pomoč v težkih trenutkih. Zahvalo smo dolžni GD Semič - Stranska vas, Štrekljevec in ZZB Semič, Iskri Semič, govornikom, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence. Zahvala vsem trem govornikom, Juletu Kočevarju, Albinu Novaku in Antonu Plutu ter godbenikom iz Črnomlja. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: sin Jože z družino, hčerka Anica z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

ERNA ŠALIJA

iz Vavte vasi 52

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v času njegove dolge bolezn in v poslednjih težkih trenutkih slovesa z njim stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo delovni organizaciji NOVOLES Straža za vso skrb in pomoč ob slovesu, še posebej za tiste prve trenutke prisotnosti, ko smo za vedno ostali brez njega. Zahvaljujemo se tov. ing. Pečarju za globoke besede o življenju našega očeta in delavcem TOZD tovarne vezanih plošč za zadnje spremstvo. Zahvalo smo dolžni zdravstvenemu osebju novomeške bolnišnice za dolgotrajno zdravljenje, še prav posebno pa dr. Vodniku za večletno lajšanje njegove bolezn. V tolažbo ob slovesu nam je bila prisotnost dobrih sosedov, njegovih vojniš tovarišev in sodelavcev iz časov njegovega plodnega življenja. Zvezi borcev za izkazano poslednjo čast, tov. Virantu za poslovilne besede, pevcem KUD Maks Henigman iz Dol. Toplic za pesmi slovesa in godbi na pihala, ki je pokojnika spremljala k poslednjemu počitku, ter vsem, ki ste nam kakorkoli izrazili sožalje, ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, prisrčna hvala.

Žena Malka, hčeri Majda in Malči v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi in težki bolezn v 92. letu starosti zapustil naš dragi oče, stari oče, ded in stric

FRANC MEDIC

iz Otovca 10

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje, darovane vence in lepo cvetje. Zahvaljujemo se GD Rožič vrh, Petrova vas in GD Talčji vrh za organizacijo pogreba, Tonetu Jermanu za poslovilne besede ob odprtem grobu ter domačim pevkam za zapete žalostinke ter GG Agroservis Kočevje za podarjeni venec, godbi na pihala iz Črnomlja ter župniku Urbanji za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Franc, Tone, hčerka Fančka z družinami ter Lojze in Jože z ženama

Otovac, 5. 1. 1981

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustila naša ljuba, draga mama, babica in prababica

MARIJA BRATKOVIČ

roj. Udovič
iz Mihovega 18

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, darovali pokojni vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih, dr. Baboriču, delovnim organizacijam in sodelavcem SGP Pionir, IMV Novo mesto, Iskri Šentjerneji ter Domu upokojencev Tabor iz Ljubljane. Zahvala velja tudi duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sin Stanko z družino, hčerki Marija in Pepca z družinama ter ostalo sorodstvo

Šentjerneji, 7. 1. 1981

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice, sestre in tete

MARIJE MARINČIČ

iz Sodevec
pri Starem trgu ob Kolpi

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali in nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, in tudi vsem tistim, ki so darovali namesto venec za mašo, ter vsem, ki so jo spremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju ZD Črnomelj za pomoč. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred iz Črnomlja, starega trga ter pevskemu zboru.

Žalujoči: hčerke Slavica, Julka in Marjana z družino ter sorodniki

Črnomelj, Rimsko, Kočevje, Kranjska gora

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre žene, mame, stare mame in tete

TEREZIJE KRAVCAR

z Griča pri Trebnjem

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji poklonili vence in cvetje ter nam ustno in pisмено izrazili sožalje. Najlepše se zahvaljujemo KRKI, tovarni zdravil, Novo mesto, TRIMO Trebnje, SOZD ELEKTROTEHNA Ljubljana. Zahvaljujemo se vsem zdravnikom in strežnemu osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani in osebju ZD Trebnje. Enako zahvalo smo dolžni duhovniku in pevskemu zboru za zapete žalostinke.

Žalujoči: mož Tone, sinova Tone in Jože, hčerki Mira in Marta z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama sestra in prababica

MARIJA KLOBUČAR

roj. Ajdič
z Vinjega vrha 26

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki so takoj prišli na pomoč ob tako boleči izgubi. Posebna zahvala kolektivom IMV in vsem ostalim za darovane vence in cvetje, pevcem za zapete žalostinke, duhovnikoma iz Bele cerkve in Dol. Toplice za opravljeni obred in vsem, ki so jo spremili na zadnji poti.

Žalujoči: hčerki Minka in Jožica z družinama, sin Ignac in ostalo sorodstvo

Vrsta nepravilnosti pri prodaji vina v brežiškem Slovinu — Pod zaščitnim bizeljčanom prodajali sumljivo ali cel j onarejeno vino — Osmerici vodilnih delavcev Slovinu in trem kooperantom preiskovalni sodnik odredil pripor

Še lanskega avgusta smo poročali o velikem uspehu Slovinovega obrata v Brežicah, ki si je na velikem mednarodnem ocenjevanju vin v Ljubljani med 2.279 vinskih vzorci (iz Jugoslavije jih je bilo 292) z belim bizeljčanom priboril laskavi naziv Šampion 1980. Danes pa ta veliki uspeh brežiških pridelovalcev vina ostaja v senci neljubne afere, ki po svojih razsežnostih prav gotovo sodi med največja kazniva dejanja gospodarskega kriminala pri nas. Vsa zadeva je prišla na dan pred dnevi, ko so delavci krške UNZ skupaj s tamkajšnjo službo družbenega knjigovodstva opravili podrobnejši pregled pri brežiškem Slovinu.

Govorice, takšne in drugačne, ki so se že dalj časa širile po Posavju, skuša danes potrditi ali pa ovreči preiskava. Brežičani namreč zadnje čase veliko govorijo o nenadnem bogatenju nekaterih odgovornih mož iz Slovinu (šušlja se celo o bajni, še neocarinjeni jahti na carini), okoliški kmetje na glas nergajo ob privilegijih, ki jih imajo nekateri prodajalci grozdja in vina, drugi spet vedo povedati veliko o tem, da so nekateri ljudje po Bizeljškem in okolici kupovali registrske številke o kvalitetnem poreklu vin, ki so jih prodajali Slovinu, itd. In ko smo se v ponedeljek pred potjo v Krško, kjer nas je čakalo pojasnilo na vse takšne in drugačne govorice pri delavcih tamkajšnje UNZ, ustavili za hip še v Kostanjevici, smo bili priča izjavam nekaterih krajanov, da tudi v Kostanjevici ni vse „čisto“. Da so pri nekem gostilničarju, ki ima svojo polnilnico vin našli več deset tisoč litrov umetno narejenega vina, ki ga je nameraval prodati Slovinu za zaščitene in še kaj. Naj takoj povemo, da odgo-

vorov na vse to tudi na krški UNZ nismo dobili, saj je preiskava še v polnem teku in se mnoge stvari šele postavljajo na svoje mesto, vendar so tudi naslednje vrstice za začetno informacijo in prvi „vtis“ več kot dovolj.

Kot smo že uvodoma omenili, so delavci UNZ Krško in služba družbenega knjigovodstva opravili pregled v brežiškem Slovinu in pri tem odkrili vrsto nepravilnosti pri odkupu grozdja in vina od občanov, hkrati pa tudi ugotovili, da je veliko Slovinovih kooperantov oskudovanih, saj so v podjetju pri nakupih dajali prednosti nekaterim posameznikom. Šlo je za to, da so le-ti vino prodali brez težav, da so denar dobili takoj izplačan (bojda je šlo v posameznih primerih za več sto s tih milijonov) in podobno. Takšne nepravilnosti da se v Slovinu pojavljajo že nekaj let nazaj. Zaenkrat so delavci krške UNZ zbrali dokaze o sodelovanju v aferi prodajanja slabega ali celo ponarejenega vina, goljufij in še česa za 11 oseb, od tega jih je 8 iz Slovinu, trije pa so kooperanti. Zoper njih je napisana kazenska ovadba za kazniva dejanja goljufije, ponarejanja listin in pomoči pri storitvi kaznivih dejanj, za vse pa je preiskovalni sodnik Temejnega sodišča Novo mesto odredil tudi pripor.

reklam. Zaenkrat poreklo na ta način prodanega vina Slovinu še ni ugotovljeno in ga bodo dakle še opravljene analize.“ je bilo poja nejeno na krški UNZ.

Omenjeni pa so osumljeni tudi da so na blagajni Slovinu dvigova večje zneske denarja za vino, ki j bilo prodano podjetju, seveda goljufijo, pri tem pa so se poslužev li lažnih pooblastil.

Toliko zaenkrat iz izjav pristojnih delavcev krške UNZ, vendar preiskava še zdaleč ni končana. O vse odkritjih in ugotovitvah bomo poročali sproti, saj je javna informacij tudi najboljšo orožje proti raznim govoricom in namigom. V vsakem primeru pa lahko zapišemo, da j Slovinu s tem dejanjem narejena ne popravljiva škoda, ki je močno na čela ugled enega vodilnih proizvajalcev vina.

BOJAN BUDI.

Prvič kot gospodar časa

„Od šole sem se tako rekoč že poslovil“, je kar nekam zadovoljno dejal Anton Plut iz Šentjerneja pred novoletnimi prazniki. Po 22 letih vrnateljevanja na osemletki, ki nosi ime po heroju, domačinu Martinu Kotarju, je povsem izpregel in se zapisal k upokojencem.

Še pred dobrima dvema mesecema je imel slavnostni govor ob otvoritvi novega dela šole. Ko je bila gradnja končana in najsoodbornejše urejena šola predana namenu, se poslavljaj. Ima občutek, da je še zadnjo težko nalogo opravil z vso odgovornostjo.

„Uživam v občutki, da je dan moj. Doslej sem imel vselej delavnik, pa tudi mnogo sobot in nedelj, razdeljenih na šolske ure, sestanke in druge dolžnosti. Vselej je bil dan že vnaprej odmerjen, ne glede na to, kako sem se počutil in kaj bi sam rad počel.“

delkov je še ostalo v stari šoli. Takratnih razmer ni moč primerjati z današnjimi. Od novembra lani ima šentjernejska šola najboljše pogoje tako za pouk, kot za zunajšolske dejavnosti, ki so bile prej močno utesnjene. Pouk poteka le v eni izmeni, za učitelje in učence pa je delo na šoli mnogo prijetnejše.“

Kdor zdaj ogleduje moderno šentjernejsko šolo, si težko predstavlja, v kakšnih pogojih so delali pred leti in koliko naporov je bilo potrebno, da so se razmere spremenile. Gotovo ima ravnatelj pri tem veliko zaslug.

„Nisem najboljšega zdravnika in današnji tempo življenja mi je začel sedati na živce. V šoli sem vedno želel poglobljanja v pedagoško delo, pa sem moral večino časa porabiti za razne pravilnike, za sestanke in zadnja leta za gradnjo. Zase sploh nisem imel časa.“

— Pa zdaj? Se boste vrnili v domačo pokrajino, med belokranjske griče?

„V Šentjerneju sem pogljal korenine in tu ostanem. Rad hodim domov na obisk, a za vedno se ne mislim vrniti. Niti najmanj se ne bojim, da bi mi bilo dolgčas. Predvsem bom začel brati to, kar sem več let želel, a nisem utegnil. Tudi z manj zahtevnim fizičnim delom se bom bavil in sploh bom počel to, kar me bo veselilo.“

Postal sem gospodar časa. To je izredno lep občutek! RIA BAČER

POŽAR V CRNOMALJSKI IMV

V soboto je gorelo v tovarni lesne galanterije IMV v Crnomlju. Ogenj je nastal v lesnem prahu pri formatni žagi. Crnomaljski gasilci so takoj prihiteli na pomoč in ogenj zadušili, tako da ni gnotne škode. Izguba dohodka pa bo zaradi dvehmesečnega zastoja, ko ni delalo 40 delavcev. Pravijo, da se pri obdelavi lesa prah kaj hitro vžge. Delavci so bili doslej ognju kos z gasilnimi aparati, tokrat pa je prah potegnilo v cev, ki vodijo v večji, na srečo prazni silos.

POPRAVEK

Tiskarski škrat si je vzel v zakup že tudi večje „pravice“, saj ne spremlja le črke, marveč tudi besede. Tako je v portretu tedna prejšnji teden nekdanjo ljudsko mladino prekrstil v Ljudsko milico in s tem popačil seznam funkcij portretiranca Jožeta Jekeja. Njemu, avtorju in bralecem se za napako opravičujemo. UREDNIŠTVO DL

KOZOLEC ZGOREL DO TAL

V soboto ob 14.15 je prišlo do požara na kozolcu Jožeta Lokana iz Sel 25 pri Raki. Ogljed pogorišča je ugotovil, da je šlo najverjetneje za otroško igro. Pred požarom je bilo namreč slišati pod kozolcem pok, takoj zatem pa se je pojavil ogenj. Tako obstaja utemeljen sum, da je nekdo izmed otrok, ki so se tačas tam igrali, vrgel petardo, zaradi katere se je vnelo seno. Kozolec je povsem zgorel, tako da je škode preko 200.000 din. Za storilcem proizvedujejo.

VLOMLJENO V „AGRARIO“

V noči na pretekli petek je neznanec vlomil v upravne prostore Agrarie v Brežicah. Vlomilec si je dajal največ opravka po pisarnah, kjer je odklepal pisalne mize in stikal za denarjem. Sreča se mu je nasmehnila v enem od predalov, kjer je našel 1.100 din, veliko škode pa je naredil tudi na vratih in mizah. Storilca še iščejo.

S hidrogliserjem potujejo v Benetke iz Metlike, Sevnice

408 rešitev novoletne nagradne križanke „Maximarket“ — Spet mnogo napak

Za novoletno nagradno križanko „Maximarket“ smo prejeli 408 rešitev, kar je nekaj manj kot za težjo Kompasovo nagradno križanko, objavljeno ob dnevu republike. Maximarketova križanka je imela le eno past, na katero pa se je ujelo približno polovico reševalcev. Drugo ime za acetilen je etin ne pa eten ali etan, kar so zapisali mnogi.

- Zreb je izbral naslednje nagradence:
1. nagrada: potovanje s hidrogliserjem za dve osebi iz Pirana v Benetke — Mladen Cesar, Na Obrh 8, Metlika
 2. nagrada: prav tako potovanje s hidrogliserjem za dve osebi iz Pirana v Benetke — Tanja Valan d. Cesta na grad 23, Sevnica
 3. nagrada: 1.000 din — Matjaž Barič, Cankarjeva 3, Črnomelj
 4. nagrada: 500 din — Mitja Orožen, Brestanica 187
 5. nagrada: večerja za dve osebi v Emonski kleti v Ljubljani — Marinka Šajovič, Milene Korbarjeve 25, Kranj

Križne nagrade pa so prejeli: Danica Vrbinc, Gotna vas 28, Novo mesto; Anka Krivec, Bračna vas 2, Bizeljsko; Peter Štular, Gorenjesavska 36, Kranj; Marta Sila, Nad mlini 27, Novo mesto; Slavko Drobnič, Rumanja vas 13, Straža; Martin Frankovič, Leskovec 173; Milan Travnikar, Zupančičeva 2, Metlika; Martina Kačičnik, Kvedrova 8, Sevnica; Vera Taradi, Celovška 99/c, Ljubljana, in Fanika Grošelj, Spodnja Idrija 51.

Nagradencem čestitamo!

OTVORITEV PO KRANJSKO

V Goriči vasi pri Ribnici je domačin Lovšin odprl novo gostilno, ki je po zatrjevanju nekaterih daleč najlepša v zahodni Dolenjski. Otvoritev je menda potekala po naših ustaljenih običajih. Nekdo je — verjetno iz nevoščljivosti — že ob otvoritvi ugotovil, da je vse v redu, le barve se tepejo... Še isti večer pa so se v gostilni topli tudi ljudje.

Požar razkril vso uboščino

Požar v romskem naselju Kamnolom pri Gradcu opozarja na enega od problemov v kopici problemov, ki se jim reče tudi romsko vprašanje

Na baraki Slave Hudorovac v romskem naselju Kamnolom pri Gradcu je v nedeljo, 11. januarja, ob 14. uri zaplapolal rdeči petelin, ki je hitro spremenil uborni dom v kup kadeče se žerjavice. Gradski gasilci so sicer prihiteli na pomoč — baraka stoji tik ob gozdu in drevje bi se zlahka vžgalo, prav tako pa tudi sosednja baraka — vendar drugega niso mogli narediti, kot da so prepričali širjenje ognja. Slava Hudorovac se je preselila k sestri, ki živi v istem naselju, problem, ki so ga plameni spravili na dan, pa je ostal: Romi v Kamnolomu so namreč brez vode, kar ne pomeni le pomanjkljivosti v primeru požara, temveč tudi s higienskega stališča.

nobeno od 6 romskih naselij, kolikor jih je v metliški občini, ni napeljan vodovod.

Kot je povedala Milica Janžekovič iz skupnosti socialnega skrbstva, romskim željam ne bo mogoče ustreči. Lani so z denarjem, ki so ga namensko dobili od republiške skupnosti, napeljali elektriko v dvoje naselij, Kamnolom in Dobraviče, letos pa je v načrtu vodovod do naselja Svržaki. In to je vse.

„Romsko vprašanje je bilo desetletja zanemarjeno.“ je poudarila Milica Janžekovič, „zato gre zdaj, ko smo se ga lotili, težko naprej. Mislim, pa da ni reševanje te

problematike le stvar socialnega skrbstva, temveč vse skupnosti, saj gre za kompleksen pojav, ki ga je treba kompleksno reševati.“

Res je tudi, da v metliški občini še niso začrtali, kako bodo dolgoročno reševali romsko problematiko, čeprav so opravili nekaj analiz. To kisl jabolko jih torej še čaka. Medtem pa naselja Romov životarjajo naprej z megleno prihodnostjo. Nihče ne ve, ali bodo ostala, ali se bo tudi njih dotaknil komunalni napredek, ali pa bodo izumrli, ko se bodo Romi naselili med druge občane.

M. MARKELJ

OSTANKI BORNEGA DOMA — Ta kup očmelih tramov in desk je bil v nedeljo dopoldan še dom Romke.

AKADEMIK
LJUBLJANA
AREA PAL
LILNIK
HISALESKETA
OCRNITEV KITA
MEDIC PRESTIZ
SLAMA RAABE
TEXAS GENUS
OKIT VORANO
TIVA EKS
SIRILAK
MOKROTA
CLEFATI
TATI VOALE
KRI MARCIPAN
GLASBILA
SVETILA
ADKAN
REK ROM
ORION ORO
OLEASTRD
KUM ZADAR POROD
RAS ADE
ZRNOVEC GNUM SAL
NAJ DENINA LOKVE
OLEAT
JEAN PIOTISK
METRSKOBLAGO
OKERHALKEN
SANA RTIJA

srečno 1981
trgovska hiša
maximarket

NOVOLETNA NAGRADNA KRIZANKA
maximarket

Pravilna rešitev nagradne križanke

1 PRILOGA

DVA MILIJONA ODLIKOVANIH JUGOSLOVANOV

Na podlagi številnih primerov iz dela komisij in služb za odlikovanje, pisem številnih občanov, naslovljenih na predsednika in zdaj na predsedstvo republike, vesti in napisov v sredstvih javnega obveščanja itd. lahko ugotovimo, da so postala odlikovanja v naši državi nenadomestljiva in najbolj priljubljena oblika družbenega javnega priznanja. Odlikovanja Socialistične federativne republike Jugoslavije so znaki priznanja, ki se podeljujejo za delo ali za dejanja, ki zaslužijo splošno priznanje in odlikovanja. Odlikovanja so redi in medalje (redov je 35, medalj 6), odlikovani so lahko posamezniki, organizacije, združenega dela, druge organizacije in skupnosti ter vojaške enote in zavodi. Odlikujejo se lahko tudi tuji državljani ter tuje in mednarodne ustanove ter organizacije. Odlikovanja podeljuje predsedstvo SFRJ, več kot 27 let pa je to pomembno in odgovorno dolžnost opravljal predsednik Tito.

Vsak red in medalja ima svoj statut, v katerem je odlikovanje opisano in določeno, kako se nosi. Znak odlikovanja lahko nosi samo odlikovanec, če je odlikovan nekdo, ki takrat ni več živ, ali če znak odlikovanja ni bil za življenja vročen odlikovancu, se znak izroči njegovim družinskim članom.

Poglejmo si nekatera jugoslovanska odlikovanja nekoliko pobliže. Red jugoslovanske velike zvezde se podeljuje šefom držav za posebne zasluge pri razvijanju in utrjevanju miroljubnega sodelovanja in prijateljskih odnosov med SFRJ in drugimi državami. Ta najvišji red se podeljuje tudi našim državljanom, in sicer za dolgoletno revolucionarno delo in izredne zasluge pri graditvi SFRJ ali za izredno

pomemben prispevek k utrjevanju miroljubnega sodelovanja in prijateljstva med našo in drugimi državami.

Med našimi najbolj cenjenimi odlikovanji sta tudi red narodnega heroja in red junaka socialističnega dela. Prvi se podeljuje za izredno junaška dejanja v boju s sovražnikom, drugi pa za izredne delovne uspehe ali dolgoletno priznano delo za družbeni, gospodarski, znanstveni in kulturni razvoj Jugoslavije.

Najvišje vojaško odlikovanje je red svobode, podeljuje se za izredne uspehe pri vodstvu in poveljevanju največjim enotam oziroma vojaškim zavodom med vojno.

Za posebne zasluge v gospodarstvu in za delo, ki je posebnega pomena za napredek države v drugih družbenih dejavnostih, podeljuje predsedstvo SFRJ red dela z rdečo zastavo, red dela z zlatim vencem in red dela s srebrnim vencem, medtem ko se red bratstva in enotnosti z zlatim vencem in red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem podelujeta za posebne zasluge pri ustvarjanju in širjenju bratstva in enotnosti.

Med medaljami sta najbolj znani medalja za hrabrost in medalja dela. Prva se podeljuje ljudem, ki so v boju s sovražnikom storili eno ali več dejanj, s katerimi so dokazali svojo osebno hrabrost, medalja dela pa se podeljuje za zglede uspehe pri delu in s tem pridobljene zasluge za v gospodarstvu in v drugih družbenih dejavnostih.

Zanimiv in natančno predpisan je tudi način nošenja jugoslovanskih odlikovanj. Redi se nosijo na levi ali desni strani prsi. Pripenjajo se od sredine prsi, pač glede na stopnjo, ki jim

pripada po zakonu o odlikovanjih. Vseh šest medalj SFRJ se nosi na levi strani prsi. Osebe, ki so bile odlikovane večkrat z enakim odlikovanjem ali vrsto odlikovanja različne stopnje, nosijo praviloma vsa odlikovanja. Velja tudi pravilo, da so domača odlikovanja glede razvrstitve pri nošenju po svoji stopnji večja od tujih.

Ker s predpisi ni določeno, kako ravnati v primerih, ko se odlikovanja zaradi njihove številnosti ne morejo uvrstiti na prsih v eno vrsto na določeni strani, se je v praksi ustalil običaj, da se 3 do 5 najvišjih odlikovanj pripne v prvo vrsto, druga pa glede na njihove stopnje v eno ali dve vrsti pod njimi. V praksi se tudi izogibajo, da dobi ista oseba dvoje ali več odlikovanj, katerih sestavni del je lentica. Če pa ima kdo dve odlikovanji z lentico, je že ustaljen običaj, da nosi samo eno lentico, na kar silijo tudi same okoliščine — širina traku lente in isti način nošenja.

Po evidenci Pisarne odlikovanj je bilo Jugoslaviji od leta 1943 do konca leta 1977 podeljeno skupaj 1.700.000 odlikovanj, od tega približno 800.000 redov in več kot 900.000 medalj. Letno se torej podeli pri nas okoli 50.000 odlikovanj. Največ odlikovanj je bilo podeljeno v prvem povojnem petletnem obdobju, pri čemer so razumljivo prevladovala odlikovanja za zasluge v narodnoosvobodilnem boju. V zadnjem času je letno povprečje podeljevanja odlikovanj izključno za vojne zasluge (k sreči) tako rekoč minimalne, odlikovanja za razne zasluge v miru pa se podeljujejo bolj enakomerno in po ustaljenih

merilih. Poleg tega je danes v Jugoslaviji tudi precej drugih oblik družbenih priznanj, na primer plakete, znaki in značke.

Redi Socialistične federativne republike Jugoslavije: 1. red jugoslovanske velike zvezde, 2. red svobode, 3. red narodnega heroja, 4. red junaka socialističnega dela, 5. red narodne osvoboditve, 6. red jugoslovanske zvezde z lentico, 7. red vojne zastave, 8. red jugoslovanske zastave z lentico, 9. red partizanske zvezde z zlatim vencem, 10. red republike z zlatim vencem, 11. red zaslug za narod z zlato zvezdo, 12. red bratstva in enotnosti z zlatim vencem, 13. red ljudske armade z lovorovim vencem, 14. red jugoslovanske zvezde z zlatim vencem, 15. red dela z rdečo zastavo, 16. red za vojaške zasluge z veliko zvezdo, 17. red partizanske zvezde s srebrnim vencem, 18. red republike s srebrnim vencem, 19. red jugoslovanske zastave z zlatim vencem, 20. red zaslug za narod s srebrnimi žarki, 21. red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem, 22. red ljudske armade z zlato zvezdo, 23. red za hrabrost, 24. red jugoslovanske zvezde na ogrlici, 25. red dela z zlatim vencem, 26. red za vojaške zasluge z zlatimi meči, 27. red republike z bronastim vencem, 28. red jugoslovanske zastave z zlato zvezdo, 29. red partizanske zvezde s puškami, 30. red zaslug za narod s srebrno zvezdo, 31. red ljudske armade s srebrno zvezdo, 32. red jugoslovanske zastave z zlato zvezdo, 33. red dela s srebrnim vencem, 34. red za vojaške zasluge s srebrnimi meči, 35. red jugoslovanske zastave s srebrno zvezdo.

Medalje Socialistične federativne republike Jugoslavije: 1. medalja za hrabrost, medalja zaslug za narod, 3. medalja dela, 4. medalja za vojaške zasluge, 5. medalja za vojaške vrline, 6. medalja za zasluge.

sprehod za zaljubljene

Iz enake debelejše volne pleten pulover za fanta in dekle ali mlada zakonca bo parom všeč, ko se bodo morda že prihodnji mesec podajali na sprehod v poslavljajoči se zimi. Zanj je pulover dolg, zanj. le. malce čez pas, oba pa imata zelo podoben norveški vzorec, spet iz enake barve volne. Kombinacija beige—rjavo ali beige—črna je letos še posebno moderna.

Kuha PETER BEVČ

poskusimo divjačino

DIVJAČINSKA PAŠTETA
RAGU JUHA
SRNA NA LOVSKI NAČIN
KROMPIRJEVI ŠTRUKLJI
RADIČ S FIŽOLOM
SADNA TORTA
MARMELADNI ŽEPKI

Divjačina je v prehrani zelo priporočljiva, ker vsebuje malo maščobe in nekoliko več beljakovin. Divjačina ima poseben vonj in okus, kar vzbuja večji apetit. Pred uporabo mora biti dobro uležana. Divjačino tudi zmrzujemo.

DIVJAČINSKA PAŠTETA
 Jetra od sme očistimo žolča in pazimo, da se nam ne razlije. Če nimamo dovolj smolnih jetrc, lahko dodamo svinjska. Jetra zrežemo na večje lističe, kot za pražene. V kozico damo maščobo, na lističe narezano čebulo, slanino; ko čebula zarumeni, dodamo narezano jetra in pražimo do mehkega. Pri praženju dodamo paštetne začimbe: sol, poper, majaron,

lovorjev list, brinove jagode, rožmarin in česen. Še vroče vse skupaj zmeljemo, nato pa še zmiksamo. V skledi umešamo maslo ali margarino, dodamo jetra in penasto umešamo. Okus izboljšamo s tekočo smetano in konjakom. Serviramo hladno s toastom in maslom.

RAGU JUHA
 Na maščobi prepražimo na drobno sesekljano čebulo, kateri dodamo na kocke narezan korenček, korenine peteršilja in malo zelene. Ko čebula zarumeni, dodamo slabše dele divjačine, narezane na majhne kocke, in pražimo toliko časa, da meso izpusti vodo. Nato pomokamo, dodamo paradižnikovo mežgo, strt česen, lovorov list, sol, poper in zalijemo z vodo ali kostno juho. Dodamo posebej zakuhane krpice, debelejšo ribano kašo ali male žličnike. Okus izboljšamo z rdečim vinom.

SRNA NA LOVSKI NAČIN
 Srnino meso razkosamo, očistimo kosti, operemo na krpl, osušimo, nato pa ga pretakemo s slanino. Meso vedno pretakamo v smeri vlakna. Meso osolimo, popopravimo, namažemo z gorčico in opečemo na vroči maščobi. Opečnemu mesu dodamo: na kolobarje narezan korenček, peteršilj, čebulo, jabolko, kolera-bo, in slanino. To dušimo toliko časa, da je meso mehko. Medtem dodamo tudi začimbe: lovorov list, brinove jagode, celj poper, rožmarin in rezino limone brez

koža. Ko meso pobereemo iz kozlice, zelenjavo pomokamo, dodamo paradižnikovo mežgo in zalijemo s kostno juho. Ko vse skupaj dobro prevre, prepasiramo ali zmiksamo. Omako zboljšamo z gorčico, vinom; po okusu še popramo in dodamo kisu smetano.

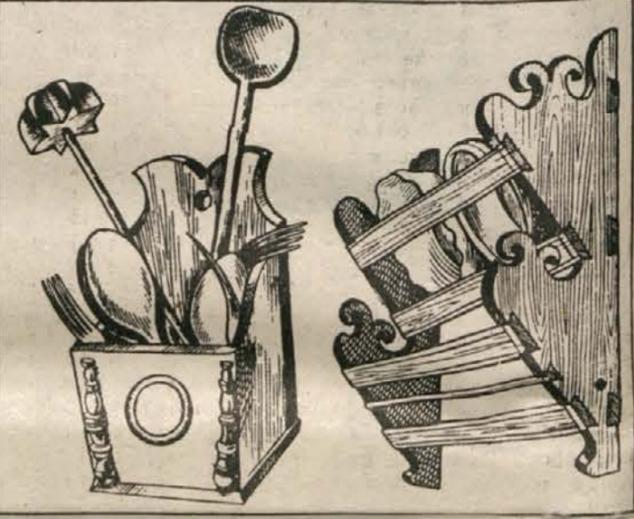
Če želimo imeti srno v lovski omaki, dodamo malo prapraženih gobic. Zraven ponudimo tudi brusnice, le da je te težko dobiti na trgu. Zato gostom raje ponudimo košarico z mešanim sadjem, kjer ne smejo manjkati pomaranče ali mandarine.

Po istem receptu lahko pripravimo tudi govedino. K jedem v omaki priporočamo naslednje priloge: kruhovi cmoki, domači široki rezanci, trganci, skutini cmoki, zdrobovi štruklji, krompirjevi hrustavci, ljubljanski cvrtki in krompirjevi štruklji.

KROMPIRJEVI ŠTRUKLJI
 Za 4 osebe potrebujemo: 1/2 kg krompirja, 15 dkg ostre moke, 7 dkg margarine, 2 rumenjaka, sol, 10 dkg drobtin. Pripravimo krompirjevo testo, na pomokani deski ga razvaljamo na 1 centimeter debeline, potresemo s prapraženimi drobtinami, med katere pomešamo malo domačih ocvirkov. Testo zvijemo v štrukelj in ga zavijemo v krpo, povežemo z vrvico in kuhamo v slani vodi 1/2 ure. Kuhane narežemo na rezine in strežemo k mesnim jedem v omaki.

staro z novim

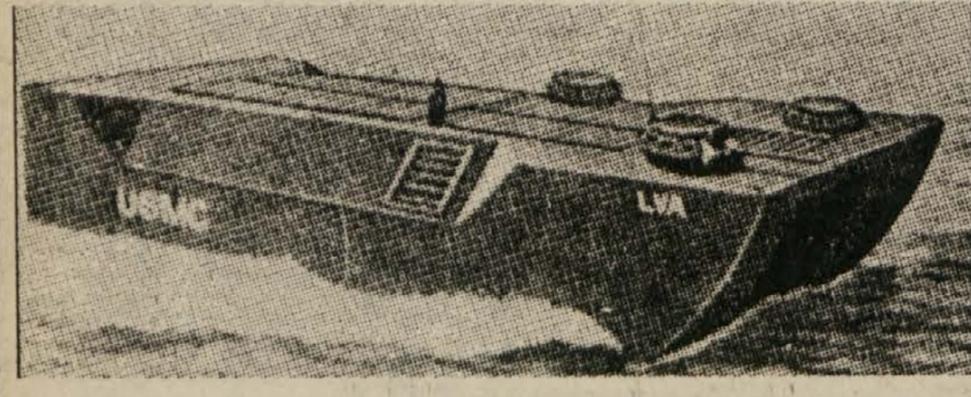
Stara petrolejka bo tudi v zelo modernem opremljenem stanovanju odlični okras. Ni se bati, da starinski predmeti zahtevajo le starinsko okolje, nasprotno! Z izostrenim čutom za kombinacijo med starim in novim lahko dostikrat veliko dosežete. Bati se je le kiča, pa čeprav ta ni vedno cenena.

VOJAŠKI KOTIČEK

OKLEPNIK NA ZRAČNO BLAZINO

Že proti koncu šestdesetih let so v ZDA začeli izdelovati gosenične oklepne transporterje LVTR-7, ki imajo amfibijske lastnosti, kar pomeni, da vodne ovire kar pleplavajo. Transporterji so namenjeni za pomorske desantne operacije oziroma za izkrcanje ameriške mornariške pehote na obalah.

Strokovnjaki menijo, da ima omenjeni transporter vrsto dobrih lastnosti, vendar tudi nekaj pomanjkljivosti. Največja je njegova sorazmerno majhna hitrost na vodi.

Ta pomanjkljivost (13,5 km na uro) se nenehno povečuje, kajti pri sodobnih sredstvih za obrambo obale se bodo morale desantne ladje ustaviti že vsaj 25 milj daleč od obale. To pa pomeni, da bi morali biti amfibijski oklepni transporterji čim hitrejši, zakaj le tako se bodo lahko izognili hudim izgubam med plovo proti obali. Poleg tega morajo imeti transporterji dovolj debel oklep, da bi bili med plovo in na obali čim manj ranljivi za nasprotnikova protiokeplna sredstva.

Zato so v ZDA začeli pripravljati povsem novo desantno sredstvo, ki naj bi ob koncu osemdesetih let nadomestilo sedanje amfibijske oklepne transporterje LVTP-7. Že v začetku del so naleteli na velike težave. Težko je namreč združiti zahtevo po čim večji oklepni zaščiti in zahtevo po čim večji hitrosti. Zato so preskusili najrazličnejša vozila in modele na podvodnih krilih, drsne ladje, letelce naprave in naprave na zračno blazino z goseničnim in kolesnim podvozjem. Nazadnje so se odločili za desantni oklepni transporter na zračni blazini, ki so ga krstili za LVA.

Strokovnjaki od njega zahtevajo, da mora biti čim manj ranljiv in da mora posadko ter desant zaščititi pred krogli, malokalibrskimi topovi in drobci granat. Predvsem pa vztrajajo pri veliki hitrosti na kopnem in na vodi. In LVA je res hiter: tri desetine vojakov lahko pelje po vodi s hitrostjo do 64 kilometrov na uro, na kopnem pa se premika celo s hitrostjo do 88 kilometrov na uro. Oborožen je s topom kalibra 25 do 30 milimetrov in mitraljezom kalibra 7,62 mm.

MINSKA VOJNA

Enako se je zgodilo, ko so Perzijci pol tisočletja kasneje oblegali Bako. Toda takrat so branilci zaslutili, kaj jim Perzijci pripravljajo. Neki kotlar med branilci je z bronastim ščitom, ki ga je polagal na tla, prisluškoval, iz katere smeri Perzijci kopljejo podzemni rov. Ko so branilci to ugotovili, so izkopali rov v nasprotni smeri in napadalcem onemogočili delo.

Po izumu črnega smodnika so podzemne rove oziroma galerije uporabljali za rušenje obzidja v nekoliko drugačni obliki. Sprva so smodnik kar prislonili na obzidje, toda uspeha ni bilo. Ko pa so Španci leta 1593 napadli Neapelj, so smodnik, ki so ga k nekemu trdnjaskemu stolpu pripeljali s čolni, vtaknili v podkop in ga nato zažgali. Eksplozija je zrušila del obzidja.

Minska vojna je dosegla največji obseg v krimski vojni, zlasti med obleganjem Sevastopolja. Takrat so Francozi samo pred bastionom št. 4 izkopali 1130 metrov galerij in vžgali 116 min, za kar so porabili 66 ton črnega smodnika. Rusi so njihovo delo preprečevali s kontragalerijami, izkopali so jih okoli 3000 metrov.

Precej razvita je bila minska vojna še med prvo, manj pa med drugo svetovno vojno. Rdečearmejci so v Stalingradu rušili nekatere močno utrjene stavbe, v katerih so bile nemške posadke, tako, da so se do njih priplazili po izkopanih podzemnih rovih ali pa kar po kanalizacijskih cevih.

Židovski zgodovinar J. Flavius pri opisovanju dogodkov iz leta 1074 pred našim štetjem omenja, kako je kralj Savel nekatera mesta napadal z oblegovalnimi stroji, pri drugih pa rušil obzidja s pomočjo podzemnih galerij.

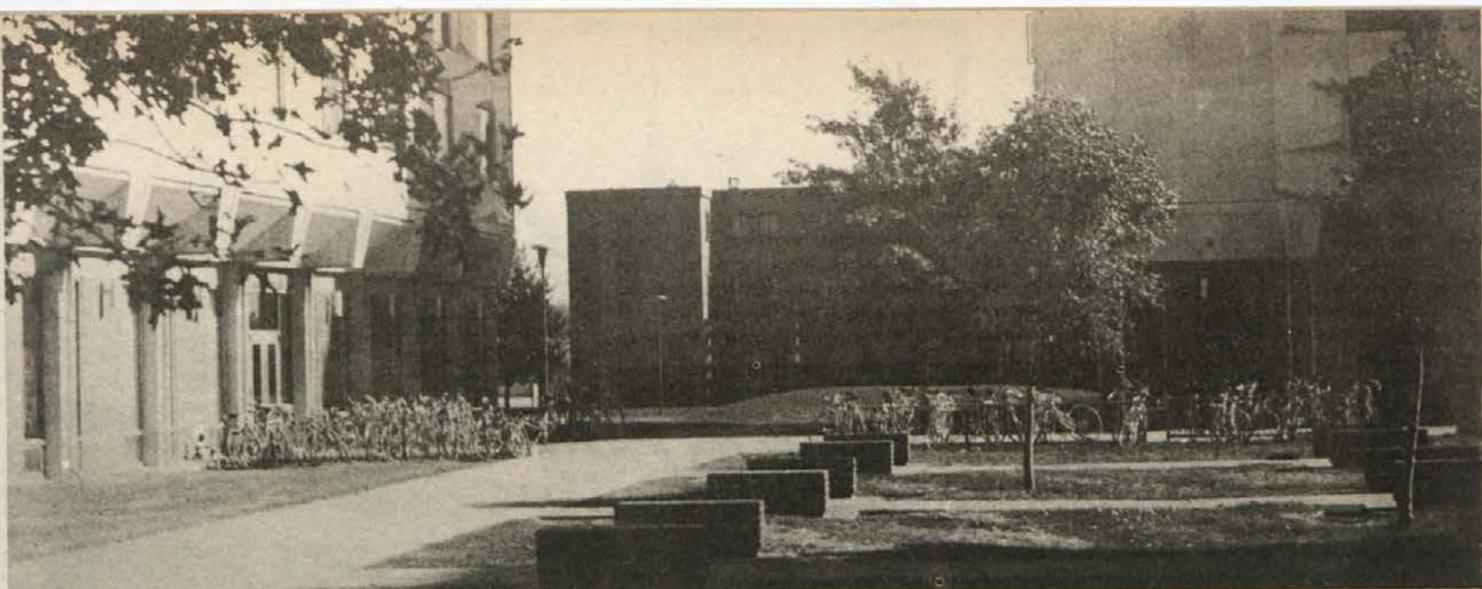
Enako se je zgodilo, ko so Perzijci pol tisočletja kasneje oblegali Bako. Toda takrat so branilci zaslutili, kaj jim Perzijci pripravljajo. Neki kotlar med branilci je z bronastim ščitom, ki ga je polagal na tla, prisluškoval, iz katere smeri Perzijci kopljejo podzemni rov. Ko so branilci to ugotovili, so izkopali rov v nasprotni smeri in napadalcem onemogočili delo.

Po izumu črnega smodnika so podzemne rove oziroma galerije uporabljali za rušenje obzidja v nekoliko drugačni obliki. Sprva so smodnik kar prislonili na obzidje, toda uspeha ni bilo. Ko pa so Španci leta 1593 napadli Neapelj, so smodnik, ki so ga k nekemu trdnjaskemu stolpu pripeljali s čolni, vtaknili v podkop in ga nato zažgali. Eksplozija je zrušila del obzidja.

Minska vojna je dosegla največji obseg v krimski vojni, zlasti med obleganjem Sevastopolja. Takrat so Francozi samo pred bastionom št. 4 izkopali 1130 metrov galerij in vžgali 116 min, za kar so porabili 66 ton črnega smodnika. Rusi so njihovo delo preprečevali s kontragalerijami, izkopali so jih okoli 3000 metrov.

Precej razvita je bila minska vojna še med prvo, manj pa med drugo svetovno vojno. Rdečearmejci so v Stalingradu rušili nekatere močno utrjene stavbe, v katerih so bile nemške posadke, tako, da so se do njih priplazili po izkopanih podzemnih rovih ali pa kar po kanalizacijskih cevih.

Židovski zgodovinar J. Flavius pri opisovanju dogodkov iz leta 1074 pred našim štetjem omenja, kako je kralj Savel nekatera mesta napadal z oblegovalnimi stroji, pri drugih pa rušil obzidja s pomočjo podzemnih galerij.

AMERIKA V DOLENJSKIH OČEH (I)

ZA ZMAGO JE VSE DOVOLJENO

Nedavno tega se je mudil v Združenih državah Amerike naš sodelavec Jože Splichal. Za Prilogo Dolenjskega lista je po vrnitvi pripravil nekaj reportažnih zapisov, ki jih bomo objavili pod nadnaslovom „Amerika v dolenjskih očeh“. Te dni bo slovesno prisegel novi predsednik Združenih držav Amerike republikanec Donald Reagan, zato za začetek potovanja po Ameriki objavljamo zapis o formuli Reaganove zmage in Carterjevega poraza. Če je seveda taka formula sploh bila.

Povprečen filmski igralec epizodnih vlog v slabih hollywoodskih filmih je s perfektno popolnostjo dobil glavno vlogo v svoji življenjski igri: v teh dneh bo že prebivalec Amerike št. 1, v oktobru in novembru se je srdito bil in zmagal na ameriških volitvah. Republikanci so spet zajezdili konja oblasti, Ronald Reagan je do nog potolkel svojega tekmeča Jimmyja Carterja, katerega

najhujši minus je bil po splošnem mnenju povprečnega Američana — njegov štiriletni mandat v Beli hiši.

Ko sem se v dneh pred novembrskimi volitvami pogovarjal s povprečnimi Američani, skoraj nisem mogel verjeti tako silno izraženi apolitičnosti; vsi po vrsti so zatrjevali, da je pač popolnoma vseeno, kdo bo zasedel položaj prvega človeka prve zahodne velesile, ker ne eden ne drugi nista umešana iz pravega testa. Zato, so govorili, niti ne bodo šli na volitve. Po njihovem mnenju ne Carter ne Reagan nista sposobna sama vladati: to bodo namesto njiju počeli široki strokovni štabi — prav zaradi tega pa se je v takih pogovorih večina izrekala, da raje vidi Carterja z vajetmi v rokah, ker je bolj umirjen, Reagan pa kot oblasti željen politik da lahko naredi tudi kako hujšo neumnost.

Od kod potem tako prepričljiva Reaganova zmaga? Po mnenju političnih izvedencev je Carter krepko izgubil zaradi tega, ker so republikanci nasploh bolj poslušni svoji stranki in v veliki abstinenci — nepojmljivi za naše razmere — je manjkalo več demokratov kot Reaganovih pristašev. Strokovnjaki za preučevanje javnega mnenja so še dodali, da je tudi televizija odločno pomagala zmagovalcu: ves čas so namreč sporočali trenutne izide volitev in normalno je, da omahljivci, teh pa je bilo ob zadnjih volitvah brzčas več kot kdaj prej, dajo svoj glas močnejšemu. Ta pa je bil tokrat od samega začetka Ronald Reagan.

Če ni izrazite politične osebnosti, kot je bil tokratni primer, potem pač odločajo druge stvari. V Ameriki so pravili pred volitvami, da bo odločilno to, če bo Reaganu uspelo prepričati

državljane, da je Carterjevo gospodarstvo trhlo, Carter pa nesposoben, da bi ga spravil v red. Po drugi strani je bila glavna Carterjeva naloga prepričati volivce, da je Reagan avanturist in da lahko spravi Ameriko v vojno viхро, česar je Carter državo obvaroval.

Zaključni spopad je bil teden dni pred volitvami v Philadelphiji: po 90-minutni debati pozno zvečer so raziskovalci javnega mnenja naslednje jutro že pripovedovali statistične rezultate debate. Ti so bili porazni za Carterja in odtlej je bilo očitno, da starega predsednika lahko reši le še čudež. Čudeži pa se danes ne dogajajo niti v Ameriki...

Za naš način razmišljanja je bilo Carterjevo početje pred volitvami veliko bolj normalno in veliko spodobnejše, saj skoraj ni bilo mogoče zaslediti osti, ki bi naravnost in z vso nesramnostjo letele v Reagana. Nasprotno pa so si televizijske družbe brzkone mele roke ob republikanski širokogrudnosti. Uničujoče reklame na račun Carterja in demokratov so se vrstile ena za drugo.

Tako so iz dneva v dan vrteli dva demokrata v avtomobilu: eden namiguje, da bo zmanjkalo bencina, drugi prezirljivo odmahuje z roko. Potem se na sredi puste planjave avto ustavi. Tako se bo torej zgodilo z demokrati na volitvah... Čas je za močnega moža: Volite Reagan! In na zaslonu sta se pokazala še nasmejana Reagan in Busch.

Druga reklama je prikazovala smejočega se Carterja po zmagi na volitvah 1976, kako objublja nizko inflacijo. In druga podoba: zaskrbljeni Carter in zraven podatek o visoki inflaciji. Smejoči se Carter in izjava, da ne bo

nezaposlenih. In spet zaskrbljeni, Jimmy ter podatek o visoki strojni nezaposlenosti... In tako naprej. Skratka, v Ameriki je v predvolilnem boju dovoljeno spotikati nasprotnika, kakorkoli ga moreš: prav nasprotno od njihovega nogometista, ki je trda igra (s številnimi poškodovanimi), toda po natančno dovoljenih pravilih, ki ne prenešajo zahrbtnosti.

Da je pred volitvami dovoljeno vse, je izpričala tudi oddaja o Ronaldu Reaganu, v kateri so vrli televizijski mošnje zmontirali številne njegove izjave. O Carterju je bila na primer tudi tale: „Kaj je restrikcija? Če tvoj sosed izgubi službo. Kaj je depresija? Če službo izgubiš ti. In kaj je relaksacija? Če izgubi službo (predsedniško, kajpak) Jimmy Carter...“

Reagan nasploh nima dlake na jeziku. Za palestinsko organizacijo je izjavil, da so divjaki, ki so se izvolili sami, nekaj podobnega je pozneje rekel tudi za Iranec, o tolikokrat omenjenih pogajanjih Salt II pa je dejal: „Če bi o tem vprašali mene, bi Salt II tako hitro vrgel Rusom nazaj, da bi mislili, da smo odpri nov poštni urad!“

Vse to pa Amerikancev ne moti, da ne bi po natančnem scenariju volilne igre zvečer, ko so bili rezultati jasni, Carter z ženo čestital Reaganu (tudi z ženo) — odveč je pristaviti, da sta bila oba nasmejana in da je Carter novemu predsedniku ponudil vso svojo pomoč.

In po pravilih dobrega novinarstva so reporterji hiteli vprašat Carterjevo mamo, kakšno delo priporoča sinu po porazu. Pa je mirno rekla: „Naj pride hitro domov, treba bo pokositi travo okrog hiše in počistiti dvorišče.“

JOŽE SPLICHAL

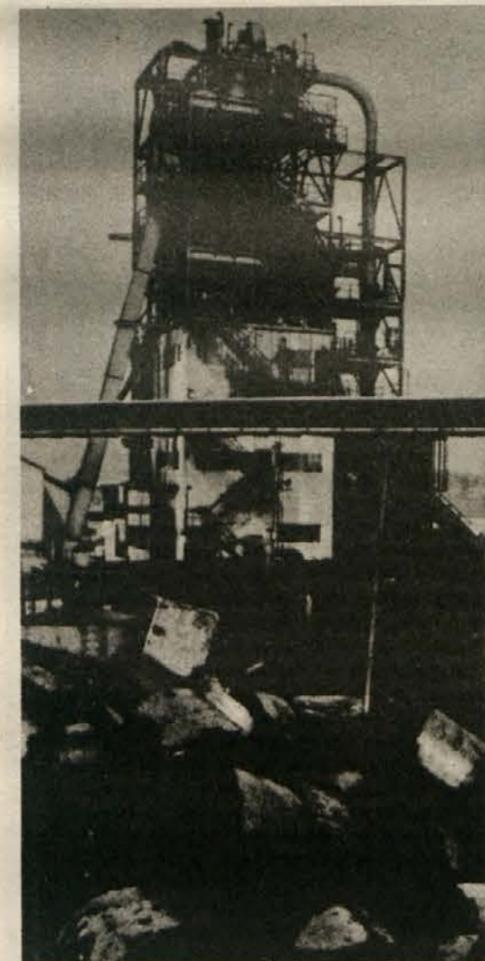
PREMOG DA, Vendar ZLAGOMA

„Čudotvorno orožje za zmago v energetski vojni so sintetična goriva,“ trdijo predstavniki Združenih držav Amerike, Zvezne republike Nemčije in Japonske, ki so julija lani podpisale pogodbo o sodelovanju pri pridobivanju sintetičnih goriv iz premoga, oljnih škrljavcev, bitumenskega peska, tako imenovane biomase in še nekaterih drugih energetskih virov. Načrt, ki naj bi bil obenem simbol novih poti v energetski politiki omenjenih industrijskih velikanov, pa ima seveda tudi svoje nasprotnike. Najostreje kritike prihajajo iz vrst borcev za zaščito okolja.

Človeštvo je namreč še vedno brez odgovora na vprašanje, ki ga zastavljajo številni znanstveniki: ne ve se, ali ne bodo velikanske količine ogljikovega dioksida, ki se sproščajo med spreminjanjem premoga v nafto, formirale nekakšne plinske ovojnice, ki bi onemogočila odbijanje sončnih žarkov v pristo vesolje. V tem primeru lahko postane Zemlja nekakšna topla greda, temperatura bi se dvignila, klima skočila z ustaljenih tirnic.

Brez moči bi bili tudi zoper kislinska deževja, kot imenujejo škodljive snovi, ki gredo med zgorevanjem fosilnih substanc v ozračje, se začasno zadržijo v oblakih, nato pa v obliki „kislinskega dežja“ padejo na zemljo. Tak dež bi neznansko škodoval poljem in gozdovom, vode bi ostale brez življenja. Poleg tega bi površinski koplji premoga uničili neznanske površine zemlje, pridobivanje sintetičnih goriv porabi tudi veliko vode. Tako na primer so potrebni za pridobitev sodčka nafte iz oljnih škrljavcev štirje sodčki vode.

Poleg težav s področja varstva okolja bo nova industrija prinesla tudi ekonomske in socialne probleme. Pri tem ne mislijo samo na graditev novih mest in infrastrukture, ampak tudi na postavitev popolnoma nove industrije, ki bo

zgradila industrijo sintetičnih goriv. Te industrije namreč še sploh ni. V ZDA bodo samo za „pripravljalna dela“ potrebovali v naslednjih petih letih kar 85.000 visoko kvalificiranih gradbenic, nekaj tisoč inženirjev, ki bodo risali načrte, podjetja, ki bodo izdelovala posebno vrtno opremo, specialna vozila, cevi, kotle itd. Gre za podvig, ki bo do leta 1985, ko bo končana prva faza, veljal državnih in zasebnih 20 milijard dolarjev. Druga stopnica načrta, ki ga po investicijski požrešnosti prekašajo samo izdatki za oborožitev, bo stala nadaljnjih 68 milijard dolarjev. In to samo zato, da bi leta 1992 pridobili 2 milijona sodčkov sintetične nafte. Ameriške zaloge premoga so velikanske, ocenjujejo jih na več kot bilijon ton. Iz njih bi

lahko (na papirju) iztisnili energije za štiri stoletja. Ta številka je tudi največji adut v rokavu ameriške energetske politike. Premog lahko predelujejo v plinska ali tekoča goriva. Nerodno je le, da doslej znani tehnološki postopki niso preveč učinkoviti, bolje rečeno, ekonomični.

Skoraj neizmerne težave so tudi z zelo dragim odstranjevanjem žvepla za življenje na zemlji nevarnega, brez katerega ni noben premog. Poleg tega je vprašanje, če se bodo morebitne nove metode spreminjanja premoga v plin ali tekoče gorivo iz laboratorijev, kjer je vse čisto in s številkami dokazljivo, zlahka preselile v prakso, v kruto proizvodnjo. Prav zaradi tega izbirajo nekateri tudi vzporedna pota. Tako se kar 150 zasebnih družb ukvarja samo z navidez nepomembnim čiščenjem zgorevanjem premoga.

Tudi z oljnimi škrljavci ni vse preprosto. Njihove ameriške rezerve bi res zadostovale za prepričljivih 200 do 400 milijard sodčkov nafte. Po pravici povedano, vsebujejo škrljavci kerogen, ogljikovodik, podoben nafti, ki ga iz kamenja prisilijo s kuhanjem. Ostane brezvredna jalovina, ki se ji po obdelavi zaradi drobljenja na kosce kar za petino poveča prostornina. Kam s tem odpadkom? Pri pridobivanju, ki je zaenkrat še

zelo drago, se sproščajo tudi zelo strupeni plini. Nevtralizacija proizvodnje gotovo ne poceni.

Z bitumenskimi peski se Američani za razliko od v svetu vodečih sosednjih Kanadčanov ne morejo hvaliti — ameriški peski ležijo pregloboko — s čimer pa seveda še ni rečeno, da ne smejo biti Američani v Kanadi navzoči s svojimi dolarji in tehnologijo.

V teku je tudi načrt, po katerem naj bi Združene države leta 1990 nadomestile desetino vse porabe bencina z gazoholom, mešanico alkohola iz žit in bencina, delež sončne energije v celokupni porabi energije pa naj bi na prelomu tisočletja znašal kar petino. Kar se Sonca tiče je vse jasno, treba je samo iznajti bolj učinkovite pretvornike toplote v druge energije, bolj zapletena pa je reč z gazoholom. Proizvodnja je subvencionirana, največji razmah je doživela v času prepovedi izvoza žita Sovjetski zvezi. Vprašanje je, če bo mogoče pretvarjanje kruha v bencin in energijo zagovarjati tudi v bodoče. Lakota po svetu bo vsako leto večja, hrana postaja tako kot nafta strateška surovina. In od Združenih držav, največje pridelovalke žita na svetu, pričakujejo, da bodo voljne prodajati žito tistim, ki ga nimajo dovolj. Hrana je energija in energija je orožje.

Še ne tako dolgo je bila nerazvitost območja, ki ga s svojimi pritoki zajema Krka, eden poglavitnih razlogov, da so mnogi pripisovali zeleni dolenski lepotic skorajda daviško čistost in jo prištevali med najmanj onesnažene reke pri nas. Danes je od tiste nerazvitosti ostal le še spomin, ki vse pogosteje vrača misli v čase, ko so bistri zelenkasti vali vse od Žužemberka do Brežic sprejeli nešteto kopalcev, ko so si ribiči ob bregovih dajali opravka s kapitalnimi sulci, somi, ščukami, ko je bila Krka resnično ponos in biser Dolenjske.

KRKA NI VEČ KOS SEBI

Krka in večina njenih pritokov sodijo med kraške vode, katerih čudovita lastnost je velika samočistilna moč, nezadnje pa tudi sposobnost, da njihov podzemni tok dalj časa prikriva onesnaženje. Danes sta tudi obe ti lastnosti premalo, da bi Krka ušla vse večji nevarnosti, ki ji preti iz njenih bregov. Da ta namigovanja niso brez sleherne osnove, pove že pogled v zaključno poročilo o opravljenih preiskavah vode od izvira do izliva Krke v letu 1978. Medtem ko hidrokemijske in hidrobiološke preiskave kažejo, da Krka pred dvema letoma še ni bila huje onesnažena, pa bakteriološke preiskave za tisti čas govore o povsem nasprotnem. Ker gre pač za kraški teren, je zato tudi možnost podzemnih okužb in onesnaženj precejšnja. Veliko je ponikovalnih jam, slabe, pomanjkljive ali pa nikakršne kanalizacije. Eden najznačilnejših primerov podzemnega onesnaženja je nastopil pred leti. Pokazal je, da je Obrh, eden od pritokov Krke, ki izvira pri Podturnu, povezan s kočevskim rudnikom rjavega premoga. Ob nekem močnem deževju v Kočevju je Obrh prinesel na plano toliko premogovega prahu, da je z njim obarval Krko vse do Otočca in še dlje.

VEČ ČREVESNIH BOLEZNI

Še zanimivejši je pogled v analizo o vzrokih pojavnalezljivih črevesnih boleznih ob Krki. Znano je, da ljudje Krke skorajda ne pijejo (izjema so morda hude suše), jo pa uporabljajo za pranje, napajanje živine, zalivanje vrtov ipd., tudi za kopanje, čeprav danes vse redkeje. Znano je tudi, da se v Krko izliva veliko kanalov, da je čistilnih naprav malo, pa še te so večinoma slabo vzdrževane. Zato naj torej ne preseneča ugotovitve preiskave, da je prav v krajih in naseljih ob Krki neprimerno več nalezljivih črevesnih boleznih kot v ostalih krajih Dolenjske. In kaj drugega narediti za zmanjšanje števila obolenj ali celo popolno izkoreninjenje, kot da Krko rešimo črnih pritokov fekalij in umazanije, da uredimo kanalizacije, da se zgrade ali vsaj usposodobijo obstoječe čistilne naprave in ne nazadnje, da spremenimo odnos do reke, ki je nekdanj tako simbolično predstavljala Dolenjsko, njene lepote, ki je bila še pred leti tako tesno povezana z delom, običaji in življenjem slehernega Dolenjca. Dobri dve leti zatem, natančneje lanskega septembra, je bila Krka ponovno na „sistematičnem pregledu“. Prve diagnoze krepko potrjujejo ugotovitve analize izpred dveh let s tem, da je danes stopnja onesnaženosti Krke (vsaj navidezno, saj dokončni rezultati vseh analiz še niso znani) navzlic pompozni zagotovitvi o delu čistilnih naprav še večja. Nekatere ugotovitve posadke v dveh čolnih, ki sta prečevala Krko in njene pritoke vse od Žužemberka do Dobrave in v katerih so na pobudo Uprave inšpekcijskih služb Novo mesto poleg inšpektorjev sedeli še delavci UNZ Novo mesto, domače ribiške družine, v akciji pa so sodelovali še enota JLA Novo mesto, Območna vodovodna skupnost Dolenjske in Zavod za socialno medicino dela, so prav zastrašujoče. Beležnica o številnih virih onesnaženja se je pričela polniti že v Žužemberku. Njena vsebina je približno takšna:

ZAKAJ JE KRKA „SHUJŠALA“?

Na obeh bregovih Krke v Žužemberku je najti nekaj odlagališč smeti (teh bomo do Dobrave srečali še nešteto) neznanega izvora. Edini znani lastnik je KZ Žužemberk, ki krasi bregove z odpadki o embalažo in jo tam včasih tudi sežiga.

Čolna sta se ustavila na Dvoru. Objektiv fotoaparata je usmerjen proti gradbišču nove ribogojnice, ki je občutno zožila strugo Krke. Slišati je strokovno pripombo, da gre pri vsem tem še za nedovoljen poseg.

Voda od Dvora navzdol je čista, videti je dno, sem pa tja celo kakšno ščuko, ki se bliskovito požene za plenom. Veliko dela pa je z jemanjem vzorcev in pregledovanjem Krke pri Novolesovem obratu blizu Dvora. Tudi tam je namreč struga precej zožena, le da tokrat z odpadki in deponijo. Bistre inšpektorske oči so našle celo kup zavrnjenih konzerv vazelina, kar je bilo seveda zadostno pojasnilo za nekaj oljnih madežev na gladini vode.

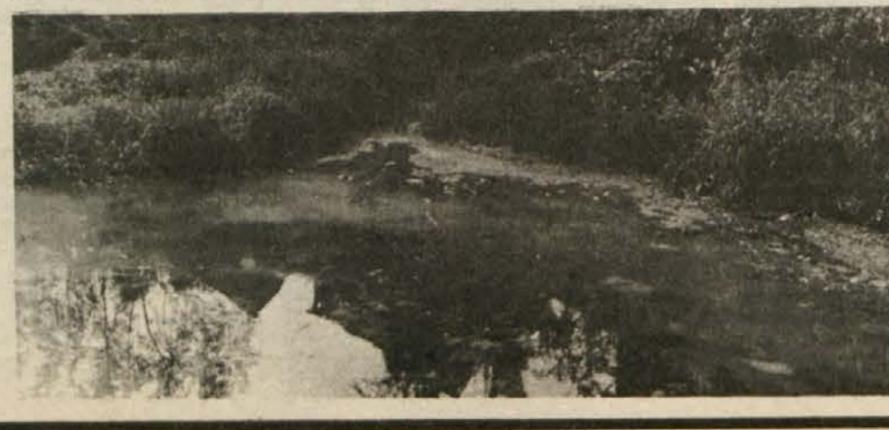
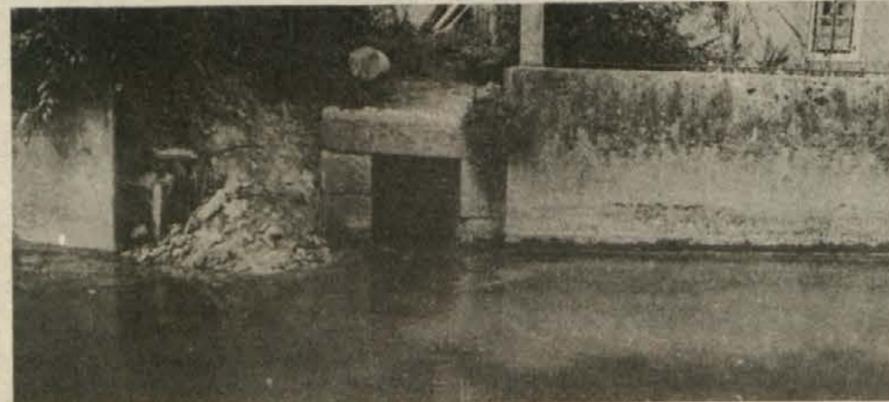
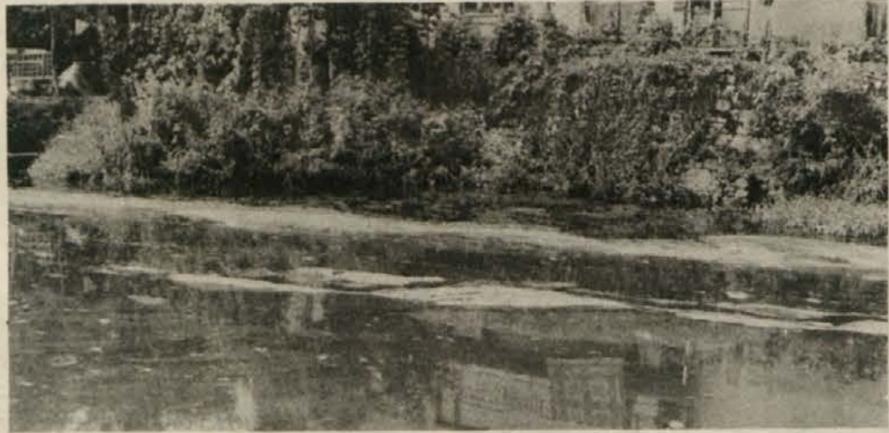
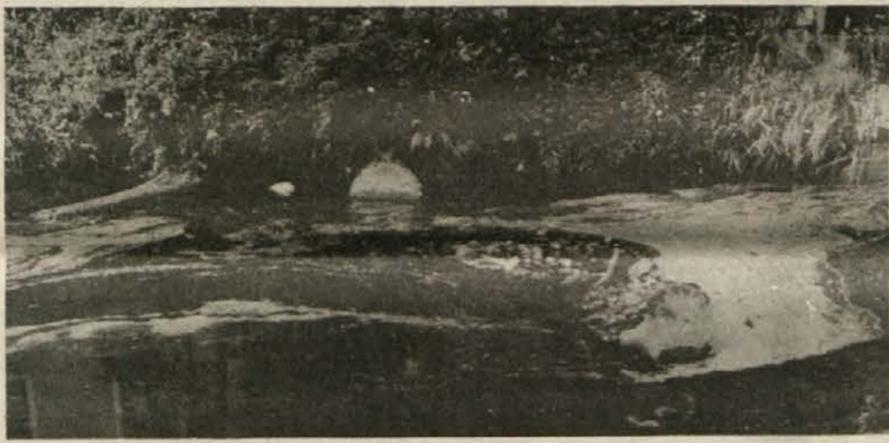
Brez postanka tudi v Straži ni šlo. Pozornost je pritegnila začasna mehanična, usedalna kanalizacija pred izpustom na Krko, namenjena novi stanovanjski soseski. O stopnji prispevaka k onesnaženju Krke bo povedala analiza.

OGROŽENI MOSTOVI

Smo že v Vavti vasi, natančneje: pod prostori „Gorjancev“. Tam je bilo namreč najti oljne madeže na Krki, inšpektorji pa so ugotovili, da jih gre pripisati nevestnemu in malomarnemu vzdrževanju lovilca olj. Verjetno ob tem ni odveč pripomba, da so bili „Gorjanci“ za tovrstno malomarnost pred časom že kaznovani. Kaže, da brez haska. Sicer pa tudi sam pogled v strugo reke ni bil nič obetajoč. Iz debate o tem je bilo moč razbrati, da novomeško vodnogospodarsko podjetje ne opravlja svojih nalog, kot bi moralo. V vodi je namreč več podrtih dreves, ki ob visokem stanju reke predstavljajo ne povsem nedolžno nevarnost za nekoliko šibkejše mosto-

SOS UMAZANE LEPTICE

ve. Pravcato orjaško drevo je bilo najti v strugi pri Gaberju.

LE ZA DOBER ŽELODEC

Vožnja naprej do Bršljina je bila kar prijetna, tudi kakšnih večjih onesnaženj ni bilo, če izvzamemo pogled na dno struge, kjer je bilo med bujnim podvodnim rastlinjem najti tudi kaj takega kar, po šolskih urah biologije sodeč, ne sodi med rastline. Nenadoma pa dokaj bistra voda povsem spremeni barvo. Kanalizacijski izpust v Bršljinu, ki ga „napajajo“ kasarna, Iskra, Inis, del Cegelnice in še kdo, nudi grozno podobo. Po smradu, odpadkih, ki se množe na gladini Krke, velikih količinah pene, bi težko sklepali, da imamo opraviti s Krko. Del odgovora, zakaj tako, je ponudilo pojasnilo, da je ta kanalizacija brez predhodnega čiščenja. Slišati je tudi pripombo, da gre levi delež onesnaženja iz tega kanala pripisati malomarnemu ravnanju bršljinske kasarne, od koder še posebej ob sredah in petkih pošiljajo velike količine lužin, milnih odplak, in prav ob pregledu je bila v vodi visoka koncentracija lužnih tokov, nerazkrojenih šampenov in praška ter še česa.

Bršljin pa ima za svojega tudi nekaj potok. „Nekak“ zato, ker si, če sodimo po vsebini, skorajda ne zasluži svojega imena. Vrli sosede si tokrat za odlagališče smeti niso izbrali le bregov, paž pa kar strugo. Tako štrlija iz vode deli koles pa razne pločevine, ki po nekaterih lastnostih spominja na štedilnik in še kaj.

Prvo od čistilnih naprav najdemo nekoliko niže od Novoteksa. Ugotovljeno je, da svojo nalogo zadovoljivo opravlja, saj nevtralizira odplake in mehanično zadržuje pene.

Pod železnico v Bršljinu je znamenit izpust, ki se hrani v Bršljinu in z delom Kolodvorske ceste. Vsebinska njegovih odplak ni za občutljiv želodec, kar velja tudi za kanalizacijo gostišča Na Loki. Je slabo urejena, po nekaterih naplavinah pa se da dokaj natančno sklepati, kaj je bilo pred kake pol ure skuhanega in serviranega v gostišču. Inšpektorji so zasledili tudi oljne madeže na vodi, kar govori, da na izpustu ni lovilca maščob iz kanalizacije, ki je speljana iz kuhinje.

30 TON PRAŠKOV V VODI

In sedaj k presenečenju, vsaj za nekatera. Če bi komu zastavili vprašanje, kdo je danes največji onesnaževalec Krke, bi navzlic temu, da je znana cela lokacija, težko dobili pravi odgovor. Kanalizacijski izpust pod novomeško bolnišnico danes najhuje ogroža Krko in njen življenjski Resda je omenjeni izpust povezan na staro čistilno napravo pri bolnišnici, vendar pretrajljivega učinka ni videti. Izliv odplak v Težko vodo pod mostom tik pred izlivom potoka v Krko je nudi grozno podobo, dal pa je tudi odgovor na gornje vprašanje, saj lahko skoraj z gotovostjo trdim, da je danes bolnišnica v Novem mestu eden največjih onesnaževalcev Krke. Resda je v letu 1978 porabila v bolnišnici za takšne in drugačne potrebe preko 30 ton pralnih praškov, ki vsi preko omenjenega izpusta in navzlic čistilni napravi prihajajo nerazgrajeni v Krko. To pa še ni vse. Ni potrebno posebno izurjeno oko, da bi opazilo med vso ostalo svinjarijo tudi najrazličnejše ostanke operacij pa vato, obliže in še kaj.

Čolna se vse počasneje pomikata naprej. Izpustov in smrdljivih pritokov je vse več. Eden takih je izpust odplak iz starega dela mesta na levem bregu Krke. Popolnoma neprečiščene zelenkaste barve v gornjem toku že veliko izgubila. Če se nam je vožnja od Žužemberka do Bršljina zdela prav prijetna, je tukaj postala že prava mora. Kanala iz naselja Majde Šilc in Ragovske ulice sta prav tako pošiljala neočiščene odplake, na veselje rib, seveda.

Takšnih kanalov je še veliko, na primer tisti pod bloki na Jerebovi, ki pomeni pravo nevarnost za reko. Vse več je tudi črnih odlagališč smeti; najznamenitejše je proti Ločni ob Poti na žagovcu.

POMANJKLJIVA ZAKONODAJA

Ko smo že pri Ločni naj omenimo, da čistilna naprava „Krke“ danes še ne opravlja zadovoljivo svoje naloge, na črnem seznamu onesnaževalcev pa se je nekoliko niže našel obrtnik Avgust Košak pa Jože Luštek s svojim odlagališčem smeti v Mačkovcu, ki se sipajo v reko.

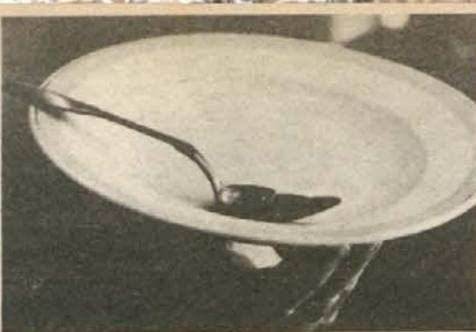
Lešnica. Razen potočka gnojnice ni opaziti večjega onesnaženja in tudi Krka dobiva ponovno nekoliko lepšo barvo. Za Lešnico sledi Otočec. Za nevarno Krki so inšpektorji označili bazo AMZ pa velik parkirni prostor, na katerem vozniki popravljajo vozila in obstaja nevarnost, da olje steče v kanalizacijo in od tam v Krko. Nujen bi bil zategadelj ob izpustu lovilca olj, pa na takšen, kot ga imajo v Strešniku za Raduljo, saj je slabo vzdrževan in skorajda brez haska.

Na srečo je bila ta zadnja večja nevarnost za okužbo Krke, ki je še našla prostora v že prepolni beležnici. Takšnih in drugačnih komentarjev pa ob koncu akcije seveda ni manjkalo. Nič manj zaskrbljujoči niso od dejstev.

Povsem logično bi bilo zoper vse ugotovljene onesnaževalce primerno ukrepati (inšpektorji zagotavljajo, da bodo). Temu „nasprotuje“ pomanjkljiva zakonodaja, tudi lastnike odlagališč in smetišč je težko najti. Kam bodo v takih primerih romale odločbe, še ni znano, zato pa je toliko razočanje prišla na dan že znana resnica, da je večini tistih, ki živijo v takšnem ali drugačnem odnosu s Krko, kaj malo mar za nekdanji biser Dolenjske. Ekonomski interesi so v takih primerih daleč nad vsemi razumnimi razmišljanji o ohranjanju in varovanju reke ter njenega življa. In zato se vsak dinar, namenjen v te namene, zdi mnogim povsem odveč. Pa čeprav je veliko bolj opravičljivo od prenekaterih drugega. Ravnamo, kot da Krka ne bi bila naša.

BOJAN BUDJA

TRDINOV KROŽNIK IN LEVSTIKOVI ŠČIPALNIKI

Trdinove in Levstikove zapuščine ne sestavljajo le rokopisi, pisma in drugi pisni dokumenti, ampak tudi najrazličnejši predmeti, ki sta jih ta znamenita Slovenca uporabljala v življenju. Nekaj jih je razstavljenih v stenski vitrini na enem izmed hodnikov v novomeški študijski knjižnici, ohranili pa so se po zaslugi Trdinovih in Levstikovih častilcev. Nobenega dvoma ni, da predstavljajo za zdaj še majhna zbirka starine, katerih muzejska vrednost se povečuje, čim bolj se odkriva leta. Kajpak ima vsak od teh predmetov posebno zgodbo, tako tudi žlica in krožnik, iz katerega je srebalo juho Janez Trdina.

Kako so zašli ti predmeti pod ključ novomeške študijske knjižnice in kakšne zgodbe se jih držijo?

Po prihodu v Novo mesto je Janez Trdina, tedaj že znan pisatelj, še lepo vrsto svojih moških let preživel kot kmet in v najemniških sobah. Na svoje je prišel šele, ko je z žanljivo priženil tudi hišo. Toda pravi lastnik te hiše je postal Trdina šele po smrti svoje žene. Hiša ni bila pretirano gosposka, vendar je bilo v njej vse, kar je ostareli pisatelj potreboval za stanovanje. Kasnejši lastnik je po Trdinovi smrti, najbrž iz velikega spoštovanja do pisatelja, med drugim ohranil še omenjeni porcelanasti krožnik in kovinsko žlico. V spominu se je ohranilo, da je Trdina do svojih zadnjih ur jedel iz tega krožnika in s to žlico. Žlica je tudi zgovoren dokaz, kako trmasto vztrajen je bil oče „Bajk in povesti o Gorjancih“, saj je ni odvrnil ali zamenjal z drugo.

Čeprav je bila obrabljena in počena. Koliko lastnikov je ta Trdinov jedilni pribor še zamenjal, ni znano. Njegova zadnja lastnica, Novomeščanka Jelica Gros, ga je pred leti podarila študijski knjižnici Mirana Jarca, tako da si ga dandanes lahko ogleda vsak obiskovalec te ustanove.

Vso drugo opravo iz Trdinove hiše so prodali na javni dražbi in je prišla v razne roke širom po Dolenjski. Pohištvo iz sobe, kjer je stanoval Trdina, je kupil novomeški sodnik uradnik Adolf Grom, odkupilo pa ga je Muzejsko društvo v Novem mestu in ga predalo Dolenjskemu muzeju takoj, ko je bil ustanovljen. Bogo Komelj, upokojeni upravnik študijske knjižnice, si ni vzel tako malo truda, da so dosegljivi predmeti iz Trdinove zapuščine prešli v družbeno varstvo. Meni, da bi se morali naposled zavzeti, da bi vse Trdinove predmete zbrali na enem kraju in z njimi opremili Trdinovo sobo, ki jo je Novo mesto svojemu slavnemu meščanu še vedno dolžno urediti.

Iz Levstikove zapuščine omenjamo njegovo uro, ščipalnice in popotno palico, ki delajo v isti vitrini novomeške študijske knjižnice družbo Trdinovemu krožniku in žlici. O uri je bilo pred leti že nekaj napisane v Dolenjskem listu, zato zgodbe z njo ne nameravamo ponavljati. O zanimivi usodi popotne palice in ščipalnikov pa se je ohranila tale pripoved.

V dijaških letih je Fran Levstik stanoval v Ljubljani na Gradšču, in sicer pri starših kasnejšega novomeškega tiskarja Janeza Krajca. Fran in Janez sta se hitro ujela in se spoprijateljila, tako da je njuno prijateljstvo razdrlo

šele prezgodnja Levstikova smrt. Ko je Janez Krajec v Novem mestu odprl lastno tiskarno in začel z založniško dejavnostjo, je postal Levstik njegov glavni svetovalec. O tem, kako je Levstik vplival na izdajanje knjig v Novem mestu, pričajo ohranjena pisma, ki jih je pisal znanemu novomeškemu založniku. Levstikov vpliv ni bil majhen. Medle je Krajec prijatelju tako zvesto sledil, da je začel celo svoj pomenčeni priimek Kreuz spet pisati po slovensko.

Levstik je svoje življenje končal v popolnem uboštvo, brez kakršnegakoli premoženja. Vse, kar je premogel, je nosil na sebi in s seboj. Ob nekem srečanju je Krajec

izmoledoval popotno palico, debelo in okorno krivačko, ki je bila zvesta Levstikova spremljevalka na izletih na deželo. Po ustnem izročilu Krajčeve družine je Levstik s to popotno „gorjabe“ opravil svoje znamenito slovstveno popotovanje od Ljutje do Čateža. Po Levstikovi smrti si je Janez Krajec, kakor je trdil njegov sin prof. Janko Krajec, izprosil tudi Levstikova očala. Te ščipalnice si je menda dolgo tudi sam natikal na nos, ker sta imela z Levstikom enako dloprijo.

Krivačko in ščipalnice je poleg drugega darovala novomeški študijski knjižnici magistra Emilija Fon, Krajčeva dedinja, doma iz Kostanjevica.

I. ZORAN

„Pa četudi nisi, Bela krajina, zanimiva v zemljepisnem obziru, si vendar prav zanimiva v narodopisnem. Saj se je v tebi ohranilo še mnogo pristno narodnega, kar se je drugodi večinoma že izgubilo. Ti si ohranila, vsaj povečini še, narodno nošo, četudi se zadnja leta, žal, vedno bolj i ta izgublja. Tudi imaš še dokaj zanimivih narodnih običajev, kateri segajo brezdvomno v staro davnino. Res pa, da se tudi te lepe navade vedno bolj opuščajo in da so se dandanes ohranile večinoma le še v farah ob Kulpi. In tvoj jezik! Kako lep in zanimiv je, kako bogat na izrazih!“

Tako je v začetku našega stoletja, točneje pred 75 leti, opeval Belo krajino Ivan Šašel, ki je hodil od vasi do vasi ob Kolpi, zbiral ljudske pesmi, pripovedke, do pregovore in reke, vraže, narodne običaje ter si jih zapisoval, da bi ostale znane tudi poznejšim rodovom. Mnogo pesmi, rekov in običajev je res že pozabljenih, nekaj pa jih še živi med ljudstvom. Največ jih ohranjajo folklorne skupine. Ko gledamo in poslušamo te običaje, se pravzaprav sploh ne zavedamo, da so bili še v začetku tega stoletja del vsakdanjika preprostega belokranjskega človeka.

Ker pa je bila deželica ob Kolpi revna, so ljudje toliko bolj verovali v vraže. A Šašel je že v začetku stoletja ugotavljal, da mnogo vraž in praznih ver ni več. Nekatero izmed njih so bile le še po nekaterih vaseh, druge celo le po posameznih hišah.

Pa si pogledjmo nekaj takšnih vraž:

Nekatero dnevo so imeli ljudje za srečne, druge za nesrečne. A niso bili edini. V Tribučah so bili moški in torej nesrečni dnevi torek, četrtek in petek. V teh dneh niso smeli kupovati živine, ker je rada obolela. V Selih so imeli za nesrečne dneve ponedeljek, torek in četrtek, ostali so bili ženski in srečni.

Če je katera od kokoši, ki so jih zaklali za pir, še „zabečala“ ali „zakr'cala“, so morali vse vreči stran; tisti, ki bi jih poskusil, bi dobil božjast.

Takoj ko je nevesta izustila „da“, je šla okrog oltarja ter spustila na tla jabolko, zato da bi lažje rodila. To navado so imele predvsem neveste iz Tribuč.

Če se zasuje grob, preden denejo vanj mrtiča, pomeni, da bo pri hiši kmalu spet kdo umrl.

MOŠKI DNEVI, NESREČNI DNEVI

Tistega, ki poljubi nove zvonove, ki jih pripeljejo v njihov kraj, ne bodo nikoli boleli zobje.

Vrv, na kateri je pripeljal gospodar domov kupljeno žival, je moral oviti okoli noge mize ali stola, zato da je ostalo blago krotko.

Če je kmet kupil prašiča, mu je moral dati jesti najprej kvas, če je hotel, da se bo žival dobro redila.

Če so obroči na sodu pokali, je bilo prihodnje leto veliko vina.

Trte je najboljše rezati v soboto; potem je veliko vina, ker ima vsaka jagoda samo po en peček.

Oslovski kašelj odpraviš, če vzameš nekaj oslovskih dlak in jih namočiš v vodi, ki jo izpiješ.

Belokranjci veliko govorijo v pogovorih. Mnogi pregovori, ki so veljali že nekdaj, prav dobro služijo še danes. Pristuhnimu nekaterim, v belokranjskem narečju seveda:

Ako kokot ne zoblje, i ne peva.

Bolje je vino iz lonca, nego voda iz zdenca.

Dok je čep pri lajtu (sodu) moker, vsak mi je boter, kada je čep suh, je vsakdo zame gluha.

Kadi je družina, mora biti i južna.

Kakor se koscu streže, tako mu kosa reže.

Šenica vali: meči me v blato, ja ču tebe v zlato.

V deželi belih brez so imeli mnogo ljudskih običajev, od katerih sta danes med folklornimi skupinami priljubljena zlasti dva, jurjevanje in kresovanje.

Dan pred Jurjevimi — 24. aprilom, so „vodili“ po vasi „Jurija“, če je bilo takrat že kaj zelenja. Dva do štirje fantje so ovili deset do dvanajstletnega dečka z bukovimi vejami ter povezali s robotom. „Zelenega Jurija“ so vodili od hiše do hiše, peli pesem ob spremljavi ustne harmonije, v dar pa so dobili jajca ali denar.

Kresovanje so praznovali čez dva meseca, 24. junija. Na kresni večer so škropili po polju z blagoslovljeno vodo ter metali po njem „ivančice“. V strehe hiš so zatikali praprot in „ivanjske rože“. Ko je padel mrak, so metala dekleta na streho vence in kitice (pušeljec). Dekle, katere venec je ostal na strehi, naj bi se kmalu poročila.

Zvečer so dali v sito glavice ivančic, in sicer toliko, kolikor je bilo ljudi pri hiši. Vsak si je zapomnil svojo cvetico. Tisti, katerega ivančica prva uvene, bo prvi umrl.

Dekleta zvečer in ponoči kresujejo — pred hišami pojejo pesmi. Ta dekleta, imenujejo se tudi „kresnice“. Spremlja na piščal deček — „piskar“. Ena izmed kresnic nosi košaro, v katero dajejo darove, navadno jajca in „novce“. Ta običaj je bil še v začetku tega stoletja ohranjen skoraj v vseh vaseh ob Kolpi. Če v kateri vasi ni bilo deklet, ki bi znale kresovati, so prišla na kresovanje dekleta iz drugih vasi.

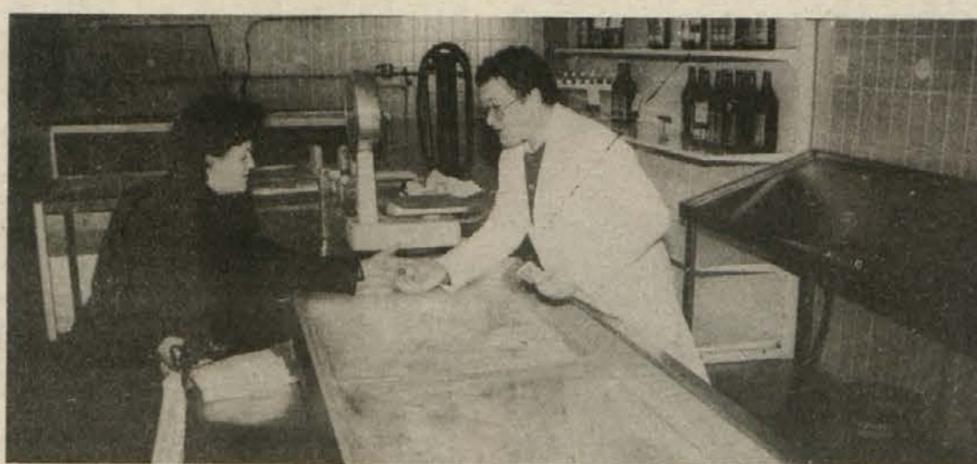
Tako so živeli nekoč Belokranjci, v krogu svoje številne družine, vraž, pripovedk, običajev. Njihov vsakdan je bil nenehen boj za obstanek, za košček kruha, zato ni čudno, če so iskali uteho v praznih verah, kajti prav v teh vražah so videli rešitev iz svojega težkega življenja. Toda ko je razvoj začel prodirati tudi na to stran Gorjancev, so ljudje začeli odhajati v tovarne. Zapuščali so zemljo, njihovo življenje ni bilo več odvisno od nje, izumirati so začele tudi vraže. Danes jih lahko najdemo le še redkeje in se ob njih, seveda, nasmihamo.

M. BEZEK

ČE NI MESA, SO RIBE

„Potem smo šli na v restavracijo in smo si naročili velikega zobatca ter smo popili nekaj steklenic vina, vse skupaj pa nas je veljalo čez dva tisoč dinarjev. Toda kaj hoočas, ko greš na morje, moraš tudi nekaj riskirati.“

Seveda bi k takemu nekoliko snobovskemu pogovoru spadala tudi predstava o vroči obzornski noči, zvezdah in muziki in priklopel čutnosti. Ko pa se taki zakrknjeni celinci vmejo z morja domov, pozabijo na slastne brancine ali zobatce ali škampe in spet jedo samo govedino pa svinino in klobase in salame. Tako je riba, še posebej morska, samo kakor toplih poletnih noči ob morju, ni pa še postala vsakdanja hrana. Celo Avstrijci, ki nimajo svojega morja, pojedjo več rib kot Slovenci, medtem ko bi bila primerjava z Jugoslavijo kot celoto za slednje še bolj porazna. Pri tem pa seveda ne gre omenjati Japoncev ali Norvežanov, ki so pravi požeruhi, kar se rib tiče.

Ob vsem tem pa je več kot očitno, da, vsaj v večjih mestih v Sloveniji oskrba z ribami ni slaba. Tudi Novo mesto ima kar dve ribarnici, ljudje pa še ne derejo vanje, le ob zadnji mesni krizi so nekoliko bolj pritiskali na kljuko teh „mesnic“, ki so takrat edine obratovale. Še posebno znana je postala v zadnjem času ribarnica, ki deluje v sklopu hotela Kandija (ta spada v Krkin tozd Zdravilišča, ki je ribarnico vzpostavilo skupaj z delovno organizacijo Školjka iz poreške Plave lagune). Seveda

glavna odlika te ribarnice ni samo da je njen prodajalec vedno notri — tako je izjavil eden izmed kupcev — ampak tudi bogata izbira rib.

Pavle Hervoil, ki si je v kratkem letu obratovanja pridobil simpatije ljubiteljev rib, namreč ve vsakemu svetovati, kako se riba pripravi, kaj spada zraven itd. In pri „njem“ je resnično bogata izbira rib. Od sladkovodnih so vedno na voljo sveže postvri, krapi, v zadnjem času amurji. Med morskimi ribami pa je dobiti vse vrste zmrznjenih rib: zobatca, brancina, ombrina, skuše, osliče, ledenke, škampe. Za nameček je mogoče kupiti žabje krake, poceni ribje konzerve, istrska vina, slane sardele, to je take, ki se dobe v dalmatinskih konobah, in kdo bi še našteval. Vsaj enkrat na teden pa je mogoče dobiti vse vrste svežih morskih rib.

„V kilogramih bi težko povedal, koliko rib prodam. Lahko pa povem, da se je prodaja v času mesne krize nekoliko izboljšala, saj je tedaj izkupiček znašal tudi 10.000 dinarjev na dan, medtem ko zdaj v poprečju ne presega treh tisočev. Vzrokov za tako stanje je več, med njimi tudi ta, da ljudje ne vedo, kaj vse imamo, kako bogata je riba po hranilni vrednosti, itd.“

Marjan Slak, ki vodi Hotel Kandija in ribarnico, zraven katere deluje tudi nova delikatesa, govori prizadeto o premajhni porabi rib: „Naša ribarnica, ki smo jo začeli s pomočjo Školjke iz Poreča, še ni prav zaživelja. Veliko prispevajo k temu naše prehrabne navade. Prav zato nameravamo letos spet organizirati teden ribjih jedi, pri katerem bodo sodelovali kuharji iz enega od hotelov Plave lagune. Vendar je to samo ena izmed akcij pri popularizaciji rib. Radi bi prodali tudi v otroške vrtnice, šole, delovne organizacije. To nam je pri vrtnici do neke mere uspelo, tudi novomeške šole so zaradi voje kuhinji, ki pozna vrednost rib, že redne odjemalke rib. Težje pa je prodati v delovne organizacije, v katerih se kuharice nočejo ukvarjati s pripravljanjem ribjih jedi. Seveda ne bomo popustili. Z akcijo bomo nadaljevali tudi tako, da bomo skrbeli za redno dobavo rib (kupili smo si avto za te namene), pa tudi z akcijami. Tako bomo tudi letos ob tednu ribjih jedi pripravili vse vrste svežih morskih rib, zraven pa bomo postregli z ustreznimi vini.“

O tem, da je obisk za zdaj v ribarnici še slab, smo se lahko sami prepričali. V času ene ure sta bila v njej samo dva kupca, pa še ta dva sta bila stalna odjemalca. Krog novih uživalcev rib se širi zelo počasi. Seveda ne gre, da bi z večjo potrošnjo rib pomagali razvijati našo ribiško floto, ki v Jadranu ne uspe poloviti toliko rib, kot bi jih lahko; zato pa jih Italijani. Prav tako nam ne gre, da bi pomagali eni izmed novomeških ribarnic k boljšemu poslovanemu uspehu. Radi bi samo opozorili na nov vir hrane, ki je pri nas še premalo cenjen. Zakaj? Ribja je sorazmerno najmanj zastupljena s pridobitvami civilizacije, še posebej če jo primerjamo z ostalimi živilili. To je v neki izjavi potrdil tudi dr. Jože Štirn, ki vodi v Portorožu morsko postajo. Poleg tega je glede na sestavo, to je beljakovinsko in vitaminsko ter mineraloško vrednost, najbogatejša hrana, tudi najcenejša. Kilo sardel, ki ima več beljakovin kot govedina, velja samo 40 dinarjev. Zraven tega so ribe polne kalija, fosforja, magnezija, železa, fluora, joda itd. In fosfor, ki je v njih, bi še posebej koristil, tistim, ki omejeno prisegajo samo na goveje in telečje zrezke. Dober je za boljše delovanje možganov.

JOŽE SIMČIČ

Andrej Hieng: OBNEBJE METULJEV

Travnik je imel velikost dvorane.

Razjahala sta. Ona je nemudoma sezula čevlje. Konja sta šla sama k vodi. Rekla je, da ju ni treba privezovati.

Reka je na tistem mestu napravljala ovinek, tekla je med črnimi stenama dreves, senca ji je razpolavljala tok; ko je Alonso za hipec priprl veke, se mu je zazdelo, kot bi gledal zeleno kačo, ki polzi iz prigrevice pod listje. Bila je prav tako tiha, le ob bregu je mlaskala, lizaje rušo in trak kamenčkov, nanesenih kdove od kod. Temno steklo.

Razgledoval se je s trmo, s skoraj čudaško zavzetostjo, kajti na dnu zavesti mu je neki glas dopovedoval, da si mora vtisniti vse slike, saj jih nemara — pravzaprav zagotovo — ne bo videl nikoli več.

Med njima je bilo deset metrov. Ob bregu si je odpenjala obleko, dolgo vrsto gumbov iz ahata. Zaklicala je, naj se tudi on sleče: nikogar ni v bližini, nikogar ne bo.

— Umila te bom, gospod.

Ubogala je

Obleko je odvrгла v travo, srajca pa se je napela, ker je po gladini prišla sapa. Slekla je še srajco. Lasje so se ji sami razvezali. Do kolen je zabredla v vodo.

Prišel je za njo. Iz vdolbine pod trtico se ji je trup sločil proti ramam kakor vrč, in kakor vrč je bil presvetljen od sonca, visečega nad reko. Njeno telo je poznal le od pasu navzdol, noge in mednočje.

Obrnila se je. Oči, o katerih je bil prepričan, da so ognjene, je svetloba, udarjajoča od gladine, razkrila do dna, kjer je tičalo jedro, napravljeno iz medu.

— Čakaj, gospod! je ukazala, ko je segel po njej.

Sklonila se je, zajela vodo in ga občila. Izpod njene goste obraščene pazduhe so polzele kaplje potu in se mešale z vodo. Umivala ga je s kratkimi dotiki, konci prstov so ji drhteli. Slišal je, kako ji od vznemirjenosti trkajo zobje.

Ukazal je, naj bo trša; oba sta torej ukazovala; potem ji je vzdrl neko ime, ljubkavalno, igračkasto ime, spomin na otroštvo.

Ona je razpredala štrno iz indijanskih in šoanskih vzklivov, vmes je nenahoma vpletala besedi „dobri gospod“. Vprašal je, kdaj in kako si je bil prislužil tak vzdevek, ni odgovorila, z vročo sapo je prihajalo:

— Dober sil Dobri gospod! Dober!

Zdaj se je sklonil po vodo tudi Alonso, medtem ko se je vzravnaval, je šel z obrazom in sapo po njenih napetih stegnih, čez modnočje, prek trebuha; vonj telesa mu je povzročal vrtoglavico, a ni ga več ločil od vonja reke: slanica in grenke korenine. Privzdignjene dlavice so se bleščale. Roke, s katerimi sta umivala drug drugega, so se srečavale. Zelo zasoplo je dejala, da so njegove roke bele; v resnici so bile ožgane, torej je ugovarjal. Ženska je vztrajala:

— Jaz se spominjam: bele!

— In kakšne so tvoje, Cuna?

— Rumene, gospod. Grdol!

— Poglej, kaj je rumeno!

Pokazal je sonce in neznansko preprogo plamteče rumenih rož, ki so se poganjale ob steni gozda na drugem bregu. Izmlil ji je znoj izza uhljev, njegove dlani so objele vrat, močno utripajočo žilo in šel čez rame proti prsim. Imela je obilne, malce povešene dojke z bradavicami v velikosti dublona. Bradavice so se pod dotikom sfrkale in zaštrlele, čutil pa je tudi, kako se gostijo in napanjajo mišice pod kožo, preprečeno z vijoličastimi žilami. Trebuh je plal. Ker je bila razkorčena, ji je med stegni sijalo sonce in razsvetljevalo grmič in v njem škrlatni cvet. Voda je bila tako čista in mirna, da je bila njuna slika na gladini komaj kaj razlomljena.

Potegnilo jo je k sebi. Hotel je, kot je bil vajen.

Sunila ga je proč, ampak še v istem trenutku je z očmi in z dihom in s kretnjo prosila odpuščanja.

Spomnil jo je na Caracas.

— Daj!

— Ne še, gospod!

— Nikar mi ne govori gospod! Nisi dekla, dona Mercedes! Kako bi hotela? Kaj bi rada?

Nenadoma je imela na dlani prgišče blata in kamenčkov. Potegnila mu je črto prek čela, prek nosu, nato pa od grodnice do popka. Zahtevala je, naj isto napravi on njej. In ko sta bila poslikana, kot jima je od prstov kapljala glenasta brozga, je iz pogorja, ki je bilo goščava, iz ostro dišeče gozdne brezbrežnosti, prišel glas tukana, zaokrožujoč vse druge krike, šepete, klice, vriske in tožbe: kakor slavolok se je vzpel nad reko, nagca sta stala pod njim, poslikana, vrtoglavična; pijana, zmedena, kot je pač zmedeno bitje v trenutku posvetitve, kadar sredi slasti blisne jeklena svetloba slutnje o smrti.

Precej dolgo: utripanje, pogledi, pragozd in reka v zenicah, prepletanje dihov, oglašanje živali, ki se ta hipec rojevajo, igrajo, parijo, umirajo, vse hkrati; nič preteklosti in tudi nič prihodnosti, zanju.

Potem sta se potopila v reko. Reka je blato odplaknila.

Na rokah jo je odnesel čez breg, proti senci, in jo položil med žuželka. Neznana zelišča so ju zagrnila. Počel je stvari, kakršnih ni še nikoli: vodo na njeni koži je mešal s svojo slino, z ustnicami in z jezikom je obradel njeno telo od goltanca do prstov na nogi. Tisti trenutek, ko se je popel nanjo, ga je sunkoma vzdignila, na usločenem mostiču bokov ga je držala visoko, da bi prišel globlje. Dihala je kakor nadušljivci, mukoma zajemaje sapo, v grlu ji je piskalo; blizu njene premetavajoče se glave je skoraj enako piskal in cvrčal hrošč iz bakra.

Konja sta se pasla. Topotanje iberskih podkev. Trikrat je sled oblaka zastrla sonce, vsakič je zazeval vijoličast rov in plameneči gori dneva.

Tukan je odletel, papige pa so ostale. Čarovnice brez pameti.

Šeest kače. Srebro in steklo.

Sadeži so dopadali in opisovali globino gozda. Na reki kdaj pa kdaj tlesk ribe, ki se je pognala za žuželko. Neka živalca je vzdihovala v zavetju trobastih vijoličastih cvetov; njeno vzdihovanje je bilo na moč podobno Cuninemu vzdihovanju, le da je ostajalo ves čas enako, medtem ko je Cunino naraščalo in upadalo kakor luč pod nihajočo vejo.

Sladki vonj medenih rož in ribji vonj spola in usnjeno ječmenasti vonj konj; konja sta včasih prišla v bližino.

Alonso je momljatal:

— Nikoli še nisem tako... To je... Še nikoli...

Nato ona: — Daj počasi! Ne! Daj hitro!

Napenjala sta trebuha, da bi si bila blizu kolikor mogoče, z zobmi je lovil bradavice, gubo med zazduho in ramo, prek križa ji je zasadil nohte v zadnjico, njena stegna so bila mokra in so polzela z njegovih bokov, bili so trenutki zaprtih oči, safirne zvezde in vabe, bili so pogledi, divji udarci svetlobe, videl je, kako ji utripajo veke, se ji po čelu vijavijo prej nevidne gube, ona pa je videla v njegova odprta usta, ki med stokanjem niso mogla zadrževati sline, in ji je torej slina v tenkem curku tekla za vrat.

Kobila je prhala.

Dve ptici sta se zapodili čez reko.

Nenadoma ga je obrnila podse, da bi ji bilo povsem tako, kot je hotela; zasula ga je s trdim mesom, oklenila ga je z vročo vlago, z zmerom hitreje pulzirajočim obročem mišic in sluznic; vzpela se je, prsi so mu visele pod brado, naježene, nabrekle od žil, predirno je zakričala neko ime, nato se je kričanje sprevrglo v rigajočo tožbo — trikrat se je ponovila — in tudi ko je ponehaval, je ta tožba ostala podobna oglašanju mezgov ali oslov.

Med prvim počitkom se je zdelo, da ga ne poslušata.

Ponovil je: — Še nikoli...

Pri tem je imel občutek, kot bi se pogrezal nekam, kjer je nekoč dolgo bival. Ječljal je zloge, kakršne nizajo otroci, ko so sami s svojo igro. Cuna je zibala glavo med steblikami. Obraz, na katerem so se sledovi glena mešali s slino, je bil tako rekoč zaprt. Nazadnje ga je vendarle pogledala: pri dnu satje, na površini črepinje sonca in on.

— Saj hočem, da je takol je rekla hripavo. — In da bo ostalo!

— Kaj, Cuna?

— Nikoli več ne boš tako!

Alonso je čutil: zarotitev. Obraz je pritisnila v rušo in zamrmrala nekaj nerazločnega. Vzdrnila mu je spomin. Potožil je, kako ničesar ne ve o njej. Ponoči sta bila govorila o reki. Koliko prevzprav pomnil!

— Ne smeš!

Iz te resnobe pa je potlej prešla v igrivost, kije tudi ni bil vajen, kot vsega drugega. Le stravanze... Nekakšna opera, nekakšne majhne šale v malem svetu. Kako daleč, kako idiotsko, kako neresnično! Caracas na koncu obrnjenega daljnogleda in Kastilija, podobna ponvi.

Mar je resnično res samo tisto, kar je ta hip? Cuna je ta hip riba, s katero plavata skoz tolmun; dolgo podhrtevanje stegen, poizkusi, da bi prišla drug do drugega od vseh strani, ohlajena slina, napeti premori, prsti na nogah se lovijo.

Med drugim počitkom je slonela na komolcih in grizljala njegovo brado. Dejal je, da je piranha, a da naj ga vendarle pusti kakšen kočček.

— Komu?

— Nevestam! Čakajo.

Ona je rekla, naj si nič ne domišlja, saj dobro ve, kje ga mora prijeti in držati. Med smehom ji je velel:

— Napravi mi šotor!

Ni razumela.

— Iz las, Cuna!

— Zadušila te bom!

— Poizkusi! Ne bo šlo. Če me nisi zadušila med stegni...

— Mogoče bi moral!

S kazalcem mu je risala po telesu in zahtevala isto. Dan se je premikal. Cunina zadnja igra je bila zelo mehka in valovita, mišice so se ji omedile, objemi so postajali kakor natikanje ogrinjaj, sama svila, vsak gib je izražal vdanost, kri je postajala gosta; in nenadoma sta se v njenih vzdihljajih spet pojavili besedi „gospod“ in „dobri“. Ko se je odtrgala od njega — na stegnu mu je ostala sled njenega mokrega mednočja — je spregovorila o vrnitvi in tudi nekaj o nevarnostih.

Alonso je tedaj začutil, da mu po hrbtnici prihaja žalost; potem se je žalost spremenila v nemir in razdraženost; obojega si ni znal razložiti, zdelo se mu je abotno, ampak neka šlika ga je vse bolj naskakovala: Adam joče, iz raja ga podljo; nemara jo je bil videl v valladolidski cerkvi. Neumni pomeni. Kakšen Eden, sploh, kakšen svet je to zanj, tile neizmerni in nori gozdovi? Dekla je postala senora, iz senore je skočila čarovnica, čarovnica je skočila nanj. Čeprav se je na vso moč branil s posmehom, pa se mu je vendarle na dnu prsi kakor velik zvon, ki ga ni mogoče ustaviti, oglašalo spoznanje, da so bile žareče ure na mostiču Cuninih bokov pravzaprav jedro njegovega življenja.

Reka, ki je bila ob njunem prihodu iz temnega stekla, se je pokrila z zlatom, kajti sonce je zlezlo na drugo stran; žarki so predirali goščavo onstran vode, stena se je drobila, ovijalke so postajale bakle, med debli so se odpirale jase, podobne dvoranam. Tukan se je vrnil. Veliki rumeni fagot njegovega kjuna, odmevi. Kobila je puščala vodo v oblaku mušic.

Ker je Alonso zijał naokrog — hotel si je zapomniti — je nenadoma uzrl človeka, ki se je premikal za drevesi na desni, torej ob poti, po kateri sta bila prihajala; visok človek, moški; izginil je tolikanj hitro, da ga je uvrstil med prikazni, kakršne pridejo iz razdražene domišljije. Vseeno je poklical Cuno in ji povedal. Videl je, kako se je obrnila in kako so se ji oči zožile. Nato je pogledala Alonso; rekla je, naj se ne meni za prikazni. Zdaj je vseeno, kaj bo prišlo. Strmel je vanj, kakor bi ji bilo ukazano napraviti podobo; vkovana je bila v bleščanje reke, zpenjala si je lase, ki so bili posuti s travnimi semeni.

— Pridi sem, Cuna!

Klečal je, že oblečen. Niti približno si ni predstavljaj, kakšen bi utegnil biti izid prigode, a vedel je, da bo moral ukrepati. Računica, s katero si je bil doslej določal pot, je postala nečitljiva.

Ko se je Cuna ustavila pred njim, je buljil v rušo, mečkaje bilke in žuželka.

Zamrmral je, da menda vendar ne bo ostala na haciendi.

Ona je po premoru rekla, da je hacienda kraljestvo, v kraljestvu pa je ena sama komanda. Zasovražil je hrapavi, nizki glas; in ker je pristavila nekaj indijanskega, je tem bolj čutil razdaljo, ki se je spet napravila med njima. Iskala je špansko pojasnilo za indijansko besedo pa jo nazadnje našla: tako je zapisano, je skušala razložiti, usoda.

Vprašal jo je, ali hoče ostati sužnja v nosilnici in v židi. Malik. Pajac za klofutanje. Lutka. Vprašal je tudi, če je prepričana, da bi jo bil tisti prasec, don Amadeo, možen pokončati.

Ko je odgovorila, je bilo čuditi, kako se čudi: v primeru iznevere je smrt vendar nekaj razumljivega, nič drugega ne more pričakovati.

— Ne bom dovolil!

predstavljamo vam

Andrej Hieng, slovenski pisatelj srednje generacije, kot pravimo, čeprav to zanj morda ne velja (roj. l. 1925), je slovenski literarni publik znan kot uspešen in plodovit avtor gledaliških del, ki so ob vsaki odrski uprizoritvi doživela izjemno pozornost. Malo manj znano pa je, da piše tudi radijske igre, filmske scenarije in prozna dela. Čeprav je s temi deli dosegel nedvomen odmev v javnosti, pa slej ko prej ostajajo v središču njegovega

Andrej Hieng Obnebjje metuljev

dela romani, ki jih je od leta 1966 izdal že štiri: Gozd in pečina, Orfeum, Čarodej in Obnebjje metuljev.

V tem zadnjem letu, ki ga je izdala Mladinska knjiga, je Andrej Hieng, kot pravi Taras Kermauner, dosegel svoj umetniški vrh. In res, delo, ki ga to pot pripravljamo za branje, predstavljamo pa morda najlepše prizore ljubljene v slovenski literaturi, je tudi po avtorjevi izjavi njegovo najboljšo delo. Zgodbo o propadu ene izmed južnoameriških kolonij in življenjski poti prisrčnega španskega plemiča dona Alonsa, je namreč začel pisati v „peripatetični vročici“, kakršne sam ne pomni. Roman, čeprav se dogaja na tujih tleh in je z naslanjanjem na Hiengov „španski“ dramski ciklus na prvi pogled za slovenskega bralca nekoliko tuj, takoj pritegne. Jezik v tem delu je poetičen in realističen hkrati, zanimiva pa je tudi kompozicija romana, v kateri so vsebovane štiri pripovedne enote in tri skrajna

Delo, ki bo bržkone obveljalo za kulturni dogodek lanskega leta in je med slovenskimi kulturmiki že doslej vzbudilo izredne odmeve, je opremljeno s spremeno besedo Tarasa Kermaunerja. V tem eseju Kermauner razčlenjuje njegove etične in estetične razsežnosti, kar prav gotovo lahko veliko prispeva k boljšemu umevanju dela.

Nežno, sočutno, pomilovalno: — Dobri gospod!

— Bedasto! Noro! A res ne znaš drugega? Čemu, hudiča, tako trmasto ponavljaš „gospod“ in „dobri gospod“? Ravno kar sva tičala eden v drugem, polna usta tvoje sline imam, vroč sem od tebe, moker sem od tebe, tule si me ugriznila, tole je ravno tako od tebe, nikoli še nisem imel ženske, kakor sem imel tebe, tudi tebe ne, zdaj je bilo prvič, morda sem znorel, ampak zame je vse, kar mi je važno, med tvojimi nogami, ne morem si več misliti... da bi... da bi... Komu torej praviš „dobri gospod“? Kje imaš zavoj s perilom! Ne, jaz te nisem kupil kakor tisti ogabni, smrdljivi merjasec s haciendi! Če bo treba, te bom odkupil! Pripeljal bom vojakel Jal Španija ni kruljav berač, nikar ne misli, čeprav so ti ubijali v glavo! In ti nisi deklamiral Nisi služkinja! Pridil Reci mi Alonso!

— Alonso!

Počnila je predenj in mu pobožala pesti, ki so bile nabrekle od udrihanja. Alonso je dvignil oči. Dotlej je srepel predse. Zazdela se mu je podobna starodavnemu kipu. Sprevidel je, da ni razumela njegovega španskega izliva, tistega slapa besed, a celo če bi bila razumela, bi vse skupaj oteklo in bi ne pustilo sledi: za smehljajem, od katerega se je široki obraz rahlo gubal, na dnu oči, v katerih je medena sredica ternela, je stala ne le misel na smrt, temveč tudi sprjaznjenost z njo.

Prosila je, naj se ne boji zanjo, toda, precej zatem je kar v prazno in brez zveze pristavila:

— Tristo hlapcev ima. Vsi imajo orožje.

— Jaz bom...

Zelo resno: — On je gospodar!

— Zakaj si šla torej z mano!

Zmajevala je, pregibala je ustnice, kot bolnik, ki bi na moč rad še nekaj povedal, a ne more sestaviti stavka; potem se je nagnila proti njemu, da je bil ves otmotan z njenim vonjem, in medtem ko mu je s konci prstov božala senca, je šepnila:

— Saj je vendar dovolj. Zame za zmerom!

Dobri... Alonso je vstal, Pripeljal je Cunino kobilo in ženski pomagal v sedlo, nato je še sam zajahal. Svojega konja je večkrat močno mahnil z bičem, tega ponavdi ni počel. Na povratku se mu je pot zdela krajša. Ker se je dan nagibal, so ptice oživele, gozd je odmeval od vresčanja in prepričev.

obzorja

iz izložbe

Vnema, s kakršno so pri založbi Partizanska knjiga pred leti začele izhajati knjige o znamenitih Slovencih, se je, žal, unesla. Najprej so izšla dvakrat po štiri dela, predlaskim že eno manj, nedavno tega pa je zbirka postregla le z dvema knjigama. Upehala se najbrž ni založba, sodeč po že izdanih knjigah, je treba vložiti veliko truda za pravnjo predstavitev tega ali onega znameniteža, torej znabiti je sapa zastala piscem. (Pomnimo, da je bil izid knjige o Franu Levstiku napovedan že pred leti, v dnevnem časopisu smo lahko brali celo odlomek, Kmečlovo delo pa vseeno še ni dostopno; upamo, da bo prišlo na knjižni trg letos, ko mineva sto petdeset let od Levstikovega rojstva.)

Kot znamenita Slovenca sta tokrat prikazana skladatelj Davorin Jenko in slovstveni raziskovalec Fran Levček.

O prvem je Dragotin Cvetko že v petdesetih letih spisal dvojico knjig, zdajšnja obravnava življenja in dela moža, ki je 1860 uglasbil Simona Jenka pesem „Naprej“, pa je še razširil, zlasti z vidika družbenih posebnosti, ki so pogojevale njegovo ustvarjanje. Davorin Jenko je najprej predstavljen kot samorastnik, ki je po glasbeni plati krojil podoba šestdesetih let prejšnjega stoletja na Slovenskem, avtor znamenite slovenske himne pa je zapustil še vidnejšo sled v srbski glasbeni romantiki, saj so na temelju njegovih skladb s področja zborovske, instrumentalne in scenske glasbe ustvarjali številni mlajši skladatelji. Cvetko je na docela znanstven način obdelal Jenkovo osebnost in tvornost, prikazal je skladateljevo vztrajnost pri ubiranju svojih glasbenih potov, s teh pa so se skozi desetletja izušile skladbe, ki umetniku odmerjajo vidno mesto v slovenski in srbski glasbeni romantiki.

Pojudne, a znanstveno dovolj natančne naj bi bile knjige pričujoče zbirke. K temu

smo trju je težil tudi Stanko Janež, ki je popisal tisto, po čemer se med znamenite Slovence uvršča Fran Levček. Letnica, ki označujejo začetek in konec življenjske poti, povedo, da je bil Levček sodobnik D. Jenka, ustvarjalne moči pa je namenjal raznovrstnemu ukvarjanju s slovensko književnostjo. Bil je eden od ustanoviteljev Ljubljanskega zvona, kot glavni urednik je v prvem desetletju (1881-90) izhajanja okrog te revije zbral vse vidnejše slovenske literate; Slovensko matico je dvignil na raven osrednje narodne znanstvene in književne ustanove, zasnoval je vrsto zbirk; sistematično je raziskoval slovensko kulturno preteklost, položil je temelje sodobnega proučevanja književnosti, pripravil je kritične izdaje del Levstika, Jurčiča, Erjavca, Valjavca. Janež ga je prikazal „kot nenavadno osebnost, ki je poznala vse vzmeti, niti in ozadja kulturnega dogajanja pri Slovencih“.

D. R.

prebrali smo

don kihot proti Oblasti

Oriana Fallaci je ime, ki je dobro znano v svetovnih novinarskih krogih, saj energična talijanka slovi po svojih ostrih in aktualnih intervjujih z vodiljimi držav, odporiških gibanj in političnih strank, prav tako

neki človek

ORIANA FALLACI

postaja njeno ime pomembno v literarnih krogih. Fallacijeva je napisala poleg odličnih novinarskih prispevkov tudi delovne in so prava literatura. Eno takih je knjiga „Neki človek“, ki je pred kratkim izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Krog. V „Nekem človeku“ Fallacijeva pripoveduje resnično zgodbo o uporniku Alekosu, katerim jo je povežalo tovarištvu in ljubezensko čustvo. Alekos je v bistvu nekakšen moderni don Kihot, ki se bori proti Oblasti. Najprej je dinamičen. Pripravi atentat na diktatorja Papadopulosa, vendar mu spodleti. Ujamejo ga, zaprejo in v huntinih zaporih zveriko mučijo, ne da bi ga uklonili. Obsodijo ga na smrt, nato pomilostijo, nazadnje pa se izpustijo iz ječe. Ko hunta pade, se Alekos bori proti novi oblasti na drugačen način; z manj nasilja, noče nadaljevati boj, ker je v njegovih očeh vsaka oblast nasilje nad svobodo človeka in

ljudstva. Toda tudi v tej borbi, ko postane celo poslanec, doživlja poraz za porazom, izkusi, da je „ljudstvo čreda“, da raje živi v laži, nepravici in suženjstvu kot v resnici, pravici in svobodi. Alekos zori v človeka, ki se vse bolj zaveda, da je v svoji borbi osamljen. Postaja zgrešen junak, saj ideologiziran svet ne potrebuje takšnih neprilagodljivih posameznikov, od junakov pa so najboljši mrtvi junaki. Alekos konča življenje kot žrtev najete-ga morilca.

Hkrati z življenjsko zgodbo Alekos teče Oriana intimna izpoved o ljubezni. Ta osebni element pripovedi je grenak. Ljubezen z grškim svobodoljubom, nasprotnikom vsakršnih režimov, jo je prevzela, kot je ni še nič v življenju, toda razen „redkih oaz veselja, kratkih neviht radosti“ ji je prinesla le tesnobo, nevarnost in trpljenje.

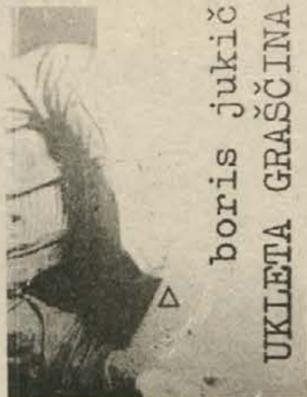
Oriana Fallaci je v zgodbi izrisala nenavadno misel. Človek, ki se „noče ukloniti cerkvam, strahovom, modam, ideološkimi shemam, absolutnim načelom katerikoli strani, katerikoli barve in pridiga svobodo“, tak človek je sam, postane sicer junak, vendar junak donkihotovske vrste. „Če je človek človek in ne ovca iz črede, je v njem nagon po preživetju, ki ga vodi v borbo, čeprav ve, da se bori zaman... da bo izgubil: don Kihot, ki se zaganja proti mlinom na veter“.

Naš bralec verjetno ne bo mogel pristati na Fallacijeva obsodbo politike nasploh, četudi je v njenih zapisanih mislih, ki vrejo iz junaka „Nekega človeka“, zrno resnice: režim je nasilje nad človekom, pa naj bo utemeljen z Bogom, profitom ali katerikoli idejo.

M. MARKELJ

prvenec

Prozni prvenec slovenskega pisatelja Borisa Jukiča „Ukleta graščina“, ki ga je Mladinska knjiga poslala med bralce v svoji zbirki Pota mladih, najbrž ne bo našel na množično navdušenje bralnega občinstva. Za kaj takega je Jukičevo besedilo preveč odmaknjeno od običaj-

boris jukič
UKLETA GRAŠČINA

hega gledanja na prozo in tudi jezikovni artizem, ki se od strani do strani izpričuje kot ena od kvalitete tega uveljavljajočega se avtorja, ne bo nagnil tehtnice na stran večjega zanimanja.

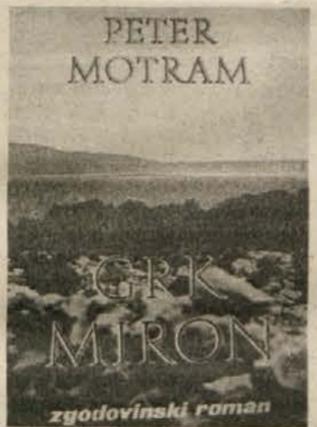
Jukič je pripoved zasnoval v izredno zapletenem sestavu nekakšne kronike, zapiskov, dnevnikov in avtorskega pisanja. Gre za zapisovanje mejnega položaja človeške eksistence, ko se življenje izteka v konec in se zato kaže v drugačni luči, kot se morda sicer. Seveda pa se Boris Jukič pri teh zapisih, katerih zunanja določljivost je „graščina“ — nekakšen dom ostarelih, giblje v sanjskem, simbolnem in „resničnem“ svetu z enako mero gotovosti, kar bralcu nehoti daje vtis fantastičnosti, mestoma pa celo zmedenosti in nerazumljivosti. Morda bi večkratno branje razkrilo trdno logično zgradbo Jukičevega besedila, enkratno, četudi pazljivejšje branje, je ni, zato je težko pritegniti besedam, ki jih je na ovitek knjige zapisal Branko Građišnik, češ da Jukič spominja na slovitega pisatelja Garcia Marqueza in njegovo Macondo iz romana „Sto let samote“.

Vsekakor pa bo „Ukleta graščina“ pritegnila prozne sladokusce, če zaradi drugega ne, pa vsaj po svojem očitem spogledovanju s sodobno evropsko literaturo. M. MARKELJ

grk miron

Statistično je dokazano, da ni važno, kakšne kakovosti je, ako je le zgodovinski, potem dober ali slab roman ne bo ostal neopažen pri slovenskem bral-

stvu. Petra Motrama pripoved o „Grku Mironu“ je zgodovinska do tolikšne mere, da bralca že po malem dolgočasi, ko ga z naslovnim junakom vodi po starodavni atenski družbi, mu kaže neminljivo človeško slo po oblasti, razgalja politične spletke, pomanjkljivosti atenske demokracije in še kaj. Ne gre za delo, ki bi zgodovinsko neoporečno govorilo o miselnosti in siceršnjem obračanju antičnega

sveta, temveč je Stanko Jarc za Cankarjevo založbo poslovenil roman, ki duhovno ne more obogatiti še tako nezahtevnega bralca.

parmska kartuzija

V zapisu, ki hoče zgolj opozoriti na izid knjige, bi bilo povzemanje vsebine tako znane romana, kot je Stendhalova „Parmska kartuzija“, morebiti celo podcenjevalno do bralstva. Zato o delu (že pred dolgimi desetletji ga je poslovenil Oton Župančič, tokrat pa izdala Državna založba Slovenije), ki velja za eno najvrednejših Stendhalovih umetnin in je tako rekoč temeljna francoska stvaritev na prehodu iz romantike v realizem, na kratko tole: „Parmska kartuzija“ razkriva t. i. beylizem, po pisateljevem pravem imenu označeno filozofično pojmovanje sreče; ta je

mogoča le, če je zagotovljena svoboda človeškega duha, če posameznik lahko brez pred-sodkov oblikuje lastno osebnost, se predaja strastem in podobno. Junak pričujočega romana doseže tako srečo, v boju zanjo pa se mora odreči marsičemu, četudi je dovolj močan in veskoko voljan spopadati se z veljavnimi družbenimi nazori.

rega rega iz šentjanža in krmelja

V začetku oktobra 1979 se je Andrej Grabar, svobodni umetnik iz Radeč, ki je poučeval glasbeni pouk na krmeljski in šentjanški osnovni šoli, odločil, da bo skušal štirinajstletne poklicne, zlasti skladateljske izkušnje prenesti tudi na področje zborovske-

ga petja. Pravzaprav je v novem delovnem okolju v Krmelju in Šentjanžu s potrežljivim delom z okoli tridesetimi otroki v izjemno kratkem času uveljavil sodobno mladinsko pesem, kateri je težko določiti zvrst, čeprav morda malce spominja na popevko. Mladinski pevski zbor Rega Rega je dobil ime po besedilu uspešnice, ki so jo posneli za ljubljansko RTV. „Jesenski“ so sledile „Kuštane glave“, pred poldrugim mesecem pa so v studiju 14 kar 6 ur snemali z Bojanom Adamičem samo sodobne priredbe narodne „Marko skače“. Adamič, v. d. direktorja tozda Glasbena produkcija, in še nekateri priznani glasbeniki so izrazili zboru največje pohvale za kakovost. Primerjava z beograjskim MPZ Kolibri se je ponujala kar sama po sebi. Skladatelj, aranžer, pisec besedil, skratka, zadolžen za umetniško obdelavo Andrej

Grabar skromno molči o svojem prispevku, zato pa mu ne zmanjka lepih besed za prizadevne otroke, ki se morajo pošteno potruditi, da je zadovoljen zahtevni tovariš Andrej. pa starši, ki bi jih ob naporih vajah radi čim prej domo v in seveda — na učenje ne smejo pozabiti. Sicer pa sploh ni tako hudo, kakor bo morda kdo pomislil! Pevci pravijo, da jim je v veliko zadoščanje že to, da lahko pojejo pod strokovnim vodstvom, saj nadvse ljubijo glasbo. Zanimariti ne kaže niti že dokaj številnih izletov v slovensko metropolo in njeno okolico, ki so jih združili z nepozabnimi snemanji za radio in televizijo.

Najmanj triglasna pesem še bolj izrazito, bogato izzveni ob spremljavi plesnega orkestra RTV Ljubljane. S PORL-om pa se je MPZ Rega Rega prvikrat srečal v Krmelju ob nastopu v oddaji Iz naših kolektivov. Dirigent Jože Privšek je bil prijetno presenečen in tako so se pohvalam občinstva na raznih praznikih pridružila še vse bolj pogosta priznanja glasbenih strokovnjakov.

Za pevce iz Šentjanža in Krmelja se zanimajo tudi na zagrebški RTV, zato je tokrat prvič predvideno snemanje dveh pesnic v srbohrvaščini. Spetna pesem „Reci mi mama“ govori o osamelosti otrok, starih 10 do 15 let, njihovemu delu, odnosih med njimi in do staršev. Za spremljavo kakih dvajsetih mladih pevcev je predvidena zasedba z godali. Pesem „Taj let“ pa opisuje mladega človeka, ki hrepeni po svobodi in ljubezni in se skuša rešiti spon utesjenosti. Predvidena je spremljavo plesnega orkestra RTV Zagreb.

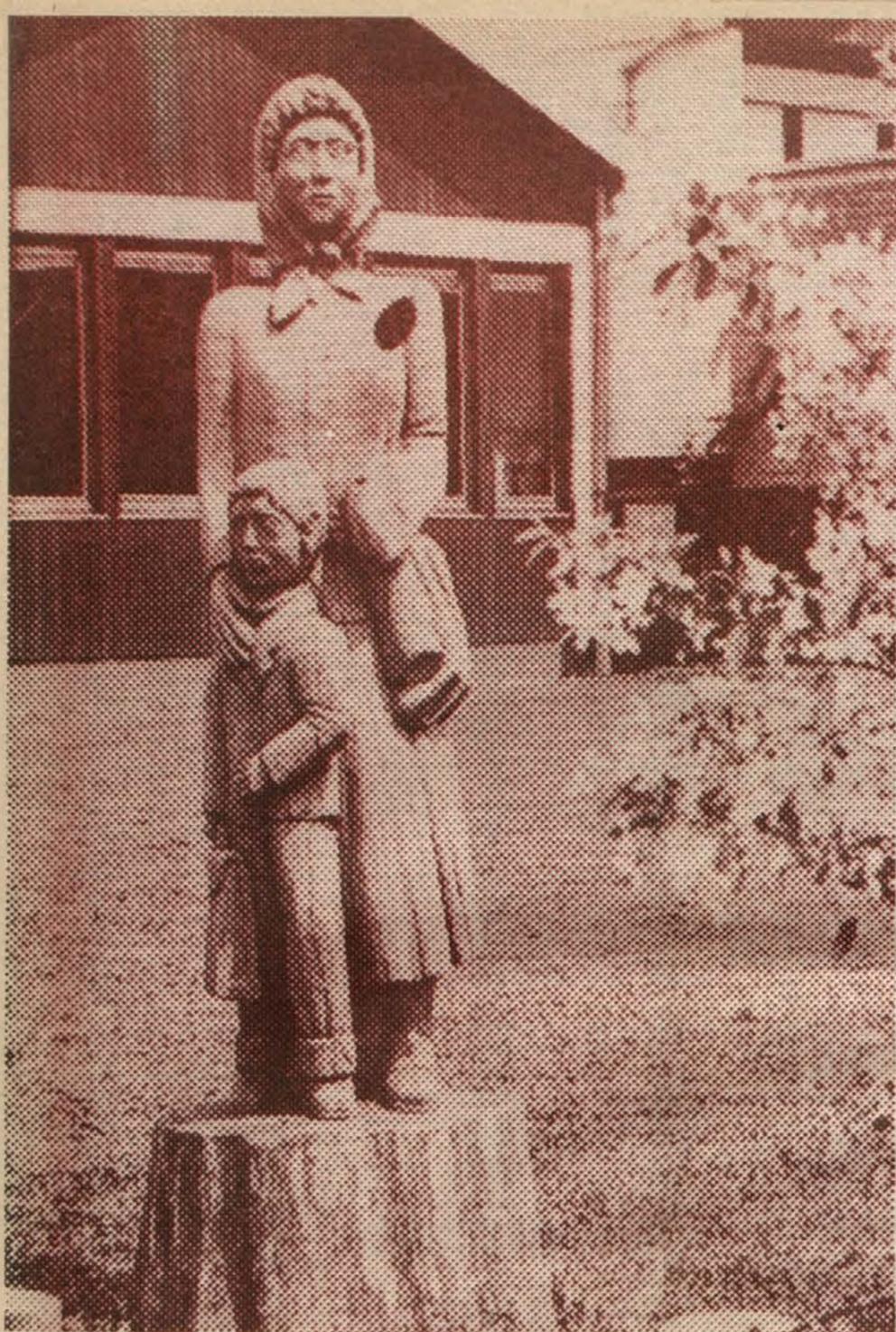
Med načrti za letos je ponoven nastop na televiziji v oddaji za JRT. Vsi srčno upajo, da

bodo na ljubljanski televiziji poskrbeli, da ne bo prišlo, kot pri zadnji oddaji Kar bo pa bo, do napačne predstavitve MPZ Rega Rega osnovnih šol Krmelj in Šentjanž. Kajti spodrsjaj, ki so ga nekateri očitno preveč napihnil, se ne sme ponoviti, saj se še zdaj ni povsem polegla huda kri v Šentjanžu, ker povezovalce oddaje ni omenil, da prihajajo učenci tudi iz njihove šole. V Mirenski dolini so ljudje zaradi dediščine preteklosti in določenih izkušenj še bolj občutljivi za take dogodke, ki bi jih drugi morda označili za čisto navadno površnost.

Učenci šentjanške in krmeljske osnovne šole, združeni v pevski zbor nesporne kakovosti, že dobro leto tkejo niti sodelovanja.

„Preprosto skladbo za otroke je težko narediti. Stalno je treba imeti idejo. Skladba nastaja iz navdiha, in sicer melodija in tekst hkrati. Potem je na vrsti instrumentalizacija, ki mi vzame največ časa,“ razlaga Grabar. O trudu pravi, da nima smisla govoriti, saj gre za njegov odnos — ljubezen do glasbe. Meni, da imena niso pomembna, ampak predvsem glasba. Vseeno ne pozabi omeniti tehničnega vodje, organizatorja in dirigenta zbora tedaj, ko sam spremlja „regice“ za klavirom. To je ravnatelj šentjanške osnovne šole Franc Bastardi, ki je tudi moral požretni marsikakšno grenko, češ zakaj si ni bolj prizadeval natočiti čistega vina. Verjeti pa kaže predsednici KK SZDL Šentjanž Jožici Rau, ki podobno kot številni vaščani in starši sodi, da da bi bilo škoda po naporem delu in velikem uspehu zbor razpuščati.

PAVEL PERC

LES ŽIVI DLJE OD ČLOVEKA

Za samoukega pesnika v lesu Antona Malusa so dolgo vedeli le njegovi sovaščani in znanci iz bizeljskega okoliša, odkar pa se mimoidoči radovedno ustavljajo ob skulpturi njegove Matere z otrokom pred osnovno šolo na Bizeljskem, seže glas o njem veliko dlje.

Marsikdo se napoti do njegovega doma v Orešju, od koder se odpira eden najlepših pogledov na vinorodne bizeljske griče. Skromna hišica stoji na strmem pobočju, tik pod Sveto Marjeto, kjer se nehajo vinogradi in začenja z drevjem poraščen skalnati svet.

Malusov domači vinograd sega prav do hiše, nad njo pa že kraljuje gozd. Les je kiparju samouku ponudila narava. Dolgo je tuhtal in okleval. Pogum za ustvarjanje je dala pravzaprav hčerka, ko si je zaželela, naj ji naredi babico in deda. Te želje ji ni mogel odreči. Na tihem je je bil najbrž celo vesel. Prvo naslednjo zimo se je lotil dela. Spoznal je, da me gre dobro od rok, da ustvarja nekaj trajnejšega in da bo upodobitev deda in babice razveseljevala še tudi potomce, kajti lesu je usojeno daljše življenje kot človeku.

Po tistem je samouk Malus vsako zimo izpel svoje ustvarjalne želje v lesu, ki ga obdeluje z dietom. Drugih pripomočkov nima, čeprav bi mu bila električna žagica zelo dobrodošla. Z njo bi si prihranil veliko časa, toda kaj, ko ima časa še vseeno več kot denarja. V hišo se steka le malo dohodkov, zato živijo nadvse skromno. Med letom si kiparski samouk Malus služi kruh tudi tako, da hodi pomagat okoliškim kmetom, da škorpji, reže in trga v vinogradih ter opravlja druga kmečka dela.

Vmes pa seveda premišlja o svojem kiparjenju in o motivih za nove skulpture. Nikoli si nič ne nariše. Risati ne zna, ampak dela vse na pamet. Zelo si želi, da bi pri rezljanju človeških obrazov dosegel podobnost, vendar se mu to do zdaj še ni posrečilo. Ljudje, ki pri njem naročajo kipce, tega ne pričakujejo, ampak so zadovoljni s tem, kar zna. K njemu prihajajo po domačnost in preprostost, ne po izdelke šolanega umetnika.

Rojakinjo iz Amerike je na primer razveselil s parom v slovenski narodni noši. Naredil ga je iz enega kosa. Ko se je prvič polotil tega dela, se je sosedom zdelo smešno, da iz enega šulka dva človeka napravi. Potem so se privadili in postalo jim je samoumevno, zanj pa je pomenilo velik

dosežek, saj se je do njega dokopal popolnoma sam z urami trdega dela.

Ponosen je tudi na svoja plesalca, ki zdaj krasita drug dom, za spomin pa ju bo obdržal na fotografiji. Tudi ti dve figuri je naredil iz enega kosa. Najraje rezlja iz orehovine, ker je že sama tako slikovita, veliko kipcev pa je ustvaril tudi iz lipovega lesa. Prakso je dobil z rezljanjem pip, vendar je te opustil.

Letos se je polotil brentarja. Ob njem je iz istega kosa lesa upodobil še grozdje na trsu. Seveda tudi brentar ne bo ostal doma, obljubil ga je v Zagreb. Zdaj že oživlja zamisel za naslednjo skulpturo, za dekle, ki vsa nasmejana obira trsje v vinogradu.

Malusova življenjska želja pa je, da bi ves stari zid v domači hiši oblekel v orehov les, na njem pa vrisal ves potek trgovine do stiskanja grozdja. Nadvse rad bi upodobil tudi nevesto v domači bizeljski noši, kakršno ima v spominu iz otroških let, ko so jo tetke „kranciljale“ za odhod k poroki.

Pravi, da mu motivov ne bo nikoli zmanjkalo.
JO ŽICA TEPPEY

NASI ZAKLADI

ko se je toča bala smodnika

Nevhte z nevarno točo so bile že od nekaj strah in trepet za kmečke ljudi, posebno za vinogradnike, saj toča lahko v nekaj minutah uniči celoletni trud, oziroma precej zmanjša ali v celoti „pospravi“ letino. Zato ni prav nič čudno, da so si ljudje skušali pomagati na različne načine (kdo ne pomni zvonjenja ob zbiranju nevihtnih oblakov?), oziroma zavrovati svoje posevke ali nasade pred to nevarno naravno šibo. Tako so kmetje na Štajerskem že ob koncu prejšnjega stoletja uporabljali za boj proti toči streljanje s topiči, možnarji — kot so jim pravili — češ da stresanje zraka, ki ga je streljanje povzročalo, preprečuje zmrzovanje deževnih kapljic in tako nastajanje toče. Iz raznih poročil iz tistega časa razberemo, da se je streljanje posebno dobro obneslo v ptujski okolici in da v letih, ko so preganjali točo s pokanjem možnarjev, ta res ni niti enkrat padala, čeprav je prej vsako leto v kakšnem kraju naredila ogromno škodo.

Na Dolenjskem so s prvimi takimi poskusi, ki jih je spodbudila prav dobra štajerska izkušnja, pričeli leta 1898, in sicer v krški okolici, kjer so postavili 12 strelnih postaj. Streljanje z možnarji se je potem kar precej razširilo po mnogih vinorodnih krajih po vsej Dolenjski in Beli krajini, saj v Dolenjskih novicah iz leta 1898 beremo, da je deželni zbor v Metliki dal na voljo 100 goldinarjev, da so nakupili topiče, določenih pa je bilo tudi 12 postaj, kjer naj bi streljali pred nevihtami. Sicer pa so Metličani že imeli strelne postaje na Veselici, Grabrovcu, v Bojanji vasi in Draščih in streljanje je marsikdaj pomagalo, da so nevihte mi nile brez toče. Nato so začeli postavljati strelne postaje tudi v novomeški okolici. Tako je vodstvo kmetijske šole na Grmu poleti istega leta postavilo strelno postajo na Trški gori tik cerkve, sestavljeno iz štirih velikih možnarjev, zvočnega lija in pa lesene hišice, v kateri je bilo vse skupaj spravljeno. Pobudo za postavitev postaje je pri deželnem odboru sprožil deželni poslanec Langer iz Bršljina. Deželni odbor je potem dal še 50 goldinarjev podpore šentpeterskemu župniku za postavitev enake postaje na vrhu gročevske gore. Leto kasneje je postavilo vodstvo grške kmetijske šole že tretjo postajo. Prva je bila pri cerkvi na Trški gori, druga na takratnem Cavzarjevem vrhu prav tako na Trški gori, tretja pa v Cerovcu pri Smolenji vasi. Najpripravnejša in najcenejša je bila postaja (štacija) na Cavzarjevem vrhu in Dolenjske novice so priporočale njen ogled

tistim, ki si nameravajo postaviti tako postajo z možnarji za streljanje proti toči, saj so kmetje v tistih letih precej uporabljali možnarje, očitno zadovoljni z rezultati takega odganjanja toče.

Tak možnar so imeli tudi pri Franku v Jelši pri Dolnjem Vrhpolju, ki je skupaj s še dvema — Škofovim in Rangusovim iz Dolnjega Vrhpolja — uspešno preganjal oblake, ki so grozili potolči letino s točo. „Purti“ so ti trije kmetje dobivali zastoj v Sentjerneju. S tem možnarjem so — po zapisih v Dolenjskem muzeju — zadnjikrat streljali pred približno 70 leti, potem pa so prenehali, ker se toča ni padala več tako pogosto. Nadaljnja usoda možnarja ni znana, najverjetneje pa je bil uporabljen za kaj drugega.

V tistem času so vsi, ki so streljali z možnarji proti toči, lahko dobili na prošnjo smodnik po nižji ceni — navadno kar po 25 kilogramov skupaj — kar je odobrilo vojno ministrstvo na prošnjo deželnega kranjskega odbora.

In kako je sploh izgledalo streljanje z možnarji, ki je imelo namen pregnati ali pretresti oblake, v katerih se je delala toča? Streljali so s topiči, možnarji, ki so tehtali od 28 do 60 kilogramov, na katere so postavili še okrog dva metra visok cilinder, lijaku podobno pločevinasto cev. Možnarji so bili navadno postavljeni na posebnem kamnu na postajah, ki so morale biti na najvišjem mestu sredi vinogradov ali nad njimi. Vsaka postaja je morala imeti vsaj tri možnarje, saj je bilo treba v času „kuhanja“ nevihte zelo hitro streljati, pri tem pa so se možnarji toliko razbelili, da jih ni bilo moč prijeti ali vanje brez nevarnosti vsipati smodnik. Prav zato jih je moralo biti več, da so se med streljanjem lahko nekoliko hladili. Sčasoma so težke možnarje zvočnega lija iz bron zamenjali z lažjimi in trpežnejšimi kovanimi možnarji. Postaj pa je moralo biti več skupaj — od enega do dva kilometra narazen — sicer streljanje ni bilo učinkovito.

Pri nabijanju topičev so najprej vsuli okrog 100 gramov smodnika, ki so ga zatlačili s papirjem, nato pa zabili s stolčeno opeko ali kosom lesa, da je bil pok močnejši in zato učinkovitejši. Zažigali so smodnik z žveplenko. Vendar preganjanje toče s streljanjem ni bilo posebno dolgo popularno in so ga kmalu začeli opuščati, čeprav se je toča, ki ji še danes marsikdaj nismo kos s sodobnejšimi sredstvi, očitno le „bala“ smodnika.

ZDENKA LINDIČ — DRAGAŠ

